

מבית עלוני השבת

כי תשא	ער"ש	מו"ש	בעלזא	ר"ת
ירושלים	4:55	6:09	6:27	6:49
בני ברק	5:10	6:11	6:24	6:46
חיפה	5:01	6:09	6:25	6:47
אשדוד	5:11	6:11	6:25	6:47
בית שמש	4:55	6:10	6:26	6:48
קרית גת	5:13	6:11	6:26	6:48

שנת תשע"ט לפ"ק

וקראת לשבת עונג

דפוס דיגיטלי מקצועי | כל שירותי הדפוס והצילום

רחוב אהלי יוסף 5 פינת בר אילן, ירושלים. טל': 02-5337722 | פקס: 02-5383018

דוא"ל: g5337722@gmail.com | שעות פתיחה: א' - ה': 10:00-19:00 | יום ו': 10:00-12:00

אם נא מצאתי חן בעיניך...ועשית עמדי חסד ואמת

זמני כניסת ויציאת השבת
לשב"ק זו

זמני היום

העיר	ער"ש	מו"ש	ר"ת	העיר	ער"ש	מו"ש	ר"ת
ירושלים	4:55	6:09	6:49	תל אביב	5:11	6:11	6:44
אשדוד	5:11	6:11	6:47	אנטוורפן	5:52	7:02	7:24
מנשסט	5:18	6:28	6:47	וינה	5:12	6:16	6:48
מונטריאול	5:16	6:17	6:45	טורונטו	5:42	6:42	7:11
לייקוואד	5:26	6:23	6:54	בלטימור	5:36	6:33	7:05
לוס אנג'לס	5:28	6:22	6:57	סאן פאולו	6:23	7:15	7:53

זמני היום לשב"ק זו

זמני היום

כי תשא	הנץ החמה	סו"ש קר"ש	סו"ו תפילה	הצות היום	מנוחה גדולה	מנוחה קטנה	פלג המנוחה	שקיעת ההמה
ירושלים	6:09:09	9:00	9:58	11:52:30	12:22	3:14	4:25	5:36:17
תל אביב	6:15:34	9:05	10:01	11:54:18	12:13	3:13	4:23	5:33:30
חיפה	6:15:24	9:04	10:00	11:53:25	12:23	3:11	4:22	5:31:55
אנטוורפן	7:40:26	10:18	11:10	12:55:42	1:26	4:01	5:07	6:11:48
לונדון	6:59:15	9:36	10:29	12:13:56	12:44	3:19	4:24	5:29:27
מנשסט	7:11:15	9:47	10:39	12:22:26	12:52	3:25	4:30	5:34:31
וינה	6:48:06	9:28	10:21	12:08:03	12:38	3:16	4:23	5:28:47
ציריך	7:18:01	9:58	10:52	12:39:15	1:09	3:48	4:55	6:01:14
מונטריאול	6:43:25	9:25	10:19	12:07:37	12:38	3:18	4:25	5:32:32
טורונטו	7:04:13	9:05	10:13	12:30:52	1:01	3:42	4:51	5:58:10
ניו יארק	6:39:16	9:24	10:19	12:09:25	12:39	3:23	4:32	5:40:10
לייקוואד	6:39:22	9:24	10:20	12:10:13	12:40	3:24	4:33	5:41:40
בלטימור	6:48:03	9:34	10:29	12:19:49	12:50	3:34	4:43	5:52:10
שיקאגו	6:35:01	9:19	10:14	12:03:51	12:34	3:17	4:25	5:33:20
לוס אנג'לס	6:29:03	9:17	10:14	12:06:20	12:36	3:24	4:34	5:44:05
סאן פאולו	5:58:47	9:09	10:12	12:19:50	12:52	4:02	5:22	6:40:32
מלבורן	6:57:32	10:15	11:21	1:33:33	11:21	2:07	6:47	8:08:54

לוח הלימוד היומי לשבוע הבא, נא להזכיר את הנשמות שלא הניחו אחריהם זש"ק

הלימוד היומי

יום	תאריך	דף היומי בבלי חולין	דף היומי ירושלמי שביעית	משנה יומית פרק, משנה בבא בתרא	הלכה יומית שו"ע או"ח סימן, סעיף	משנה ברורה עמוד יומי	רמב"ם פרק יומי
ז'	יה אדר א'	פח	כ	ג-ז, ח	תסב, א-ג	חלק ג' סב.	פסולי המוקדשין י"ב
א'	יט אדר א'	פט	כא	ה-א, ב	תסב, ד-ו	חלק ג' סב:	פסולי המוקדשין י"ג
ב'	כ אדר א'	צ	כב	ד-ג, ד	תסב, ג-ז, ב	חלק ג' סג.	פסולי המוקדשין י"ד
ג'	כא אדר א'	צא	כג	ה-ו, ד	תסג, ד-ה, ג-א	חלק ג' סג:	פסולי המוקדשין ט"ו
ד'	כב אדר א'	צב	כד	ו-ה, ח	תסג, ו-ב, א	חלק ג' סד.	פסולי המוקדשין ט"ז
ה'	כג אדר א'	צג	כה	ז-ו, ט-א	תסו, ב-ד	חלק ג' סד:	פסולי המוקדשין י"ז
ו'	כד אדר א'	צד	כו	ח-ב, ג	תסו, ז-ה, א	חלק ג' סה.	פסולי המוקדשין י"ח

לוח ימי הזכרון

ימי זכרון

של יהודים שלא הניחו זש"ק

י"ח אדר	ר' דוב מאיר ב"ר אליהו אליעזר יהודה ברנבסקי
י"ח אדר	ר' יונתן דוד ב"ר מרדכי
י"ח אדר	ר' יעקב ב"ר ברוך מרדכי
י"ח אדר	ר' שלום ב"ר שמשון צימרינג
י"ח אדר	מרת ענת הילה בת מרים
י"ט אדר	הג"ר יהודה בהג"ר יהושע "שבת מיהודה" מסאקמער
י"ט אדר	ר' פסח צבי הירש ב"ר חיים
י"ט אדר	מרת מזל טוב ב"ר אברהם
י"ט אדר א'	ר' ישראל מאיר ב"ר אליעזר צבי שפירא
י"ט אדר א'	ר' רפאל חזקי' שלמה זלמן ב"ר צבי הירש
כ' אדר	הרבנית ליבא רייצא ב"ר אשר רפפורט
כ' אדר	ר' אברהם ב"ר חיים יעקב
כ' אדר	ר' יעקב ב"ר חיים גוטליב
כ' אדר	ר' לייב זיסל ב"ר מתת' פייער
כ' אדר	מרת אסתר טויבא ב"ר יונתן בנימין ברקוביץ
כ"א אדר	ר' יצחק ב"ר אלכסנדר יעקב רוט
כ"א אדר	ר' נחמן ב"ר חנניה יו"ט ליפא
כ"א אדר	ר' שלום ב"ר מאיר
כ"א אדר	ר' שלמה ב"ר מרדכי אהרן ווייס
כ"א אדר	מרת מרגלית ב"ר אברהם
כ"א אדר	מרת רייזל ב"ר יצחק
כ"א אדר א'	ר' מרדכי ב"ר משה
כ"א אדר א'	מרת מרים ב"ר דוד מליק
כ"ב אדר	ר' הרמן ב"ר אשר מאיר
כ"ב אדר	מרת רחל בלור בת מרים
כ"ב אדר א'	ר' אשר זעליג ב"ר יודא לייב סלמון
כ"ב אדר א'	ר' מאיר ב"ר משולם פייש נויברט
כ"ג אדר	ר' אלי' שלוי ב"ר משה
כ"ג אדר	מרת טויבא ב"ר משה יוסף קריימן
כ"ד אדר	ר' משה ב"ר בנימין
כ"ד אדר	ר' משה ב"ר מתתיהו מרקוביץ

תורמים למען חסד של אמת וזוכים ליטובות!

אברכי כולל "שומע תפילה" יתפללו עבורכם 40 יום רצופים בכותל המערבי בעת רצון בחצות הלילה
למסירת שמות לתפילה חייגו: **0722-81-85-82**

לעדכון שמות, ולתרומות: 0722-81-85-82 או באמצעות אתר "שומע תפילה" www.tfilot.org | לקבלת העלון בדוא"ל: shtfila@gmail.com

השילמה הפדרה המבקשת בכל בית ישראל! חמשת פרכי "שבת טיש" בהגיות הספרים

פרשת כי תשא, י"ח באדר א' תשע"ט

גיליון מס' 337

שנה 6

שבת טיש

וקראת לשבת ענג

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

פנינים

כי תשא את ראש (ל, יב) - כאשר תנשא ותרום את האותיות ראש, יהיה הרמז שבת. כי אתרי האות י"ש היא האות ש"ן, ואתרי אל"ף - ב"ת, ואתרי ש"ן - ת"ו, והשבת היא נשיאת ראש. (חידושי הר"מ)

ונתנו איש כפר נפשו (שם) - איש כפר בגימטריה תורה, כי התורה והמצוה מכפרים על חטאי האדם ומגנים עליו ממעשיו, והתבות איש כפר נפשו ראשי תבות א"ג, אורייתא פתובים גביאים, הם ספרי התורה שפבקה. (קטרת סמים)

ולא יהיה בהם נגף (שם) - פרש רש"י: "שהמנגון שולט בו עין הרע והדבר בא אליהם, כמו שמצינו בימי דוד". ורמז לכך שכן היה בימי דוד, שהתבות בהם נגף בגימטריה זה בימי דוד מלכא. (מגדנות)

זה יתנו כלי העבר עליהם (ל, יג) - התקון הראוי למי שעובר עליהם, דהיינו שעבר עברות ורצה לחזור בתשובה על מעשיו, על ידי "זה יתנו", על ידי למוד התורה מלשון "תנו רבנן". (אור לשמים)

מחצית השקל (ל, יג) - חז"ל אמרו, שמשקלו של העגל היה 120 רבוא דינרים שהם שלש מאות אלף שקלים, כי כל שקל הוא ארבעה דינרים, ומפני שהיו ישראל ששים רבוא, שהם שש מאות אלף איש, צריך היה כל אחד לתת מחצית השקל כדי לכפר על מעשה העגל, ויחד נתנו עם ישראל שלש מאות אלף שקלים כנגד העגל. (אור שמואל)

אתה ידעת אתה העם כי ברע הוא (לב, כב) - ברע אותיות ערב, רמז לו אהרן למשה שלא עם ישראל חטאו בעגל, אלא הערב רב חטאו והחטיאו. (בעל הטורים)

והושע ברנון נער (לג, יא) - יהושע היה אז בן ג' שנה ומבנה נער, מפני ששרת את משה בנאמנות כנער. ורמז לכך שהתבות משרתו יהושע ברנון בגימטריה היה אז בן חמישים ויש שנים. (מגדנות)

ספורים בפרישה

ישני לוח העדת בידו לוח פתיים משני עבריהם מזה ומזה הם פתיים (לב, טו) לאחר שיקרא רבי מאיר שפירא את ישיבת חכמי לבלין, נדד רבות בארצות נהר והתרים המונים למפעלו הברוכים. דרכו לא היה סוגה בשושנים ואכזבות רבות היו מנת חלקו. אך הוא מצא את נחמתו בנשיכה ששגשגה והתפתחה לתפארה. פעם התבטא והזכיר את דברי חז"ל על הלוחות שהאותיות מ"ם וקמ"ך בנס היו עומדות, ואמר: "שתי אותיות אלו מרביבות את התבא מ"ם, כי על כלנו מוטל מס לתמיכה בלמוד התורה, ומס זה בנס הוא עומד עד היום הזה".

וישמד משה בשער המהנה ואמר מי לה' אלי ואספו אליו פליגי לוי (לב, כו) בחור צעיר הגיע פעם אל ה"חפץ חיים" ובקש לשמוע דברי חזק. שאלו הרבי: "האם בנה אתה או לוי?" השיב הבחור: "לא, ישראל אני". אמר לו ה"חפץ חיים": "אני בנה. יודע אתה מדוע זכיתי בקדו? מפני שלפני אלפי שנים, לאחר חטא העגל, קרא משה לעם ישראל מי לה' אלי! ונאספו אליו אבותי בני לוי וזכו בכהנה, אך אבותי לא באו ולכן לא זכו בקדו. כשיבאו המשיח במהרה אצפה להתקרב קרובות ולעבוד בבית המקדש ומי שאינו בנה לא יזכה בקדו. ומדוע מספר אני לך זאת? כי לכל אדם יש נגעים בחייו שהוא שומע קול פנימי שמכריז ואומר מי לה' אלי! וכאשר תשמע קריאה זו, אל תחור על הטעות של אבותיך, אלא רוצו מיד אל הקריאה ואל תחמיץ את ההזדמנות להתעלות בעבודת ה'!"

פסלי לך שני לוחות אבנים פראשנים (לד, א) הסבא קדישא רבי ישראל מרוזין, ראה פעם חסידים יושבים ומתעדים בשהם שותים יין ושרץ, ראו החסידים מרת רוח על פניו והבינו שאין הדבר לצוננו, אך אחד החסידים אמר בשם רבי פינחס מקוריץ שישביה בצוהר בשנית לחיים דומה היא ללמוד תורה. השיב להם הרבי: "מצאנו בתורה את תבת 'פסל' ו'פסל' המשמשת פעם קדש ופעם חל. נאמר 'פסל לך' על הלוחות, ונאמר גם 'לא תעשה לך פסל' והפונה לעבודה זרה. ההקבל ביניהם הוא, שבאשר נכתבת תבת 'לך' אחר התבא היא קדש, ולהפך הרי זה חל. אם האדם עושה דבר טוב ואינו חושב 'לך' להנאת עצמו, אז הוא קדש, אך אם האדם מעמיד את 'לך' לפני המעשה הטוב, וכל מחשבתו להנאת עצמו, אזי הוא בבחינת 'לא תעשה לך פסל'..."

ובבא משה לפני ה' לדרב אתו יסיר אתיה מסוה עדיצא (לד, לד) בזקנותו של רבי מנחם מנדל מקוצק, סבל מכאבי עיניים ולאחר שנבדק בידי רופא ממחנה מורשה, יעץ לו הלה להרביב משקפים על עיניו בשעת הלמוד, כדי שלא יזיק לו העיון בספרים ובאותיות הקטנות. לא רצה הרבי לעשות כן ואמר שאינו רוצה לעשות הפסק בין עיניו לתורה הקדושה. תלמידו רבי אליהו מויסקיט חלה אף הוא בעיניו והרופאים צווהו להרביב משקפים. שמע רבי אליהו לקולם, אולם בשעת הלמוד היה מסיר את המשקפים, וספר למקרביו כיצד נהג רבו וכמוהו גם הוא אינו חפץ לעשות מחצה בין עיניו לתורה הקדושה, וכך נהג עד יום פטירתו.

לרפואת הילדה ליאן אמילי בת שירלי תחי

זמני השבת - ירושלים הדלה"נ 4.55 צאת השבת 6.09 רבנו תם 6.49

לבלת הגיליון והנחיות
דוא"ל: 5806777@gmail.com

הגיליון מודפס באלפי עותקים לזכויה הרבים בנדבת ידידינו היקרים הי"ו לע"נ גמילה בת יוכבד, אליהו בן חנינה ושמעון בן גמילה ע"ה - למשפחת אחיו, ולע"נ רבי שמעון זנטי בן מסעודה ע"ה ולע"נ מרת רחל בת אביה ע"ה למשפחת גטו, ולע"נ סמי בן שלמה ז"ל למשפחת אבוקרט.
ולרפואת: החבור גבריאול זנטי בן חנינה שיחי, חוקיה בן כפי שיחי ואורה בת במוני יפה למשפחת מגן תחי - בתושחי

היה היה

מחצית השקל בשקל הקדוש

בשנת תרכ"ו, התקיימה בעיר פסט שבהונגריה ועדת רבנים, בה התכנסו גדולי רבני הונגריה כדי לדון על מצב הדת ולטפס עצה במלחמתם נגד מהרסי הדת שהרימו ראש ובקשו לקעקע את יסודות התורה והמסורה ברחבי הונגריה ואוסטריה. באחת האספות, ישבו הרבנים לסעודה ולשיחת חלין של תלמידי חכמים. בראש האספה ישב ה"כתב סופר", שהרים על נס את המלחמה נגד הרפורמים ובהשפעתו החליטו גדולי ישראל על הצד המקריע של הפרדות הקהלות ברחבי המדינה, בין קהלות היראים לדבר ה' לקהלות הרפורמים קלי הדעת.

באמצע הסעודה, קם ה"כתב סופר" וקרב התרגשות הוציא מפיסו מטבע עתיק יומין של מחצית השקל, ששרד מאז תקופת בית המקדש השני ואתו קבל בירשה מאביו ה"חת"ם סופר". הרב הציג בפני המטבע בפני הנוכחים ופלט בענין מחצית השקל ששקלו בזמן שבית המקדש היה קיים, והדבר הפליא מאד את הנוכחים באספה. לאחר שהציג הרב את המטבע בפני כלם, החל המטבע לעבר מיד ליד, כי כל אחד בקש לראות את המטבע מקרוב ולקחו אותו בידו. במקום נוצרה המלה, כלם החלו לשוחח בענין מחצית השקל והמסתעף בענין, עד שלפתע התברר כי המטבע נעלם. פניו של ה"כתב סופר" חורו וצערו הרב נכר על פניו, כלם החלו להביט אנה ואנה, ותרו אחר המטבע שמא נאבד על אחד השלחנות או נפל ארצה. בדקו בפנות האולם ובכלשו בכל פנה אפשרית, אולם לשוא. המטבע נעלם פאלו בלעתו האדמה, מבלי להשאיר אחריו עקבות.

בכל שעת החפושים עמד ה"כתב סופר" ועקב בדאגה אחר הסריקות הקדחתניות, וצערו היה רב על החפץ יקר הערך שנאבד ממנו. במקום הכרו כי כל אחד יבדק היטב בכיסו שמא נפל המטבע פנימה ללא משים, ואולי מאן דהו לקחו ועתה בוש הוא להחזירו ולהודות בכשלונו, ולכן יעשה זאת באמתלה שבטעות הכנס המטבע לרשותו.

לאחר שעה ארבה, קם אחד מגדולי הרבנים שהשתתפו באספה, הוא רבי מנחם כ"ץ פרוסטיץ רבה של צעהלים, והכריז: "רבותי הנכבדים, צערו של המארח גדול מאד והאבדה בקדה לאין ערוך. יש לי הצעה לא נעימה, אך אין מנוס מלקים אותה. כל אחד מהנוכחים יחפש בכיסו של הישוב לצדו, למרות אי הנעימות שבדבר, וכך נוכל לודא היכן המטבע האבוד. על כלנו לעשות כן, כדי לקים את המקרא 'והייתם נקים מה' ומישראל, ולכל יוציאו לעז עלינו חלילה שמישהו מאתנו נכשל חלילה בגנבה".

ההצעה נפלה על ראשי הנוכחים פרעם, כלם הביטו כה וכה במבוכה ולא ידעו כיצד להתחיל לבצע את החפוש, אלא שלפתע קם רבי יהודה אסאד רבה של סרדהעל מגדולי רבני הונגריה ומאקני הדור, ובקש את רשות הדבור. בקול רועד החל רבי יהודה אסאד לדבר ובקש בלשון של תחנונים לבל יתחילו בחפושים בכלי הזולת, וטען כי יש בדבר משום חלול השם. הוא הביע את תקנתו כי המטבע ימצא במהרה והנוכחים יחסכו את הבזיון שבחפושים בכיסי שכניהם.

שעה ארבה עברה, כלם ישבו והמתינו להתפתחות, ובינתיים עומד רבי יהודה אסאד בעינים עצומות ושפתיו רוחשות תפלה. פניו חורו ואגלי זעה מתגלגלים במורד מצחו, ועיני הנוכחים נשואות עליו. הדקות נקפו וכשהמטבע לא נמצא עדן, בקשו פמה מהנוכחים להוציא לפעל את הצעתו של רבי מנחם כ"ץ, אולם רבי יהודה אסאד נרעד פלו ובדמעות בעיניו חזר על בקשתו להמתין עוד זמן מה, ולא לבאות את הנוכחים בחפושים בכיסיהם.

זמן קצר לאחר מכן, כשהמתח בחדר הגיע לשיאו, נכנסו פתאום פמה משרתים ובידיהם המטבע האבוד. הקלה עצומה השתררה במקום והתברר, כי בשעה שפנו המשרתים את הפלים מהשלחנות, נטלו מבלי משים גם את המטבע יחד עם הפלים.

הנוכחים הביטו בפליאה על רבי יהודה אסאד, ובקשו הסברים על עמידתו האיננה ובטחונו כי בסופו של דבר ימצא המטבע. להפתעת כלם, הושיט רבי יהודה את ידו לכיסו ושלח משם מטבע זהה בדיוק למטבע של מחצית השקל שבידי ה"כתב סופר". כלם הביטו בשני המטבעות הזהים בפליאה ורבי יהודה ספר: "גם ברשותי קים מטבע כזה של מחצית השקל מימות בית המקדש, אותו קבלתי כמתנה מרבי ומורי רבי מרדכי בנט רבה של ניקלשבורג, לרגל יום נשואי. הבאתי עמי את המטבע לאספה זו, כי רציתי להראותו למשתתפי האספה, אך פשראיתי שחברנו ה"כתב סופר" הביא אף הוא מטבע כזה, לא רציתי לעמעם את ההרגשה על נדירות המטבע, ואלו הייתי מוציא גם אני מטבע כזה, היה נפחת ערך המטבע שאינו יחיד בעולם".

"נקל לתאר", המשיך רבי יהודה את דבריו, "איזה חשד נורא היה נופל עלי אלו היה השקל מתגלה בכיסי והייתי החשוד העקרי בגנבת המטבע. פמה עלינו ללמד מפאן ללמד זכות על כל אחד בכל עת ובכל שעה, והני דן את כל האדם לכף זכות".

מאורות

הרב הקדוש רבי אלעזר מנדל מלוב זצ"ל ליום ההולדת ט"ז באדר, מוצאי שושן פורים תרמ"ג נולד בשנת תקפ"ז לאביו רבי משה מלוב ולאמו בת היהודי הקדוש מפשיסחא. נקרא על שם רבי אלעזר מליזנסק ורבי מנדל מרימינוב ונשא את בת רבי צבי בן החוזה מלובלין. עלה בשנת תר"א עם אביו לארץ ישראל ולאחר פטירת אביו מלא את מקומו, ובני ירושלים ראו בו אב אהוב ורועה נאמן. תפלותיו נמשכו שעות ארוכות בהשתכחות הנפש, ובדרך כלל נהג להתפלל ליד הכתל המערבי, ומשמשו הנאמן החסיד רבי הירש גריש היה מסוכף עליו בטבלת עץ כדי להגן עליו מחרב ומקטר. אמו של המשמש ראתה פעם כיצד רבו נשקו עליו בלכתו, ומפני שהיה בנה היחיד והיה חלוש בגופו, דאגה שמא הדבר קשה עליו. הרגיש הרבי במחשבתה ואמר למשמש: "אמה חושבת שאתה תומך בי, אולם האמת היא שאני תומך וסוהר אותך". לא ארכו הימים ורבי הירש נפל למשכב כבד, והרבי העתיר בעזו רבות עד שהבריא, ואז פנה לאם המשמש ואמר בצחוק: "נו, מי נסמך על מי?... יום אחד, שלח השיח' הערבי שישב בבית המשפט המסלמי מעל הכתל המערבי, קבוצת פורעים ערבים עם סכינים שלופים בידיהם כדי לעשות שפטים ברבי שמרעיש בתפלתו ליד הכתל. בדרך אל הכתל, ראה רבי הירש את הפורעים אולם הרבי צוה עליו לאחז בתגורתו והשנים הקשיכו בדרך לא פגע. הערבים חפשו בעיניהם את הרבי ומשמשו אף ה' הכה את עיניהם בפטורים, לא עברו ימים ארפים, ומשלחת של נכבדים ערבים הגיעה לפיס את נביא היהודים...

יוסיף דעת

בפרשת חטא העגל מוזכרים החוטאים בדרך כלל בשם "העם", והכוונה על הערב רב שחטאו והחטיאו את כולם, ולא חלילה על עם ישראל, ולכן אמרו החוטאים לבני ישראל על העגל: "אלה אלהיך ישראל אשר העלוך מארץ מצרים". וכן פירש רש"י על הפסוק "לך רד כי שחת עמך", שהקב"ה אמר למשה "שחת העם לא נאמר אלא עמו", ערב רב שקיבלת מעצמך וגייתתם ולא נמלכת בי, ואמרת טוב שידבקו גרים בשכינה, הם שיחתו והשחיתו". הערב רב הם הערובות אומות של גויים כדברי רש"י, ובוודאי מוכח שהיו בהם מצריים ובהם גם חרטומי מצרים, בראשם המכשפים יונס וימברוס, שראו את נפלותו ה' ובקשו משה להצטרף לעם ישראל, אך המשיכו בכישופיהם במדבר וכוחם של המכשפים הגדולים היה משעה שהשמש נוטה, משש שעות ומחצה עד תחילת תשע שעות ומחצה, והקטנים מתשע ומחצה עד חצות לילה, ולכן נקראים 'ערב רב' על שם הערב, ואת העגל עשו ככשפים אחר השעה השישית. הערב רב הם גם החוטאים המתאוננים בתבערה ובקברות התאוה. במלילת ויבליקוט שמעוני מובאות מחלוקות תנאים על מספרם של הערב רב, שהיה הרבה יותר מעם ישראל, בין 120 ל-360 ריבוא. בתחילה שכנו הערב רב יחד עם בני ישראל במדבר, ורק לאחר שחילק משה את העם לשבטיו, הופרדו הערב רב מהם. בוודאי נאמר שהערב רב היו מחוץ לענני הכבוד והמן לא היה יורד להם, אלא ניוונו ממה שנתנו להם בני ישראל. חלק מבני הערב רב מתו לאחר העגל, אולם חלק מהם התערב בעם ישראל, וכן מובא במסכת ביצה שהשעירים שאינם מפרנסים עניים הם צאצי הערב רב. בתקופת זוהר מובא, שמלכות ישראל לפני ביאת המשיח נקרא שטון של ערב רב, וכן אמרו חז"ל בסנהדרין "אין כי דוד בא עד שתכלה מלכות הזולה מישראל", והוא אחד הסימנים שלפני ביאת המשיח כדברי חז"ל שהמלכות כולה תיהפך למינוח.

העשיר לא ירבה והדל לא ימעט

פניני אור החיים

מדברי האור החיים הקדוש

ושמרו - על דרך אומרו ואביו שמר את הדין, פרוש ממתין ומצפה מתי יבוא, והכוונה בזה לצוות שלא יהיה השבת כדבר טרד לצד מניעת מלאכת הרצון ומצא החפץ, אלא צריכין לשמח בו בשלמות הרצון והפך בדבר, ותמיד יהיה ממתין ומצפה מתי יבוא, ואמרו לעשות את השבת לשלל הכונה חפץ מצות השבת למרדו הגוף ולענג אשר יחענג, אלא לצד עשיית מצות השבת ולא לתכלית המרצות:

ואמרו אות הוא לעלם פרוש, בין שכל זה יהיה סוד לישאל ולא יגלו דבר, אם כן הבא לשאל על מצות היום מה היום מיימים, מה אות נעשה בו לעשות בו כל השנויים, מה תורה השנויה אליו, לזה אמר אות הוא לעלם, פרוש שיהיה נגלה לבאי עולם כי ששת ימים וגו' וביום השביעי שבת וגו' טעם זה יהיה נגלה לזולתנו ועם בני ישראל טעם כמות עמם היום באוצרות החיים:

ודבר ה' וגו' פנים אל פנים - הכונה בזה הוא, כפי שעור ההכנה שהיה עושה משה להקבלת פני שכניה, לאותו שעור תהיה ההשגה מפנים העליונים, כי כפי אשר יבין אדם עצמו להשפעת הקדשה - ישגה, ואמרו כאשר דבר איש אל דעהו, יתבאר לדרךנו על דרך אומרו פנים הפנים לפנים כן לבי האדם לאדם, פרוש כי הקבלות ישמילו בעולם אם לאהב אם לשונא, כי כפי אשר יבין האדם לבו לאהב חברו, כמו כן יתבונן לב חברו לאהב אותו, והוא אומר כאשר דבר איש אל דעהו, שלא יאהבו אם לא יבין לבו להיות גם הוא ידעהו, כמו כן דבר ה' פנים אל פנים. ומעתה יבין אדם מה הוא עם קונו, אם לבבו יתאהב ויחשק בה ובעבודתו, הנה זה סמן כי ה' אהבו:

דברי הימים

בט"ו באדר נתן כורש מלך פרס רשות לבנות את ביהמ"ק השני. ביום זה החלו גם לבנות את חומת ירושלים מחדש, כמובא במגילת תענית, מפני שסתרזהו האויבים, וכשהתחילו לבנותו עשו אותו ליום טוב, כי שמחה היא לקב"ה שירושלים נבנית.

בי"ו באדר שכ"ג השלים מרן רבי יוסף קארו בעל "בית יוסף", את חיבורו המפורסם "שולחן ערוך", כפי שמביא החיד"א בשם הגדולים שכך כתב מרן בסוף השו"ע. לאחר פרסום ה"שולחן ערוך" קמו לו מתנגדים, מפני שחששו שמא יזכר העם את הלימוד בגמרא ובספרי הפוסקים לאחר שמצאו ספר ערוך לפנייהם, וגם מפני שמנהיגי אשכנז לא הובאו בו במלואו ומרן נסמך על הרי"ף והרמב"ם. מסיבה זו כתב הרמ"א את הגהותיו, וחיבורו מכונה "המפה" לשולחן, כך הפך הספר לאבן היסוד של פסקי ההלכה בעם ישראל כולו.

בכ"ב באדר עשו יום טוב בתקופת ביהמ"ק השני, כי עברו שלוש שנים של בצורת ורעב גדול, ובזכות תפילות של חוני המעגל שעג עוגה ועמד בתוכה כמו חבקוק הנביא והתפלל לקב"ה, החלו לרדת ביום זה גשמים. תחילה ירדו טיפין ולאחר מכן כמלוא פי חביות ובכל טיפה לוג מים, ולבסוף גשמי ברכה.

ביום זה בשנת של"ח, קיבלו יהודי פולין כתב חסות מהמלך, ובו גזירת המלוכה לבל יוכלו העמים שתחת ממשלתו להרע לכל בני ישראל.

בכ"ב באדר שנת ק"צ, אירע נס גדול ברומא, לאחר ששונאי ישראל נועדו נגדם להורגם או להכריחם להמיר את דתם, ובעקבות ריעדת אדמה מתו הכמרים שחרשו את הרעה והאפיפיור ביטל הגזירה.

מגידים רבים פרוש פסוק זה על מדת ההשתתפות של העשירים והעניים בכל מצוה. ברכוש רב יצאו אבותינו ממצרים, וכל אחד מהם היה יכול לשאת לבדו בהוצאות המשכן וכליו, אלא שהקב"ה רצה שכלל אחד מישראל יהיה חלק במשכן, וכך צריך להיות בכל מצוה. העשיר לא ירבה לבצע את כל המצוה, והדל לא ימעט מלתת בעבורה, אלא יחד ישתתפו כלם בעשייתה, כל אחד לפי כחו. ואם אחד חוטף לעצמו את כל המצוה ואינו מניח לאחרים לקחת חלק בה, טורפים לו את מעשיו על פניו. כפי הספור דלהלן, אותו ספר המגיד המפורסם רבי שלום שבדרון.

לאחר נשואיו של רבי יהונתן איבשיץ, עם בתו של רבי יצחק שפירא רבה של בומסקלא, היה סמוך על שלחן אבי חותנתו רבי מרדכי הכהן מהמבורג. חותנו היה עשיר מפלג וזכה לשני שלחנות, תורה ונגלה במקום אחד, ולחתנו רבי יהונתן, שנודע עוד מילדותו כחריף בעל מח גאוני, העניק נדניה גדולה בת שלשת אלפי זהובים, שכנס עתק באותם ימים. רבי יהונתן קבע את המודו עם חברו באחד מבתי המדרש בעיר, ולאחר תקופה הקימו הנוצרים מנזר משקף בדיוק מול בית המדרש. הדבר היה למרת רוחם של יהודי העיר וחברו של רבי יהונתן קנא את קנאת ה' וקאישון לילה טפס על גג המנזר ושבר את הצלב שעליו. מעשה שטן הצליח והאברך נתפס בידי הפקדים, והללו השליכוהו אל מרתף המנזר. בני המשפחה חפשו אחריו בלי לדעת היכן הוא, עד ששומר הפנסיה הגיע בחשאי וספר כי הפקדים מתכוננים להוציא את דינו של האברך בשרפה פענש. השומר הסכים להבריא את האסיר, אך דרש שכנס עצום של שלשת אלפים זהובים. כלם נרמזו למצות פדיון שבויים, ונבאי הצדקה החלו להתדפק על פתחי יהודי המקום כדי להתרימם. בפשונדע הדבר לרבי יהונתן, אמר לעצמו כי הדבר נחוץ מאד ואסור להתמהמה אף רגע, שמא בינתיים יבצעו הרשעים את זממם. ללא הסוס, נכנס רבי יהונתן לביתו, נטל ממקום המחבוא את כל כסף הנדניה שלו ומהר אל השומר, הפקיד בידיו את הכסף, והלה הבריא את האסיר בחשאי אל מחוץ למדינה.

בינתיים, הצליחו הפרנסים לאסוף את הכסום הגדול של שלשת אלפי זהובים, וכאשר בקשו להעניקו לרבי יהונתן, סרב ואמר: "אני זכיתי במצוה כלה ואיני חפץ בשתפסם. השבוי כבר נפדה ואין צורך עתה בכסף". החל דין ודברים בינו לבין נבאי הצדקה, אולם הוא עמד על שולו ולא אבה לטל מאומה, למרות שכלם רצו להשתתף במצוה. ימים מעטים לאחר מכן, חשש רבי יהונתן שמא תגלה אשתו הצעירה את חסרונו המטמון הגדול ותקים על כך קול זעקה. משום כך, החליט לנסע לתקופה קצרה מביתו, כדי שבינתיים תשכח הסערה, וגם אם תתגלה הגנבה ירגעו הרוחות עד שובו.

בזמן העדרו של רבי יהונתן מהבית, היתה הפנסיה הנוצרית מוקדחה. הפקדים גלו כי טרפם נצל מצפריניהם, ועל נקלה גלו כי ידו של השומר במעל. רוב זעמם החליטו לבצע בו את מה שאמרו לעשות ליהודי, אלא שהלה חש כי החבל נכרך סביב צווארו ומהר להמלט פן יהיה מאחר מדי. טרם יציאתו מן העיר, אסף את כל רכושו שצבר מגנבות שונות במשך השנים הארוכות בהן שמש כשומר בפנסיה, ובעודו מתלבט אצל מי יניח את כל רכושו לפקדון, נזכר רבי יהונתן ואמר לעצמו: "אדם שמוכן להעניק את כל רכושו בשביל להציל את חברו, ודאי איש ישר הוא, ואצלו אני יכול להפקיד את כל רכושתי ללא חשש". במקורות הכנים השומר לתוך תבת פרזל קטנה את כל הכסף הרב שצבר יחד עם הזהובים שקבל, ומהר לביתו של רבי יהונתן, שם פגש את בעלת הבית וספר לה בקצרה את המאורעות. הוא שבח את בעלה אציל הנפש שמסר את כל רכושו להצלת חברו, ואמר: "אני מחזיר לך את הזהובים שלךם ומפקיד בידך את כל רכושתי. אם אחרו בשלום, אדרש מכם בתורה את פקדוני, ואם לאו - ינתר הרכוש בידךם ונדאי תשתמשו בו לתועלת". השומר סים את דבריו, ויצא מהבית בחפזון כדי להמלט מידיהם הארוכות של הפקדים הנוצריים, אלא שהללו דלקו בעקבותיו ולא נתנו לטרף לתמוך מידיהם. לבסוף השיגוהו ליד הנהר, וברב זעמם הטיעוהו בתוך המים ואת גופתו זרקו לבלבים.

זמן קצר לאחר מכן חזר רבי יהונתן לביתו, ובלבו חשש ודאגה ביצר רגיע את רוחה של רעיתו, אולם למרבה הפתעתו ספרה לו כי כל הכסף חזר אליהם במלואו, ובנוסף זכו לרשת את כל רכושו הרב של השומר. בטובה היתה שרבי יהונתן ישמח לשמע הבשורה המשמחת, אך למרבה ההפתעה החל בעלה לבכות בדמעות שליש וצער גדול מלא את לבו. למראה פליאתה, הסביר רבי יהונתן: "אם החיזור לי מן השמים את כל כספי, אות וסמן הוא שמהשמים משליכים עלי את המצוה שעשיתי ומקומזים לי שמעשתי לא היו לרצון לפני ה', כי הרי אין מתן שכן של מצות בעולם הזה, ורק על מצוה שלא נעשתה בשורה מקבלים שכר בעולם הזה, ועל כך תבכה נפשי". שלשה ימים ישב רבי יהונתן בתענית וסגף את גופו בסגופים שונים, עד שנענה מן השמים ובהלואו גלו לו, כי הספה להשבת כל שלשת אלפי הזהובים שנתן לפדיון השבוי היא מפני שמעשתי לא היו רצויים, כי בקש לטל את המצוה כלה לעצמו, ולא רצה לשתף אחרים יחד עמו וגם להם יהיה חלק במעשה גדול זה. מכיון שבקש את כל המצוה לבד, החיזור לו אותה בשלמותה, וללמד יצא שכלל ענין צריך לטל חלק יחד עם הצבור באחדות כמקשה אחת.

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת כי תשא תשע"ט

כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריה"ת

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: agedank@gmail.com

כברם והראו לו "חצבי חיורי (-כלים לבנים) דמליין קיטמא (שמלאים באפר), וזה רצה משה רבינו לבדוק אצלם ע"י האפר אם תוכם כרם או לא.

וביותר, מצינו שאחר חטא העגל כתיב: (לג, ז) "ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה הרחק מן המחנה וקרא לו אהל מועד והיה כל מבקש ה' יצא אל אהל מועד אשר מחוץ למחנה", מה העניין בזה שנטה אהלו מחוץ למחנה? מסבירים המפרשים שהיה זה בשביל לדעת מי הוא המבקש ה' באמת שרק הוא יטרח להגיע עד משה רבינו, המבחן האמיתי באם האדם מתכוון באמת או שרק מן השפה ולחוץ - נמדד בטרחתו ויגיעתו להגיע לכך. וכך מצינו גם כן בגמ' (שם) שרבן גמליאל הכריז כל תלמיד שאין תוכו ככרו אל יכנס לבית המדרש, ואילו לאחמ"כ כשנפתחו השערים "הוסיפו ארבע מאות ספסלי" ולמה? לפי שאיתא במגילה (כ"א. א.) דעד רבן גמליאל היו לומדים מעומד אבל תלמידים שאין תוכם ככרם צריכים ספסל...

כן מביאים המפרשים שהאיך ידע השומר איזה תלמיד תוכו ככרו? אלא שהתלמיד ש"באמת" רצה ללמוד כבר מצא דרך להיכנס... (ציוני תורה) והביטו אחרי משה (לג, ח)

בירושלמי (ביכורים ג, ג) יש דורשין לשבח אמרו אשריו שזכה לכך, ויש דורשין לגנאי, אכל מדילן (משלנו) ושתה מדילן. והוא תמוה דאפילו ריקים ופוחתים לא יאמרו כן. ונ"ל דרך הלצה, כי שניהם אמת, החשובים וזקנים שבהם היו מקנאים למשה במחנה שזכה למדרגה כזו אשר לא זכה שום איש ישראל. וע"ז אמרו האחרים כל אחד יוכל לזכות לכך אם לא ידאג על פרנסתו וישב שקט ושאנן. וכמו שאומרים עמי הארץ כי גם הם היו עולים למדרגת רב ומורה וגם המה היו יראי ד' כ"כ אם היו מספיקים להם כדי ספוקם וישבו בביתם...

וראית את אחרי ופני לא יראו (לג, כג)

י"ל על פי רמז הנה אנו רואין כמה דברים סיבות מסיבות שונות הנעשים בארץ מתחת אשר אנו מתמיהים למה עשה השי"ת ככה אבל לאחר רבות הזמן אנו רואים ומבינים למפרע הכל כאשר לכל כל הסיבות תכלית כוונתם כי כולם היי הכנות כדי שתיעשה דבר גדול כזה וכאשר היתה בנס פורים הריגת ושתה ולקחת אסתה וכל הסיבות שהסביבו לדבר הזה והכל היי הכנה להצלת ישראל אבל קודם שנעשה פתגם המלך אין אנו מבינים רק מאמינים כי בלי ספק לא דבר רק הוא רק ממנו טעם הדבר כמוס ונעלם וזה האמונה טובה גדולה הוא לנו כי מקבלין שכר על האמונה וזה וראית את אחרי לאחר שנעשה תכלית הדבר תראה ותבין למפרע מה שהיי ומה שנעשה אבל לפני לא יראו קודם עשיית הדבר לא יראו ולא יבינו תכליתו וזה לפני לא יראו:

(חתם סופר)

ויגף ה' את העם על אשר עשו את העגל אשר עשה אהרן: (לב, לה)

יש להבין בלשון אשר עשה אהרן שנתחייבו מגפה על שהשתמשו באהרן לעשות להם עגל וקיי"ל [נדרים ס"ב]. המשמש בת"ח נעקר מן העולם ק"ו מבלשצר שהשתמש בכלי קודש שיצאו לחול, והיינו אשר עשה אהרן דייקא. (חתם סופר)

מאוצרות המגידים

מסירות נפשו של אהרן בחטא העגל

ויאמר אלהים אהרן פרגו נזמי הזהב אשר באזני נשיכם... ויקח מידם ויצר אתו בחרט ויעשהו עגל מסכה ויאמרו אלה אלהיך ישראל... וירא אהרן ויבן מזבח לפניו יקרא אהרן ויאמר חג לה' מחר (לב, ב-ה)

וירא אהרן - דברים הרבה ראה אהרן; ראה חור בן אחותו, שהיה מוכיחם והרגוהו, וזהו 'ויבן מזבח לפניו' - ויבן מזבח לפניו. ועוד ראה ואמר: מוטב שיתלה בי הסרחון ולא בהם, ועוד ראה ואמר: אם הם בונים אותו המזבח, זה מביא צרור וזה מביא אבן, ונמצאת מלאכתך נעשית בבית אחת, מתוך שאני בונה אותו ומתעצל במלאכתך, בין כך ובין כך משה בא (רש"י)

תמיהה גדולה ומפורסמת בפרשה זו של חטא העגל, היא: כיצד יתכן הדבר שאהרן הכהן עשה את העגל!

ואמנם, כפי שמביא כאן רש"י, הוא עשה זאת לפי שראה שבני ישראל הרגו את חור שניסה להוכיחם.

כי תשא את ראש וגו' ונתנו איש כופר נפשו (ל, יב)

הנה תיבת 'ונתנו' מוטעם בקדמא ואולא, וי"ל דבא לרמז על מאמר חז"ל במס' שבת (דף קנ"א) אמר רבי חייא לדביתהו [לאשתו] כי אתי עניא קדים ליה ריפתא [כשבא עני הקדמי לפניו לחם] כי היכא דלקדמי לבניך [בכדי שיקדמו לחם גם לילדים שלך כשיצטרכו], אמרה ליה מילט לייטית לי [שאלה אותו וכי אתה מקלל אותי?], אמר לה: גלגל הוא שחוזר בעולם ע"כ, והנה תיבת 'ונתנו' נקרא פנים ואחור, כי גם הנותן יצטרך לפעמים שיתנו לו ח"ו, וזהו שרמזה לנו התורה הקדושה ב'קדמא ואולא' אקדימו ריפתא לעניא כי היכא דלקדמי לבניך לכן אתה הקדם ותן לו, וילך לפניך צדקך בטרם יסוב הגלגל על בניך. (קול אליהו - הגר"א)

העשיר לא ירבה והדל לא ימעט וגו' (ל, יד)

הנה הטעם של התיבות העשיר לא ירבה הוא "מונח רביעי", ויש לבאר דבא לרמז על מאמרם ז"ל במס' כתובות (דף נ' ע"א) המבזבז אל יבזבז יותר מחומשו, וזהו מונח רביעי, רצונו לומר דאף העשיר לא ירבה יותר מחמישית, רק ד' חלקים יהא מונח לעצמו, וחלק חמישי יבזבז. (קול אליהו - הגר"א) ויאמר ה' אל משה קח לך סמים נטף ושחלת וחלבנה סמים ולבנה זכה בד בבד יהיה. (ל, לד)

כתב רש"י ולבנה זכה - (כריתות ו) מכאן למדו רבותינו י"א סממנין נאמרו לו למשה בסיני מיעוט סמים שנים נטף ושחלת וחלבנה ג' הרי ה'. סמים לרבות עוד כמו אלו הרי עשר. ולבונה הרי י"א ואלו הן הצרי והצפורן החלבנה והלבונה מור וקציעה שכולת נרד וכרכם הרי ח' שהשכולת ונרד אחד שהנרד דומה לשכולת. הקושט והקלופה והקנמון הרי י"א. בורית כרשינה אינו נקטר אלא בו שפין את הצפורן ללבנה שתהא נאה:

ובחז"ל ונתקן כן בסדר התפילה: ואחד עשר סמנים היו בה. ואלו הן. (א) הצרי (ב) והצפורן (ג) החלבנה (ד) והלבונה משקל שבעים שבעים מנה. (ה) מר (ו) וקציעה (ז) שבלת נרד (ח) וכרכם משקל ששה עשר ששה עשר מנה. (ט) הקשט שנים עשר. (י) וקלופה שלשה. (יא) וקנמון תשעה.

ישנם ארבעה מינים המוזכרים כאן בפרשת הקטורת במפורש: הצרי (נטף), והצפורן (שחלת) חלבנה ולבונה. ממינים אלו יש להביא שבעים שבעים מנה מכל אחד, סה"כ - מיניין ר"פ מנים.

עוד יש מור, קציעה, שכולת נרד וכרכום שמכל אחד מהם יש להביא ששה עשר מנה, סה"כ - מיניין ס"ד מנים. בנוסף יש לנו קשט - שנים עשר. ועוד קלופה - שלשה וקנמון - תשעה סה"כ מיניין כ"ד מנים.

וסך כל המנים של הקטורת הוא: ר"פ ועוד ס"ד ועוד כ"ד סה"כ - שס"ח.

כתב ב"שיטה מקובצת" על מסכת כריתות בהגהות בשם תוספות הרא"ש, וכן כתב בפירושו הרוקח לשיר השירים. שמניינם נרמז בפסוק (שה"ש ד, יג - יד) "שלוחך פרדס רמונים עם פרי מגדים כפרים עם נרדים: (נרד וכרכם קנה וקנמון עם כל עצי לבונה מר ואהלות עם כל ראשי בשמים)". פסוק זה מרמז על הקטורת. והנה המילה "פרדס" הוא פ"ר - כמניין ארבעת הסממנים שהם שבעים שבעים מנה. ד"ס - שלשת הסממנים של ששה עשר ששה עשר מנה. "שלוחך" - הוא מספר שס"ח ככל המנים יחד. פרדס רמונים - סופי תיבות ס"ם לרמז על סממני הקטורת. (הרוקח על שה"ש - שיטה מקובצת)

ויקח מידם ויצר אתו בחרט ויעשהו עגל מסכה (לב, ד)

ולמה עגל ולא צורה אחרת. מצאתי כתוב כשראה ישראל ה' על הים ואמר זה אלי ערב רב לא ראו אלא רגליהם של מלאכי השרת שרגליהם ככף רגל עגל, והיינו דכתיב (תהלים ס"ח, כ"ה) ראו הליכותיך אלהים וגו', ועקבותיך לא נודעו, שחשבו שהם עקבותיך של הקב"ה לזה עשו צורת עגל.

(ש"ך על התורה)

וידבר ה' אל משה לך רד כי שחת עמך אשר העלית מארץ מצרים (לב, ז)

עמך - פירש רש"י. ערב רב שקבלת מעצמך וגיירתם ולא נמלכת בי וכו'. והם תלמידים שאין תוכם ככרם, ולא האמינו באמת בה' והם עשו העגל.

כתב בפרדס יוסף, הנה בפסוק כ' ויקח את העגל אשר עשו וישרף באש ויטחן עד אשר דק ויזר על פני המים וישק את בני ישראל" כתב רש"י (וכן בגמ' ע"ז מד, א) שמשה רבינו נתכווין לבדוקן כסויות, וזה הענין בברכות [כ"ח]. שהראו לרבן גמליאל שכל התלמידים שהתווספו לבית המדרש אין תוכם

כח ההבלגה של דוד המלך
דוד המלך הועמד גם הוא בנסיון דומה, מקביל כנראה לנסיון שנכשל בו שאול, והוא עמד בו בהצלחה. הוא גילה סבלנות רבה והתאפקות כאשר לא עשה דבר, ובתוקף אמונתו האיתנה צלח את הנסיון הקשה בגאון. כך מסופר בנביא (שמואל ב' ה-כב-כד):

"ויספו עד פלשתים לעלות, ויטשו בעמק רפאים. וישאל דוד בה' ויאמר: לא תעלה. הסב אל אחריהם ובאת להם ממול בכאים [אילנות]. ויהי בשמעך את קול צעדה בראשי הבכאים אז תחרץ, כי אז יצא ה' לפניך להכות במחנה פלשתים".

ומה אירע אז באותה מלחמה? מספרים רבותינו בילקוט שמעוני (רמז קמב):
"כיון שיצא [דוד] היו הפלשתים קרבים ובאים, וישראל רואים אותם שלא היו רחוקים מהם אלא ארבע אמות(!). אמרו לו ישראל: דוד! מה אנו עומדים? אמר להם? מצווה אני מן האלוקים שלא לפשוט בהם יד עד שאראה ראשי האילנות מנענעים. אמרו לו: ואם אין פושטים אנו יד בהם אנו מתים. אמר להם: מוטב נמות זכאים ולא נמות רשעים. אלא אני ואתם נתלה עינינו אל הקב"ה."

"כיון שתלו עיניהם - נענעו האילנות ומיד פשטו יד, כמו שכתוב 'וישע דוד...'". אמר הקב"ה למלאכים: ראו מה בין דוד לשאול, שאול עומד ונשאל באורים ובתומים והפלשתים באים עליו והניח את האורים ואת התומים וברח ואמר לכה: "אסוף ידיך".

מבחן הכניסה של נבוכדנצר

בתחילת ספר דניאל מסופר שנבוכדנצר מלך בבל אסף נערים בעלי חכמה וסגולות מיוחדות. מהם רצה לבחור את אלה אשר יעמדו בהיכל המלך וישרתוהו. אבל, נוסף לסגולות החכמה והכישרון, צריכים היו הנערים להיות בעלי כוח לעמוד לפני המלך. את הסגולה הזאת האחרונה פירשו חז"ל, בין השאר, כיכולת התאפקות מלצחוק: מי שאינו יכול בשום אופן להתאפק מלצחוק כאשר הוא רואה או שומע דבר מצחיק, אינו ראוי לעמוד לפני המלך. כך נבחנו הנערים שמתוכם נבחרו המועטים הראויים לעמוד לפני המלך.

בחיי החברה אנו עדים לעתים קרובות למעשים טובים של אנשים טובים ואנו מתרשמים מהם ולומדים ממעשיהם. והנה, דווקא מעשים של בלימה הדורשים כוחות נפש הרבה יותר חזקים מאלה הדרושים לסתם מעשה טוב, דווקא הם אינם נראים בדרך כלל. הרי אלה בדרך כלל "מעשים" של אי-עשייה, אשר רק בעלי עין חדה יכולים להבחין בהם, ולעתים הם עלומים מעין כל חי, ורק האדם ואלוקיו היודע צפונות לבו, יודעים על כך.

קורה שראובן פוגע בשמעון, עוקץ אותו ומעליבו בנוכחות אחרים, ולעתים עולה במוחו של שמעון לומר איזשהו משפט חד כתער, שאם רק יוציא אותו מפיו, יפרצו כולם בצחוק על ראובן והלה יקבל את המגיע לו כדת וכדין. כמה כוחות נפש דרושים לשמעון כדי לשתוק ולא להוציא מלה מפיו? אף אחד לעולם לא ידע על ההתאפקות שלו. אף אחד לא יטפח לו על שכמו לאחר מעשה ואיש לא ייתן לו מחמאה כי זכה להיות מהנעלבים ואינם עולבים, שומעים חרפתם ואינם משיבים. כה גדולה וחשובה היא בלימה כזו בעיני ה' בורא שמים וארץ, עד אשר העולם כולו עומד בזכותו של בעל כוח הבלימה הזה כנאמר: "תולה ארץ על בלימה" - הארץ כולה תלויה היא ועומדת על זכותם של כאלה. ה', ורק הוא, יודע עליהם, על התאפקותם העל-אנושית ועל גדלות רוחם.

הפיזיות מהשטן

הבה ונראה: כיצד הביא השטן את ישראל לידי חטא העגל? הדברים מפורשים בדברי חז"ל, על הפסוק: "וירא העם כי בשש משה לרדת מן ההר..." (שמות לב, א):

"בשעה שעלה משה למרום אמר להן לישראל, לסוף ארבעים יום בתחילת שש אני בא. לסוף ארבעים יום בא שטן וערבב את העולם. אמר להן: משה רבכם היכן הוא? אמרו לו: עלה למרום. אמר להן: באו שש - ולא השגוהו עליו. מת - ולא השגוהו עליו. הראה להן דמות מיטתו. והיינו דקאמרי ליה [וזהו שאמרו] לאהרן: 'כי זה משה האיש לא ידענו מה היה לו' (שבת פט ע"א, וברש"י שמות לב א)."

מסביר הסבא מנובהרדוק בספרו "מדרגת האדם": זהו כוחו של השטן, להביא חושך ואפלה, ערפול המוחות, ולציייר דמיונות כוזבים, וברגע של רפיון החליטו החלטה פזיזה - וכבר עשו עגל.

אילו היו ישראל אומרים: אין מה למהר, נמתין עוד יום אחד ונראה - היו ניצולים מן החטא האיום.

לא לחינם אמרו: "הפיזיות - מן השטן". המתנינות מצילה מן החטא. כנאמר הכתוב: "ועוד מאט - ואין רשע". חכה רגע - ותינצל מן העבירה!

על כך אמר שלמה המלך בחכמתו: "החכם עיניו בראשו, והכסיל בחושך הולך" (קהלת ב, יד).

ושאל החוזה מלובלין זצ"ל: הכסיל, בחושך הולך. ומה עושה החכם בחושך? והתשובה: אינו הולך!

כשהמוח מעורפל בחושך ואפילה, לוקחים פסק זמן!

סרו מהר

נצייר לעצמנו באיזה מצב עמד אהרן הכהן: אפשרות אחת היתה שיתעקש שלא לעשות את העגל וכתוצאה מכך יהרגוהו עם ישראל, ונמצא שהוא מת על קדוש ה' ויזכה בעולם הבא למדרגה הגבוהה ביותר ["הרוגי מלכות אין כל בריה יכולה לעמוד במחיצתו" (פסחים נ ע"א)], אבל כלל ישראל, רחמנא ליצלן, ילכו לאבדון. יתקיים בהם "אם יהרג במקדש ה' כהן ונביא", אין להם תקוה.

האפשרות השנייה היתה, שיעשה להם את העגל, ואז מה יהיה אתו? - עתידו מחוסל, בעולם הזה ובעולם הבא. ו"באהרן התאנף ה' להשמידו" - זה כילוי בנים. (דברים ט, כ. וברש"י שם) - מתו שני בניו וזאת אחר שמשה רבנו התפלל עליו, אבל במקרה כזה לכלל ישראל תהיה תקוה, כי על עוון עבודה זרה ניתן לעשות תשובה.

אהרן הכהן העדיף את כל ישראל על פני עצמו! בוא העדיף לעשות את העגל ולאבד את הכל, ובלבד שלכלל ישראל תהיה תקומה.

היש לך מנהיג גדול יותר ממנו?! כיום מכירים אנו מנהיגים שמוסרים את כלל ישראל עבור עצמם.. כאן מתגלה לפנינו אהרן כמנהיג המוסר את עצמו על כלל ישראל.

(ומתוק האור)

"וירא העם כי בשש משה לרדת מן ההר..." (לב, א).

"בשעה שעלה משה למרום אמר להן לישראל: לסוף ארבעים יום בתחילת שש אני בא. לסוף ארבעים יום בא שטן וערבב את העולם... הראה להן דמות מיטתו..." (שבת פט ע"א).

"...סרו מהר מן הדרך אשר צייתם עשו להם עגל מסכה..." (שמות לב, ח).

"...ביום שעשו את העגל, בו ביום ירד להם המן, ונטלו ממנו והקריבו ממנו לפני העגל... אמר רבי לוי: ישראל יושבין למטה וחורטין את העגל... והקב"ה למעול חוקק לוחות ליתן להם דברות חיים" (תנחומא, תשא, יד).

על הגאון "החכם צבי" מסופר שכאשר למד בבחרותו בישיבה, התאכסן אצל בעל בית אמיד, אבי אביהם של בני משפחת רוטשילד. הימצאותו בבית זה גרמה קשיים לא מעטים, כיוון שבהיותו מתמיד עצום הגיע לפעמים אל הבית בשעת לילה מאוחרת. בני הבית לחצו על אביהם שיוציא את הבחור וישלחו למקום אחר, אך הוא לא נענה להם. כך נמשך הדבר זמן רב, ובעל הבית עמד בנסיון ולא העז להוציא מילה אחת של טרונאי מפיו.

ויהי היום, וגם בעל הבית עצמו הגיע למצב שכבר לא היה מסוגל יותר לסבול את הקשיים. היה זה כאשר בדיוק באותו יום ניתקל בבעיות שונות בענייני מסחר, ובליבו הצטברו מלאי של תחושות-כעס ומרירות, וכל אלה הביאוהו לפלוט כמה מילים נגד הבחור, ואמנם הוא לא אמר לו במפורש שייצא מביתו, אבל הנימה שהייתה בפיו גילתה על יחס שונה מעט ממה שהיה עד אותו היום. מיד לאחר מכן הרגיש בעל הבית בדבר, והתחרט מאוד על כך, אף ניגש אל הבחור וביקש ממנו בדמעות מחילה, סליחה וכפרה.

והנה, לא עברה שעה קלה מאז פליטת הפה, הגיעו פרנסי הקהילה הסמוכה לבקש מהבחור שיכהן כאב"ד בעירם. "העסקה" נחתמה בו ביום, וכבר למחרת יצא "החכם צבי" מן הבית ועבר להתגורר בעיר ההיא.

בצאתו את הבית, פנה לרוטשילד ואמר לו כדברים האלה: "אתמול, כאשר לא התגברת על עצמך, היה היום האחרון שהייתי צריך להישאר אצלכם. עוד בתחילת בואי אליכם, נגזר כך מן השמים שזה יהיה היום האחרון. אם היית מגלה אורך רוח עוד שעה קלה בלבד, ולא היית מתרעם על הקשיים שגרמתי לך על ידי לימוד התורה שלי - היית זוכה לבנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות. עכשיו שלא זכית לכך - בנים מופלגים בעשירות ובממון יהיו לך, אך בנים תלמידי חכמים - לא יהיו לך..."

עם ישראל ממתין לאישור יציאה' ממצרים

דוד המלך בספרו תהלים (במזמור קה) מתאר בקצרה את ענין ירידת ישראל למצרים ויציאתם ממנה. גם רוב עשרת המכות מנויות שם בהקפדה על סדרן. אך משום מה, חושך, שהיא המכה התשיעית, מספר עליה דוד המלך לפני כל המכות (שם פסוק כח): "שלח חושך ויחשיך ולא מרו את דברו", ורק לאחר מכן הוא מספר על יתר המכות: דם צפרדע וכו'.

מדוע, תמהים גדולי ישראל, הקדים מכה זו לשאר המכות? גם המחצית השנייה של הכתוב אינה ברורה, וגם לא מובן הקשר בינה לבין המכות.

מסבירים גדולי ישראל: עם ישראל יכלו בקלות לנצל באותה שעה את מכת החושך ולהסתלק מבית העבדים, ממצרים. אך הם היו סבלניים. הם התאפקו ולא עשו כלום, ולא ניצלו את ההזדמנות הנפלאה לצאת מכור הברזל של בית העבדים המצרי. הם ציפו לקבל הוראה מפורשת לכך, כפי שנאמר להם מראש.

יוצא אפוא, שהסבלנות וההמתנה של 'שב ואל תעשה' שהיו מנת חלקם, הם שעמדו בראש הזכויות לגאולתם!

הפסוק הוקדם לא משום מכת החושך הנזכרת בו, אלא כדי לתאר את דרגתם הרוחנית של ישראל במצרים, שעמדו במבחן הסבלנות ואי העשייה, למרות ההזדמנות הבלתי רגילה להיגאל גאולה עצמית. דרושה אמונה חזקה מאד וכוחות נפש אדירים כדי לעמוד בנסיון כזה.

ראיה נפלאה לדברים מביא בעל ה"נחלת אליעזר" מתיאור התורה את אופן ההיערכות של עם ישראל לקראת עבודת העגל: "וישכימו ממחרת ויעלו עולות ויגישו שלמים וישב העם לאכל ושתו ויקומו לצחק" (לב, ו).

רש"י מפרש: "וישכימו - השטן יזרם כדי שיחטאו".

הגורם לחטא היה, אפוא, החיפזון. החוטאים איבדו את סבלנותם ולא התגברו על הדחף לפעול במהירות ללא שיקול דעת: "סרו מהר מן הדרך" (פסוק ח), ונסחפו לחטא ללא שהיות וללא מחשבה.

אהרן ראה את בהילותם וקוצר רוחם, ולכן הכריז: "חג לה' מחר". הוא קיווה שמשנה יחזור בינתיים, ומבלבד זאת רצה לעצור בעדם. הוא סבר כי ההמתנה ל'מחר' תיתן להם הזדמנות למחשבה נוספת ואולי תסייע להחלטה הנכונה. אך הם השכימו למחרת בזריזות, וחוסר הסבלנות והאיפוק לא נתנו להם מקום למחשבה.

זו היתה עצת משה רבינו במחלוקת קרח: "בקר, ויודע ה' את אשר לו" (במדבר טז, ה). נתכוון בזה איש האלוקים לתת להם זמן הלילה, להתבונן. ואלי יכירו כי לא טוב עושים, ויחזרו בתשובה (אור החיים, שם).

זו היתה התביעה בחטא המרגלים: "ותשא כל העדה ויתנו את קולם, ויבכו העם כלילת ההוא" (שם יד, א), והביאו עליהם את אסונם.

מה היה עליהם לעשות? - ללכת לישון...

שמענו, נחשוב, ואח"כ נגיב. לא לשמוע - ומיד לבכות...

פרק בהלכות סבלנות

על הציווי החוזר ונשנה של עשיית המשכן וכליו, קוראים אנו בפרשתנו (פרק לא). על הקשר שבין המשכן ועשיית העגל, עמדו חז"ל מהשם "משכן העדות" שניתן למשכן: "עדות לישראל שויתר להם הקדוש ברוך הוא על מעשה העגל, שהיה השרה שכיתו ביניהם" (רש"י, שמות לח, כא).

ותמה הגאון רבי יעקב קמיניצקי זצ"ל: מה הקשר בין חטא העגל למשכן?

טמון כאן יסוד נורא.

בניית המשכן וכליו ארכה בסך הכל שלושה חודשים. מלאכה שעל פי הטבע אמורה להמשך כמה שנים, הסתיימה במהירות שיא, והכל נעשה בדיק כאשר ציווה ה' - לא בערך.

בני ישראל, אנשים ונשים, עבדו ללא ליאות וללא הפוגה ביום ובלילה. היו שם גילויי התלהבות מופלאים. מדוע? לפי שרצו להוריד שכניה. וכיון שכל כך רצו, הקב"ה עזר להם והבנייה נמשכה שלושה חודשים בלבד.

בניית המשכן הייתה בבחינת "ארון נושא את נושאו". הכל היה נס גלוי, יד ה'. אשה הכניסה את המחוט והחוט בתחילת השורה, והנה כעבור רגע היא רואה את החוט יוצא בסופו והכל תפור. אדם דפק על המנורה והנה הסתדר הציוור שעליה.

סוף סוף, לאחר מאמצים כבירים, בחודש כסליו סיימו לבנות את המשכן, ואז, למרבה הפלא, מצווה הקב"ה את משה לקפל את המשכן ולהניח אותו במחסני החירום עד שיקבל ציווי אלוהי להקים אותו. ומני אז, כל יום פונים בני ישראל אל משה ושואלים אותו מתי כבר נזכה שיקום המשכן, והוא עונה להם: המתינו בסבלנות, עוד לא הגיע הזמן... כך המתינו בקוצר רוח שלושה חודשים עד ראש חודש ניסן, שבו הגיע בשעה טובה הציווי להקים את המשכן.

נשאלת השאלה: אם סיימו לבנות את המשכן בחודש כסליו, מדוע הקימו אותו רק ב"ח ניסן? לשם מה נתן להם הקב"ה להמתין שלושה חודשים, מתוך לחץ וחרדה?

אלא, רצה הקב"ה לתקן בזה פגם נוסף בבני ישראל שהתגלה בחטא העגל. יסודו של חטא העגל נעוץ היה בחוסר סבלנות - "וירא העם כי בשש משה לרדת מן ההר". כשסיימו את בנין המשכן והגיעה עת הקמתו, אמר הקב"ה: עתה תמתנו לא שש שעות, לא חצי יום, אלא מאה ועשרים יום! רק אז תזכו להשראת השכינה בקרבכם. ללמדם פרק בהלכות סבלנות... ("נתיבי אור" גלות וגאולה, להרה"ג ר' נסים יגן זצ"ל).

(בנועם שיח)

ויעבר ה' על פניו ויקרא ה' ה' וגו' (לד, ו)

חז"ל דרשו על פסוק זה "אני ה' קודם החטא ואני ה' לאחר החטא. סיפור בעניין זה:

כבכל שנה ושנה בחג הפסח, היה הבעל קורא הוותיק עולה על הבימה, פורט את מגילת הקלף המהודרת, ופותח בקולו הערב בקריאת שיר השירים.

אנשים רבים, שזו אינה השנה הראשונה לתפילתם בבית כנסת זה, כבר ציפו לבאות, והפנו את עיניהם אל כותל המזרח, שם ישב הגאון רבי חיים ברלין זצ"ל וכולו אומר התרגשות דקדושה. גבינו התקשנו בציפיה דרוכה, וכשהחזן סלסל בקולו "אשכול הכופר דודי לי בכרמי עין גדי" דומה היה נפשו כבר אינה עומדת בהמתנה, ואכן בפסוק הבא "הנך יפה רעיתי הנך יפה עיניך יונים" חדל הבעל קורא מקריאתו, והתייפחותו החרישית של רבי חיים ברלין נשמעה בכל פינות בית הכנסת.

כך, בכל שנה היה המחזה חוזר על עצמו, בכל פעם שהגאון היה שומע את הפסוק "הנך יפה רעיתי הנך יפה עיניך יונים". איש מהמתפללים לא הרהיב עוז בנפשו לשאול את הרב לפשר הדבר.

היתה זו עת רצון, סיפר הצדיק רבי אריה לוי זצ"ל, שניצל את שעת הכושר כדי לבקש מהרב ברלין לגלות לו מה טומנות בחובן אותן דמעות שליש.

מששמע הרב את השאלה, נקשרה דמעה קלה בזווית עינו, והוא החל לספר: היה זה במוסקבה בעת ששימשתי בקודש בעיר זו. יהדות היתה בבחינת בל יראה ובל ימצא, ומלבד זקנים אחדים לא שמר איש תורה ומצוות בפרהסייה.

יום אחד הוזמנתי להתייצב בפני פקיד רוסי בכיר, אשר חקר אותי חקירת שתי וערב על מעשי, מי הם האנשים שנימולו על ידי ולמי אני מגיש שירותי דת. משראה שאיני פוצה פה ומסרב לספר לו דבר, קם, הילך סביב השולחן וניגש אלי. בטוח הייתי בליבי שהוא עומד להכותני או לחוקרני בגסות, אך להפתעתי התקרב אלי החוקר ואמר לי בלחשיה: "רואה אנוכי שהנך איש סוד. מחר בשעה 8:00 בבוקר בוא לביתי, שם יהיה בני התינוק. ודאי תדע מה לעשות עמו". או אז מסר לי את כתובת ביתו, ובספר פנים חמורות קרא לפקיד, והורה לו להנפיק עבורי הזמנה לחקירה נוספת בשבוע הבא.

למחרת עם בוקר הגעתי לכתובת שניתנה לי, כשבאמתחתי חבויה סכין המילה. במקום המתינה בחרדה אם הקצין, סבתו של התינוק, יהודי זקנה וצדקנית, ומסרה לי את הרך העולל בידיים רועדות. לעיניי מלתי אותו בזריזות, ובצל הפחד ניקרה בליבי שאלה אחת: "מה ראה קצין כופר זה למול את בנו".

בשבוע שלאחר מכן הופעתי לחקירתי השניה. הקצין ערך חקירה צולבת למראית עין, ותוך כדי הפגישה אמר תודה לך, על שמלת את בני". מששמעתי את דבריו הרהבתי עוז ושאלתי: "הלא התנהגותך סותרת את היהדות הינך לוחם בכל דבר שבקדושה, ואת בנך אתה מל?"

הקצין לא היסס וענה לי בקצרה: "בילדותי, אבי היה לומד תורה בבית, כדי שאני, בנו, אראה אותו עוסק בתורה ואספוג את האווירה הקדושה של לימוד התורה.

משנולד בני הרהרתי רבות אם למולו. אולם, משצפה מולי דמות אבי העוסק בתורה, החלטתי כי לא אנעל את הדלת בפניו. אמנם אחנכו כפי שיטתי, אך רוצה אני למולו, כדי שאם יחליט לחזור לדרך של סבו לא תהא דרכו חסומה בפניו, ואף שהדבר כרוך בסכנה, החלטתי להסתכן מעט כאבי המנוח".

"חז"ל אומרים", הוסיף רבי חיים ברלין וסיפר לרבי אריה לוי הנרגש, "כי היונה אינה מתרחקת מן הקן, אלא עד למקום שממנו תוכל לחזור אליו. בכל פעם ששומע אני את הפסוק 'עיניך יונים' נזכר אני בכך שכנסת ישראל נמשלה ליונה.

גם אותו קצין ק.ג.ב. יש בו משהוא מעדינות אורחותיה של היונה ההומיה, ובנפשו פנימה כמה הוא אל אלוהי, אף כי מעטה עב ומחוספס מכסה על גרשותיו ומאויי הנסתרים. זהו יחודנו כעם, זוהי גדולתנו. בנקודת אור פנימית וחבויה זו מסתתרת מהות הנפש היהודית, שבסופו של דבר תחזור לכור מחצבתה, גם לאחר דורות, ועל אף יסורים וגלגולים רבים.

זכה אותו סב זקן, והתורה שלמד ליד בנו הפעוט, שהפך לימים לקצין ק.ג.ב. קשוח ומנוכר, ריככה את לב האבן ששכן בקרבו, שלא ירחיק את נכדו מקרב עם ישראל".

קשיות העורף

הסבא מסלבודקה זצ"ל עמד על נקודה מרעישת. כשחטאו בעגל, "עלובה כלה שסורחת מחופתה" "סרו מהר מן הדרך אשר צייתם, עשו להם עגל מסכה, וישתחוו לו, ויזבחו לו, ויאמרו אלה אלקיך אשר העלוך מארץ מצרים" (שמים לב, ח), נורא -

מדוע ביקש ה' להשמידם? לא בעוון העגל, לא בפשע העבודה הזרה, אלא מה: "ויאמר ה' אל משה, ראיתי את העם הזה והנה עם קשה ערף הוא, ועתה הניחה לו ויחר אפי בהם ואכלם" (שמות לב, ט-י)!

על מה, על קשיות העורף!

המעשה עצמו, ככל שנורא הוא, מעשה בודד הוא. הנורא היא המידה המושרשת. ומה היא? כתב הספורנו: "והנה עם קשה ערף הוא", גיד ברזל ערפם ולא יפנו לשמוע דברי שום מורה צדק, באופן שאין תקוה שישובו בתשובה. ואם אין תקוה שישובו, אין להם תקנה: "הניחה לו, ויחר אפי בהם, ואכלם!"

ובהמשך: "ויחל משה את פני ה' אלקיו ויאמר, למה ה' יחרה אפך בעמך אשר הוצאת מארץ מצרים" (שמות לב, יא). ואמרו במדרש (שמות רבה מג, ז): מה ראה להזכיר כאן יציאת מצרים, אלא אמר משה: רבון העולם, מהיכן הוצאת אותם, ממצרים שהיו כולם עבדי טלאים, ולמדו מהם בניך, ואף הם עשו העגל. לפיכך אמר: "אשר הוצאת מארץ מצרים", דע מהיכן הוצאת אותם -

והראב"ע (שמות לב, ט) הזכיר, שבמצרים היו ישראל עובדי עבודה זרה, ככתוב: "ואמר אלהים איש שקוצי עיניו השליכו ובגלולי מצרים אל תטמאו. וימרו בי ולא אבו לשמע אלי, איש את שקוצי עיניהם לא השליכו ואת גלולי

מצרים לא עזבו, ואמר לשפך חמתי עליהם ללכות אפי בהם בתוך ארץ מצרים" (יחזקאל כ, ז-ח).

נזכיר, שכעבור תשע מכות, על סף הגאולה, עוד הוצרכו לומר להם: "משכו ידיהם מעבודה זרה, וקחו לכם צאן של מצוה" (רש"י שמות יב, ו)!

ועל כגון זה נקונן: איי להם, שנעשה סגורם קטגורם!
אמת, במצרים שקעו במ"ט שערי טומאה, והקדוש ברוך הוא העיד בהם שלא עבדו עבודה זרה אלא מתוך שעבוד וטרור הדעת, בשוגג ובאונס (ילקוט שמעוני שמות יד), ולמדו מהמצרים, וזו המלצת זכות - ובאונס (ילקוט שמעוני שמות יד), ולמדו מהמצרים, וזו המלצת זכות - אבל אי היכולת להתנתק, קשיות העורף, היא המעוררת הקפדה!
אי היכולת לומר: "מה שעבר עבר, מכאן ולהלאה נתחיל מחדש" (ויקרא רבה ל, ז)!

ואם אמרו (סנהדרין קב ע"א) שאין לך כל פורענות ופורענות שבאה לעולם שאין בה מעונש חטא העגל, שנאמר: "וביום פקדי ופקדתי עליהם חטאתם" (שמות לב, לד), ובידענו שאין הקדוש ברוך הוא פוקד עון אבות על בנים אלא כשאוחזים מעשה אבותיהם בידיהם (סנהדרין כז ע"ב), הרי שמקנת גם בנו מדה זו של קשיות עורף, אי יכולת לשפר דרך גם כשיודיעם שדרכנו שגויה!

בספר "דברי שמואל" מסופר על בעל חיים ידוע, הבונה. בונה הוא סכרים בנהרות, וחי בנבכייהם. חמרי הגלם, זרדים וענפים שהוא מקושש בחורשות שעל גדות הנהרות. פרותו של הבונה יקרה והציידיים חומרים אותה. אך כיצד יוכלו לצודו, והוא מסתתר במחילותיו. התחקו אחר אורחותיו, ומצאו עצה. מפעם לפעם מגיח הוא אל הגדה לקטום ענפים נוספים, לחזק בדקי הסכר ולעבודתו. מה עושים הציידיים, סורקים את סביבות הסכר, מחפשים בקרקע הלחה עקבות רגליו. אם מצאו שהלך לחורשה חורפים וטומנים מלכודת בתנאי צעדי. מסתמכים על טבעו של הבונה לחזור באותו מסלול, כדי שלא לטעות. מציבים את המלכודת וממשיכים בדרכם, למצוא עקבות נוספים ולטמון עוד מלכודות.

הבונה אסף את הזרדים, ושב עמם אל הסכר. פוסע על עקבות צעדי, ולפתע סומר שערו: מלכודת! יודע הוא מה היא, ומה פעולתה, בוכה, ונכנס לתוכה... שאלו כל חולה סוכרת המושיט ידו לעוגה, בוכה, וכולס.

שאלו כל בן ישיבה שהחליט שבסדר הזה ילמד ברציפות, ופותח בשיחה, שמחר יקום לתפילה.

ואספר - סבלתי מכאב גב, לא עליכם. המליצו על רופא מומחה בפתח תקוה. נסעתי, והתפתחה שיחה. סיפר את התמחותו עשה אצל מומחה נודע ביהלום, בדרום אפריקה. רופא דגול, גוי, חובב תנ"ך. כשגמלה בו החלטה לעלות לארץ ישראל, בא להפד ממורו. שמח הלה לשמוח על החלטתו: "זה רעיון טוב. ארץ היהודים - זה המקום! שם תהיה לך פרנסה בשפע!"

גם הוא חשב שהרעיון טוב, אבל מדוע סבור הפרופסור שבארץ הקודש מובטחת לו פרנסה בשפע?

"אה", הסביר הפרופסור, "משום שבתנ"ך כתוב שהיהודים הם קשי עורף. פרושו של דבר שהצואר שלהם תפוס, והם יעמדו בתור כדי לשחרר אותו!" הוא סיפר לי זאת, וחיך: השגה של גוי במושג "קשיות עורף". נענית ואמרתי: "אותי זה לא מצחיק, הטעות שלו היתה אחת: את הצואר התפוס שלנו לא אחרים ישחררו. זה תלוי רק בנו עצמנו..."

(והגדת)

העשיר לא ירבה והדל לא ימעט ממחצית השקל (ל, טו)

ידוע מה שפירשו המפרשים, שהעשיר לא ירבה בממונו כ"כ למצוה עד שלא ישאר לזולתו להשתתף בה, והדל לא ימעט בטענה שאין לו, כי המצוה צריכה להתחלק בין כולם, כדי שיוזכו בה הכלל - ולא רק הפרט, ולכן כל אחד ואחד צריך להשתתף בה כפי יכולתו.

ואם חלילה העשיר חוטף לעצמו את כל המצוה ואינו מניח מקום לזולתו להתגדר בו - אזי טורפין לו את מצוותיו על פניו, וכמו שנראה במעשה שהיה עם רבינו ר' יהונתן איבשיץ זצ"ל.

בעת נישואיו של ר' יהונתן, הבטיח לו חותנו - שהיה נגיד - נדוניא של שלושת אלפי זהובים, כדי שיוכל לשבת באהלה של תורה ללא מפריעים. כך ישב לו ר' יהונתן על התורה ועל העבודה יומם ולילה עם החברותא שלו, בקדושה ובטהרה.

אכן כידוע, בעת שהקדושה מתפשטת - הטומאה אינה סובלתו, ותיכף היא באה ללחום כנגדה, וגם כאן: קדושתו וטהרתו של ר' יהונתן אשר השפיעו על כל סביבתו הפריעו לכה הטומאה, ונסתובב העניין שהחליטו להקים "בית תפילה" בדוקא על יד בית מדרשו של ר' יהונתן.

החלטה זו כמובן הרעישה את ליבות כל המתפללים והלומדים שם בביהמ"ד, אולם היה אחד שלא היה יכול להתאפק. היה זה החברותא של ר' יהונתן, אשר ראה עד כמה מפריע הדבר לר' יהונתן, ולפיכך לבש קנות, קם - ועשה מעשה: בחצות הלילה, בחסות העלטה - עלה לגג "בית התפילה", וניתן את הצלם שניצב שם.

אך דא עקא - הגויים ידעו שחמתם של היהודים עלתה למעלה ראש, והבינו שבמוקדם או במאוחר יקום אי מי ויעשה מעשה, ואשר לכן החביאו שומרים ב"בית התפילה", וכאשר עלה החברותא של ר' יהונתן אל הגג וניתן את הצלם - מיד נתפס בידי השומרים - ונעלם.

כמובן שכל הקהילה היהודית החלה מיד לחפש אחריו, אך הם העלו חרט בידם, ולא מצאו אפילו רצה חוט שיוכל ללמד היכן הוא הוחבא. כך נמשכו החיפושים, עד שבאחד הימים בא שומר "בית התפילה" לאחד מפרנסי הקהל וסיפר לו דברים כהווייתם, איך שתפסו את אותו יהודי בעת שעלה אל הגג ושבר את הצלם, ואף סיים ואמר שכבר נשפט הוא על ידי הכמורה - ונידון לשריפה.

השומע הוסיף וסיפר, שהיהודי נמצא במקום סתר בתוך "בית התפילה", וכי הוא יודע היכן הוא, ולפיכך הצעה בפיו: הוא מסכים להבריחו ממקום מסתורו אל החופש - אך תמורת זאת הוא דורש שלושת אלפי זהובים, אפילו לא זהוב אחד פחות!!!

אנשי הקהילה ששמעו את הסכום - נרתעו מעט, אבל מה לא עושים כדי לפדות יהודי מבין הגויים? ובפרט שמדובר בת"ח, וידוע שנגמר דינו לשריפה!!! מיד יצאו היהודים לאסוף תרומות בכדי לשחררו.

כשהגיעה השמועה לרבי יהונתן - חשש פן יועבר חבירו ממקומו קודם שיאסף הסכום הגדול, או שיוציאו אותו להורג בינתיים, ולפיכך נכנס אל ביתו, לקח את כל הנדוניא שהיתה לו בסכום של שלושת אלפי זהובים, הלך לשומר ומסר לו את הכסף - ואכן השומר הבריח את היהודי למקום מבטחים.

מכיון שהדבר נעשה בחשאיות גדולה - לא ידע איש מהנעשה, המתרימים המשיכו במלאכתם, אך כאשר באו אל ר' יהונתן לתת בידו את סכום הכסף שהצליחו לאסוף - אמר להם ר' יהונתן: כבר אין צורך, אני בעצמי נתתי את כל הכס, השבוי כבר נפדה ושוחרר, ואין צורך בכסף שנאסף.

מששמעו הגבאים שר' יהונתן נתן את כל הסכום, טענו כלפיו שיקח לכה"פ את מה שהם כבר אספו עד עתה, אעפ"י שאין זה אלא חלק קטן מהסכום, באמרו: "גם אנו - בני הקהילה - חפצים לקחת חלק במצוה הגדולה של פדיון שבויים!!!". אך ר' יהונתן השיב שהוא כבר נתן מה שנתן, ואין הוא רוצה לקחת ממון אחרים.

הגבאים יצאו את ביתו בעצב על כך שלא זכו הם והתורמים להשתתף במצוה רבה זו של פדיון שבויים, ובפרט כאשר היה מדובר בשבוי ת"ח גדול כזה, אך אם הרב פסק כפי שפסק - מה הם יכולים לעשות?

עבר זמן מה, ור' יהונתן מתחיל לחשוב מה יקרה כאשר אשתו תגלה שהוא נתן את כל הנדוניא למצוות פדיון שבויים... הלא ודאי תקצוף היא עד מאד, והוא לא יוכל לרצותה, שכן אין מרצים לאדם בשעת כעסו!

מה עשה? עמד והחליט שישע מביתו לכמה ימים, כדי שעד שיחזור - מן הסתם תגלה אשתו את חסרון הכסף, וכבר תספיק להירגע, ואז - כשישוב - יוכל לרצותה ולהסביר לה את חשיבותה של מצות פדיון שבויים, ואת הסיבות שמחמתן החליט לתת את כל הסכום ולא להמתין עד שיאספו התרומות מכל בני העיר.

בינתיים התגלה דבר הבריחה, הכמרים גילו שהנידון למוות נמלט, עד מהרה הגיעו למסקנה שבדאי ידו של השומר במעל והוא זה שהבריח את היהודי אל מחוץ לכלאו, וברוב זעמם החליטו אנשי הכמורה לעשות לשומר את מה שזממו לעשות ליהודי.

השומר, שהבין שטבעת החנק הולכת ומתהדקת סביב צוארו - החליט שעליו למהר ולברוח מהר ככל האפשר, אך מכיון שהיה שומר וותיק בכנסיה במשך עשרות שנים, והספיק במרוצת הזמן לגנוב הרבה כסף ויהלומים מרכוש "בית התפילה" - לא ידע מה יעשה עתה בכל רכושו הרב... הרי לא יכול לסחוב עמו את כל רכושו...

בצר לו הלך ולקח את כל רכושו, כסף זהב ויהלומים - ושלושת אלפי זהובים שקיבל זה עתה בכלל, הכניסו לחבית אחת, נכנס לביתו של ר' יהונתן, ושאל את אשתו: איפה האישה?

האשה ענתה שהוא לא יהיה בבית כמה ימים, ולכן בלית ברירה, מכיון שפחד השומר להשתהות אף לרגע - עמד וסיפר לה כל מה שקרה, ושעליו למהר עתה ולהימלט על נפשו, ואמר: "איני מוכן בשום אופן להשאיר את רכושי זה לכמרים שרוצים להרוג אותי!! לא ולא!! לא אשאיר להם מאומה מכל זה!!"

וכאן התחיל הוא להרעיף שבחים על ראשו של ר' יהונתן, והמשיך: "גיליתי יהודי אציל כזה - המוכן לתת מכספו שלושת אלפי זהובים בשביל להציל את חבירו!! אני בטוח שהוא אדם ישר ונאמן, ולפיכך: דבר ראשון - אני מחזיר לכם במתנה את שלושת אלפי זהובים שנתן לי בעלך, ומלבד זאת - אני מפקיד בידכם את כל שאר רכושי שנמצא בחבית הזו, והיה אם אחזור בשלום - בודאי יחזיר לי בעלך הצדיק את כל הסכום, ואם לא - אזי מעדיף אני שיישאר כל הכסף אצל אדם כמותו, אשר לבטח יידע לעשות בכסף דברים טובים!!!"

כך קרה שהאוצר הגדול נותר בביתו של ר' יהונתן, ואילו שומר "בית התפילה" יצא לדרכו, וברח הרחק מהכנסיה. אכן לאחר זמן מה הגיעה השמועה שהכמרים שלחו אחריו שליחים להשיגו, אלה רדפו אחריו ותפסוהו, ותיכף ומיד הטביעוהו בנהר.

ככה, שהרי בוודאי לא היה זה דין שרירותי, כראות עיני המלך. סיבה היתה לו מדוע קיבל את טענותיה של זו וסתנן את דבריה של זו.

מסביר הערוך לנר: נכון שגם דבריה של האשה השניה נאמרו בטוב טעם והיו אמורים להתקבל על ליבו של המלך, אבל הבעיה היתה שעל פניה ניראו סימני חבלה, כתוצאה ממכות שהיכה אותה בעלה הרשע.

אמר לה המלך: בודאי שאני רוצה שתמשיכי לעבוד בחצר המלוכה, ודווקא בשל כך אוציא להורג את בעלך כדי שגם את תישארי בריאה ושלומה..."
וזה גם התשובה למה ששאלנו בתחילת הדברים, מדוע השנים שחל בהן יום ראשון של ראש השנה בשבת היו מהן שנים טובות ביותר והיו מהן שנים רעות ביותר.

באותן שנים שעם ישראל שמר על השבת כדבעי, האזין הקב"ה לדברי הסניגוריה של השבת, ופדה את עמו מכל צרה ומצוקה, אולם בשנים שבהן היתה השבת מחוללת ובזויה, פנה ה' אל השבת ואמר לה: בתי, דווקא בגלל שאני אוהב אותך ורוצה בטובתך, אאבד את בני מן העולם, כיון שרק כך אוכל להביאם לידי שמירת השבת...

וזה תוכחת מגולה לכל מקדשי שביעי שישתדלו לשמור על שבתם בקדושה רבתי, ולא יעלו על שלחנם בשבת דברי הבל ושטות, אלא ישמיעו באזני בני הבית רק דברי תורה, מוסר וחיוזוק, ואז יתקבלו בשמים דברי הסניגוריה של שבת קודש על עם ישראל.

עוד סיפר הגאון ר' שמחה קפלן זצ"ל (רב ואב"ד צפת) זמן קצר לפני פטירתו סיפור מדהים ששמע בימי בחרותו בהיותו בחור בישיבת מיר בחו"ל, וכך סיפר:

היה זה בימי בחרותי בישיבת מיר. את לילותי העברתי בבית של אחת המשפחות בעיר, כמנהגם של בני הישיבות באותם ימים. ביום שישי אחד, שמעתי את בעלת הבית שואלת את בעלה האם הוא מתכוון לצאת לשוק בעיירה הסמוכה. כשהשיב בחיוב, פתחה האשה ואמרה בקול רועד: "השתדל לשוב הביתה בזמן, אל תאחר את כניסת השבת. סיים את כל עסקיך ואל תתמהמה, כי הלא יודע אתה כי נכפשו הדבר."

והנה, בהגיע עת חצות של אותו ערב שבת, כבר עמדה האשה דרוכה בפתח ביתה וצפתה מבעד לחלון האם בעלה ניראה באופק. "לא התאפקתי, סיפר רבי שמחה, ושאלתי לפשר הפחד האופף אותה. "הרי השבת נכנסת בעוד כמה שעות ומה לך להכנס לחרדה כה גדולה? הרי אין ספק שבעלך, הידוע ביראת השמים הגדולה שלו, ישוב בזמן ולא יכנס לחשש של פיקוח נפש?"

דבריי לא הרגיעו את האשה, ובמקום להשיב סיפרה לי, מכלי ראשון, את שעבר עליה לפני כמה שנים.

לבני הזוג לא היו ילדים זמן רב. בנסי-נסים נולד להם בגיל מבוגר בן יחיד. והנה לפתע חלה הבן-יקיר, והיה שרוי בסכנה עצומה. שיחרה האשה את פניהם של כל גדולי הרופאים ועד לווינה הגיעה שם ישבו כידוע גדולי הפרופסורים בעולם כולו אך גם הם לא מצאו מזור לחליו של הילד. ולא די שלא ריפאוהו, עוד הודיעו לאמא הדוויה באופן חד-משמעי: ימיו של הילד ספורים.

שבורה ורצוצה הילכה האם ברחובות ווינה. כשהתכוננה כבר לשוב לביתה שבמיר, ניגש אליה יהודי מתושבי המקום ואמר לה: "בדרך למיר את עוברת דרך העיירה ראדין. היכנסי אל החפץ חיים והשיחי בפניו את דאגתך. אולי הוא, ברוב קדושתו, ימצא מרפא למחלתו של בנך."

במר נפשה סרה האשה לביתו של החפץ חיים שהיה כבר זקן מופלג וכמעט שלא קיבל קהל. בתחילה סירבו בני הבית להכניסה אך לאחר שבכתה ומיררה ברוב יגונה, הכניסוה לחדרו של קדוש ישראל.

"מה כבר יכולני להושיע לך", אמר החפץ חיים. כשהייתי צעיר יותר, היה לי כח לצום על חולי עמך בית ישראל. היום - כבר אין ביכולתי לעשות זאת. והאשה אינה מרפה. היא מגבירה את בכייה, ואחד מבני הבית שידע על מצבה הקשה לחש באזני החפץ חיים שהמדובר בבן יחיד והצער הוא איום ונורא.

לפתע התרומם החפץ חיים ממקום מושבו, ואמר לאם הממררת בכי: "אם תקבלי עליך שתי קבלות שאפרט להלן, מבטיחני שבנך יירפא בעזרת השם ממחלתו: האשה נתעוררה לחיים. "אקיים כל מה שיושעת עלי", הבטיחה.

בסתר ליבה היתה כבר מוכנה לצום שנתיים ימים, העיקר שתזכה לראות ברפואתו של בנה. אך הנה החפץ חיים לא מבקש ממנה צומות, לא מטיל עליה מגבלות קשות. שני דברים בפיו:

- קבלי על עצמך להניח את מפת השבת עם הפמוטות על השלחן כבר בשעת חצות של יום ששי.

- כשמגיעה שעת הדלקת הנרות לא יעשו בבית שום מלאכה, דהיינו לא מזמן שהאשה הדליקה את הנרות, אלא מהשעה הקבועה בהלכה להדלקת נרות שבת.

כמוכן שהאשה קיבלה על עצמה ללא אומר ודברים את שתי הקבלות הללו והבטיחה לקיימן ככתבן וכלשונו. והנה, פלא פלאים, כבר בשובה לביתה חל שיפור ניכר במצבו של הילד החולה ובתוך זמן קצר מאד קם לגמרי ממיטת חליו.

הרופאים בווינה לא האמינו למראה עיניהם.

עתה כבר ממילא ידעה אשתו של ר' יהונתן את כל סיפור המעשה, והבינה שהקב"ה שילם להם על המעשה הטוב והנאצל שעשה בעלה הגדול, באשר לא זו בלבד שכספם הושב להם - אלא אף זכו לעושר שהוא עשרות מונים רב יותר ממה שהיה להם קודם.

היא כמוכן התמלאה ששון ושמחה, וחכתה בציפיה דרוכה שר' יהונתן - אשר לא ידע מאומה מהנעשה - יחזור, בכדי שתוכל לבשרו את הבשורה הגדולה. בינתיים ר' יהונתן יצא לדרכו חזרה אל ביתו, ומשהגיע סמוך לביתו הוגיע את מחשבתו: מה יאמר לאשתו? כיצד יגלה ויספר לה מה קרה עם שלושת אלפי הזהובים? וכך כשהוא הולך תפוס במחשבותיו - יוצאת אשתו לקראתו, שמחה וצוהלת, וקוראת לעומתו: "אני כבר יודעת הכל! הקב"ה כבר גמל לנו בכפל כפלים!", כך עמדה וספרה לו את כל הסיפור, כשהיא בטוחה שבודאי ישמח גם הוא על הטובה שבאה להם מן השמים.

אבל לא כך היה. מששמע ר' יהונתן את דבריה - פרץ בכי אזה! הוא בוכה ומילל - והאשה עומדת ותמהה: "למה זה תבכה? הלא הרבש"ע כבר שילם לנו שכר גדול עבור המצוה!"

ענה לה ר' יהונתן ואמר: "דוקא מפני כך אני בוכה!! מכך שרואה אני שמיהרו לשלם לנו על המצוה - מבין אני שמשליכים לי את המצוה בפנים!! אילו היו מרוצים בשמים ממצוה זו - היו מניחים לי אותה לעולם הבא, שכן ידוע שאין מתן שכרן של מצוות בעולם הזה!! רק מצוה שאינה נרצית משתלמת בעוה"ז, כביכול אומרים לו לאדם: קח לך!"

רבי יהונתן עמד ובכה ללא הפוגה בלא שהיה מסוגל להירגע, עד שהחליט לצום שלושה ימים רצופים - ואחרי כן לעשות שאלת חלום, ולבקש לדעת על מה ולמה לא רוצים את המצוה שלו.

ואכן כך עשה, ומן השמים השיבו לו: "אמנם כן, צדקת בכייהך, לא חפצו בשמים במצוותך! והכל מפני שלא זיכית גם את הגבאים ואת שאר הציבור, ולא איפשרת להם ליטול חלק במצוה הזו!! רצית את כל המצוה לבד - בבקשה, קח לך!!!"

הנה כל בעל נפש יבין וירגיש כי הסיפור הזה הוא נורא, להתבונן עד כמה צריך האדם להיזהר ולדעת שהמצוה אינה רק שלו, אלא צריך הוא לשתף את כל מי שיכול, ורק בכך תהיה זכותו שלמה ונרצית!!

(לב שלום)

ושמרו בני ישראל את השבת (לא, טז)

בעל ה"ערוך לנר" בספרו "מלוא העומר", מספר דבר שאינו ידעו כלל לרבים השנים שבהן חל יום א' דראש השנה בשבת, היו השנים הטובות ביותר של עם ישראל, שנים שבהן הכירו מלכי האומות בכוחו ובסגולתו של עם סגולה ולא הצרו לו במאומה.

ומאידיך, ממשיך ה"מלוא העומר", השנים שבהן חל יום א' דראש השנה בשבת, היו השנים הקשות ביותר של עם ישראל. בשנים אלו אירעו חורבנות בתי המקדש, והתרחשו צרות ופוגרומים נוראיים. הכיצד - ?

איך אפשר להסביר את פשר התופעה הפילאית הזו, כאשר דווקא כשחל יום ראשון של ראש השנה בשבת נטו אירועי השנה לכאן או לכאן, או שהיו אלה המאורעות הטובים ביותר או הקשים ביותר?

תירוצו של בעל 'מלוא העומר' צריך לזעזע ולהחריד את לבו של כל מי שדם יהודי זורם בעורקיו.

וכך הוא מתרץ: כאשר חל יום ראשון של ראש השנה בשבת, השבת היא 'מאן דאמר' ואז היא באה לפני הקב"ה בדברי סניגוריה על עם ישראל ומשתדלת להמתיק את דינם.

יש שנה שהקב"ה מאזין לדברי הסניגוריה הללו, וגוזר את הדין לטובה, ויש שנה שהוא אינו מוכן לשמוע לדבריה של שבת קודש. את דבריו מסביר ה'מלוא העומר' על פי משל.

אחד משריו החשובים של המלך הואשם בעבירה חמורה ויצא דינו למוות. לא עזרו כל ההשתדלויות של מקורביו שניסו לדבר על לב המלך כדי שיחון אותו.

המלך סירב לשמוע.

והנה, אשתו של השר היתה התופרת של בגדי המלך ובגין זה היו לה קשרים רבים בחצר המלכות. משראתה בצרת בעלה, הבטיחה לו שתמליץ עליו טוב בפני המלך עד שיחון אותו ממוות לחיים. וכך עשתה.

הלכה לארמון המלוכה והתחננה לפני המלך תוך שהיא מזכירה גם את עובדת היותה תופרת הבגדים המלוכתיים "ואם בעלי יומת על ידך, גם אני לא אוכל יותר לשרת אותך, אדוני המלך", אמרה. והנה ראה זה פלא.

מה שלא הצליחו לעשות השרים וכל יתר המקורבים, הצליחה אשה זו לעשות ברוב חכמתה, והמלך חנן את בעלה.

והיה מקרה דומה, ממשיך ה'ערוך לנר' במשלו, של שר נוסף שחטא למלך ויצא גזר דינו למוות, וגם לאשתו היו תפקידים חשובים בחצר המלכות והבטיחה לו להשתדל אצל המלך.

הלכה האשה אל המלך הזכירה הכל כדברי הנ"ל, אך ראה זה פלא. דברי האשה השנייה לא התקבלו. התעניינו השרים בסיבת הענין ומה עלתה לו

רבותי, אני רוצה ללכת לזוהר הקדוש, בפרשת השבוע... הוא כותב דבר נורא ואיום, פשט חדש בכל נושא הערב רב וממילא נבין, בע"ה, כמה וכמה דברים, שאנו עושים בכל יום... נבין עפ"י זה, את הפטרה שלנו... ובע"ה, נוכל להתחבר ולחבר את פורים, ביחד עם העגל וביחד עם יוסף, ותיראו כמה הדברים נפלאים... הזוהר הקדוש בפרשת השבוע בא ואומר - דע לך, כל הערב רב, כולם זה המכשפים, החרטומים והקסמים, שהיו אצל פרעה.

כל הערב רב, שעלו ממצרים, כולם מקבוצת המכשפים שהסתובבו מסביב לפרעה.
חז"ל אומרים - מצרים היתה מלאה בכישופים... כשמשא רבינו זרק את המטה ונהפך לנחש, צחקו עליו ואמרו לו "אצלנו הילדים לומדים לעשות סוג של כשפים כאלה" ... התחילו ללעוג לו. הביאו כולם מקלות, נעשו כולם נחשים... עד שהמטה של משה לא בלע את המטות שלהם, הם לא נרגעו... כישופים, זה המרכז של מצרים... כל הבתי ספר של החרטומים יצאו עם ישראל.

שואל הזוהר - מה קרה? אין עבודה במצרים?!
אומר הזוהר הקדוש, במכת כינים, הם ניסו לעשות את מכת כינים ולא עלה בידם... מה הם אמרו כל החרטומים פה אחד?

"אצבע אלוקים!"
באותו רגע שאמרו זאת, הם דבקו בקב"ה... אמרו למשה רבינו "אתה הוכחת לנו עכשיו, שאתם אנשי אמת, אנחנו רוצים לדבוק בעם ישראל ובך".

משה רבינו, ראה בזה דבר נפלא... אם הקוסמים והחרטומים של מצרים באים אליו, ואומרים לו "אנחנו רוצים להתגייר", משה רבינו מקבל אותם... כיון שראו הניסים והנפלאות שעשה משה במצרים, חזרו אל משה - משה אנחנו רוצים להתגייר...

משה הולך לקב"ה ושואל אותו - לגייר אותם? אמר לו הקב"ה, לא כדאי. אמר לו משה, ריבונו של עולם למה לא? כיון שראו הגבורות שלך והם רוצים להתגייר, יראו גבורותיך בכל יום וידעו שאין אלוהים זולתך...

אמר לו משה - למה לא לקבל אותם?! אני לא מבין...
מה אנחנו אומרים בכל יום, בעלינו לשבח, בקטע שחיבר אותו אכן?
יכירו וידעו כל יושבי תבל, כי לך תכרע כל ברך תשבוע כל לשון.

אם הם רוצים להתגייר, למה לא לקבל אותם?
אומר הקב"ה למשה רבינו - לא כדאי... אבל אם אתה רוצה בקשה...
אותו דבר היה עם המרגלים, אמר הקב"ה למשה שלח לך אנשים ויתרו את ארץ כנען - אני אומר לך, שהארץ הזאת טובה, אבל אם אתה רוצה מרגלים, שלח לך. עד כאן דבריו של הזוהר הקדוש בתחילת הפרשה.

בספר זרע ברך, בפרשת השבוע, בביאור חטא העגל... יש לו ארבע ביאורים, בביאור השלישי של חטא העגל, הוא מביא את דברי הזוהר.

רבתי, בואו נלמד פסוק בפרשת וארא... פשט חדש בכל הפסוק הזה...
נחזור אחורנית, לפרשת וארא (ט, יא) ולא יכלו החרטומים לעמוד לפני משה מפני השחין כי היה השחין בחרטום ובכל מצרים.

שואל הזרע ברך - אני לא מבין, החרטומים לא יכלו לעמוד לפני משה? מה הם מחפשים אצל משה רבינו?
החרטומים לא יכולים לעמוד בפני פרעה, שם המקום שלהם.

אומרת התורה - למה הם לא יכלו לעמוד?!
כי השחין היה גם בתוך החרטומים וגם בתוך מצרים.

למה שלא יהיה? איפה היה הדבר?
גם בחרטומים וגם במצרים... איפה היה הערב?

גם בחרטומים וגם במצרים... אז מה אתה מודיע לי פה?!
אומר הספר זרע ברך - תדע לך, החרטומים האלה במכת כינים, עזבו את מצרים, כולם התחילו לעמוד לפני משה... אמרו לו "אתה אבא שלנו"... ורצו אחרי משה לכל מקום...

הם היו בטוחים, שאם הם רצים אחרי משה רבינו, הם מוגנים מהמכות של מצרים... הם היו בטוחים, שליד משה רבינו, שחין לא יהיה להם, למה?
כי הם רוצים להתגייר... ורש"י כותב - גיירת אותם, מבלי לשאול אותי.

משה רבינו קירב אותם, אבל לקב"ה לא היה ניחה ליה בגיור הזה... מה עשה הקב"ה?
הגיעה מכת שחין, כולם עמדו לפני משה רבינו... אמרו "אם אנחנו נהיה לידו, נהיה מוגנים".

הביא הקב"ה את השחין, על החרטומים ועל מצרים!
הוא רצה להראות להם - רבותי, אתם רוצים להתקרב, אבל אני לא רוצה אתכם... לכן, עם כל הגיור של משה רבינו, שבבילי אתם נחשבים עדין מצרים.

שואל הזרע ברך - ולמה זה מופיע דוקא במכת שחין, שיופיע קודם כל, במכת ערב?
פשוט מאוד... כי הגמרא אומרת (מסכת יבמות מז, ב) - דא"ר חלבו קשים גרים לישראל כספחת דכתיב (ישעיה יד-א) ונלוה הגר עליהם ונספחו על בית יעקב. אם ככה יוצא, שמשא רבינו קיבל אותם... ואילו הקב"ה, לא היה מעוניין בהם.

אם ככה רבותי, נוכל להמשיך הלאה:
אומר הזוהר, אם אתה אומר לי, שערב רב, פירוש הדבר שזה תערובת של כל מיני עמים - לודים וכושים וכפתורים ותוגרמים... בסדר גמור, אז אני מבין שקוראים לזה ערב רב.

אם אתה אומר, שהכוונה היא לקוסמים והחרטומים של מצרים, למה קוראים להם בשם 'ערב רב'? שיקראו להם חרטומים של מצרים, למה דוקא בשם 'ערב רב'?

כדברים האלה סיפרה בעלת הבית לרבי שמחה קפלן בהיותו בחור בישיבת מיר. זו היתה הסיבה שהאשה האיצה בבעלה לבל יאחר וגם הסיבה שעמדה בפנת הבית וציפתה לו בשעה כה מוקדמת.

אינספור מאמרים נכתבו כבר בענין שמירת השבת והחובה המוטלת על כל בעל בית לדאוג לסיים את כל המלאכות בביתו זמן מה לפני כניסת השבת כדי לא להכנס חלילה לספק - ספיקא של חילול שבת.

והנה, לא פעם נשמעות טענות כמו "למה בדיוק עכשיו נשבר הברז" או "למה דווקא לפני כניסת השבת החליט הילד להפיל את הבקבוק ולשברו לרסיסים ולהפוך את כל הבית!..."?

צריך לזכור שיש יצר הרע מיוחד הפועל דווקא ברגעים קדושים אלה ומשתדל בכל יכלתו להחטיא את ה"עולם", על ידי שהוא מעמיס עליהם עבודות של הרגע האחרון. כאן הוא דואג לשבור את הברז, לקלקל את מכונת הכביסה ואולי גם את מערכת התאורה, ושם הוא דואג להכניס מקלות בגלגלים. - ברגעים אלה, פותח היצר את המשרד הראשי שלו. דווקא אז הוא מפעיל את כל פקידיו.

אלה הרגעים של היצר הרע, בהם הוא מפעיל את כל כוחו, ועליו להתחכם נגדו ולהיות ערוכים למלחמה זו. לדעת שאם הוא מפעיל שריריים, הרי שגם לנו ניתנו מלעילא כוחות מתאימים כדי שיהא סיפק בידנו להשתלט ולהתגבר עליו.

(טובך יביעו)
המדרש ואומר - אמר לו הקדוש ברוך הוא: לא אמרתי לך, לך רד כי שחת עמך אשר העלית מארץ מצרים, שהן עשו את העגל. אבל עמי לא עשו, שנאמר: ישראל לא ידעו, עמי לא התבונן (ישעיה א, ג).

בא האור החיים הקדוש ושואל - שאלה עצומה - אם את הכל עשו 'הערב רב', אז מה אתה רוצה מעם ישראל?

עד היום עם ישראל סובל מחטא העגל, הם לא עשו שום דבר... את הכל עשו 'הערב רב', ארבע מקומות חוזר על זה רש"י, אז מה אתה רוצה מעם ישראל??
אומר האור החיים הקדוש - בגלל שלא מיחו בהם, מעלה עליהם הכתוב כאילו עשו.

ידוע לכולם... כתוב בכמה וכמה מקומות...

אומרת הגמרא (מסכת שבת נו, ב) - {מלכים א יא-1} ויעש שלמה הרע בעיני ה' אלא מפני שהיה לו למחות בנישו ולא מיחה מעלה עליו הכתוב כאילו חטא.
פרתו של ר' אליעזר, היתה יוצאת ברצועה שבין קרניה, פרתו של ר' אליעזר?!
היתה של שכנתו והוא פשוט לא מחה בה, לכן מעלה עליו הכתוב כאילו היא שלו.

אומר האור החיים הקדוש - ארבע פעמים היה להם למחות. פעם ראשונה כשעשו את העגל. פעם שניה כשהקימו את המזבח. בפעם השלישית, שהקריבו על זה קרבנות, ובפעם הרביעית שה- 'ערב רב' אמרו לו אלה אלהיך ישראל אשר העלוך מארץ מצרים...

עם ישראל היו צריכים להגיד "שקר וכזב!"... אבל אף אחד לא אמר כלום.

אומר האור החיים הקדוש - כיון שלא מיחו, מעלה עליהם הכתוב כאילו עשו את העגל. עד כאן דבריו הנפלאים של האור חיים הקדוש.

אם ככה רבותי, נוכל בס"ד להתחיל:

כמה אנשים היו הערב רב?

רבותי, אני מקריא את הפסוק בפרשת בא (יב, לח) וגם ערב רב עלה אתם וצאן ובקר מקנה כבד מאד.

שואלים חז"ל - כמה ערב רב?
כתוב וגם ערב רב... היו מעורבים והיו הרבה, כמה?

נאמר במכילתא (פרשת בא, פרשה יד) - וגם ערב רב: מאה ועשרים ריבוא דברי ר' ישמעאל, ר' עקיבא אומר: מאתים וארבעים ריבוא, ר' נתן אומר: מאתים וששים ריבוא וצאן ובקר.

אני לא מצאתי, אם הכוונה היא, רק לגברים... או אם הכוונה היא, לגברים ולנשים...

אם אני חושב נכון, שהתורה מציינת את הגברים מבני עשרים עד שישים, אז המקבילה של זה, זה המספר בערב רב.

כשהגיעו לאהרון הכהן, אומר התנחומא, באו ארבעים אלף ואמרו לו 'בקשה, תעשה עגל'.

עפ"י שיטתו של ר' נתן, הם מייצגים שלוש מיליון ושש מאות ערב רב, שבאו עם עם ישראל... תציב שלוש מיליון ושש מאות מערב רב... מול שש-מאות אלף גברים, שבאים לאהרון הכהן ואומרים לו "אדוני, בקשה, תעשה עגל"... רבעים אלף, שבמחוסר מייצגים שלוש מיליון ושש מאות ערב רב, שעלו ממצרים.

רבותי, למה קוראים להם 'ערב רב', מה זה המילה הזאת? זה מצרים?

אם זה מצרים, תגיד "וגם מצרים עלו איתם".

אומר רש"י (נחמיה) - תערובת עכו"ם... מה שנקרא בשפה שלנו "מעורב ירושלמי".

היו כל מיני סוגים, איזה סוגים?

רש"י לא כותב.

אבל הזוהר הקדוש כותב (קצ"א, א) - מאן ערב רב. וכי לודים וכושים וכפתורים ותוגרמים הוו, דקראן לון ערב רב.

כותב האבן עזרא (פרשת בא) - מאנשי מצרים שהתערבו עמהם.

כולם מצריים, הם התערבו בתוך בני ישראל, לכן זה נקרא ערב רב.

כישופים לא עובדים, רק משש שעות ומחצה ביום. הכישוף מתחיל לעבוד, ברגע שהמשש נוטה לצד מערב. גדולי המכשפים עובדים, בין שש וחצי שעות ביום, לתשע וחצי שעות ביום... שלוש שעות הם עושים את הפעולות שלהם... זה המכשפים הגדולים, כמו ינוס וימברוס. המכשפים הקטנים, אומר הזוהר, עובדים מתשע וחצי שעות ביום, עד חצות הלילה.

אומר הזוהר הקדוש, שהחרטומים נצמדו למשה רבינו, לא רק בגלל 'אצבע האלוקים'... הם ראו דבר אחד, שמששה רבינו, את כל המכות שלו, הוא לא נותן אחרי צהריים, מתי הוא עושה את המכות? **בבוקר...**

אמרו החרטומים - את זה אנחנו לא יכולים לעשות... אפילו ינוס וימברוס הגדולים, לא מסוגלים לעבוד בבוקר... הם מסוגלים לעבוד, רק מרגע שהמשש נוטה לצד מערב. יוצא, שמששה רבינו, כוחו גדול גם בבוקר... מוכרח שמששה גדול מאתנו... הלכו 'הערב רב', הקוסמים, ונדבקו למשה רבינו.

אם ככה, אומר הזוהר הקדוש - עכשיו תבין טוב מאוד, מתי באו 'הערב רב' לאהרון ואמרו לו קום עשה לנו אלהים? וירא העם כי בשש משה לרדת מן ההר. **אומרים חז"ל** - מה זה כי בשש - שש שעות. למה אתם לא באים על הבוקר? שום דבר... הם מחכים עד חצי היום, מה קרה? הם לא יכולים לעבוד, רק משש וחצי שעות של היום, רק אז הם יכולים לייצר עגלים... הם לא יכולים לפני זה, עד כי בשש משה לרדת מן ההר.

הוא לא מגיע עד שש וחצי שעות של היום, מי מגיע? ינוס וימברוס וארבעים אלף, אומר התנחומא... למה הם? **אומר לנו הזוהר** - הגדולים, עובדים משש וחצי שעות של היום, עד תשע וחצי שעות של היום. הם באו אחרי שש וחצי שעות - קום עשה לנו אלהים. **אומר הכלי יקר יסוד נפלא ביותר** - משה רבינו לא יורד מן ההר... השטן מראה להם את מיטתו של משה רבינו, פורחת באוויר (גמרא מסכת שבת פ"ט). מה היה צריך להיות בעם ישראל... אם עם ישראל מאמין שמששה רבינו איננו? אם עם ישראל רואה את מיטתו פורחת באוויר, מה הוא צריך לעשות? קריעה! משה איננו!

שום דבר לא... מסתכלים על המיטה ושואלים - יש סנדוויץ'?! © הכל בסדר גמור... למה אתם רגועים?! עם ישראל לא בלחץ... הכל בסדר גמור... משה רבינו השאיר הנחיות - במקרה ואני לא חוזר, יש כאן ממלאי מקום - אהרון וחור.

על השש שעות, מגיעים הערב רב... **קום עשה לנו אלהים!**...מה קרה? מה אתם בעצבים?! בעם ישראל כולם רגועים, מה הפאניקה?! **אומר הכלי יקר** - פשוט מאוד... הערב רב ידעו... עם ישראל מחכה להוראות מאהרון וחור...

ידעו הערב רב, שאם אהרון מתמנה להיות מנהיג על ישראל, כשמששה רבינו לא מגיע, אחרי חצי שעה מזה שאהרון נתמנה להיות מנהיג של עם ישראל, כל הערב רב עושים אחורה פנה ומתפנים חזרה למצרים... שולחים אותם לחיים טובים ולשלום. אמרו הערב רב - מי מגן עלינו? משה רבינו היחידי שמגן עלינו, הוא לקח את התיק על עצמו.

משה רבינו לוקח את התיק של הערב רב על הכתפיים שלו... **אומר לו הקב"ה לך רב כי שחת עמך** - החבר'ה שלך, אלה שאתה אמרת שאתה אחראי, הם עשו את הבלגן! אמרו 'הערב רב' - תדע, שאם משה רבינו איננו ומי שעולה אחריו זה אהרון הכהן, אחרי חמש דקות, הוא קורא לינוס וימברוס ואומר להם, אתם רואים פה...

אמרו 'הערב רב' - אוי לנו, אם עם ישראל יתעשת ויגיד שמששה מת... אנחנו חייבים לתפור תיק, עוד לפני שמששה רבינו מגיע או לא מגיע, עוד לפני שממנים את אהרון הכהן.

על הבוקר... איך שמגיע שש וחצי שעות, מגיעים ינוס וימברוס, שני הבנים של בלעם, ראשי הקוסמים, מגיעים לאהרון הכהן ואומרים לו "אהרון, תעשה משהו במקום משה"

אמר אהרון - למה שאני יעשה משהו במקום משה, מה קרה?! אהרון הולך איתם ביחד... "אין בעיות, רוצים עגל, בקשה... תביאו כולם את העגלים תשימו אותם בתוך הדל"י."

מה רצה אהרון, מה המטרה שלו? **אומר הזוהר בפרשת השבוע** - פשוט מאוד... רצה אהרון להבדיל אותם ולהפריש אותם מעם ישראל, אחת ולתמיד.

משה רבינו הוא המנהיג שלהם... אם קרה משהו חס ושלום, ואני המנהיג, אמר אהרון... הדבר הראשון שאני עושה, אני שולח אותם בחזרה למצרים, אני לא רוצה אותם איתי ביחד!

משה רבינו יורד מן ההר, אומרת התורה (לב, כה) וירא משה את העם כי פרע הוא כי פרעה אהרן לשמצה בקמיהם. **אומר רש"י** - פרוע. מגלה. נתגלה שמצו וקלונו, כמו (במדבר ה יח) ופרע את ראש האשה.

אמר אהרון - רבותי, תראו מי זה הערב רב! זה לא אנשים שדבקים בקב"ה, זה אנשים שדבקים במשה רבינו, בגלל הקוסמויות... ברגע שמששה איננו, הם מייצרים עגל!

הוציא החוצה אהרון, את כל הזוהמה שנמצאת בתוך הערב רב. אומרת התורה (שמות ה, ד) ויאמר אלהים מלך מצרים למה משה ואהרן תפריעו את העם ממעשיו לכו לסבלתיכם.

אומר רש"י - תפריעו את העם ממעשיו. תבדילו ותרחיקו אותם ממלאכתם, ששומעין לכם וסבורים לנוח מן המלאכה. וכן (משלי ד טו) פריעהו אל תעברו בו, רחוקה. וכן (א כה) ותפרעו כל עצתי, (שמות לב כה) כי פרוע הוא, נרחק ונתעב.

שואל הספר הכתב והקבלה - איך מותר לאהרון לעשות עבודה זרה, כדי להבדיל אותם?

הוא מתרץ, שהאיסור של עשיית עבודה זרה, אז, היה רק למי שעובד אותו. ליהודי אסור לעבוד אותו, בין בשיתוף ובין שלא בשיתוף. לכן נח, אסור לעבוד עבודה זרה, בלי שיתוף... אבל עבודה זרה בשיתוף, לא נאסר לבני נח, והיות והערב רב עדין נחשבים לבני נח, הלך ועשה להם את העגל, כדי שיעבדו אותו עם השיתוף ביחד עם הקב"ה.

יוצא שכל מה שעשה אהרון היה, שרצה להפריש את הערב רב, מעם ישראל. אמר הקב"ה - אתה כן עשית? אתה תהיה הכהן שלי.

אומרת התורה, שהקב"ה ציווה להבדיל את אהרון ובניו ולהקדישו קדש קדשים... אתה רצית להבדיל את הערב רב מעם ישראל, רצית להפריש אותם, אני מפריש אותך להיות כהן לעבודתי!

אם ככה, שואל האבן עזרא 10-15 שאלות... איך עשה את זה אהרון, איך הקב"ה בחר בו, איך הוא המכפר?

התשובה היא - דוקא בגלל שהוא עשה, כדי להרחיק את הערב רב מישראל. להרחיק אותם כרצונו של הקב"ה... משה גייר אותם, בלי לשאול את הקב"ה, כך אומר רש"י.

רצונו של הקב"ה, שהם לא יצטרפו לעם ישראל... צירף אותם... ואהרון רצה להפריש אותם ולהבדיל אותם מעם ישראל.

רבותי, הבנו, עפ"י מה שאמרנו עד עכשיו, אהרון רצה להבדיל אותם לגמרי... (ברוך שאמר)

בדרך הדרוש

ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדורותם ברית עולם, בני ובין בני ישראל את הוא לעולם כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת וינפש (שם) לא. טו - יז, ויש לדקדק מדוע בהפסוק הראשון כתיב ברית עולם מלא וי"ו, ובפסוק השני כתיב לעולם חסר וי"ו, הלא דבר הוא, ויש לבאר על פי מה דאיתא במס' שבת (דף ס"ט ע"ב) אר"ה היה מהלך בדרך או במדבר ואינו יודע אימתי שבת מונה ששה ימים ומשמר יום אחד, חייא בר אבא אומר משמר יום אחד ומונה ששה ימים, ואמרינן שם בגמרא דפליגי כור סבר כברייתו של עולם (ימי חול מננו תחלה) ומר סבר כאדם הראשון (שנברא בערב שבת ויום הראשון למנונו שבת היה) והנה אנו קי"ל כר"ה דמונה ששה ימים ומשמר יום אחד, ויש לומר דכאן רמזו לנו התורה"ק הדין הזה, דמשום הכי כתבה התורה לעולם חסר וי"ו לרמזו דהאי לעולם מונתו לעולם לשון העלמה (כמו שדרשו חז"ל במסכת פסחים (דף נ' ע"א) גבי גז שמי לעולם חסר וי"ו. ר"ל העלימהו, דאסור להזכיר שם שמים לבטלה) היינו אם נעלים ממונו יום השבת כשהולך במדבר, בכל זה ששת ימים עשה ה' ונו' בתחלה, ואח"כ וביום השביעי שבת וינפש. והוא כדעת ר"ה כברייתו של עולם. (קול אליהו - הגר"א)

כי תשא את ראש בני ישראל לפקדיהם ונתנו איש כפר נפשו לה' בפקד אתם ולא יהיה בהם נגף בפקד אתם: (ל' ב') הקשה בפני אר"י כאן על פירש"י ז"ל שכתב אל תמנם לגלגלות אלא יתנו כל אחד מחצית השקל ותמנה את השקלים, ואילו בסמוך פירש"י כל העובר על הפקודים - דרך המונין מועבירין את הנמנין זה אחר זה, וכן כל אשר יעבור תחת השבט, וכן תעבורנה הצאן על ידי מונה. משמע מדבריו אלו הדאנשים נמנין על אחר זה ע"י העברה כבני מרון בעצמם. ותי' דהכי פירושו, דבתחילה יתנו כל אחד מחצית השקל, ותמנה את השקלים, ואל תמנם בתחילה לגלגלות כי הנגף שולט במנין הגלגלות בלא מחצית השקל תחילה, אמנם מחשש פן לא יתנו כולם שקלים, כי יהיו רשעים וצרי עין, לכך א"ל אח"כ כל העובר על הפקודים וגו' יתנו וגו' לכפר על נפשתיכם, ר"ל בזאת תדע מי נתן ומי לא נתן דאח"כ תעבירו על הפקודים ותמנם לגלגלותם שנית, ואז מי שכבר נתן מחצית השקל יהיה לו לכפר על נפשו, שלא ישלחו בו שוב הנגף, דאע"פ שנמנה עכשיו שנית לגלגלות, לא יזיק לו כלל. אבל מי שלא נתן מחצית השקל, אזי ישלחו בו הנגף כי נמנה לגלגלות ולא כיפר בעד נפשו תחילה, ומכח מורא זו בודאי כולם יתנו מחצית השקל תחילה כדי שלא יזיק להם מנין הגלגלות שאח"כ. (בא ישועה ונחמה)

אינזער נשיין בלעטל

מלוקט על ידי תלמידי תלמוד תורה "בת עין"
ע"ש הרה"ק מאוריטש זי"ע פעה"ק צפת ת"ו

פּרָשַׁת כִּי תֵשָׂא • תשע"ט • גליון 296

אינטרעסאַנט

ארון הברית (ג)

לאחר ששכן הארון כעשרים שנה בבית אבינדב בקרית יערים, שלח דוד לקחת משם את הארון ולהעלותו לירושלים.

פּרָץ עֲזָא

בשירת כלי זמר לקחו את הארון מבית אבינדב, והעלוהו על עגלה חדשה על עבר ירושלים. עוזא בנו של אבינדב היה ממלני הארון, לפתע ראה את הארון מתרומם באויר ונוטה לפול, והושיט ידו לתפוס את הארון, ויך בו ה' ויפול שם וימות. זה בא כעונש כיון שהיו צריכים לשאת את הארון בכתף ולא בעגלה.

בבית עובד אדום הגתי

כשראה זאת דוד, החליט לא להמשיך להעלות את הארון לירושלים והכניסו לבית עובד אדום הגתי (כך היה שמו, והוא היה משבט לוי). עובד אדום כיבד מאוד את הארון, ובכל יום היה מכבד לפני הארון ומדליק לפניו נרות בוקר וערב, בזכות זה בירך ה' עובד הגתי, והוא ושש בניו ילדו כל אחד ששה בנים בפעם אחת.

לעיר דוד

לאחר שלשה חדשים לקחו את הארון מבית עובד אדום, והולכוהו בשירה וזמרה אל עיר דוד (חלק הוא מירושלים הנקראת כך). דוד המלך היה שמח מאוד בעת הולכת הארון, והיה מכרכר ומפזז בכל עוז לפני הארון. על כל כמה פסיעות העמידו במה והקריבו קרבנות.

בעיר דוד תקן דוד שיאמרו לפני הארון המזמורים ששרו הפרות: "הודו לה' קראו בשמו" בבוקר, ומזמור "שירו לה' כל הארץ" ערבית¹. ולכן אנו אומרים 'הודו' בפסוקי דזמרה².

1 רש"י (דה"א טז, לה) בשם רבינו אלעזר בר משולם.
2 טור או"ח סימן נה. אנו אומרים כפי שנכתב בדברי הימים (א טז), שיש בו כמה שינויים ממה שנכתב בתהלים.

והתחזקתם

אין לה אמונה?!

כתוב במדרש על הפסוק **סרו מהר מן הדרך**: 'היו עומדים בסיני ואמרו בפיהם "נעשה ונשמע", ולבם היה מכוין לעבודת כוכבים'. ותמיהה עצומה היא, כשאמרו "נעשה ונשמע" הפליאם הקב"ה ואמר 'מי גילה רז זה לבני, לשון שמלאכי השרת משתמשים בו', האפשר לומר שבאותה שעה היה לבם לעבודה זרה?!

אלא מבאר בספרים, כי יהודי צריך להאמין בעצמו כי ראוי הוא להשראת השכינה, כמו שאמרו חז"ל 'ישאל, אם אינם נביאים, בני נביאים הם', 'בני נביאים הם תלמידי הנביאים שקדשו וזמנו עצמם להשראת נבואה, ועל זאת העידו חז"ל כי כל אחד מישראל אף אם לא הגיע לנבואה ראוי הוא לנבואה. וכאשר יהודי מאמין שיש בו חלק אלקי מפעל, יודע הוא שבכחו להגיע לקדשה הגדולה ביותר.

כשאמר משה רבנו לבני ישראל: "ירד ה' לעיני כל העם על הר סיני", היה קשה להם להאמין שאף לפני מ"ט יום היו שקועים בעמק טמאת מצרים, ועכשו ירד ה' לעיניהם?! האמנם! זכו לגלוי גדול כזה?! כי לא האמינו בעצמם שיהודי בעצם, ראוי הוא לגלוי להשראת השכינה. וזה פונת המדרש שהיו עומדים בהר סיני ואמרו "נעשה ונשמע", היה לבם מכוין לעבודה זרה, שפחשבתם היתה נתונה לעבודה זרה שעבדו במצרים, ולא האמינו בעצמם שהם ראויים לקדשה הגדולה ביותר. והם לא שמו לב שכלם אמרו 'יחדיו' בלי שנדברו ביניהם ויצא 'קול אחד' לאמר 'נעשה ונשמע', איה בלא ידיעה מקדמת נתגלה להם הרז להשתמש בלשון מלאכי השרת, זה רק בגלל שטמון בו הפח של מלאכי השרת. ומשלא שמו לבם לזה, נגרם להם ש"סרו מהר מן הדרך" והגיעו לחטא הנורא.

"משנכנס אדר מרבין בשמחה" - היה בשמחה שאתה יהודי ויש בך הפח להגיע לקדשות הגבוהות ביותר.

קורץ אתו שארף

ועשית פיור נחשת לרחצה... בבאם אל אהל מועד. הכיור נעשה ממראות הצובאות שעשויים ליצר הרע, לרמז שתחילה צריך האדם לרחוץ עצמו מתאוות רעות, ואחר יכול לבוא אל הקודש. (מהר"ש מבעלזא)

ביני ובין בני ישראל אות היא. אף שכל הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו, אין לכם לחשוש שאם תתעלו בשבת יתגבר עליכם יצר הרע, כי רק ביני ובין בני ישראל אות היא, אבל היצר הרע וצד הטומאה אינם יודעין מזה. (דברי הרב)

שבת וינפש ויתן אל משה ככלתו... כתבים באצבע אלקים. רמז שבשעה ששבת וינפש - בערב שבת בין השמשות נבראו הלוחות והכתב והמכתב. (תורת משה)

למה ה' יחרה אפה בעמך. משה המליץ לטובת ישראל ואמר למה תהיה ה' - על מי תהיה נקרא 'אלקי ישראל' אם יחרה אפה בעמך ותעשה בהם כלה חלילה.

(דגל מחנה אפרים)

ודבר ה' אל משה פנים אל פנים... ופני לא יראו. ככל שזכה משה יותר לגילוי של פנים אל פנים, הבין יותר שפני לא יראו, שבלתי ניתן להשיג גדלות ה'.

(תפארת שלמה)

א טיפוע נענדאנק

אם יקדיש תחלת היום לה' תקל עליו העבודה בכל היום

כי תשא את ראש בני ישראל לפקדיהם. אפשר לבאר על פי מה שאמר הרה"ק מורנו רבי מנחם מענדל זצוק"ל מרימנאב, על הפסוק "ראשית ערסתיכם חלה תרימו תרומה", שצריך האדם תכף בקומו משנתו לקבל על עצמו לעשות רצון ה' ולהתפלל לה' שיזכה לזה, ואז כל מעשי היום יהיו נמשכים אחר המחשבה והרצון הראשון, וזהו "ראשית ערסתיכם" הדבר הראשון שתעשו בקומכם מהמטה, "חלה" תתפללו (לשון ויחל משה) ו"תרימו תרומה" שתקדישו ותקבלו על עצמכם להיות לה'. ובזה יבאר גם הפסוק "כי תשא" לשון קבלה (בתרגומו 'ארי תקבל'), אם תקבל על עצמך בראשית היום שיהיו עשיותיך לה', יהיה זה לעזר

וסיוע ל"בני ישראל", "לפקדיהם" שיוכלו לקים את פקודי ה' - התורה והמצוות לעשותם לשם ה' ובנפש חפצה. (אמרי נועם להרה"ק רבי מאיר מדזיקוב)

פניני בת עין

הגיעה בתורה בזמן הזה הכנה לפנימיות אור התורה שלעתיד

ויאמר הראני נא את כבודך ויאמר לא תוכל לראת את פני. כתיב "תורה חדשה מאתי תצא", פרוש שעקר פנימיות אור חכמת התורה וסודותיה יתגלו רק לעתיד, ובזמן הזה כל מה שאנו יגעים ועמלים בתורה הוא רק הכנה שנוכל לקבל בעתיד את האור הגדול של פנימיות התורה. לכן צריך כל איש ישראל ליגע עצמו בכל מיני יגיעות בתורה ומצוות, כדי שיהיה פלי מוכן לעתיד לקבל אור החכמה של פנימיות התורה. והנה אמרו חכמינו ז"ל "חמשים שערי בינה נבראו בעולם, וכלן נתנו למשה חסר אחד שנאמר 'ותחסרהו מעט מאלקים'", שמשה רבנו על אף השגתו הגדולה בחכמת פנימיות התורה, היה חסר אותו אור צפון של פנימיות התורה שיתגלה לעתיד, ובקש על זה משה רבנו הראני נא את כבודך, השיב לו הקדוש ברוך הוא לא תוכל לראת את פני, את ה'פני' של התורה לא תוכל לראות עכשו, פי נצורה לביאת המשיח במהרה בימינו.

פנינים קצרים

ודבר ה' אל משה פנים אל פנים כאשר ידבר איש אל רעהו. מתי אפשר לזכות להשראת השכינה, כאשר יש אחדות בין ישראל וידבר איש אל רעהו באהבה וחיבה, ופיו ולבו שוים.

א שיין ווארט

אך את שבתתי תשמרו וגו' לדעת פי אני ה' מקדשכם. איתא בילקוט, אין לי אלא דברים שהם משום מלאכה, דברים שהם משום שבות מנין תלמוד לומר "את שבתותי תשמרו". קשה להבין מנלן למידק מפסוק זה לאסור שבות. ויש לומר דהנה ידוע דהקב"ה ברא את העולם במאמר פיו כמו

שנאמר "בדבר ה' שמים נעשו", ו'בעשרה מאמרות נברא העולם', נמצא כי שביתתו של הבורא ב"ה ביום השביעי היה מן האמירה, לפי זה דייק הילקוט מדכתיב "את 'שבתותי' תשמורו" דהיינו שבת שלי, שאמר הקב"ה כמו שהשביתה שלי היתה מאמירה כן אתם תשמרו את השבת אף מן אמירה, אם כן שפיר נשמע מכאן איסור אמירה לעכו"ם שהוא שבות.

(חנוכת התורה להגה"ק הרבי ר' העשיל מקראקא) ובזה יבואר המשך הענין שכתוב "לדעת כי אני ה' מקדישכם" וכתב רש"י שידעו האומות כי אני ה' מקדישכם, וצריך להבין איך ידעו האומות מכך, אלא כיון שנלמד מכאן איסור אמירה לעכו"ם, וכשיראו העכו"ם שישראל נמנעים בשבת אף מאמירה להם, ידעו בזה שה' מקדשם, שנתן להם את יום השביתה שלו, שהיא שביתה מאמירה. (מהר"ש הגה"ק ר' שלו' מבעלזא)

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵּךְ יֵרֵד פִּי שְׁחַת עִמָּךְ. ברש"י לך רד, רד מגדולתך'. נראה לרמז דהנה בפרשתנו לקמן כתיב "לא תשתחוה לאל אחר" הרי"ש של אחר גדולה, לעומת בפרשת קריאת שמע בפסוק "ה' אלוקינו ה' אחד" הדל"ת של אחד גדולה, והכונה בזה כי ב'אחד' צריך לשים לב לקוץ של הד' שלא תתחלף חלילה בר'. לעומת זאת ב'אחר' צריך שיראו שאין לו קוץ ויראו שהוא ר' ולא ד', לכן צריך לכתבם באותיות גדולות. והנה במעשה העגל עזבו את ה' אחד והשתחוו לאל אחר, והחליפו דל"ת ברי"ש ר"ל, לכן אמר הקב"ה למשה "לך רד" - 'רד מגדולתך' שהאותיות ר"ד שנכתבו גדולות כדי שלא תתחלפנה, לא פעלו את פעולתן וירד גדולתן.

(מרגניתא דר"ב להגה"ק רבי ברוך

פרענקל-תאומים [בעל הברוך טעם])

וְלֹא יַחְמֹד אִישׁ אֶת אֶרְצָךְ בְּעֵלְתָךְ לְרְאוֹת אֶת פְּנֵי ה' אֱלֹקֶיךָ שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה. ויש להבין דהנה מצות עליה לרגל בשלש רגלים כבר נכתבה בפרשת משפטים, מדוע שם לא נאמרה ההבטחה של "לא יחמוד איש את ארצך". ויש לומר על פי מאמר חז"ל 'אלמלא נשתברו לוחות ראשונות לא שלטה בהם אומה ולשון', אם כן קודם שנשתברו הלוחות לא היו צריכים לירא פן יקח אחר את ארצם, כי לשום אומה לא היתה שליטה בהם,

אבל כאן לאחר שנשתברו הלוחות יכולים כבר לשלוט בהן, לכן הוצרכו להבטחה שבעת עלותם לרגל לא יחמוד איש את ארצם. (משך חכמה להגה"ק ר מאיר שמחה הכהן מדווינסק)

מַעֲשֵׂה הַלְעָנָה אֶת מְלִיצוֹת

יש אנשים הבקיאים מאד בראיית חסרונות, אבל משום מה את החסרונות של עצמם אינם רואים, רק אצל הזולת, אמנם מה שרואה באחרים נמצא גם אצלו. אבל ידוע מאמר הבעש"ט על המשנה "כל הנגעים אדם רואה חוץ" שהנגעים והחסרונות שהוא רואה בחות אצל אחרים, אין זה אלא "מנגעי עצמו". אם כן באמת צריך חוצפה יתירה להכריז את החסרונות שיש בו עצמו על אחרים. אך נחמה פורתא יש בזה, שזה סימן מובהק לעיקבתא דמשיחא, כמו שאמרו חז"ל "בעיקבתא דמשיחא חוצפה יסגא". ובזה מבאר ה'אהבת שלום' מקאסוב בדרך מליצה: **כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל**, מתי תדע שהגיע זמן פקידת ישראל מן הגלות, **לְפָקְדֵיהֶם** כשתראה שאנשים מכריזים על החסרונות (לשון: "ולא נפקד ממנו איש") של עצמם על אחרים.

כאשר הושלמה מלאכת בניית ישיבת חכמי לובלין. פתח הגה"ק רבי מאיר שפירא זצוק"ל במסע פרסום אדיר לקראת החגיגה כראוי למאורע גדול זה. שאל אותו רבו הרה"ק מטשארטקוב זי"ע האם אין ראוי לחגוג את המאורע בהצנע, הרי אמרו חז"ל **לוחות הראשונות שניתנו ברעש נשתברו** ואילו האחרונות שניתנו בהצנע נתקיימו. השיב רבי מאיר: האמת הרי הקב"ה צופה ומביט עד סוף כל הדורות וכי לא ידע כי עתידים הלוחות להישבר, ולמה נתן בפרסום? אלא העולם היה באותה תקופה שקוע בעבודה זרה והיה צריך לרעש והמולה כדי להפוך את הדעת, לפיכך אמר הקב"ה אני נותן על מנת שישתברו ובלבד שיתקדש שמי בעולם על ידי מעמד הר סיני. וגם אני טוען - סיים רבי מאיר - גם אם חלילה עלולה לצמוח מהפרסום עינא בישא אשר יציק לי, מוכן אני למסור את נפשי כדי לרומם קרן התורה בעולם.

התנא מצפת

לתולדות רבנו יוסף אשכנזי מירונא זקוק"ל

"זה ימים רבים עלה מחוצה לארץ לארץ חכם אחד בקי ומחזק בירא חטא", כך פותב בעל ה'שיטה מקבצת' על רבנו יוסף אשכנזי מירונא. רבנו נולד במדינת בוקמיה (כיום צ'כיה), ככל הנראה בעיר פראג בשנת רצ"ב. והיה חתן רבי אהרן אב"ד פראג ואחר כך אב"ד פוזנא (שפולין) והמדינה². עוד בהיותו בפראג לחם בעז נגד למוד הפילוסופיה, והכנסת פרושים בתורה שלא כפשוטם אלא בדרך הפילוסופיה. בשנת שי"ט עבר לירונא שבאיטליה, גם שם נהל מלחמה נגד הפילוסופיה. אחר כך עלה לארץ ישראל עם בנו אביגדור³, והתישב בצפת.

מלחמת הארץ

רבנו מזכר רבות בספרי גדולי זמנו, בעקר בגלל דעתו לפסק כי גם פרות משדות נכרים חייבים בתרומות ומעשרות אף אם נגמרה מלאכתן בידי עכו"ם. דעה זו מנגדת לדעת הרמב"ם (הלכות תרומות פ"א ה"י), שכתב: "פרות העכו"ם שגדלו בקרקע שקנה בארץ ישראל, אם נגמרה מלאכתם ביד עכו"ם ומרחן העכו"ם פטורין מכלום", ודעתו עוררה פולמוס רב.

הדבר נזכר בכסף משנה למרן הבית יוסף (שם): "ועתה קם חכם אחד ונראה לו שהוא מתחסד בעשותו הפך המנהג הפשוט ומעשר פרות שגדלו בקרקע העכו"ם ונגמרה מלאכתן ביד עכו"ם וגם מרחן עכו"ם. והולך ומפתה אחרים שיקבלו עליהם לעשות פדבריו. ונראה פשוט בעיני שראוי למנעם מזה משום לא תתגדדו ועוד שמאחר שבכל אלו המדינות קבלו עליהם לעשות פדבריו רבנו... ועוד שדבר זה הוא דבר שאין רוב הצבור יכולין לעמד בו... אחר כך נתפשטו הדברים עד שהצרכו חכמי העיר לתקן" וכו'.

בתשובת רבי בצלאל אשכנזי (סימן א) הזכיר שבין חכמי העיר שנתקבצו היו שני רבותיו: רבנו דוד אבי זמרה (הרדב"ז) ורבנו ישראל די קוריאל⁴.

התנא הגדול

לכנוי זה זכה רבנו כיון שהיה שונה המשניות בנגון (שם הגדולים), ובכלל היתה בקיאותו במשניות גדולה ומפלאה.

גם האריז"ל היה קובע אתו חברותא ללמוד משניות. ומספר שפעם אחת בליל שבת בא האריז"ל לחזור על המשניות בבית רבנו פדרפו תמיד, וראה שהנר התחיל להבהב ולקפץ כמו נר שהולך להכבות, כך היה בערך רבע שעה, כשיצא משם שאל האריז"ל את אביגדור בנו של רבנו מה שלום אחיו הקטן, אמר לו מדוע כבודו שואל?! הלא הוא ישן במטתו. אמר לו האריז"ל שהוא ראה בנר שבשבווע זה ימות ר"ל, וכן היה.

באגרת ששלח המקביל רבי שמעון בק מירושלים (שנת שד"מ), הוא מספר: יש כאן משניות ביד יורשי התנא האלקי כמהר"ר יוסף מירונא, שלא הניח כמותו בישראל בחסידות ועין התלמוד והירושלמי, והיה יודע כל שיתא סדרי משנה על פה. היחוס של משניות אלו היו שהיו עתיקים מאד, ומנקדים, ועל פיהם הגיה רבנו את המשניות שלו.

רבי שלמה עדני⁵ בפרושו 'מלאכת שלמה' על המשניות מביא רבות מחידושי ונהגותיו של רבנו, כמו כן גם רבי אברהם אזולאי בפרושו למשניות⁶ מביא מהם.

רבי חיא הרופא⁷ בספר 'מעשה חיא' כשמביא מהגהות רבנו על הגמרא, הוא כותב: "שמח לבי ויגל כבודי בהתלות באילן גדול מההר"י אשכנזי זלה"ה. גם החיד"א בברכי יוסף (יו"ד רצו סי"ד) מביא משמו: "ראיתי לחד מן קאמאי מרבני הגליל בזמן האר"י זצ"ל מהר"ר יהוסף אשכנזי זלה"ה בחידושי ופרושי".

רבנו נפטר בשנת שמ"ב.

1 שו"ת רבי בצלאל אשכנזי סימן א.
2 הנקרא לנד"ב, כן הוא נזכר באגרות רבי שלמה שלומל [שם מספר הספור עם האריז"ל המובא להלן].

3 נקרא על שם הגאון רבי אביגדור קרא מפראג, זקנו של רבנו.
4 יש לצין כי על אף המחלוקת וגזירת הנח"ש [=נידוי חרם שמתא] שגזרו על מי שינהג כרבנו (ראה כסף משנה), מכל מקום לא הוזכר שמו של רבנו, לא בכסף משנה ולא בתשובת ר"ב אשכנזי, משום שחששו על כבודו הגדול. רק בדרישה (יו"ד

5 ויטאל.

6 ויטאל.

ליקוטים נפלאים פרשת כי תשא

פשוטה אלא של אש - שרק אם הנתינה תהיה מתוך התלהבות של אש, תהווה כפרה. אחרת, היא באמת סתם מטבע.

"ונתנו" (ל, יב)

אם תקראנו למפרע יהיה ג"כ "ונתנו" - לומר לך, כל מה שאדם נותן לצדקה יחזור אליו, ולא יחסר לו בשביל זה כלום. (בעל הטורים)

"ורחצו אהרון ובניו" (ל, יט)

בזמן שבית המקדש היה קיים הכהנים היו חייבים לרחוץ את ידיהם ורגליהם לפני עבודתם כמו שכתוב בפרשתנו: "ורחצו אהרון ובניו ממנו את ידיהם ואת רגליהם, בבואם אל אוהל מועד". לפי הרמב"ם גם היום קיים המושג של נקיון הגוף לפני התפילה: "שחרית - רוחץ פניו ידיו ורגליו ואחר כך יתפלל" (הלכות תפילה פרק ד' הלכה ג').

למה הרמב"ם מוסיף את הפרט של הפנים שלא היה קיים בזמן בית המקדש?

אלא, בזמן ההוא היו ה"פנים" מובדלים מעצמם מענייני החולין, וממילא לא היה צורך בטהרה ובקדושה מיוחדת קודם העבודה במקדש. אולם בזמן הגלות, הטורדת את מנוחת האדם עד שקורה שגם הראש שקוע בבעיות חיי היום יום, לכן יש צורך בתוספת טהרה כדי לטהר גם את הפנים!

"ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את

השבת" (לא, טז)

מפרש האוה"ח הק', "ושמרו" - ויצפו, כמו "ואביו שמר את הדבר". שלא יהיה השבת עליהם לטורח, אלא ישמחו בו ויהיו תמיד ממתנים ומצפים בכליו עיניים, מתי יבוא.

"אנא חטא העם הזה חטאה גדולה" (לב, לא)

בפשטות תמוה מאוד כוונת משה בזה, דאמאי הגדיל החטא ואמר שחטאו חטאה גדולה, שזהו סיבה שלא ימחול את ישראל, בו בזמן שהוא רוצה לבקש רחמים ומחילה וסליחה על בני ישראל.

הרה"ק מקוזמיר זי"ע (בספר נחמד הזהב, והובא במעינה ש"ת) פי' שמשה רבינו אמר להקב"ה, שהכירו ישראל בחטאם שחטאו חטאה גדולה, ואינם מנסים לתרץ ולהצדיק את חטאם, וזהו עיקר גדול מעיקרי התשובה להכיר בחטא, ואדם הראשון שניסה לתרץ את חטאו ואמר האשה אשר נתת עמדי הוא נתנה לי, לא הועילה לו תשובתו.

והרה"ק מהר"י מבעלזא זי"ע ביאר, דהנה חטא הוא שוגג, ויש שני מיני שוגג, שוגג קרוב למזיד, ושוגג קרוב לאונס, וזה שהמליץ משה רבינו ע"ה בעד ישראל ואמר, אנא חטא העם הזה חטאה גדולה, היינו "שוגג גדול" שאין בו שום נדנדד מזיד רק הוא קרוב לאונס.

"וביוםפקדי ופקדתי עליהם חטאתם"

(לב, לד)

יש להבין הטעם, למה דווקא כשיענישם הקב"ה על חטא אחר אז יפקוד עליהם גם עון העגל, ובלאו הכי לא.

"כי תשא את ראש בני ישראל" (ל, יב יג)

רבינו האור החיים הקדוש מבאר בדרך רמז את הפסוקים הבאים, 'כי תשא את ראש בני ישראל' אם תראה שיסתלק ראש בני ישראל בלא עת, וכל רואה יתמה בהילקח איש צדיק קודם זמנו, הטעם הוא 'לפקודיהם' לצד חסרון ישראל הוא שנתחייבו כליה, ואני נוטל את ראשם בעדם וזה מכפר על בני ישראל.

וכיון שהדור גרם לפטירתם, לזה 'ונתנו איש כופר נפשו' שכל אחד צריך להרגיש שהוא חייב מיתה לשמים, ועל ידי זה יתעורר לתקן נפשו.

ולא יאחרו נתינת הכופר, אלא תיכף ומיד יתקנו הדבר, ואם לא יעשו כדבר הזה יפקוד אותם עוד הפעם בחינת הרעה חס ושולם 'וכמו שראינו בעינינו בדורות הללו'.

ועיקר התיקון, צריך להיות באמצעות לימוד התורה שהיא מגינה ומכפרת עוון ומרבה זכויות, וכמו שאמרו חכמינו זכרונם לברכה 'ותלמוד תורה כנגד כולם', וזה הפירוש 'זה' יתנו כל העובר על הפקודים, ד'זה' רומז לתורה כמו שכתוב 'לא ימוש ספר התורה הזה מפיך', והשם יתברך מראה באצבעו 'זה יתנו' מספר התורה המונח לפני.

ומי שאינו בן תורה, יתן כופר נפשו על ידי החזקת תורה בשותפות יששכר וזבולון, וזהו 'מחצית השקל' שיתנו חצי כספם לעמלי תורה ויחשב להם כאילו עסקו בתורה.

"זה יתנו" (ל, יג)

ברש"י: 'הראה לו כמין מטבע של אש ואמר לו כזה יתנו'. יש להבין מה נתקשה משה בזה שהיה צריך להראות לו מטבע של אש. גם יש להבין לאיזה צורך ציווה הקב"ה שיביאו לו תרומה, הלא 'לי הכסף ולי הזהב נאום ה'.

ונראה דהנה זה היה מחסדי השי"ת, שהרי בעת החורבן כילה חמתו על העצים ועל האבנים, ולולא זאת היה ח"ו יוצא הקצף על שונאיהם של ישראל. וזה היה אפשר רק על ידי שנתנו ישראל את נדבה מכספם לבנין המשכן, על כן היה ביכולת ליקח זאת כופר לנפשם. וכאשר אמר הקב"ה שיתנו מחצית השקל "לכפר על נפשותיכם" הבין משה שעתיד המקדש ליחבר בעוונותיהם, נתקשה משה ונצטער על זה, על כן הראה לו מטבע של אש להפיס דעתו שאף שיחבר הרי גם עתיד להיבנות באש. (שארית יהודה)

"זה יתנו... מחצית השקל" (ל, יג)

"כמין מטבע של אש הראה לו".

משה תמה כיצד מטבע פשוטה יכולה להוות כופר נפש. הראה לו שאין זו מטבע

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים נפלאים פרשת כי תשא

נשתברו לוחות ראשונות לא שלטה בהם אומה ולשון, א"כ קודם שנשתברו הלוחות לא היו צריכים לירא פן יקח אחר את ארצם, אבל כאן שנשתברו הלוחות יכולים כבר לשלוט בהן לכן הוצרך להבטיחם שבעלותם לרגל לא יחמוד איש את ארצם. (משך חכמה)

"ויהי ברדת משה מהר סיני ושני לוחות העדות ביד משה ברדתו מן ההר ומשה לא ידע כי קרן עור פניו" (לד, כט)

פירש"י שירד ביום הכיפורים, והקשו המפרשים מה רצה בזה רש"י לומר שירד ביוהכ"פ. וא"ל הא דלא הרגיש משה בעצמו שהאירה כל סביבו מקרני הודו כפני חמה, וגם מדוע לא הרגיש יהושע בן נון מיד בפגעו במשה בעת רדתו מן ההר, עד שהרגישו אהרן וכל ישראל, כפי שנאמר "וירא אהרן וכל בני ישראל את משה והנה קרן עור פניו". וי"ל שהלוחות הרי היו מאבן ספיר, והם היו מאירין ומתנוצצין מזריחת פני משה שעליהם, והיה משה ויהושע סוברים להיפך שהלוחות הם המאירין, ופני משה מאירין מזריחת הלוחות כנגד פניו, עד שהטמין משה הלוחות בארון עץ שעשה, ועדיין קרן עור פני משה, אז יראו אהרן וישראל לגשת אליו, והיינו דכתיב "ושני לוחות העדות ביד משה ברדתו מן ההר" ולכן "ולא ידע משה כי קרן" מפני שחשב כי מן הלוחות בא הזריחה, ולכאורה קשה דא"כ הרי גם בלוחות הראשונות היו לו להאיר, אלא שהיה משה סבור ברדתו פעם ראשונה, מכיון דכבר היה עגל ומחולות, ולכן לא האירו הלוחות, משא"כ עתה ביום הכיפורים שהרי נמחל להם אותו עון, ולכן התנוצצו הלוחות, וזהו מה שכתב רש"י ברדת משה ביום הכיפורים שהוא יום סליחה, ולכן זכו בני ישראל שהלוחות מאירים, ולכן גם פניו מאירים מהלוחות. (מורן החתם סופר ז"ע)

"ומשה לא ידע כי קרן עור פניו בדברו אתו" (לד, כט)

במדרש תנחומא (לז) איתא, כשכתב משה התורה נשתייר בקולמוסו קמעא והעבירו [הש"י] על ראשו [של משה] ומשם נעשה קרני הוד. ולכאורה וכי לא היה קולמוסו של שמים מכוון בדקדוק במידת הדיו שלו עד שנשתייר בו. אלא, מצינו כי כאשר ציוה הקב"ה על משה לכתוב 'והאיש משה ענו מאוד מכל האדם אשר על פני האדמה' שינה משה רבינו, לרוב ענוותנותו, וכתב את המילה 'ענו' בכתב חסר, ללא יו"ד, אותה דיו של כדי אות יו"ד, אשר לא נכתבה על ידי משה רבינו, נשתיירה בקולמוסו, ומפני שהיה משה ענו מכל האדם, זכה לקירון של עור פנים אשר הבדיל אותו מכל האדם, וקיבל את שכרו באותה טיפת דיו, אשר קימץ מחמת ענוותנותו. זאת מידת הדיו אשר נשתיירה בקולמוסו, ואשר הועברה על ראשו של משה, אשר זכה ממנה לקרני הוד. (אור החיים הק')

ונראה, כי ידוע ששני מיני חוטאים היו בעגל: הא' - אלו שעשו העגל בפועל ממש, אשר הרגום בני לוי ואשר נגפם הקב"ה: הב' - אלו שלא חטאו בפועל, רק היה בהם חטא על שלא מיחו בעוברי עבירה, וגם אותם ביקש הקב"ה לכלות, ועליהם התפלל משה רבינו ע"ה. וידוע מה שאמרו חז"ל (מנחות מא.). דבעידן ריתחא מעניש הקב"ה על 'עשה'. והנה האנשים שלא מיחו בעושי העגל עברו על מצות עשה ד'הוכח תוכיח'. ולפיכך, היות ובאותה שעה היה עידן ריתחא על עושי העגל, רצה הקב"ה לענוש גם את אלו שלא מיחו, וביטלו מצות עשה. ועל כך הועילה תפלת משה שלא ענשם תיכף, וממילא שוב אחר כך כבר אינו 'עידן ריתחא', ואין ראוי לענוש על מצות עשה. מעתה יובן היטב מה שאמר הקב"ה: "וביום פקדי", היינו, כשיעשו חטא אחר ויהיה עידן ריתחא לענוש אותם על חטא אחר, אז "ופקדתי עליהם חטאתם" ואענישם גם על חטא זה שלא מיחו בעושי העגל ועברו על מצות עשה ד'הוכח תוכיח'. (אמרי שפר להגאון מהרש"ק ז"ל)

"אנא חטא העם הזה חטאה גדולה" (לב, לא)

כיצד קרה הדבר, שאל הגאון רב"מ אזרחי שליט"א, שבני ישראל טעו וחטאו בחטא העגל ואילו שבט לוי לא חטא? והוא השיב, הרי מקור טעותם של בני נבע מכך שהשטן הראה לבני את משה רבינו מת ומוטל במיטה. השטן הראה לבני מציאות! משה רבינו מת! ואז הם החליטו לעשות להם תחליף. בני לוי לעומתם לא הלכו שבי אחרי הטעות הזו. הא כיצד? הרי הייתה זו מציאות ממש! שמשה מת! התשובה היא: "המציאות" הזו הייתה אילוזה של השטן = דמיון שווא, תעתוע של השטן. כשהשטן רוצה הוא מייצר "מציאות", היחידים שיכולים להבחין בין "מציאות" למציאות, הם עיני הדור. הגדולים של הדור שרואים את הנולד! ואחריהם הלכו שבט לוי, ולכן הם לא טעו ולכן הם יכלו לשים איש חרבו על ירכו ולהרוג איש באחיו.

"ורב חסד ואמת" (לד, ו)

לכאורה קשה הרי מדובר פה ב"ג מדות של רחמים ומדת 'אמת' זה דין ולא רחמים כי אם שופטים את האדם במדת האמת צריך להענישו על מעשיו הלא טובים. ותירץ רבי מאיר מפרמישלאן זצ"ל שיש אנשים הלובשים איצטלא דרבנן כמו בנש"ק, אך בתוך תוכם הפנימי הם רחוקים מזה ואם ה' ידון אותם כפי שהם נראים בחוץ הרי אז ידקדק עמם כחוט השערה כמו בצדיקים אבל ה' היודע האמת שהם רחוקים מלהיות צדיקים מתנהג עמם כמו שהם ואז אין מדקדק עמם כחוט השערה, ואז יוצא שמדת ה'אמת' מביא עליהם רחמים ולא דין.

"שלש פעמים בשנה יראה וגו' ולא יחמוד איש את ארצו" (לד, כד)

הנה בפרשת משפטים גם כתוב "שלש פעמים בשנה" ולא הבטיח "ולא יחמוד איש את ארצו". דהנה אמרו חז"ל: 'אלמלא

סיפורים נפלאים פרשת כי תשא

ולעת ערב הלך לקנות מוצרי מזון בסכום גדול מאוד, כאשר הגיע לאחד המרכולים הגדולים התברר שהוא הגיע עשר דקות לאחר זמן סגירת החנות. האיש ניגש לשומר השער וביקשו שיואיל לפתוח את שערי החנות כיון שברצונו לקנות בסכומים גדולים מאוד ובוודאי בעה"ב ישמח. למרות הסבריו של בעל השמחה לא נעתר השומר לבקשתו. גם תחנוניו של האיש כי אין לו זמן אחר לקניות ומועד המסיבה קרוב, לא שינו את דעתו. בצר לו נאלץ האיש לעזוב את החנות ולחפש מקום אחר. בהגיעו לחנות השניה הביט בשלט המורה על שעות פתיחת החנות וסגירתה וראה שהדלת סגורה גם כאן. האיש לא ידע את נפשו מרוב צער. הוא הביט פנימה אל תוך החנות וראה כי בעה"ב עסוק בסגירת הקופה, נקש בדלת וביקש שיפתח לו. כששמע בעה"ב את הרכישות שמוכן האיש לערוך, מיד פתח את הדלת ושירת אותו בשמחה רבה ואף הגיש לו כיבוד קל במהלך הקניה. האיש שמח עד מאוד על השירות הנפלא, שילם ביד נדיבה ובמזומן. לקראת צאתו שאל את בעה"ב: "אמור לי, מדוע בחנות השניה סירב השומר לאפשר לי לרכוש את המוצרים? הרי אף שם הייתי משלם טבין ותקילין". ענה לו בעה"ב: "בחנות ממול ניצב שומר שיש לו שעות עבודה קבועות ואין לו שום קשר לחנות, אין זה מעניינו מה היקף הקניות במרכול, אך כאן אני הוא בעל החנות, כל ההכנסות שייכות לי. כאשר ראיתי את רשימת המוצרים שהנך מעוניין לרכוש, הבנתי מיד שכדאי לי להשקיע זמן נוסף, כי כל רגע נוסף שאתה בחנותי הכנסותי גדלות".

כך צריכה להיות הרגשתו של האדם לגבי לימוד התורה, שכל רגע ורגע של לימוד הוא שלו, זהו רכושו, בכך הוא מגדיל את זכויותיו וכדאי לו להשקיע "שעות נוספות" בלימוד. אך אם האדם ירגיש כ"שומר בשער" שכל רגע נוסף שהוא נשאר בבית המדרש הוא חש צער וסבל, משמע שהוא בבחינת שומר שמחכה לסיים את שעות עבודתו אז התורה אינה קניינו. ויבחן כל אדם את עצמו האם התורה היא קניינו, ואיך יבחן זאת, כמו שומר אם הוא מגיע לשיעורים ולתפילות בזמנים הקבועים והוא אינו בבחינת מוסיף והולך, ואם לקראת סוף התפילה או סיום הלימוד הוא מתחיל להרגיש שקשה לו, שהזמן לא עובר והוא בקושי מצליח להישאר עד הסוף, וכמובן אין מה לדבר על זמן נוסף שהוא מוכן להישאר משמע שהוא בבחינת שומר בשער. אך אם הוא משקיע בלימודיו ובתפילתו מעבר לזמן שהוא אינו חש מעמסה מבחינת הזמן משמע שהתורה היא קניינו. (אור דניאל)

"מזה ומזה הם כתובים" (לב, טו)

חסיד אחד בא לרבי שלו בשאלה: האם מותר לו לרמות בדבר קטן, כי זה יציל אותו ממצבו הקשה.

ענה לו הרבי: משום כך היו הלוחות כתובים משני הצדדים, לרמוז לך, שאיך שלא תהפכם, יהיה כתוב "לא תגנוב".

"כי תשא את ראש בני ישראל לפקדיהם" (ל, יב)

בתחילת הנהגתו של הרה"ק בעל התניא בא לבקרו אחד המתנגדים. בכניסה לביתו של הרב פגש האורח במשרת העומד על יד הדלת ומונע כניסת אנשים בלתי קרואים. כשנכנס האורח אל הקודש פנימה העיר לרבי על כך שהוא נוהג בעצמו להחזיק משמש צמוד, וכי יש בדבר משום התנשאות ורמות רוחא. הרכין בעל התניא את ראשו כבשעת אמירת תחנון, ולאחר דקות ספורות הרים ראשו ואמר, כמו שיש בגד מיוחד לראש ובגד לגוף ואין בכך התנשאות כך גם הראש בבני ישראל צריך להיות מובדל מגוף האומה, וכתוב 'כי תשא את ראש בני ישראל' שצריך לישא את הראש לבני ישראל. שאלו האורח, כדי להשיב לי תשובה זו אין צורך בהנחת הראש על השולחן כבשעת תחנון. נענה בעל התניא ואמר, בעת מחלוקת קרח כנגד משה רבינו, אמר קרח, 'כי כל העדה כולם קדושים ומדוע תתנשאו על קהל ה', וישמע משה ויפול על פניו, הרי היו אלה דברי חוצפה ועזות מצד קרח, ומה יש להתרגש מזה. אלא, משה רבינו נפל על פניו וביקש להבין שמה שואלים שאלה זו משמים, כמו שלימד הבעל שם טוב, שכל מה שמראים ומשמיעים לאדם עליו לפשפש במעשיו שמה מראים לו זאת משמים כדי שיתן אל לבו. אולם אני התבוננתי בדבר וראיתי כי נקי אני משמץ התנשאות ואין עלי תביעה בשמים על כך, אחר כך יכולתי לענות לך את מה שענית.

"קח לך סמים נטף ושחלת וחלבנה" (ל, לד)

כשהתאסף פעם מנין בחדרו של 'בעל ההפלאה', הבחין הגאון בין הנאספים באחד פוקר קל דעת, אשר דעת חכמים לא היתה נוחה ממנו. רמז הגאון למקורביו כי 'ביאו אדם נוסף, כדי שיהיו עשרה ישראלים כשרים. כשהבחין בנעשה, פנה אותו אדם בתמיהה, והלא גם החלבנה נמנתה בין סממני הקטורת. אמנם כן, השיב הגאון, ומשום כך היו שם עוד עשרה סממנים. (דברי זקנים)

"ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל" (לג, יא)

שהיו עסקיו לעמוד על תורה שבעל פה שהיה כמעין הנובע באהל משה ולא רצה להפנות משקידת לימודו לשום דבר. (העמק דבר).

הרבה תירוצים שלא נעסוק בתורה היצר הרע מוזמן לנו, זה השיקול, זו הבחינה וזה החישוב: מה עומד מול מה, מה טפל ומה עיקר, ורק כאשר האדם ירגיש שהתורה היא שלו וכאשר הוא בטל ממנה הוא חש את ההפסד, אז ירגיש את ערכה האמיתי.

משל למה הדבר דומה, לאדם שרצה לערוך סעודה מפוארת לרגל נישואי בנו,

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

סיפורים נפלאים פרשת כי תשא

הבטיח השופט כי לא יאונה לחתם סופר כל רע וכי ידאג שיצא זכאי במשפט. וכך הווה.

נתבונן שבעת אשר ישב החתם סופר במינץ בבית הנגיד והתקרב אליו איש מלחמה ההוא, והוא היה לו לתועלת ולסעד, עוד לא ידע מה יהיה בסופו אחרי שלושים שנה ובאיזה אופן ישלם לו טובה נגד טובה, אמנם מה מצעדי גבר כוננו ודרכו יחפץ ית"ש ויתעלה לנצח.

בזה פירש ה'חתם סופר' 'וראית את אחורי לפני לא יראו' כי פעמים הרבה אנו רואים דברים וסיבות שונות הנעשים בארץ באין מבין על מה ולמה הקב"ה עשה כן ולא יזהה צורך ותכלית, אבל בעבור ימים רבים אנו רואים ומבינים למפרע שלא לחינם וללא הועיל עשה ד' ככה, כי היו הכנות והקדמות שיעשה על ידם דבר גדול תשועה ופורקן לישראל בכללית או בפרטית. והיינו 'וראית את אחורי' לאחר שנעשה תכלית הדבר, אז תבין ותראה למפרע לאיזה כונה היו הסיבות והענינים הקודמים, אבל 'פני', מה שלפני, מה שעתידי לבוא קודם עשיית הדבר והתכלית, 'לא יראו ולא יבינו' (חוט המשולש)

"אלהי מסכה לא תעשה לך את חג המצות תשמור" (לד, יז-יח)

בין תלמידי מרן החתם סופר היה תלמיד אחד אשר היה בחור מופלג מאד, ואף היה משמש בביתו של החתם סופר, פעם בא לפני רבו והתוודה במר ליבו כי יש לו נטיה עד כדי המרת הדת רחמנא ליצלן. נבהל החתם סופר מאד ולא ידע את נפשו מרוב צער ועגמת נפש. אמר החתם סופר לתלמידו, ספר נא לי בפרוטרוט את כל מעשיך עד היום. החל התלמיד לשטוח בפני רבו את פרטי חייו ומעשיו, לטוב ולרע, בתוך כך נזכר התלמיד במעשה שאירע בפסח שעבר. אשה אחת ובידה עוגה הנקראת 'טארטע' באה לפני החתם סופר ושאלתה בפיה, האם יש בזה חשש חמץ. פסק החתם סופר שזהו חמץ ויש לבערו, חשש החתם סופר שמא האשה לא תציית לפסקו לאחר שתחוס על המאפה ולא תשרפהו, על כן ציווה לאותו בחור שיקח ממנה את המאפה ויבערו. חס התלמיד על האשה ועל המאפה שאפתה, ואז החל ללמוד כל ההלכות הקשורות לנושא עד שלבסוף העלה למסקנה שהמאפה מותר ואין צורך לבערו. שמע החתם סופר את סיפור הדברים והשיב, עתה ידעתי מאין לך הרהורים הרעים הללו. אין זאת אלא מפני שעברת על איסור חמץ בפסח. ואף רמז יש לך בכתובים, שהרי ציוותה תורה 'אלוהי מסכה לא תעשה לך' וסמכה לו את הציווי 'את חג המצות תשמור', וכן נאמר בזוהר הקדוש 'כתיב אלוהי מסכה לא תעשה לך' וכתוב בתריה 'את חג המצות תשמור' מאי האי לגבי האי, אלא הכי אוקמוהו, מאן דאכיל חמץ בפסח כמאן דפלח לעכו"ם. (ספרא רבה דישראל)

"וראית את אחורי לפני לא יראו" (לג, כג)

בצעירותו שהה מרן ה'חתם סופר' בעיר מינץ ואת סעודותיו היה סועד על שולחנו של נגיד מיהודי העיר. באותה תקופה פשטו על העיר רבים מחיילי צבא צרפת והתפזרו בה.

כדי להתקיים, אילצו החיילים את נגידי העיר לארחם בבתיהם ולזון אותם.

אחד החיילים התקרב אל הנער היהודי המחונן וביקשו ללמדו עניינים שונים ותמורת זה יעשה עבורו מלאכות ושירותים שונים.

לא ארך הזמן, וחיילי צרפת נטשו את העיר, ובהם גם אותו חייל שגילה יחסי קירבה לחתם סופר הנער.

כעבור שלושים שנה מאז שהותו במינץ פרצה מלחמה קשה בממלכת האוסטרו הונגרית.

באותם ימים הגיעה אל בית דינו של החתם סופר פרשה שהיתה קשורה ברכישת נשק בלתי חוקי על ידי יהודים מקומיים, וכאשר נתגלעו ביניהם חילוקי דעות ולא יכלו להגיע לעמק השווה ביקשו את חוות דעתו ופסיקתו של מורם ורבים.

אחד מבעלי הדין מסר את פסק הדין שבידו לערכאות של בית המשפט הממלכתי הצבאי, לאות ולראיה כי בעלי הדין השונים פגעו בבטחונה וסיכנו את שלומה של הממלכה.

עיין שופט הצבא הראשי בפסק הדין וגילה את שמו של החתם סופר מתנוסס עליו, התמלא השופט כעס רב על הרב היהודי על שידע מן הפרשה ולא סיפר על כך לשלטונות, והחליט להעמידו לדין כמרגל.

פחד נורא נפל על יהודי הקהילה על כי מורם ורבים הגדול נקלע לסכנת פיקוח נפש, הללו ידעו כי בשעת מלחמה יחמירו בדינו של 'מרגל' ולא יקפידו לחקור ולברר על אמיתות האשמה. נמנו וגמרו לאסוף סכום כסף, כדי לסתום פי המסטינים והמקטרגים, ואכן בתוך זמן קצר עלה בידם לגייס יותר מעשרת אלפים זהובים.

ביום המשפט, הגיע החתם סופר לבית המשפט הצבאי, את 'הנאשם' הושיבו באמצע החדר וסביבו ישבו שופטי המלחמה, וביד כל אחד מהם חרב שלופה. נבהל ה'חתם סופר' מן המראה שנגלה לעיניו, והנה זה פלא, השופט הראשי החל להשמיע את דבריו בדברי הרגעה ועשה הכל כדי להפיס דעתו של החתם סופר. הוא הוסיף ואמר כי אל לו לירא מן החרבות השלופות, כי כן מנהגם של שופטי הצבא בכל משפט שבו דנים. אחר כך ציווה להשיב החרבות לנדון.

המשפט עצמו נמשך זמן קצר בלבד. החתם סופר השמיע את גירסתו ודחה את כל טענות השופטים תוך כדי דיבור, קרא ראש השופטים לחתם סופר וציווה לצאת לחדר צדדי. כאשר היו שניהם לבדם, פנים אל פנים, פנה אליו השופט ואמר, אינך מכירני, אך אני זוכר אותך היטב. אני הייתי אותו חייל אשר לפני שלושים שנה התוודענו איש אל רעהו בבית הנגיד היהודי במינץ.

גליון 349
שנה ח' תשע"ט

סיפורי צדיקים

י"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תודה למשפחת קליטין על האישור לשריטמש בתמונה

סיפורי חז"ל

פעם היו רבי אליעזר ורבי יהושע ורבי צדוק מסובים בבית בנו של רבן גמליאל, והיה רבן גמליאל עומד ומוזג להם משקאות, מילא כוס משקה ונתנה לרבי אליעזר, לא נטל רבי אליעזר את הכוס, נתן אותה לרבי יהושע והוא לקחה מידו. אמר רבי אליעזר לרבי יהושע, מה זה יהושע שאנחנו יושבים ואדם גדול כרבן גמליאל עומד ומשרת אותנו, האם לכבוד לו הדבר? ענה רבי יהושע, ומה בכך? מצינו גדול ממנו שהיה משרת את אורחיו, והוא אברהם אבינו גדול הדור שכתוב "והוא עומד עליהם". ושמוא תאמר כמלאכי השרת נראו לו האורחים, לא כן, כערבים נראו בעיניו, ואף על פי כן שירת אותם, ואנחנו לא זכאים שרבן גמליאל ישקה אותנו? שמע רבי צדוק ואמר, עד מתי אתם מניחים כבודו של מקום ועוסקים בכבוד הבריות? הקדוש ברוך הוא משיב רוחות, מעלה נשיאים, מוריד מטר ומצמיח אדמה, ועורך שולחן לפני כל אחד ואחד, כלומר אף על פי שאין למעלה ממנו, דואג הוא לכל אחד ואחד, ואנחנו לא זכאים שיהיה רבן גמליאל עומד ומשקה אותנו?
(קידושין ל"ב ב')

פרשת השבוע

שבמקום, אך לא איבד את עשתונותיו ומיד השיב לקיסר האורח, אמת הדבר שתמונת הוד מלכותו תלויה כאן בקביעות, והיום הזה הסירו אותה לקראת הביקור הקיסרי, ויש טעם לדבר, לפי חוקי אמונתנו נצטוונו להניח תפילין בכל יום כאות ברית בינינו לבין הבורא, אולם בשבת קודש אסורה עלינו הנחת תפילין, כי על השבת נאמר בתורתנו כי אות היא ביני וביניכם (ל"א י"ג), ביום שבת הננו חשים את השכינה המרחפת מעלינו, ולכן איננו זקוקים לאותות ולסמלים אחרים. שיקשרו אותנו עם ה' יתברך. כיוצא בכך נהגנו באירוע החגיגי שפקד אותנו היום הזה, כל הימים תלויה כאן תמונת הוד מלכותו כאות ברית בין הקיסר ירום הודו לקהילה היהודית שבעירנו, אולם היום נוכח הביקור המלכותי בבית תפילתנו, תהא זו פחיתות כבוד אם נביט בתמונת הקיסר הרוממת, בשעה שאנו זוכים לראות את הוד מלכותו פנים אל פנים.

כי אות היא ביני וביניכם (ל"א י"ג) מסופר: הקיסר האוסטרי פרנץ יוזף, ערך פעם ביקור ממלכתי בכמה מערי גאליציה והגיע עם פמלייתו לקראקא שבמערב גאליציה. למחרת היום תכנן הקיסר ירום הודו לבקר בבית הכנסת הגדול שבעיר. מה עשו כמה משונאי ישראל שבמקום, הלכו והסירו בשעות הלילה את תמונת הקיסר שהיתה תלויה בקביעות בפרוודור בית הכנסת, ובשעה שהאורח הנכבד נכנס בשערי בית הכנסת, לחשו לו שונאי ישראל על אזנו, שראשי הקהילה הם שציוו להסיר את תמונתו מתחומי בית הכנסת, כדי להפגין בכך את איבתם לשליט הנכרי. כשמע הקיסר דברי שטנה אלה, פנה אל הגה"ק רבי שמעון סופר רבה של קראקא וזע"א שהיה גם ציר בבית המחוקקים האוסטרי, ואמר לו, כלום יש אמת בדבר שתמונתי היתה תלויה כאן ימים רבים, ורק הבוקר הורידו אותה כצעד הפגנתי נגדי? רבי שמעון נדהם לרגע קט, כי רק עתה נודע לו על התעלול הגס של שונאי ישראל

זמני השבת

זמני יציאת שבת
ירושלים: 6:09 ת"א: 6:11 ר"ת: 6:46

פרשת כי תשא

זמני כניסת שבת
ירושלים: 4:55 ת"א: 5:10

אינני מוצא. כלום חלילה, אין יראת אלקים במקום הזה? אך מה אעשה, ולכל מקום שאני מביט – רואה אני רק חטאים ופשעים. חוטאים שכמותכם עשו תשובה. לשמע דבריו האחרונים של הדרשן נעשה בית הכנסת כמרקחה. הכל זינקו ממקומותיהם לעבר הבמה, ובאגרופים קמוצים אמרו להכות את הדרשן, שהעז לכנותם בכינויים כאלה.

חיש קפץ רבי אלימלך – הלא הוא הדרשן הכפרי ממקומו שעל הבמה ונמלט מבית הכנסת. אולם הקהל לא הניח לו, רבים דלקו אחריו עד קצה העיר, ומשלא הדביקו את צעדיו, נואשו ושבּו העירה. ובכל זאת, שמע רבי אלימלך הנמלט רעש של רגליים קרבות ובאות בעקבותיו. הוא הפנה ראשו אחורנית, והנה נער אחד רץ לעברו ובעיניו – דמעות. אותו נער היה לא אחר מאשר אבנר, בנו של הפרנס. "דרשן, עצור! עצור!" קרא עתה, ודמעותיו זלגו מעיניו על לחייו. רבי אלימלך נעצר תחתיו ושאל: "מה רצונך בני?" הושיט הנער צרור לא גדול ואמר: "הנה צרור כספי. אנא, יקח כבודו את הצרור כשכר הדרשה". "הן זה ממונו של אביך, וכיצד תתן לי אותו ללא רשות?" אמר רבי אלימלך. בפיו הנער היתה תשובה: "ממון זה היה של אבי, אך כעת הוא שלי. הנני בן יחיד, ומידי יום נותן לי אבי במתנה ארבע אגורות. צברתי את האגורות, והן הצטרפו לכדי שמונה זהובים. הכסף הזה שלי הוא, ואני מבקשך לקבלו כשכר בעבור דרשתך".

נטל רבי אלימלך את צרור הזהובים, הניח ידיו על ראש הנער ושאל: "במה אברכך בני?" "כל ברכה תהא טובה בעיני" השיב הנער. "אם כך אברך אותך שבבוא העת נהיה מחותנים". אמר הדרשן, הלא הוא הצדיק רבי אלימלך מליזענסק. והנער, שצעיר לימים היה וכצעירותו כן תמימותו, כלל לא עלה על דעתו לשאול לשמו של הדרשן האלמוני.

חלפו ימים ושנים, הנער אבנר היה כבר אב לילדים, ואחת מבנותיו עמדה להינשא לנכדו של הרה"ק מאפטא זיע"א, לאותו נכד היה סב גדול נוסף – הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק זיע"א. אך באותו עת כבר היה רבי אלימלך בעולם האמת. בהגיע מועד החתונה נקבצו ובאו אל העיר זנרוביץ – המקום בו נערכה השמחה – שבעים רבנים מפורסמים, בהם "החווה" הקדוש מלובלין ו"היהודי" הקדוש זיע"א, כולם בקשו לחלוק כבוד לסבו של החתן, הרה"ק ה"אוהב ישראל" מאפטא זיע"א.

ברכתו של הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק זיע"א
(כ"א אדר יומא דהילולא)

מסופר: בימים שעשה הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק זיע"א בגלות, היה נראה כאחד הכפריים. לגופו עטה מלבוש קצר, חגור בחבל, זקנו מדובדל, וכל חזותו אמרה דלות ובורות. בהגיעו לעיר זנרוביץ פנה אל הפרנס וביקש את רשותו לדרוש בבית הכנסת "אינני מסכים לכך" השיב הפרנס בכל תוקף, בראותו את הכפרי העלוב שלפניו, וכי כפרי שכזה ידרוש בבית הכנסת המכובד שלנו? על מה, בכלל הוא מסוגל לדבר? אך הכפרי הלא הוא רבי אלימלך, המשיך להפציר בפרנס, לא יכול הפרנס לשאת את ההפצרות וגירש את הדרשן הכפרי מביתו.

באותו עת היה נוכח בבית, בנו של הפרנס, נער ושמו אבנר, כשראה הנער כי אביו גירש את הדרשן מן הבית, נגע הדבר ללבו, והוא ניסה לשדל את אביו: "וכי מה יקרה אם אותו יהודי עני ישא דרשה וירוויח כמה זהובים?". "בוודאי אין הוא יודע לדרוש" הפטיר האב – הפרנס. "ואולם", המשיך הבן אבנר להפציר "כאשר בא יהודי ומבקש רשות לדרוש – יש להניח שהוא יודע לדרוש, אנא אבא, הרשה לו לדרוש" התחננונים שבפי הבן מצאו מסילות אל לבו של הפרנס, וכדי שבנו לא יצטער הסכים למלא את בקשתו, תיכף ומיד קרא לאותו כפרי עני, והודיע לו כי הערב יוכל לשאת דרשתו בבית הכנסת.

השמועה על הדרשה שישא הכפרי העני עשתה לה כנפיים ברחבי העיר, ובהגיע השעה היעודה התקבצו בני העיר אל בית הכנסת. הכל נשאו עיניהם לעבר הבמה, ואכן, עד מהרה נראתה דמותו של הדרשן, העולה על הבמה. הושלך הס, הכל המתינו לשמוע את הדברים שבפיו – אך האיש ממלא פיו מים. הוא עומד על מקומו, בוהה בקהל המביט בו ואינו פוצה את פיו. הדבר הכעיס את הנוכחים, כמה מנכבד הקהילה פלסו להם דרך לעבר הבמה ושאלו את היהודי הניצב שם: "מדוע אינך מתחיל את הדרשה? ובכלל, לשם מה הנך נועץ מבטים סביבך, האם מחפש אתה מישהו? ממתין לאדם האמור להגיע וטרם בא?"

"כן, השיב האיש" אני מחפש. את אחי אני מבקש". ובראותו את מבע התימהון שהסתמן על פני השואלים, המשיך ואמר: מחפש אני כאן נקודה של יראת שמים – מחפש, ולצערי הגדול

מישל ונמשל

האם אנו סובלים מתסביך התרנגול

משל לנסיך שחי חיי פאר ומותרות עם אביו ואמו, המלך והמלכה. הוא קיבל חינוך מעולה, אלא שלמינת ליבם של הוריו, יום אחד עבר הנסיך משבר נפשי והגיע למסקנה שהוא לא בן אדם אלא תרנגול. בהתחלה חשבו המלך והמלכה שהוא מתבדח. אולם כשהנסיך חדל להצטרף אליהם לשולחן המלכותי והחל לבלות את ימיו ואת לילותיו בלול התרנגולות, הם הבינו שהם בצרה גדולה, אין צורך לומר שהתנהגותו המוזרה של הנסיך גרמה להוריו האוהבים חרדה כל תתואר, ומבוכה גדולה למשפחה המלכותית כולה. המלך היה מוכן לשלם סכומי עתק לאדם שיצליח לרפא את בנו. טובי הרופאים והפסיכיאטרים הגיעו וניסו, אך ללא הועיל. המלך היה אובד עצות. יום אחד הגיע לארמון איש חכם ונעים הליכות. "אוכל לרפא את הנסיך בחינם", הוא אמר. "אך בתנאי שאיש לא יתערב במעשיי."

המלך והמלכה, נואשים ומלאי סקרנות כאחד, הסכימו מיד. ביום המחרת הצטרף אל הנסיך בלול התרנגולות ידיד אנושי נוסף. היה זה האיש החכם. "מה אתה עושה כאן?" שאל הנסיך-התרנגול, "מה אתה עושה כאן?" השיב לו האיש בשאלה. "אני תרנגול וזה לול תרנגולות", ענה הנסיך בלא להניד עפעף. "ובכן, גם אני תרנגול", השיב האיש, והחל לנתר סביב ולאכול מזון תרנגולות בתאוה רבה. הנסיך השתכנע. כך חלפו ימים מספר. בוקר אחד, ניגש האיש החכם לנסיך ואמר: "אני בא מארץ רחוקה. בארץ מולדתי תרנגולים לא מנתרים בכלל, הם מתהלכים כמו אנשים רגילים, "באמת?" קרא הנסיך, "כמה כיף לתרנגולים האלו!" אנו יכולים גם לעשות כמוהם", הציע האיש החכם בנדיבות. "בוא נתהלך סביב". הנסיך-התרנגול הסכים מיד להצעת ידידו החדש.

אחרי כמה ימים הציע החכם לנסיך-התרנגול, שכעת חזר להתהלך זקוף כמקודם, שיעברו לגור בתוך הבית, כי בעיר גדולה אחרת שהוא מכיר, תרנגולים אינם חיים בלולים אלא בארמונות מלוכה המתאימים לנסיכים. שוב הסכים הנסיך התרנגול, וכך הם עשו. וכך נמשך התהליך. זמן קצר לאחר מכן שכנע האיש החכם את הנסיך-התרנגול שבארץ רחוקה אחרת אוכלים התרנגולים מזון של בני אדם. לאחר מכן הגיעה שעתה של הישיבה סביב השולחן וניהול שיחה אנושית. תוך זמן קצר החל הנסיך-התרנגול, אף שהמשיך לטעון כי הוא תרנגול, להתנהג בדיוק כמו אדם רגיל.

הנמשל הוא: למרבה המזל, רובנו לא סובלים מתסביך התרנגול. אולם כולנו יכולים לשאול את עצמנו את השאלה הבאה: האם אנו מממשים את הפוטנציאל שלנו, או שאנו מייחסים לעצמנו כוחות של תרנגול בלבד?

(בשם הרד"ק רבי נחמן מהורודוקא זיע"א)

כשהגיע הצדיק מאפטא אל העיר, שלח לקרוא למחותן ר' אבנר אבי הכלה. בא האיש אל בית האכסניה, ובהיכנסו אמר לו הרבי מאפטא: "רואה אני אור בפניך, ר' אבנר!". הרב ואב הכלה הסדירו את עניני החופה והקידושין, ולאחר מכן שאל הצדיק מאפטא את ר' אבנר: ספר נא לי, מי אתה ומה מעשיך, שזכית להשיא את בתך לנכדו של רבי אלימלך מליזענסק? "באמת אינני יודע" משך ר' אבנר בכתפיו, "יהודי פשוט אני, אך מוקיר ומכבד רבנים ותלמידי חכמים". "כן, יהודי פשוט" אמר הרב מאפטא, "אך בוודאי אתה מכניס אורחים" "כן אינני דוחף חלילה וחס את האורחים והעניינים מביתי" הגיב ר' אבנר. "אם כך" המשיך הצדיק מאפטא, "בוודאי בעל צדקה גדול אתה". "בעל צדקה – אך לא גדול" השיב ר' אבנר. "אתה בעל צדקה גדול" אמר הרבי מאפטא, "ולמרות זאת – עדיין אינני מבין משום מה זכית, שבתך תינשא לנכדו של צדיק יסוד עולם כרבי אלימלך. גם אם יהודי הנו ירא שמים, מכניס אורחים ובעל צדקה – עדיין אין בכך די בעבור זכיה כה גדולה! אנה ר' אבנר, ספר נא לי מה עשית בחייך. אולי עשית מצוה כלשהי, מיוחדת במינה, כשהיית נער? פשפש ר' אבנר בזכרונו, ופתאום אורו עיניו. "אי פעם, בהיותי נער צעיר, נתתי צרור כסף לדרשן עני...". "כיצד נראה אותו דרשן עני?" ביקש הצדיק לדעת. ר' אבנר אימץ את זכרונו ואמר: "נדמה לי שחגור היה בחגורת חבל סביב מתניו, ואם זכרוני אינו מטעה אותי – היה זקנו מדובלל" "אם כך" קרא הצדיק מאפטא, "היה זה הצדיק רבי אלימלך מליזענסק. שוב אימץ ר' אבנר את זכרונו, מנסה לדלות עוד ממאורעות אותם ימים רחוקים. ולפתע זרחו פניו והוא אמר חרש: "אני נזכר שהדרשן גם ברך אותי ואמר שנהיה מחותנים". התרגש הרד"ק מאפטא ואמר: "אכן, גדול היה רבי אלימלך שחזה עתידות וידע כי בבוא היום ישא נכדו את בתו של אותו נער. אך לא זוהי גדולתו, גדולתו של רבי אלימלך היתה, שבגודל ענוותנותו נאות לקבל מידי הנער כמה זהובים כשכר הדרשה ובכך זיכה את הנער.

צ'ין אדם לחברו

והחזקת בו

מעשה היה ברבינו בעל הט"ז זיע"א, שבא אליו איש אחד וביקש ממנו שילווה לו שקל אחד, לא היה ברשותו של הרב שקל, ולקח את גביע הכסף שהיה מקדש בו על היין, ונתן לו שיעביט אותו ויקח בו שקל בהלוואה, וכשיביאו לרב משכורתו בערב שבת יפדנו. הלך האיש ולוה על הגביע שני שקלים, כשהרב קיבל משכורתו שלח שקל לפדות הגביע, אמר לו: האיש לווה שני שקלים, שמח הט"ז ואמר וודאי היה איש זקוק לשני שקלים, אלא שהיה מתבייש לבקש, ואילו היה לי שקל במזומן הייתי מלווהו לו והיה איש חסר שקל.

לעזור גם לקרוב רחוק

מסופר על הגאון רבי יוסף זונדל מסלנט זצ"ל שבעירו התגורר עני מרוד שבתו הגיעה לפרקה, אך לא היה באפשרותו להשיאה כי בכיסו לא נמצאה אפילו פרוטה אחת. לאותו עני היה קרוב משפחה עשיר וירא שמים, אך הוא התעלם מקרובו העני ונמנע מלהעניק לו את התמיכה המיוחלת. נודע הדבר לרבי יוסף זונדל והוא החליט לפעול עבור הכנסת כלה, בא אל הקרוב העשיר וסיפר לו על מצבו הדחוק של קרובו העני, וביקשו שלא יתעלם ממנו. אמר לו העשיר אותו עני הוא קרוב רחוק שלי וכמעט אין קשר משפחתי בינינו, ולכן אין זה מן הצדק שידרוש ממני לספק לו את כל צרכי החתונה. שאל אותו רבי יוסף זונדל האם אתה מתפלל כל יום? "בודאי" השיב העשיר, "וכי כבוד הרב חושד בי שאינני מתפלל?" אמר לו הרב, אם כן אמור נא באוני את תחילת

תפילת שמונה עשרה, נעלב העשיר ואמר והרי כל תינוק רך יודע שהפתחה לתפלת שמונה עשרה היא "ברוך אתה ה' אלקי אברהם אלקי יצחק ואלקי יעקב". רבי יוסף זונדל הפסיקו ושאל אותו, אמור לי מתי חיו אבותינו אלה? השיב לו העשיר לפני כמה אלפי שנים. אמר לו רבי יוסף זונדל: אבותינו חיו לפני כמה אלפי שנים, ולמרות זאת הנך מזכירם שלש פעמים ביום. כדי שזכות אותם קרובים הרחוקים ממך מרחק של אלפי שנה, יעזור לך ה' ויברכך בכל, והנה כשאני בא לבקש ממך עזרה בעבור יהודי שהוא קרובך החי עמך היום ואשר מחתן את בתו שהקב"ה נתן לו, משיב אתה לי כי זהו קרוב רחוק? התבייש אותו עשיר מדבריו האמיתיים והמחוכמים של הרב, וכעבור זמן קצר שלח לקרובו העני את כל הכסף הנחוץ להוצאות החתונה.

חסד של אמת

הרה"צ רבי אייזיק מדהומל זיע"א נכנס פעם לבית עלמין נתעכב ליד מצבה אחת קרא את מה שכתוב עליה בעיון ובמחשבה, ושלח לקרוא לשמש הראשי של החברה קדישא ואמר לו: שם למעלה בעולם האמת שואלים את הנפטר, היכן הן כל אותן המעלות שנכתבו עליו במצבתו? שוב עיין ר' אייזיק במחשבה ואמר לשמש: לך תיכף להביא גרזן, כשבא ובידו הגרזן, ציווה עליו ר' אייזיק לעקור את כל השבחים הכתובים על המצבה ואמר אותה שעה ר' אייזיק: עשיתי ברוך השם טובה לנפטר.

תילולא דצדקיא

שבת קודש י"ח אדר

הרה"ק רבי חנוך העניך מאלכסנדר ב"ר פינחס (תר"ל)

יום ראשון י"ט אדר

הרה"ק רבי דוד ב"ר צבי אלימלך מדינוב (צמח דוד - תרל"ד)

הרה"ק רבי יעקב שמשון ב"ר חיים מקאסוב (תר"מ)

הרה"ק רבי אברהם מפאריסאב ב"ר יהושע אשר מפאריסאב (תרע"ב)

הרה"ק רבי מאיר יחיאל הלוי מאוסטרובצה

ב"ר אברהם יצחק (תרפ"ח)

הגה"ק רבי יוסף חיים ב"ר אברהם שלמה זונענפעלד

(תרצ"ב)

יום שני כ' אדר

הגה"ק רבי יואל ב"ר שמואל (הב"ח - ה"א ת')

הגה"ק רבי שלמה זלמן אויערבאך ב"ר חיים יהודה לייב (תשנ"ה)

יום שלישי כ"א אדר

הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק ב"ר אליעזר ליפמן

(תקמ"ז)

יום רביעי כ"ב אדר

הגה"ק רבי אליהו ב"ר שלמה אברהם הכהן מאיזמיר (שבט מוסר - תפ"ט)

הרה"ק רבי יוסף בלאך אב"ד סטאנוב ב"ר אברהם

(גנוי יוסף - תק"נ)

יום חמישי כ"ג אדר

הרה"ק רבי חיים חייקא מאמדור ב"ר שמואל

(תלמיד המגיד - תקמ"ז)

הרה"ק רבי יצחק מאיר ב"ר ישראל מגור

(חידושי הרי"ם - תרכ"ו)

הרה"ק רבי יצחק יעקב מביאלא ב"ר נתן דוב

(דברי בינה - תרט"ו)

יום שישי כ"ד אדר

הרה"ק רבי יצחק ב"ר חנוך העניך מאלעסק

(תרס"ד)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עצונה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רביטבין שליט"א
מח"ס "גם אני אודר" רפרום יוסף הדרום על המעשים.

מים אחרונים (י"ז)

א) רוב החולשות נגרמות מכך שנוטלים מים אחרונים לתוך כלי המשמש לאכילה או לשתייה, ואף שרוחצים אותו אחר כך, הדבר גורם חולשה. (אמרי פנחס, עמוד ק"ג).

ב) אין ליטול מים אחרונים בכוס שמשתמשים בה לקידוש או לברכת המזון. (טעמי המנהגים בקונטרס אחרון, אות כ' בהגהה).

ג) בשעת ברכת המזון יש להסיר הכלי עם המים אחרונים מעל פניו, ולהניחו מן הצד מחוץ לשלחן. (כף החיים סימן קפ"א ס"ק ח').

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז

לע"נ

הגה"ק רבי שלמה זלמן אויערבאך
ב"ר חיים יהודה לייב זיע"א
נלב"ע כ' אדר תנצב"ה

"שמעו ותחי נפשכם"

העורך: הרב יצחק עידו וובר ארליך שליט"א

מתורתו של הגאון הצדיק רבי משה וובר זיע"א

גליון מס' 911

פרשת כי תשא ח"י אדר א' תשע"ט - נא לא לעיין בעלון בשעת התפילה ובקריאת התורה

ח"י אדר תש"ס - ח"י אדר תשע"ט
י"ט שנים להסתלקותו של הגד"צ המשפיע רבי משה וובר זיע"א

מאמרותי

"ויאמר משה אל ה' ראה אתה אומר אלי (לג, יב)

ובמדרש רבה (מה, א): "אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה, לא כך התנית עמך, שכשיהיו פניך כעוסות, יהיו פני מרצין את פניך, וכשיהיו פני כעוסות, יהיו פניך מרצין את פני".

ונראה על פי זה לפרש מה שאמרו בסנהדרין (יז, א) "כשכולם מחיביין הוא זכאי", מכיון שהסנהדרין שבכל דור הם בחינת משה רבנו בדורם,

וכשאינן שום למוד זכות מבית דין של משה אזי הקדוש ברוך הוא בעצמו מלמד זכות, על דרך דאיתא בפתחתא במדרש רבה למגילת רות: "אותה שעה סניגורין של ישראל משתק וכו', אמר לו הקדוש ברוך הוא, נשתתק ואין אתה מלמד סניגוריא על בני, חייך שאני מדבר בצדקה ומושיע את בני". (מתוך הספר "ירימ" משה" להגה"צ המשפיע הרב משה וובר זיע"א)

העיקר הוא המעשה

דברי צדיקי הדור הקודם על הגה"צ רבי משה וובר זיע"א

מבט לאידועי השבוע

תשע עשרה שנה - ולא שוכחים

בשבת זו, ח"י באדר א' התשע"ט, ימלאו תשע עשרה שנה להסתלקותו מעלמא דין של מוריננו המשפיע הגה"צ רבי משה וובר זיע"א.

זכור לי שהעלון הראשון שיצא לאור בשנת תש"ס לאחר הסתלקותו, נשא את הכותרת, "לא נפרדים". והנה, חלפו להם תשע עשרה שנים והכותרת הנ"ל נותרה רלוונטית ואקטואלית ממש כפי שהייתה בשנה הראשונה להסתלקותו. ובכדי להמחיש את דבריי ברצוני לספר שתי מעשיות. וכהקדמה למעשיות אלה, אומר שלפני מספר ימים שבתי בסייעתא דשמיא משהייה בת כמה שבועות בעיר ניו יורק שבאמריקה.

כמעט בכל מקום שהגעתי אליו, ניגשו אליי אנשים והחלו לשוחח עימי אודות הרב משה זיע"א. מעשיות רבות שלא נס ליחן, הושמעו באזני וסופרו לי בהתלהבות, בהתפעלות ובאמוציה שכזאת כאילו התרחשו אתמול ולכל הפחות שלשום.

באחת הפעמים סיפר לי יהודי בשנות המשך בעמוד אחרון

בשורה טובה

בסייעתא דשמיא

ניתן להאזין לשיעור בדף היומי ובפרשת השבוע מפי עורך העלון הרב עדו וובר שליט"א במערכת "קול הדף": 02-6400000

האדמו"ר מכתב, בו הוא כותב לו את הדברים הבאים:

"לכבוד ידידי הנכבד ור"ח, אי"א מו"ה חיים משה שיחי' וובר: הריני ממנה אותך למשפיע בישיבת "תורת אמת" שבירושלים.

עליך ללמד את התלמידים את ספר התניא ושאר ספרי החסידות על דרך הפשט ובדרך קצרה..."

הגאון הגדול רבי יוסף צבי דושינסקי זיע"א, גאב"ד ירושלים.

מספר הגאון י. ג. מירושלים: כשנה לאחר חתונתו של הגה"צ

רבי משה וובר זיע"א, הוא חלה בדלקת ריאות. בתקופה ההיא, מחלת דקלת הריאות סכנה של ממש. מחצית מהחולים נפטרו ל"ע. מצבו של הרב וובר היה חמור מאד. הרופאים ממש נואשו מחיי.

המשך בעמוד 3

לקט של הדברים הכתובים בגליונות אלה מושמעים בהרחבה בסדרת הקלטות "שמעו ותחי נפשכם" להשיג: 02-5828284

את העלון ניתן לראות בע"ה www.veber.co.il

האדמו"ר רבי שלמה מזוועהיל זיע"א:

מספר נכדו של האדמו"ר, הרה"ג רבי משה כץ שליט"א: הייתי נוהג ללמוד מידי יום בשעה קבועה עם הרב משה וובר זיע"א. יום אחד באותה השעה הקבועה, ביקרתי את

סבי. כשהוא הבחין בי, מיד הוא שאל אותי: "מדוע אינך לומד כעת עם ר' משה וובר?" השבתי לו שבגלל סיבה מסוימת, הייתי היה צריך לבטל את הלימוד אתו. הגיב סבי האדמו"ר: "לא כדאי לבטל אפילו פעם אחת את הלימוד עם ר' משה וובר. בנוסף לתועלת מהלימוד אתו, זה מביא גם יראת שמים".

האדמו"ר רבי יוסף יצחק שניאורסון זיע"א מליובאוויטש: בשנת תש"ו כשהיה הגה"צ רבי משה וובר בן שלושים שנה, כתב לו

הדלקת נרות	
ירושלים:	4.55
תל-אביב:	5.10
חיפה:	5.01
באר-שבע:	5.11
רבינו תם:	6.49

כל המעוניין לקבל את העלון "שמעו ותחי נפשכם" למייל שלו יפנה לכתובת המייל: haravveber@gmail.com

לרגל ההילולא ה 19 של המשפיע הגה"ח רבי משה ובר זיע"א, יצא לאור מחדש בסיעתא דשמיא, הספר האחרון שכתב לפני הסתלקותו שהוא בבחינת צוואתו לדורנו: ילקוט אמונה וביטחון

להלן ההקדמה שכתב לסיפרו זה:

יסוד התורה ועמוד המצוות, היא האמונה הטהורה בייחודו ואחדותו יתברך. שלמות האמונה זה הבטחון ב-ה' (רמב"ן). וכלשונו של ה'ראשית חכמה' (שער האהבה): "המאמין באלוקים בלב שלם, ובוטח בו בבטחון חזק". וזהו שאמרו רז"ל (מכות כג, ב): "תר"ג מצוות ניתנו למשה, בא חבקוק והעמידן על אחת, שנאמר (חבקוק ב'): וצדיק באמונתו יחיה". וכתב הרמב"ם ז"ל (בפירוש המשניות, בפרק עשירי למסכת סנהדרין) - שעיקרי הדת שלנו ויסודותיה הם שלושה עשר, ומפרש שם באריכות כל אחד ואחד מהם, עיי"ש-ם.

בסידורים, הן של עדות המזרח והן של עדות אשכנז, הדפיסו את התוכן של י"ג העיקרים בנוסחאות שונות. בשל עובדה זו, חשבתי שראוי להביא את דברי הרמב"ם ז"ל בקצרה, ולשמור על לשונו הזהב, בכדי שלא לתת מקום לטעות חס-ושלום בכוונת דבריו (וכלשונו של הרמב"ם בפירוש המשניות, סוף מסכת ברכות: "יקר בעיניי ללמד עיקר מעיקרי הדת, יותר מכל אשר אלמדוהו"). וגם לבאר קצת את י"ג העיקרים כפי שמבוארים ממאורי הדורות נשמתם בגנזי מרומים, וכן לברר קצת מהות מידת הבטחון ועניינה.

כל ישראל מאמינים בני מאמינים, ובוטחים בה' יתברך בכל עת ובכל שעה, עד שאפילו הגבגב בשעת גניבתו - מבקש מהשם שיצליחו. וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (עין יעקב, סוף מסכת ברכות): "גנבא אפוס מחתרתא - רחמנא קריא". בדברים אלו לימדונו רבותינו זכרונם לברכה, שכל אחד מישראל מאמין ביכולת ה' ובוטח בו. והסיבה שישנם אנשים שעושים מעשים אסורים - היא לא מפני שחסרה להם אמונה ובטחון בה', אלא משום שאינם יכולים לעמוד כנגד היצר הבוער כאש. וכמו שאמרו רז"ל (הובא בטור, אורח חיים א'): "עין רואה והלב חומד, וכלי מעשה גומרין".

אמרו רז"ל (אבות ב'): "אין בור ירא חטא, ולא עם הארץ חסיד". ומכאן מובן, שכמו שצריכים ללמוד איך לקיים את המצוות - כך בדיוק צריכים ללמוד ולחזור על ענייני האמונה והבטחון - שהם יסודי התורה והמצוות. לכן העתקתי בספר זה, את גדרי האמונה והבטחון כפי שהם מובאים בספרים הקדושים.

אנו אומרים בתפילה: "ותן שכר טוב לכל הבוטחים

בשמך באמת, ושים חלקנו עמם, ולעולם לא נבוש כי כך בטחנו". כלומר, אם הבטחון מצוי אצלנו באמת - אז לא נבוש לעולם ועד. בזכות הבטחון שהיה לאבותינו במצרים (כמו שאמר הקב"ה [ירמיה ב'] "זכרתי לך חסד נעוריק, אהבת כלולותיך, לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה") - זכו לקבלת התורה. וכמו שאנו אומרים בברכת קריאת שמע: "ובעבור אבותינו שבטחו בך, ותלמדם חוקי חיים לעשות רצונך בלבב שלם". וזהו שאמר הפייטן (בסליחות לעשרה בטבת): "אבותי כי בטחו בשם אלוך צורי, גדלו והצליחו ועשו גם פרי".

צריך לקיים את המצוות מתוך שמחה וטוב לבב, וכמו שכתב הרמב"ם בסוף הלכות לולב: "השמחה שישמח אדם בעשיית המצווה ובאהבת הא-ל-ל-ציוויה בהן - עבודה גדולה היא. וכל המונע עצמו משמחה זו - ראוי להיפרע ממנו. שנאמר (דברים כח) תחת אשר לא עבדת את ה' אלוךיך בשמחה ובטוב לבב".

ועל-פי האריז"ל, המשך הפסוק, "מרוב כל", פירושו - שהשמחה של מצווה צריכה להיות יותר מכל השמחות שבכל העולמות, כולל העונג שבגן עדן, אשר צדיקים יושבים ונהנים שם מזיו השכינה - יותר מזה צריכה להיות השמחה של מצווה.

הקשר בין אמונה ובטחון לקיום המצוות מתוך שמחה - הוא מובן מאליו. אנו מוצאים סימוכין לזה בדברי הרמב"ם בשולחן-ערוך אורח-חיים (סימן א'), שפותח בפסוק (תהילים טז) שוית' ה' לנגדי תמיד... "שהמלך הגדול, הקב"ה אשר מלא כל הארץ כבודו, עומד עליו ורואה במעשיו". והוא מסיים בפסוק: "וטוב לב משתה תמיד". ומכאן - שהא בהא תליא. וכפי הכלל הידוע בספר יצירה: "נעוץ תחילתן בסופן וסופן בתחילתן". וזה לשון ספר התניא, פרק כ': "כלל גדול, כי כמו שניצחון לניצח דבר גשמי, כגון שני אנשים המתאבקים זה עם זה להפיל זה את זה, הנה, אם האחד הוא בעצלות וכבדות - ניצח בקל ויפול, גם אם הוא גיבור יותר מחברו. ככה ממש בניצחון היצר, אי אפשר לניצח בעצלות וכבדות, הנמשכות מעצבות וטמטום הלב כאבן, כי אם בזריזות, הנמשכת משמחה ופתיחת הלב וטהרתו מכל נדוד דאגה ועצב בעולם".

"ותתקיים בנו בקשת המשורר האהוב לאלוקי (תהילים פו, יא): הורני ה' דרכך אהלך באמיתך יחד לבבי ליראה שמך, אמן כן יהי רצון".

יהי רצון, שעל ידי שישמח ישראל בעושו - יתקיים הפסוק (תהילים קד) "שמחה' במעשיו", ונזכה לגאולה השלמה על-ידי משיח צדקנו, בקרוב ממש.

שאלות קצרות ותשובות בצידן על הפרשה:

1. צריך להבין: מדוע המילים "בפקוד אותם" מחזירים פעמיים בפסוק הפותח את פרשתנו "כי תשא... בפקוד אותם... ולא יהיה בהם נגף בפקוד אותם"? תשובה: ניתן לתרץ קושיה זו על פי דברי בעל הטורים שכותב: "ונתנו. אם תקראנו למפרע יהיה גם כן - ונתנו, לומר לך: כל מה שאדם נותן לצדקה, יחזור אליו ולא יחסר לו בשביל זה כלום". לכן איפוא מוזכר פעם שניה "בפקוד אותם" - לרמז שהצדקה תחזור חזרה לנותנה.

2. למה פרשת "כי תשא" מתחילה באות כ'?

תשובה: האות כ' במספר קטן - זה 2. ומכאן רמז שלאחר שבפרשה הקודמת - פרשת תצוה, שמו של משה רבנו לא מוזכר, בפרשה הסמוכה לה - פרשת כי תשא שמו ונוכחותו מודגשות כפליים. (2x), כי הרי המדרש אומר שאמר הקב"ה למשה "בכל פעם שיקראו פרשה זו, תעמוד שם ותרים את ראשם של ישראל".

3. "העשיר לא ירבה והדל לא ימעט..." שאלה: מובן מדוע הדל לא ימעט, אך לא מובן לכאורה מדוע העשיר לא ירבה, הרי "כל המרבה - הרי זה משובח"?

תשובה: בכדי שהעשיר לא ירגיש גאוה על כך שנתן הרבה, מצווה הכתוב שלא ירבה ואפילו שרבויו הצדקה טוב לו ולעולם, אך הגאוה כל כך רעה ומאוסה - שבגללה אסור לו להרבות לתת.

4. "מבן עשרים שנה ומעלה" ... "למדך כאן שאין פחות מבן עשרים שנה יוצא לצבא" (רש"י). שאלה: מדוע דוקא בגיל עשרים יוצאים לצבא?

תשובה: כתוב בפרקי אבות (פרק חמישי משנה כ"א): בן שמונה עשרה לחופה, בן עשרים לרדוף". מובא שחתן מוחלים על כל עוונותיו, ולכן צריך קודם להתחתן בכדי שיהיו לחייל יותר זכויות מעבירות, ואז יוכל לצאת למלחמה ולחזור לשלום מבלי שעוונות ילדותו יקטרגו עליו.

לעילוי נשמת האשה החשובה מרת שרה גולדה קופמן ז"ל בת הרה"ג רבי אלימלך וובר ז"ל

לעילוי נשמת הרבנית הצדקנית שהייתה מפורסמת במעשי חסדיה הכבירים - מרת יהודית רובינשטיין ז"ל - נפטרה בו' ניסן תשע"ג

דברי צדיקי הדור הקודם על הגה"צ רבי משה ובר זיע"א - המשך מעמוד ראשון

בהיות הרב וובר אברך צעיר לימים".

כ"ק האדמו"ר מנחם מנדל מליובאוויטש זיע"א: "מספיק להסתכל על הפנים של הרב משה וובר, בכדי לקבל יראת שמים".

מספר בנו, הרה"ג ר' שלמה אליעזר מרגליות שליט"א: "אבי אמר ואף כתב על הגה"צ הרב משה וובר זיע"א: 'אלו הוא היה חי לפני חמישים שנה, הוא היה כבר אז נחשב ל'חידוש' גדול בדור'. יש לציין שאת הדברים הללו אמר וכתב אבי,

כששמע על כך הגאב"ד רבי יוסף צבי דושינסקי זיע"א, הוא נחרד. "ר' משה חולה! ר' משה בסכנה!" הוא זעק בפני תלמידיו. ואז הוא הכריז על חצי יום תענית ותפילה עבור רפואתו של הרב משה. באותו יום התפילה, הוסיפו להרב וובר את השם "חיים", כפי שמקובל לעשות לחולים שנשקפת סכנה לחייהם. ואכן, לאחר אותו יום התפילה, חל שיפור במצבו של הרב ולבסוף, בחסדי שמים, הוא חזר לאיתנו.

הצדיק המקובל הרי"ז מרגליות זיע"א:

ומדברי צדיקי הדור שליט"א על הגה"צ רבי משה ובר זיע"א

על התקדשות בענייני היתר... הוא דאג ליהודים בגשמיות וברוחניות, אבל הוא עצמו - נהג בקדושה וחסידות. לראות יהודי מחסידי קמאי שגם בשעה שהוא אוכל הוא חש יראת

הרוממות כעומד לפני השם, במתינות, מתוך לימוד תורה - זה היה מחזה שכולו לימוד. איש חסיד היה. "כשמגיע ליל ההילולא של רבי משה ויהודים מתכנסים ללמוד ממעשיו ומקבלים על עצמם לקחת מדרכיו של חסיד אמיתי זה - בוודאי שהדבר מעורר רחמי שמים, כדי שרבי משה ע"ה יוכל להמליץ יושר על אלה ההולכים בדרכיו. וכפי שכתוב: 'מה כאן עומד ומשמש - אף להלן עומד ומשמש'. רבי משה הנאמן, שהיה מסור לקירוב יהודים לאביהם שבשמים ולעצמו לא היה צריך דבר - בוודאי יהיה לו כוח להמליץ טוב על יהודים שיקבלו על עצמם להתקרב לריבוננו של

האדמו"ר מתולדות אהרן: "התכנסו כאן חסידים ואנשי מעשה, יראים ושלמים, בליל ההילולא של הצדיק רבי משה ע"ה. על משה רבינו נאמר: 'זה משה האיש לא ידענו מה היה

כ"ק האדמו"ר מתולדות אהרן שליט"א מעניק את ברכתו להמשך מפעלו של הגה"צ המשפיע רבי משה ובר זיע"א. משמאלו כ"ק האדמו"ר מזויעה שליט"א ומימינו הגאון הגדול רבי מתתיהו דייטש שליט"א רבה של שכונת "רמת שלמה" בירושלים

לו'. משה היה בחינת דעת. בני ישראל רצו לאמץ את הדעת של משה רבינו, לקחת את המידות, להתקרב למעשים של משה רבינו. וזו הייתה הבחינה בצדיק המופלא רבי משה זצ"ל, שהיה מצוין ומפורסם בתורה וחסידות ויראת שמים - ולא החזיק טיבותא לנפשיה. עליו נאמר בגמרא: 'שייף עייל ושייף נפיק, וגריס באורייתא תדירא', והסימן הגדול ביותר - לא מחזיק טיבותא לנפשיה. עם כל גאונו וחסידותו - מעולם לא החזיק רבי משה טובה לעצמו.

"מי שראה את רבי משה עומד ועוסק בתורה ובעבודה, באכילה ובשתייה בקדושה, ראה הנהגה חיה ממש כמבואר בספר התניא קדישא

כ"ק הגאב"ד וראש העדה החרדית בירושלים, הגאון הגדול רבי יצחק טוביה וייס שליט"א, ידידו ומעריצו של בעל ההילולא, חרף חולשתו, טרח במסירות נפש לכבד את

המעמד בשנה שעברה בנוכחותו מעוררת ההוד. כ"ק הגאב"ד שליט"א זכה לקשרי ידידות חמים עם הגר"מ וובר זצ"ל עוד מימי שבתו באנטוורפן, כשהיה עולה למעונו בירושלים להתבשם בדברי תורה וחסידות ולחזק את ענייני הפרט והכלל.

באותו מעמד ישב כ"ק גאב"ד ירושלים ועיין בדברי התורה המרוממים המובאים בספרו של בעל ההילולא, ספר 'ירים משה' - אשר יצא לאור במהדורה מפוארת ומיוחדת. לאחר ברכת לחיים בירך הגאב"ד את המשתתפים כי זכותו של בעל ההילולא תגן עליהם ועל כל המקושרים לרבי משה וההולכים בדרכיו. בפרט בירך את

תלמידו הגר"ע ובר ארליך הפועל רבות ונצורות להפצת מעיינות תורתו של רבו, שיזכה להתמיד בכך בבריות גופא ונהורא מעליא ושזכות בעל ההילולא תגן עליו ועל כל המסייעים להפצת תורתו של בעל ההילולא.

כ"ק האדמו"ר מתולדות אהרן: 'אף שם עומד ומשמש'

באותו מעמד בשנה שעברה כ"ק האדמו"ר מתולדות אהרן שליט"א שזכה להגות מפי המשפיע בעל ההילולא זצ"ל בכתבי חסידות והיה קרוב אליו ביותר, טרח לכבד את המעמד בנוכחותו מעוררת ההדר.

לאחר ברכת 'לחיים' למסובים, אמר כ"ק

עולם בדרכו, וימשיך עליהם ישועות וכל ההשפעות הטובות וסייעתא דשמיא בגשמיות וברוחניות".

בסיום דבריו בירך כ"ק האדמו"ר מתולדות אהרן את תלמידו של בעל ההילולא, הרה"ג רבי עידו וובר ארליך המפיץ את תורתו ומקרב יהודים בדרכו, שיזכה להמשיך בכך מתוך בריות גופא ונהורא מעליא: "רבי עידו גורם", אמר האדמו"ר, לבחינת 'אשר ירים משה ידו וגבר ישראל. הקב"ה יעזור שרבי עידו יוכל להמשיך בהפצת תורתו של רבי משה מתוך נחת וסייעתא דשמיא".

האדמו"ר מזויעה: סוד ה'כוללי' הפלאי

המשך בעמוד הבא

ומדברי צדיקי הדור הנוכחי על הגה"צ רבי משה ובר זיע"א - המשך מעמוד קודם

"בין זקני הקדוש לרבי משה", אמר הרבי מזוהיעל בדרשתו המופלאה, "שרר קשר נפשי ומופלא. אבל היה עניין נוסף: 'מי שהכיר את רבי משה זצ"ל, ידע שנוסף על היותו גאון בנגלה ובנסתר והוגה בתורת השם יומם ולילה, ומי אינו זוכר כיצד היה עומד שעות על גבי שעות בקריאת שמע שעל המיטה - את הכל היה מוכן להקריב למען אהבת ישראל. לעשות טובה ליהודי ולקרב יהודי תחת כנפי השכינה - היה יסוד חייו. אם היה אצלו שאלה אם לקרב יהודי או להתפלל שחרית באריכות - הוא היה מוותר על התפילה באריכות כדי לקרב עוד יהודי לשכינה. כשהיה יוצא מבית הכנסת -

גאב"ד העדה החרדית בירושלים הגאון רבי יצחק טוביה ווייס שליט"א מעניק את ברכתו לעורך העלון הרב עדו ובר שיחי' להמשך מפעלו של הגה"צ המשפיע רבי משה ובר זיע"א

מעולם לא ידע מתי יגיע לביתו, משום שתמיד הזדמנו בדרך יהודים שזקוקים לקירוב, לחיזוק, לעצה ותושייה. ואת זאת ראה זקני הקדוש רבי שלמה מזוהיעל זיע"א ואמר: 'אם כה מתייחס רבי משה לכל יהודי - הוא ראוי להיות ראש הכולל שלי'.

תורה. הכולל הזה בראשותו של רבי משה היה מפורסם בירושלים, ואיש לא ידע על הסוד שעומד מאחוריו. רק כאשר זקני הקדוש חלה, התברר שהרבי מזוהיעל הוא זה שעומד מאחורי הכולל המיוחד באמצעות נאמנו רבי משה ובר זצוק"ל.

שעברה נטל חלק גם כן כ"ק האדמו"ר מזוהיעל שליט"א, שזכה להכיר מקרוב את הגאון החסיד רבי משה ובר זצ"ל, במסגרת מסורת שהייתה בין אצאיו של האדמו"ר הרה"ק רבי שלמה מזוהיעל זיע"א כי יש לדבוק ברבי משה ובר זצ"ל ולהשתדל ללמוד מפיו חסידות ועבודת השם. האדמו"ר גילה, כי זקנו הרה"ק רבי שלמה מזוהיעל זצוק"ל, הרבי שכל ירושלים חרדה מקדושתו וחסידותו, העריץ את רבי משה הערצה רבה, וכאשר ביקש להקים 'כולל' לאברכים מבלי שיידעו כי הוא זה שעומד מאחוריו - העמיד בראשו את רבי משה זצ"ל, שהיה בוחר את

האברכים בהסכמת הרבי מזוהיעל. "זקני הקדוש", אמר האדמו"ר, "הורה לרבי משה לקבל את כולם - ולא לדחות את החלשים בכישרונות, 'די געמיינע' בלשונו של זקני, וזאת על מנת שגם הם יוכלו לשקוד על דלתי תורה ולא יידחו חלילה מאוהלה של

מבט לאירועי השבוע - המשך מעמוד 1

החמישים לחייו שלפני שנים רבות גגש בבחורה יראת שמיים בכותל המערבי. בתום היכרות קצרה, החליט להינשא לה. ואולם הוא חשש בפועל להציע לה נישואין בשל העובדה שאביו לא היה יהודי. הוא פשוט לא ידע כיצד לספר לה זאת כי הוא חשש מתגובתה. לבסוף החליט לגשת לרבי משה בכדי לבקש את עצתו. המשפיע חיזק את רוחו, עודדו וביקש ממנו לזמן אליו את הנערה בכדי להסביר לה שבעצם אין דופי ביהדותו של הבחור בשל אימו היהודיה.

"מילות החיזוק הללו והחיבוק החם שקיבלתי מרבי משה, נסכו בי ביטחון", סיים לספר לי אותו היהודי. "ובזכות כך הצעתי לה מייד לאחר פגישתנו עם רבי משה נישואין. כיום יש לנו ברוך השם עשרה ילדים".

והמעשה השני ששמעתי אודות רבי משה, קשור בסטירת לחי:

לפני שנים רבות, יהודי שהיה גר בשכונת אליו, איבד את הכרתו. בהלה רבה אחזה בתושבי השכונה למראה השכן המעולף (צריך לציין שבימים ההם עוד לא היו

קיימים אירגוני ההצלה למיניהם). כשזה נודע לרבי משה, הוא רץ לעבר המעולף וסטר לו על לחיו בעוצמה ואכן הלקאה זו מייד עוררה את היהודי מעלפונו.

כארבעים שנה לאחר התרחשות האירוע הזה, פגש רבי משה בבנו של אותו היהודי שקם מעלפונו בזכות הסטירה. כשהבחין בו, ניגש אליו וביקש ממנו שיבקש בשמו מחילה מאביו על כך שנאלץ לסטור על לחיו לפני שנים רבות.

את הסיפור הזה סיפר לי בעל המעשה עצמו שפגש אותי כעת בניו יורק. אגב, על פי המעשה הנ"ל, ניתן להסביר את הסיבה לכך שרבי משה היה נוהג לסטור בחיבה על פניהם של היהודים אשר היו משחרים לפתחו בכדי להתברך ממנו. הוא פשוט ביקש בכך לעורר את אותם מעלפונם הרוחני. סטירותיו המעוררות התפרסמו ברבים ובשל כך יהודים רבים ניגשים אליו ומגישים את פניהם בכדי שיסטור להם על לחייהם.

ויהי רצון שנזכה לראות את פניו הקורנות והמאירות של רבי משה בעיני בשר בקרוב ממש במהרה בימינו אמן.

י"ד (אליק) ובר

**היכוננו לקראת
האירוע המרכזי
לציון י"ט שנים
להסתלקותו של
מורינו המשפיע הגה"צ
רבי משה ובר זיע"א**

יתקיים בעזרת ה' יתברך
**במוצש"ק פרשת כי תשא
אור לחי' באדר
בבית הכנסת "בעל התניא"**
בשכונת מאה שערים בירושלים
בשעה 9:00 בערב
בהשתתפות אדמו"רים,
ראשי ישיבות, משפיעים
ומורי הוראה
הציבור מוזמן להשתתף בסעודת
ההילולא ובזכות כך להיושע
בבני, חיי ומזוני
את הערב ינעימו חזנים
ידועי שם

עלון זה יוצא לאור לזכרו של נסים בן נוריה נסים ז"ל - נלב"ע כ"ח באדר תשע"ח

פנינו בית לוי

שע"י בית הכנסת "בית לוי" רח' יוסף חכמי 48, מדורגי בית וגן ירושלים

כי תשא

גליון מס' 523

ציאת שבת: י"ם 18:09, ת"א 18:11

כניסת שבת: י"ם 16:55, ת"א 17:10

נלמד מהפרשה

'חטא העגל' הוא אחד מהזמנים הקשים בדברי ימי עמינו. אפשר להגדיר אותו כשואה או כ'אם כל השואות', מפני שבחטא זה נזרע השורש לכל הגלויות, לכל הגזירות השחיסות והפוגרומים שעבר העם היהודי רוי הסבל. אלמלי חטא העגל היה העולם מגיע לתיקונו המיידית לאחר מתן תורה. כפי שנכתב בספרים הקדושים ממקורות קבליים - בהר סיני חזרו בני ישראל למצבו של אדם הראשון, בטלה מהם גם המיתה הטבעית שנגזרה בחטא הקדמון. אולם לאחר שחטאו ב'חטא העגל' שהוא בבחינת עבודה זרה - נסוגו אחור ונכנסו לתהליך ארוך ומייגע של תיקון העולם בדרך הקשה... אל החטא הזה לא הגיעו מקבלי התורה ביוזמתם. ככלות הכל טרם עברו ארבעים יום ממתן תורה - וכזו נפילה? נכון, הפרשנים מסבירים כי לא היתה כוונתם לעבודה זרה ממש, ובכל זאת כפי שמסתבר היתה זו ירידה בלתי צפויה. הם איכזבו - ולא צריך להקים ועדת חקירה כדי להבין מאין הגיעו לכך, הלחץ הגיע מ'העם', לא מהמנהיגות, וגם לא מהיהודים האוטנטיים אלא מאותם גרים שהצטרפו אליהם, הערב רב שראו את היהודים עולים לגדולה ואת הניסים הנעשים איתם והתלהבו, כאמור בחומש שמות 'וְגַם עָרַב רַב עִלָּה אִתָּם...' אותם גרים לא היו בעלי יכולת עמידה בנסיגות, הם לא חושלו בהתמודדות במצרים, הם פשוט קפצו על עגלת ההצלחה. וכשהגיעו עתה לשעת משבר בחשבם שמישה מת ונשארו ללא מנהיג - חרב עליהם עולמם, ומתוך מצוקה ונפילה רוחנית גררו את כלל הציבור לתהום...

נראה לנו מוזר ששולי העם מחוללים מהפכה כזו. היכן המנהיגים? ואם תאמר שהם ראו במצב סכנת נפשות, כפי שאכן מצינו שכבר הרגו את חור בעלה של מרים שסרב לשתף עמהם פעולה - מדוע כלל הציבור היהודי עצמו לא קם נגדם? מדוע לא הגנו על חור? בהכרח שהם נסחפו: גם היהודים האוטנטיים לא היו מספיק חזקים והחברה השולית גררה אותם אחריה.

בימינו אפשר לשבת במערה או בכוך ולהיחשף לחברה שלילית ביותר. החברה המסוכנת עשויה להיות וירטואלית... די להתוודע להתמכרות אליה ובהיסחפות על ידה כדי להבין מה עוצמתה של השפעת הסובב. ובכן, לא די בכך שילדינו ילמדו במוסדות חינוך טובים, אם לא נשים גבולות גם לכלי התקשורת הסובבים אותנו - נילכד אנחנו ובני משפחתנו ברשת...

כאיש אחד בלב אחד

"כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם ונתנו איש כופר נפשו"

הקב"ה אומר למשה רבינו כשתחפוץ למנות את בני ישראל לדעת כמה הם, אל תמנה אותם לפי גולגולת אלא יתנו כל אחד מחצית השקל, ותמנה את השקלים ותדע מניינם. ולכאורה צריך להבין מה הסיבה שנאסר על משה רבינו לספור את בני ישראל לפי גולגולת ואיזה חסרון יש בכך? ונראה שהטעם בזה מפני שהספירה מראה על פירוד, כי אדם לא ישב ויספור את אבריו, כי הכל גוף אחד. כך גם עם ישראל הם גוף אחד, שאי אפשר לספור אותם, וכאמר הפסוק "שה פזורה ישראל" - מה השה הזו, אם אתה מכה על קודקודה כל הגוף סובל, על רגלה כל הגוף סובל, כך גם ישראל. אחד מהם סובל, הרי כולם צריכים להרגיש שהם סובלים כי הם נחשבים לגוף אחד בבחינת "כל ישראל ערבים זה לזה". ולכן אסור לספור אותם כי הספירה כאמור מראה על פירוד, וזה מסוכן לעם ישראל, כי עם ישראל יכול להתקיים רק ע"י האחדות וכפי שיעיד המעשה הבא: מעשה באדם לוטש יהלומים. שפרנסתו היתה בריוח, אך קמצן היה חסך כל פרוטה, לא קנה כלים ובגדים מהלך היה בסחבות בלואות וקונה משיירי המזון בשוק, אך עדיין לא נחה דעתו. שהרי לא עלה בידו לחסוך את כל רווחיו עדיין מוציא הוא פרוטות. על אוכל מתכלה שסופו לאשפה. יום אחד שומעת אשתו זעקות מחרידות מחדר עבודתו הצילו! גולן שודד חמסן... נרעדה, שודד חדר לבית מיהרה, והזעיקה משטרה, מיהרו השוטרים הסתערו לחדרו, ומצאו אדם כחוש לבוש קרעים, ודאי גנב הוא שניסה לשדוד כדי להחיות נפשו! אסרוהו וגררוהו אל השופט. והאשה משתרכת אחריהם. טוענת שזה בעלה, ואיש אינו מאמין לה. מה העניין? שאל השופט, שוד אירע בחדר הצורך ואדם זה נמצא מסתתר בו הצהיר השוטר. "זה בעלי" התייפחה האשה הוא הצורך. הביט בו השופט בבגדיו הבלואים והתקשה להאמין: "והיכן השודד" שאל. אני הצורך ופי השודד צרח הבעל בטירוף, מה לי ולו מדוע חומס הוא את יגיעי ומכלה את כל עמלי. הבין השופט שלפניו קמצן מועד שנתבלבלה דעתו, ופסק אכן צודק אתה! אמנם את הנעשה אין להשיב, אבל מעתה ואילך ישורר משפט צדק! קרא לשוטר והורהו עליך להתלוות עם האדון לביתו ולהשיג על פיו שלא יחמסנו עוד! הכל שמעו ותמהו, רק הקמצן המטורף שמח... הלך לביתו והשוטר עימו, עשה השוטר מלאכתו נאמנה, וכעבור שבוע ימים ביקש הקמצן בשארית כוחותיו שישארו אל השופט וביקש לקחת דבר מאכל לפיו, תמה השופט כלום ברצונך לפטם במו ידך את השודד האכזר החומס את יגיעך? סכלתי, התוודה הקמצן טעיתי בחושבי שפי הוא איבר לעצמו. כל גופי חטיבה אחת, והאוכל הבא לפי מזין את האברים כולם. כך עם ישראל "גוי אחד בארץ" הם, כחטיבה אחת שכל אחד ממרכיביה תורם לכלל ומושפע ממנו.

בברכת שבת שלום,
רב בית הכנסת

סיפור השבוע

ר' לוי יצחק מברדיצ'וב

"בא אלינו אורח, שלפי דבריו הרי הוא הרב מברדיצ'וב - ענה לו היהודי, "ואדם זה צועק בתפילתו, ואת קולו אתה שומע".

ניסה הגוי להציץ פנימה כדי לראות את הרב אך לא הצליח במשימתו והחליט להמשיך לנסוע לביתו.

בהגיעו לפתח כפרו נכנס תחילה לבית המרזח, ולאחר שאלת שלום שאלו החוכר מה אשר שמע בדרך, והנכרי שלא התחדש לו דבר בדרכו גרד את ראשו וניסה להזכר בדבר מה שיוכל לספר... חדשות... חדשות... רוצה אתה" המהם מתחת לשפמו "כן, נזכרתי, עברתי דרך העיר הקרובה ושמעתי צעקות משונות על יד בית הכנסת, כששאלתי לפשר הדבר, אמרו לי כי הגיע אורח רב, וכך הוא מתפלל".

"ומי הוא הרב?" שאלו החוכר בהתענינות.

"כמדומה לי, שאמר לי כי הרב מברדיצ'וב הוא" ענה הגוי. כשהזכיר הגוי את שם הרב קפץ ממקומו המלמד של בן החוכר שישב בחדר הסמוך, מלמד זה הכיר היטב את הרב מברדיצ'וב והתרגש מאוד לשמוע שהצדיק נמצא בעירה סמוכה, וכך אמר: "אפשר צדיק בא לגבולנו ואני לא אקבל פניו?!"

ולא נתקררה דעתו עד שהחליט ללכת ברגל, תיכף ומיד אל העיירה הסמוכה ולחזות פני הצדיק. וכך עשה, התחיל ללכת בדרך ולפתע נעצר, במוחו חלפה מחשבה: מה עושה אני? הלא שבת היום? מכאן עד העיר הדרך ארוכה ואני עובר על תחום שבת, וכי אלך ואחלל שבת?

כך עמד המלמד והרהר, שקל בדעתו והרגיש דחף עצום לראות את הצדיק ויהי מה. המשיך ללכת עוד כברת דרך ושוב חשב - הרי זו מצוה הבאה בעבירה, כלום מותר לחלל שבת בשביל לקבל פני רב. אך מיד הרגיש שוב שאינו שולט בעצמו, רצון עז והשתוקקות לראות את הצדיק פשטה בקרבו והמשיך ללכת.

כך הלך ושוב עמד, שוב הלך ושוב הרהר וכל הדרך הרגיש כיצד דחף עז מושך אותו על הרבי, כך הלך כל הלילה עד שעם אור הבוקר נמצאו רגליו עומדות סמוך לעיר. כשהגיע לעיר כבר היו כל הקהל בבית הכנסת, וכשנכנס פנימה כבר קראו בתורה. היה זה בדיוק בזמן בו עלה הצדיק אל הבמה, וכל הכפריים הכינו עצמם כדי להכות את הרב בחושבם שהוא מתחזה. מתחת השולחנות הוסתרו המקלות והאבנים וכשינתן האות כולם יכוהו. מי במקל ומי באבן עד אשר תיפח רוחו של השקרן.

הכפריים עמדו בציפיה, מוכנים ומזומנים להתחיל במלאכה, דממה מתוחה עמדה בחלל בית הכנסת. העינים עוקבות אחר הצדיק עטוף הטלית שצועד מדודות אל הבמה ואזניהם כרויות לשמע האות.

אך לפתע, נפתחה הדלת, והמלמד שהיה ידוע בעיירה כירא שמים ובר אורין התפרץ לבית הכנסת וכשראה את הצדיק עומד על הבמה רץ אליו בבהלה וצעק בכאב: "רבי, אוי, רבי! חללתי את השבת!..."

ענה לו הצדיק בקול רם וברור: "לא חיללת את השבת, כיון שיש בביאתך לכאן משום פיקוח נפש אלמלא באת הייתי שרוי בסכנה..."

דממת תדהמה השתררה בבית הכנסת, תושבי העיר הבינו עתה מה עמדו לעשות. הם ראו שאכן הרב מברדיצ'וב שובת בעירתם. בפנים מלאות בושה וכלימה בקשו את סליחתו על שחשדוהו לשוא.

"השמעתם" - פנה משה העגלון אל הנוסעים בעגלתו - "שוב הגיע אורח לעיירה, ויש בדעתו לשובות בשבת, צדיק גדול הוא - אורח זה".

"ומנין לך כי אמת הדבר?" שאל אחד הנוסעים את העגלון, "וכי לא די רמאים ושקרנים הגיעו לעירנו והתחזו לצדיקים? ומי ערב לנו כי הפעם אכן צדיק לפנינו?"

"צודק אתה", המהם העגלון מתחת לשפמו העבות "שמה אף הפעם הגיע אלינו וכי מנין נדע?"

"מי הוא הצדיק הלז?" התערב נוסע אחר בשיחתם, "מה שמו?"

"רבי לוי יצחק מברדיצ'וב - כך אומרים", השיב העגלון הידען.

"מי אמרת?" קפץ ממקומו נוסע נוסף, "רבי לוי יצחק מברדיצ'וב, הן מכיר אני אותו, ראיתי אותו באחד ממסעותי. "ברוואו" צהלו כולם, אתה תוכל אם כן לזהותו ואם אין הוא צדיק זה, יקבל הוא מאיתנו את חלקו, במכות נכהו עד צאת נשמתו שלא יהינו עוד שקרנים ונוכלים להגיע אלינו ולרמותנו.

וכך בהחלטה משותפת זו ירדו הנוסעים אחד אחד מהעגלה והצטרפו אל האדם שהלך לזהות את הצדיק.

"שוב נוכל לפנינו" - אמר הכפרי אשר הציץ בפני רבי לוי יצחק - "לא, אין זה הצדיק, הוא אינו דומה לו כלל וכלל, לפיכך כשיעלה השבת לתורה נפליא בו את מכותינו וילמד הוא ושכמותו, ולא ישקרו לנו עוד", סיים הלה והכל מסכימים עמו.

אך הפעם טעה הכפרי, אכן היה זה הצדיק רבי לוי יצחק מברדיצ'וב שנסע עם משמשיו, ומכיון שהדרך נתארכה והגיע יום ששי החליטו לשובות באותה עיירה שבה נקלעו, כדי שלא לנסוע לשום מקום לאחר חצות היום.

אל עיירה זו הגיעו פעמים אחדות רמאים שהתחפשו לצדיקים והיו באים עם משמשיהם וגבאיהם ונוהגים למראית עין כדרך צדיקים אמיתיים, עד שהכפריים הרגישו בהם שאינם אלא רמאים ונוכלים לכן גם הפעם כשהגיע רבי לוי יצחק מברדיצ'וב חשדוהו שאין הוא צדיק, וכשמוע הכפריים שאין זה צדיק, החליטו להלקותו כדבעי בשבת בבוקר.

השמש והגבאי של הצדיק שמו לבם כי לב בני העיר כל עמהם וכי הם חורשים מזימות להרע לצדיק, והפצירו ברבי לוי יצחק לנסוע למקום אחר טרם בוא השבת, אך הצדיק לא אבה לשמוע להם כיון שמימיו לא נסע ביום ששי וכך ינהג גם עתה - כך ענה להם.

שבת המלכה פרשה את כנפיה על בתי העיירה, כל הכפריים שמו פעמיהם אל עבר בית הכנסת לקבל שבת בציבור. גם הצדיק רבי לוי יצחק התפלל עימם תפילת שבת וכדרכו התלהב בתפילתו וליוה את נעימותו בתנועות של התעוררות.

השמועה שאיש זה אינו אלא רמאי עברה מפה לאוזן והקהל עמד תוהה ומשתומם כיצד יכול אדם זה לסמא את עיני הבריות בהעויות משונות שהוא עושה.

הכפריים התלחשו ביניהם על האורח, אך הצדיק לא שם לבו לסובבים והמשיך בתפילתו בהתלהבות רבה.

באותה שעה עבר דרך העיירה גוי מהכפר הסמוך, וכששמע קולות משונים הבוקעים מבית הכנסת שאל את אחד היהודים העומדים בפתח: "מה הקולות הללו אשר אני שומע?"

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת לבנות "עין חמד" - מקלחת ציון

פְּרֻשֶׁת כִּי תִשָּׂא - חֲבֵרָה רְעָה

"וַיֵּרָא הָעַם כִּי בִשֵׁשׁ מַיִם" (שמות לב, א)

כאן אלא עמך.

אמר לו הקב"ה למשה: "עמך עשו את העגל, שאני אמרתי לך והוצאתי את צבאותי את עמי בני ישראל, ואתה היית גורם וקיבלת את הערב רב ואמרת: 'מוטב לקבל את השבים'."

"ואני הייתי רואה מה הם עתידים לעשות, והם שעשו את העגל שהיו עובדי עבודה זרה וגרמו לעמי לחטוא בהם".

מבואר אם כן, שהגרים שבאו עמהם ממצרים הם עשו את העגל, אך עם ישראל נסחפו אחריהם.

על זה אמרו חכמים זצ"ל: "וְאֵל תִּתְחַבֵּר לְרִשְׁעוֹ", כיוון שהתחברות עימו עלולה לקלקל ולהזיק אפילו לאדם צדיק, כפי שקרה עם דור המדבר.

מכאן עלינו ללמוד ולהפנים את המסר העצום, כמה חובה על ההורים לראות ולהשגיח עם מי הילדים שלהם מתחברים ומסתובבים, וזאת למרות העובדה שהילד מקבל חינוך טהור ותקין בבית, שכן צריך לדעת כי ההתחברות עם חבר רע ומושחת במידות יכול חלילה להוביל את הילד להרס ולאבדון.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

זמני לכת

ע"י	כניסת לכת	צאת לכת	יציאת חס
י"ט	16:56	18:09	18:47
כ"א	17:13	18:06	18:44
מ"ט	17:14	18:07	18:45
כ"ב	17:16	18:08	18:47

אחד הדברים המתמיהים ביותר הוא כיצד ייתכן שאותם יוצאי מצרים אשר זכו להכרה גלויה של השם יתברך וכל אחד ואחד מיוצאי מצרים הראה באצבעו כמו שנאמר: "זֶה אֱלֹהֵי וְאֵנֹהוּ" (שמות טו, ב) עשו אחרי זמן קצר ביותר את חטא העגל, ובנוסף אומרים על עגל זהב: "אֵלֶּה אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל" (שמות לב, ד) האומנם?

ביאר הגר"מ רובמן זצ"ל בספרו 'זיכרון מאיר' את פשר ירידתם הגדולה והמהירה, בהסתמכו על דברי הגמרא (עירובין נד ע"ב): "דברי תורה- קשה לקנותם ככלי זהב ופז וקל לאבדם ככלי זכוכית". כלומר, הסיבה לירידה התלולה היא חברה רעה.

כידוע חטא העגל בא על ידי הערב רב, כמו שנאמר "וַיֵּרָא הָעַם" (שמות לב, א). ובמדרש תנחומא (יט) מובא: "וירא העם וכו' נתכנסו ארבעים אלף שעלו עם ישראל ושני חרטומי מצרים עמהם ושמותם אנוס ואמברוס שהיו עושים לפני פרעה כל אותם כשפים, כמו שנאמר: "וַיַּעֲשׂוּ גַם הֵם חַרְטֻמֵי מִצְרַיִם בְּלִהְטֵיהֶם" (שמות ז, יא).

והתקהלו כולם על אהרון שנאמר: "וַיִּקְהַל הָעַם עַל אֶהְרֹן" (שמות לב, א), שמשח רבינו שוב איננו יורד כבר וכו' מיד עמד חור וגער בהם, עמדו עליו והרגוהו.

כשראה אהרון כך התיירא והתחיל מעסיקן בדברים. והם אומרים לו: "קום עשה לנו אֱלֹהִים" (שמות לב, א).

התחילו אומרים: "אֵלֶּה אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל" (שמות לב, ד). ובהמשך אומר במדרש תנחומא: "לָךְ יָד כִּי שִׁחַת עִמָּךְ" (שמות לב, ז). העם לא נאמר

הצלחה בגורר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב מ קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.י.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן בן אסתר חנוית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט סיון בת אסתר עמית בת טובה יוסף בן רוחמה נתנאל בן ג'ינה אילן בן ג'וליאט אסף בן סופיה דוד עומרי בן יהודית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית יפית בת ג'ינה שירי ימנה בת שולמית שמעון בן שולמית אנאל חביבה בת שולמית אורן בן נעמי שושנה שירה בת סילביה מיטל בת שושנה אברהם גורג'י בן דליה אפרת

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו דזרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית נועה בת מזל טוב משה מנחם בן רחל דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעמה סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחמיה אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כירה יהודה אריה בן רחל ברכה טובה בת אורה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה מישא אסתר בת זהרה שאול בן סילביה עינת בת רחל ברכה בנימין בן יקוט רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רונית בת סבריה קטנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה זהבה בת שושנה רייזל אליהו בן רחל נעמה בת שרה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בו גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בו אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר ולילד אלחנן רפאל בן אריס ולילד אורי חיים בו שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

להצלחת אברהם גורג'י דן דליה אפרת וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

להצלחת אלי ברוט ומשפחתו

שואל ומשיב בהלכה - בשול אחר בשול - חלק ג'

מה דינו של גוש?

שאלה

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת ציון:

תשובה

דבר גוש הנמצא בכלי שני [כגון חתיכת בשר, תפוח אדמה ואפילו אורז], אף שטבעו לאגור חום בתוכו, ואינו ממנה להצטנן, אינו מבשל ודינו ככלי שני. לעולם - כל העובר לכלי שני שוב אינו מבשל, אף על פי שהיד סולדת בו. **מקורות:** כן מוכח מדברי הבית יוסף (יו"ד סימן קה) וז"ל: כלל גדול הוא דאין כלי שני מבשל בשום פנים. וכ"כ להדיא הדרכי משה (יו"ד שם אות ד) ובהגהה (יו"ד סימן צד ס"ז). וכן פסק הראש"ל בספרו הליכות עולם ח"ד (עמוד נ), ובשו"ת אור לציון ח"ב (פ"ל אות טז) ושכן מנהג בני ספרד. וע"ע לו בח"ג (פ"י אות ו) דזה בין בשבת ובין בבשר וחלב. וכן הביא אאמו"ר שליט"א בספרו מנחת שמואל ח"א. וע"ע להראש"ל בספרו הליכות עולם ח"ד (עמוד נא), ובספרו חזון עובדיה- שבת (כרך ד עמוד שסז), ובשו"ת יביע אומר ח"א (חאו"ח סימן לב). ומכל מקום נלע"ד, שיש להחמיר היכן שאפשר, היות ובלאו הכי לא אוכלים את המאכל כשהוא רותח, אלא ממתנינם, עד שיצטנן ויוכלו לאוכלו ואם כן ייתן את התבלינים, לאחר שיתקרר מעט האוכל - ותיכף יכול לאוכלו.

אולם, יש אומרים שדבר גוש שהוא חם בחום, שהיד סולדת, אף שנמצא בכלי שני דינו ככלי ראשון. **מקורות:** משנה ברורה (סימן שיח ס"ק מה, סה, קיט). וכן הביא הרב כף החיים (שם אות קעח).

לדעת המחמירים בדבר גוש, יש להיזהר מלתת תבלין על גבי דבר גוש חם, המונח בכלי שני. אולם לתת מלח מבושל [מלח שולחן] על גבי דבר גוש הנמצא בכלי שני, מותר לכל הדעות. **מקורות:** מלח המצוי אצלנו עובר יבוש בתנור בחום של 100 מעלות ואין דינו כמבושל אלא כאפוי. [המלח המצוי לצרכן בארץ ישראל מופק ממי הים, את המלח מייבשים בשמש ומכניסים לתנור למשך 20 דקות לייבוש סופי]. ואף שהמלח צריך בישול רב כדי להביאו למצב מבושל כדברי הגמרא בשבת (מב ע"ב) כמו בשר שור וכ"כ השו"ע (סימן שיח ס"ט), יש להקל אף בכלי ראשון לדעת בני ספרד, כאשר הסיר מונח ע"ג הפלטה, היות וקיימ"ל אין בישול אחר אפיה. אולם לדעת הרמ"א (שם), אינו כן, שכתב דיש אוסרים וסוברים שמלח הוא מקלי הבישול, והמחמיר תבוא עליו ברכה. וכן נוהגים בני אשכנז. וכתב המשנה ברורה (ס"ק עא) שיש להיזהר מלתת מלח בכלי ראשון, אך בדבר גוש שרבו הפוסקים הסוברים שכאשר נמצא בכלי שני אין דינו ככלי ראשון, יש להתיר. כ"כ הגרש"ז אוירבך צ"ל בשמירת שבת כהלכתה (פ"א הערה קעג), ובספר ארחות שבת ח"א (פ"א הלכה ס).

היות שכלי שני אינו מבשל אף כשהוא גוש, מותר לערות מרק צונן על אורז חם שהיד סולדת בו שניתן בכלי שני. **מקורות:** הליכות עולם (שם), חזון עובדיה (שם). **אולם לדעת המחמירים בדבר גוש שדינו ככלי ראשון, אסור.**

פיוס ואחדות

סיפר הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א: סיפור ששמע מפי בעל המעשה. באחד הימים הובהל אברך לבית הרפואה במצב קשה, כשהוא סובל מדלקת ריאות חריפה, מצבו ל"ע הידרדר במהירות, והוא הועבר בדחיפות לטיפול נמרץ כשהוא מורדם ומונשם. בהתייעצות עם הרב אלימלך פירר שליט"א החליטו לאחר שלושה ימים לעשות לו טובוס (הנשמה דרך חור בגרון), בתקווה שמהלך זה יצליח להשפיע עליו לטובה, אך לא ניכר כל שינוי במצבו הקשה.

בעיר מודיעין עילית, באחד הבניינים שררו בין השכנים אהבה ואחוה שלום ורעות. אולם בחצי שנה האחרונה בעקבות בניה של מספר שכנים נוצר שם סכסוך טעון מאוד בין השכנים, ולא מן הנמנע היה לשמוע צעקות בין השכנים ובעיקר בין השכנות של הבניין, כשהיו נפגשות בחדר המדרגות. עיקר הסכסוך היה בין שני שכנים, כשאחד השכנים הוא קרוב משפחה של אותו חולה.

לאחר שכבר עבר שבוע ימים, ומצב החולה לא השתפר, החליטה אשתו, שצריך לעשות איזו פעולה בשביל קרוב משפחתה, "הרי לקרובי יש ילדים קטנים בבית, וכל רגע נשקפת סכנה לחייו, וצריך לעשות משהו לרפואתו", חשבה בליבה. ביום שלישי פרשת כי-תישא בשעות הערב, החליטה החלטה אמיצה: "אני עולה כעת לשכנה לעשות שלום ביני לבינה, לרפואת קרוב משפחתי".

היא עלתה במדרגות, כשליבה פועם בהתרגשות, אבל היא התחזקה לרפואת הרב... בן... כשהגיעה לדלת היא נקשה בהססנות. הדלת נפתחה, כשהשכנה ראתה אותה בפתח הדלת, התחילה לשפוף עליה את כל זעמה, כמימים ימימה, בעוד היא מבליגה. לאחר שהשכנה סיימה את דבריה, אמרה לה: "לא באתי בשביל לריב, אני רוצה להתפייס לרפואת קרובי".

היא הכניסה אותה לביתה, והן דיברו כמה שעות וליבנו את כל העניינים. בשעה עשר בלילה הן נפרדו והחליטו שמעתה אך שלום ושלווה ישררו ביניהן. באותה השעה, אבל בדיוק, בשעה עשר בלילה התחיל החולה לנשום בכוחות עצמו, כשמרגע לרגע השתפר מצבו באופן ניכר, עד שלמחרת כבר עמד על רגליו לפליאת הרופאים שראו את החלמתו המהירה. (מעובד מתוך 'באר הפרשה').

מינויים

לקבלת העלון חיים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084 כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26א ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

שאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - האדמו"ר הרב דוד שפירא מדינוב זצ"ל

האדמו"ר הרב דוד שפירא מדינוב זצ"ל - נולד בשנת ה'תקס"ה (1804). נקרא בשם דוד על שם החסיד המפורסם ר' דוד מליז'נסק זצ"ל (שהעיד על עצמו כי מעולם לא היה לו כלל חטאת נעורים). ר' יצחק אייזיק אייכנשטיין מזידיטשוביב שאל את ה'בני יששכר': "מהיכן לקח מחותני שתי נשמות יקרות כאלה לשני בניו, שהמה נשמות בלא גופים?" (כשהכוונה על רבינו ועל אחיו, ר' אלעזר מלאנצהוט). ה'בני יששכר' השיב כי **נשמות אלו משך מעולם האצילות**. על כך אמר ר' יצחק אייזיק: "**אף שמעולם האצילות קשה מאוד להמשיך נשמות, אבל אם ה'בני יששכר' אמר כך, ודאי כן הוא**".

בהיותו כבן שתיים-עשרה שנים נישא, והם גרו בכפר קטן סמוך לבערשט. **ענוותן מופלא בעל רוח-הקודש. מלומד בניסים. רבים פנו אליו ונושעו. רבינו אף החיה מתים**. על גדלותו שמעו החסידים כי השר שלום רוקח מבעלז אמר לרבנית על רבינו: "אם מניחים בן כזה יכולים לישון במנוחה בקבר". בפעם הראשונה שהיה רבינו אצל הרה"ק מריזשין (שהיה אז סגי נהור), כשאחז את ידיו אמר לו תיכף: "אתם בנו של הצדיק מדינוב, רצוני לדבר עמכם ביחידות", ואחר שפנה הקהל ללכת ישבו שני הצדיקים והמתיקו סוד במשך שעה ארוכה. החל לכהן כאדמו"ר לאחר פטירת אביו ב-י"ח טבת ה'תר"א (1840) ועל שם העיר נקרא שמו עד היום ר' דוד'ל מדינוב. נפטר ב-י"ט אדר ה'תרל"ד (1874). חי כ-70 שנים. ציונו בדינוב ליד אביו.

סבא: ר' פסח (מצד אביו). **סבתא:** איטה (מצד אביו). **אביו:** האדמו"ר ר' צבי אלימלך (בעל ה'בני יששכר' מדינוב). **אימו:** מרת חנה מירל. **בניו:** האדמו"ר ר' ישעיהו נפתלי הירץ מדינוב, האדמו"ר ר' מאיר יהודה מבוקווסק והאדמו"ר ר' צבי אלימלך מבלאז'וב. **חתניו:** ר' אלתר משה חיים בן רבי יעקב יוסף מגלגוב, ר' טוביה ממיידאן, ר' יהודה רוקח מדינוב ור' מנדל מרופשיץ. **מרבותיו:** האדמו"ר ר' ישראל מרוז'ין, האדמו"ר ר' שלום מבעלז ור' שמעון מירוסלב. **מספריו:** **יצמח דוד**.

בעיר קטנה הסמוכה לדינוב גרו מעט יהודים ולא היה להם ביהמ"ד מיוחד לתפילה. ובעל בית המזיגה קבע מקום בבית המזיגה שלו לתפילת הציבור. והיה שם גוי שיכור אחד שרגיל היה להפריע לתפילתם, ותמיד חשב מזימות שונות להפריע ולא יכלו לו. פעם אחת הגיע זמן התפילה והגוי לא רצה לצאת מבית-המרזח. מאחר שבעל בית המזיגה לא הצליח להוציאו, לפיכך ניגש אליו ונתן לו **מכה על לחיו בחוזקה, ונפל הגוי פגר מת**.

נבהלו היהודים מאוד מזה, כי ידעו אלו עלילות וצרות צרורות עלולות לבוא עקב מיתת הגוי. לפיכך הורידו את הגוי למרתף ונעלו אותו, ומיד יצא בעל בית-המזיגה עם שני שליחים על גבי עגלה כדי להגיע לרבינו. הצדיק, שהרגיש הכול ברוח קדשו, ציווה לפני כן לגבאי בייניש, שסיגור הדלתות והחלונות ואל יניח לשום אדם להיכנס אליו.

כשהגיעו השלוחים וראו, שאי אפשר להיכנס לרבינו התחילו לבכות מגודל הפחד והצרה, עד שנכמרו רחמיו עליהם, והם הורשו להיכנס. מיד צעק רבינו על בעל בית-המרזח: "**אתה רוצח, כך הולכים והורגים אדם?**". בכה האיש בכי מר ואמר: "רבי, מה אוכל לעשות? עתה יעלילו עלינו עלילות". נתן להם רבינו את מטפחתו ואמר להם: "לכו לביתכם והעבירו את המטפחת ג' פעמים על פני הגוי ותאמרו באוזניו: "**הרב מדינוב דוד בן חנה מירל מצווה עליך, שתלך לביתך**".

השלוחים עשו כן, ומיד עמד הגוי על רגליו והלך לביתו. כאשר הגיע לביתו, אשתו צעקה עליו: "היכן היית עד עכשיו?". הוא ישב על כסאו וביקש ממנה, שתכין עבורו כוס תה. המילים הללו הרתיחו אותו, והיא צעקה לעברו: "תה אביא לך? היכן היית עד עכשיו?!" והתנפלה עליו. תוך כדי החבטות של אשתו, נפל הגוי שנית פגר על הארץ. וליהודים הייתה אורה.

בהיותו כבן שתיים-עשרה שנים נישא, והם גרו בכפר קטן סמוך לבערשט. בנו (האדמו"ר רבי צבי אלימלך מבלאז'וב) מספר על רבינו, שכאשר אביו נסע, לקחת לו אישה, אמר לו, שיראה את כלתו קודם הקידושין. אולם רבינו סירב. כאשר אמר לו: 'הלא אמרו רז"ל אסור לקדש אישה, עד שיראנה', השיב- הלא טעם רז"ל, שמא יראנה ואחר כך תתגנה בעיניו, וזה אינו שייך אצלי כי **אני בטוח, שלעולם לא אראנה**". וסיים בנו ואמר: "ואין זאת רבותא, כי **מורי זצ"ל אמר על אבי, שהייתה לו מדרגה של פלטי בן ליש**".

הרה"ק ר' יחזקאל שרגא הברשטאם זצ"ל (ה'דברי יחזקאל' משינאווא ומייסד חסידות שינאווא זיע"א) נסע פעם לשובת בצל רבינו בשבת פרשת יתרו. כאשר חזר משם, סיפר לאביו האדמו"ר רבי חיים הברשטאם מצאנז (ה'דברי חיים' זיע"א) בהתפעלות, כי **בעת קריאת עשרת הדיברות ראה קולות וברקים כמו בעת מתן תורה ממש**. אמר לו אביו: "אם תרצה, גם אני יכול להראות לך זאת", וכאשר קראו עשרת הדיברות בפעם הבאה, הראה לו גם אביו התגלות כזו, שראה אצל רבינו.

פעם אחת כשהיה אצל הרה"ק המקובל צבי הירש אייכנשטיין מזידיטשוב זיע"ע עישר רבינו מקטרת, ונכנס הרה"ק ר' צבי ואמר, **שהוא מרגיש ריח של קטורת, ורוצה לדעת, מי זה המעשן**.

תְּכֵלִית הַכֶּסֶף

ראה לפתע מחזה מוזר ויוצא דופן. בצידו האפל של הלובי, עומד לו אגרטל גדול וכבד מאוד, אלא שלפי הנראה עומד הוא עקום קמעא.

הוא התקרב לתומו אל אגרטל הפרחים, וגילה חבילות של שטרות מבצבצות מתחתיו, והם אלו, הגורמות לו לחוסר איזון וצורה עקומה. הוא גילה שם את הסכום הגדול והאבוד של אותם אנשי עסקים.

הוא הטמין את חבילת השטרות בשקית ורץ לשאול מורה הוראה, האם מותר לו ליטול את הכסף. מורה ההוראה שמע את הסיפור והורה לו, כי כיוון שלכסף אין סימנים, ובוודאי לאחר יומיים כבר התייאשו בעליו, על כן, מותר לו על פי דין ליטול את הכסף הרב לעצמו.

המוצא החרדי היה שמח, ושב לביתו מאושר מהתעשרותו הגדולה והסכום הגדול שנפל בחלקו. אלא, שבמשך כל הלילה שנתו נדדה עליו, והוא לא יכל לישון.

"כיצד אני יכול לקחת לעצמי סכום כה עצום, שמישהו איבד, שאף בעסקאות הגדולות של הסוחרים לא מתגלגלים סכומים שכאלו, ובוודאי המאבד נמצא בצער עמוק ונורא", הרהר כל הלילה.

למרות ההיתר של הרב, הוא פנה אל בית המלון ובירר את פרטיו של איש העסקים, שאיבד את הכסף. הוא קבע עימו פגישה, וברגע שראה אותו הוציא שקית המכילה את כל סכום הכסף ואמר לו: "זה הכסף שאיבדת – באתי להשיב לך אותו, מפני שליבי נוקפי על צערך הרב, וכל זאת - למרות שהרב התיר לי להשתמש בו לעצמי".

איש העסקים היה המום לראות כך את כספו מונח לפניו, אך יותר מכך התפעל לראות את אצילות נפשו של אותו יהודי. "אני מצטער, אך אני כבר התייאשתי מהכסף והוא שייך לך", אמר איש העסקים.

היהודי החרדי סירב בכל תוקף לקחת את הכסף וטען: "הכסף הרב היה שלך ונשאר שלך". השניים התווכחו במשך כמה דקות, עד שאירע דבר מרגש ונפלא.

איש העסקים שאל את היהודי: "אמור נא לי, האם יש לך בן בשידוכים אולי?". "כן", השיב הלה. "אם כן, גם לי יש בת בגיל השידוכים המחפשת חתן טוב – הבה ונפגיש ביניהם, ונראה כיצד יתפתחו הדברים".

השניים נפגשו, ולאחר כמה פגישות החליטו לשבור את הצלחת. הזוג הצעיר התחתן, וכל הכסף הרב שנמצא, הועבר לצורכי החתונה וקניית דירה.

כידוע, הכסף מעסיק לא מעט אנשים, ולעיתים האדם עלול לטעות ולחשוב, כי הכסף הוא התכלית שלשמה ירדנו לעולם ולא אמצעי בלבד. על כך סיפר הרב משה מיכאל צורן הי"ו דברים הנאמרים מפי הגאון הרב יצחק זילברשטיין שליט"א:

לפני מספר חודשים התאספו שני אנשי עסקים יהודים באחד מבתי המלון בעיר תל אביב. הם התיישבו בלובי בית המלון וניסו לסגור כמה עסקאות גדולות וחשובות, אשר עתידות להניב רווחים גדולים לשני הצדדים.

לאחר פגישה שארכה כמעט שעה, הגיעו הצדדים להסכמים והחליטו לחתום על חוזה ביניהם. כמקובל בכל עסקה טובה, הלקוח מניח סכום כסף לא מבוטל על מנת לסמן ולרמוז למוכר על תחילתה של העסקה, כאשר את שאר הסכום ישלים עם סיומה.

במקרה שלנו היה מדובר בעסקה של כמה מיליוני שקלים. אחד מאנשי העסקים, הוציא מכיסו צרור של עשרות שטרות והניחם על השולחן.

בעודם ממשיכים לסגור ביניהם פרטים נוספים בעניין העסקה, נשמעה אזעקה בתוך המלון. במערכת הכריזה הודיעו כי חובה על כולם להתפנות במהירות, מפני חפץ חשוד שנמצא, על כן מבקשים מכולם ללא יוצא דופן לצאת משטח בית-המלון.

בהלה רבתי אחזה בכל אורחי המלון ואנשיו, וכולם החלו לרוץ כל עוד נפשם בם החוצה. גם שני אנשי העסקים קמו ממקומם בבהלה, נטלו את מזוודותיהם וברחו כל עוד נפשם בם.

אלא, שלמרבה הצער, מתוך הבהלה, בעודו לוקח את התיק שלו ואת שאר החפצים הנוספים, שכח בעל הכסף את השטרות על השולחן.

לאחר כמחצית השעה, הודיעו במערכת הכריזה כי ב"ה האירוע עבר בשלום וניתן לשוב אל בית המלון ולהתנהל כרגיל. שני אנשי העסקים חזרו אל שולחן הלובי בו התיישבו על מנת לסיים את הפגישה, אלא שלתדהמתם גילו שצרור השטרות, שנשכח על השולחן נעלם כלא היה. מדובר היה בסכום עצום של מאות אלפי שקלים!.

הם החלו בחיפושים נרחבים ואף ביקשו את עזרת בית המלון, ולאחר שהחיפושים עלו בתוהו פנו הם בבקשת עזרה אל המשטרה.

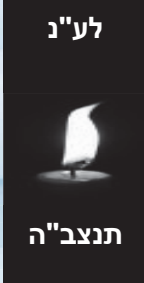
למרבה הצער, אף המשטרה לא הניבה פירות בחיפושיה, ופרשת הכסף האבוד התפרסמה בכל המלון התל-אביבי וסביבותיו.

יומיים לאחר מכן, הסתובב בבית המלון, יהודי חרדי, אשר

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שבתי בן אסתר יא אטון זצ"ל	הרב יצחק בן יוסף ז"ל
הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי זצ"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	יצחק בן ברוק דב ז"ל
אביבה בת אירון ע"ה	גאולה בת טובה ע"ה	שרה בת נרקיס ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל	עמירם בן דבורה ז"ל	אביגדור בן ג'ולי ז"ל
יצחק בן חביבה ז"ל	ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל	מסעוד בן יקוט ז"ל
אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל	מזל בת שמעון
חי זיזי בן קלרה ז"ל	דב בן יצחק ז"ל	יוסף בן מרים נוסרת ז"ל
יוסף בן סעדה ז"ל	סוליקה בת עישה ע"ה	רחל רפאת בת השמת ע"ה
אסתר בת נעמי ע"ה	סלים בן פרחת ז"ל	יעקב בן אסתר ז"ל
יעקב בן סלימה ז"ל	לטיף בן פרחת ז"ל	מאיר בן נעמי ז"ל
ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה	דניאל רפאל בן חגית ז"ל	זילפה בת רנדה ע"ה
מישא אסתר בת זרה ע"ה	יהודה בן סעידה ז"ל	אביבה לושי ע"ה
אברהם בן דינה ז"ל	עפאת בת השמת ע"ה	כל נשמות עם ישראל

הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל	הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל
הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל
שמואל בן רבקה ז"ל	אסתר בת בלה ע"ה
משה בן רוזה ז"ל	נעמי בת כתון ע"ה
אביחי בן אסתר ז"ל	מרים בת בלה ע"ה
נעימה בת גורג'יה ע"ה	צדיק חכם בן חזלה ז"ל
דוד בר חסיבה ז"ל	ע"ה שני בת אסתר ע"ה
רפאל בן אסתר ז"ל	מסודי בת חביבה ע"ה
שמעון בן שמחה ז"ל	יונה בן סעדה ז"ל
ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל	ברכה בת מרדכי ע"ה
אורה בת נעימה ע"ה	יעקב בן נעמה ז"ל
שמעון בן חנה ז"ל	שרה בת מורברי רחל ע"ה
גורג'יה בת נעימה ע"ה	אלון בן סעדה ז"ל

**נא לשמור על קדושת העלון
אין לקרוא בשעת התפילה.
מומלץ לקרוא בשולחן שבת!**

לע"נ מוריס מורטזה בן שרה ז"ל

או צרות הפרשה

פרשת "כי תשא"

"ויחל משה את פני ה' אלהיו" [לב, יא]. נקודות זכות בכל יהודי!

בתקופה שבה המנדט הבריטי שלט בארץ, אחד החוקים שבאותו השלטון היה שאסור באיסור חמור להעביר מזון מארץ לארץ ללא אישור של השלטונות. סוחר יהודי נתפס כשהוא מעביר קרון רכבת טעון בצל (מצרך יקר המציאות באותה תקופה) ממצרים לארץ ישראל, והועמד לדין בשל עברה חמורה על חוקי הפיקוח על המזון, והכל צפו לו עונש חמור לכשיצא חייב בדינו. מיד לאחר הקראת כתב האישום בבית המשפט, קם הסניגור, עורך-דין מהולל, ומצא נקודת זכות שפטרה את הנאשם מן העונש, הוא ביקש לשמוע במפורש את החוק שעליו עבר הנאשם, ומה נדהמו כולם לשמוע שאין חוק כזה! התברר שהחוק האוסר העברת מזון ללא רישיון אינו חל על מעשהו של הנאשם כלל ועיקר. כי החוק אוסר הכנסת מזון מחוץ לארץ "בין בדרך הים ובין בדרך האוויר", אך דרך היבשה אינה נזכרת שם כלל... השופט נאלץ לזכות את הנאשם ולשחררו מיד.

ומדוע באמת החוק אינו קובע שאסור להעביר סחורה גם דרך היבשה? כי הבריטים העתיקו את החוק מבריטניה למדינת ישראל, וכידוע שבריטניה מוקפת ים מכל צדדיה, האפשרות להעביר סחורה לבריטניה היא דרך הים או דרך האוויר, והם העתיקו את החוק הזה למדינת ישראל, ושכחו להוסיף סעיף האוסר להכניס סחורה גם "דרך היבשה". העורך-דין שחיפש בדרך לא דרך להציל את הנאשם, מצא נקודת זכות בחוק עצמו, והצילו.

כך עלינו לחפש נקודות טובות בכל יהודי באשר הוא, וככל שיהודי יהיה במדרגה פחותה יותר, כך עלינו למצוא בו נקודת זכות יותר כדי שלא יפול לגמרי. וזו היתה מהותו של משה רבינו, כאשר יוכבד ילדה את משה כתוב "ותרא אותו כי טוב הוא", מתחילת יצירתו של משה הוא כבר היה טוב, ומה הטוב שבו? שהיה תמיד מחפש אחר הטוב שבכל יהודי ויהודי, מספרים על סנגורם של ישראל – רבי יצחק לוי מברדיטשב זצ"ל, שלעולם לא היה מתחיל להתפלל עד שהיה מרגיש בליבו שכל אחד ואחד שנמצא בבית הכנסת יותר טוב ממנו. פעם אחת נכנס לבית הכנסת איש גדול, וגס-רוח, הקים בחוצפה את אחד המתפללים מכסאו, והתיישב במקומו, כל הנוכחים אמרו לעצמם: "כנראה שהיום אין תפילה, כי איך יתכן שהרב ירגיש שהגס רוח הזה יותר טוב ממנו". אך מה התפלל לשמוע את רבם אומר לחזן להתחיל את התפילה.

למחרת, עמד רבי יצחק לוי על הדוכן ואמר לתלמידיו: "בואו ואומר לכם איך היהודי שנכנס לכאן אתמול יותר טוב ממני, נכון, הוא איש אלים, הוא גס-רוח, הוא חוצפן, אך עם כל המידות המושחתות האלה הוא עדיין בא לבית הכנסת... יתכן מאוד שאם אני הייתי במקומו בכלל לא הייתי חושב לבוא לבית הכנסת... יתכן מאוד שאם אני הייתי במקומו בכלל לא הייתי חושב לבוא לבית הכנסת, ואם בכל זאת הוא בא, הוא אומר שיש לו מעלה גדולה..."

כך היה משה רבינו, הוא לא היה מסוגל לראות את הצד הרע שבישראל, הוא תמיד היה מחפש אחר הטוב שבכל אחד ואחד, גם בחטא העגל האיום והנורא, ידע משה למצוא בהם נקודה של אור להצילם מכיליון מוחלט, הוא מצא נקודה של אור בעצם ה"חוק" עצמו, שהציווי שלא לעבוד עבודה זרה לא נאמר לישראל אלא למשה בלבד. כיצד: הקב"ה נתן למשה רבינו את לוחות הברית שכתוב בהן עשרת הדברות, משה מתבונן ב"חוק" שאוסר לעבוד עבודה זרה, ואז הוא שמח כמוצא שלל רב, הוא מצא נקודת זכות שפטרה את ישראל מן העונש, הוא מוצא שכל עשרת הדברות נאמרו בלשון יחיד: "אנכי ה' אלוהיך", "לא תעשה לך פסל", "לא תשא את שם ה' אלוהיך לשווא", "זכור את יום השבת לקדשו", וכו' הכל בלשון יחיד, ואז הוא פונה להקב"ה ואומר לו: "למה ה' יחרה אפך בעמך", ריבונו של עולם, נכון, עם ישראל עבד עבודה-זרה, נכון, "חטא העם הזה חטאה גדולה ויעשו להם אלוהי זהב" אבל ריבונו של עולם, הציווי שלא לעבוד עבודה זרה לא נאמר עליהם בכלל! הוא נאמר עלי בלבד! שהרי נוסח ה"חוק" האוסר לעבוד עבודה-זרה נאמר בלשון יחיד, ומה לך ריבונו של עולם להשליך את חמתך על ישראל בדבר שמעולם לא אסרת עליהם?!

אך משה לא מסתפק בזה, הוא ממשיך ללמד עליהם עוד סניגוריה, ואומר להקב"ה: "אל תתמה אם נמשכו אחר העבודה זרה, כי ראה והביטוה מהיכן יצאו, ממצרים כי שם מקום כל גילולי תועבות העמים". ואז הקב"ה פטר את ישראל מגזרת כליה ושמד.

זוהי מהותו של משה רבינו, למצוא פתח של זכות על ישראל, ויתכן מאוד שבזכות מידה טובה זו קיבל משה את התורה, שכן אמרו חז"ל יבוא טוב, ויקבל טוב, מטוב, לטובים. פירוש, יבוא טוב – זה משה שנקרא טוב "ותרא אותו כי טוב הוא", ויקבל טוב – זו התורה שנקראת "לקח טוב", מטוב – זו הקב"ה שנקרא טוב, "טוב ה' לכל", לטובים – אלו הם ישראל, שנאמר "היטיבה ה' לטובים". כל אחד ואחד יכול לשפוט מעשי בני אדם לטובה או לרעה, אם רואה אתה את חברך עושה דבר שאתה יכול להכריעו לטוב או לרע, הכריעו לצד הטוב ואל תחשדהו בעבירה. כך נצטוונו מהבורא ברוך הוא לחפש אחר הטוב שבחברנו, "בצדק תשפוט עמיתך", בסך הכל שלש מילים, אך אם היינו מנהלים את אורח חיינו באמצעות שלש מילים אלו, כל העולם כולו היה נראה אחרת!

ידועים דברי חז"ל שאמרו "אל תדין את חברך עד שתגיע למקומו". ורעיון נפלא הוריש לנו החסיד רבי נחמן מברסלב זיע"א: "צריך להיזהר מאוד שלא לדון את חברינו, כי המשפט לאלוקים הוא, רק הוא יתברך לבדו ראוי לשפוט את האדם. וכשאמרו חז"ל יאל תדין את חברך עד שתגיע למקומו, התכוונו לומר כיון שאינך נמצא במקומו, אז אל תדון אותו!" (דבש וחלב).

"ושמרו בני ישראל את השבת" [לא, טז]. ישמח משה במתנת חלקו.

אמרו חז"ל כי בעוד שישראל השתעבדו לפרעה במצרים, פנה משה לפרעה ואמר לו: "שאלה לי אליך אדוני המלך? מה עדיף, עבדים שעובדים שבעה ימים בשבוע או עבדים שעובדים ששה ימים בשבוע?"

פרעה תמה על עצם השאלה: "מה פירוש? הלא ודאי שעדיף עבדים שעובדים שבעה ימים בשבוע!"

"אסביר את שאלתך – אמר לו משה, "הרי המלך יודע שלא הכמות קובעת אלא האיכות, אמנם כמות עבודת עבד העובד

שבעה ימים בשבוע גדולה יותר, אך איכות עבודת עבד העובד ששה ימים בשבוע טובה יותר, על כן באתי להציע למלך הצעה טובה המועילה למדינה ולכלכלת התושבים, לתת ליהודים יום חופשי בכל שבוע, כי ביום המנוחה הם יחדשו כוחות לעבוד בששת הימים הבאים בצורה טובה ואיכותית יותר". אמר לו פרעה: "יפה אמרת. בחר להם יום אחד בשבוע למנוחה". ומשה רבינו בחר את יום השבת. וזה שתיקנו אנשי כנסת הגדולה בנוסח תפילת העמידה של שחרית של שבת "ישמח משה במתנת חלקו", באותה חלקה שבחר למנוחת ישראל, את יום השבת.

להבדיל בין הטהור לטמא, גם אומות העולם בחרו לעצמם יום מנוחה, הישמעאלים שובתים ביום השישי, והנוצרים ביום ראשון, כשנתבונן בדבר נתעורר בשאלה מדוע הם לא בחרו לעצמם את יום השבת? הלא הם מאמינים בתורה שבכתב, והם יודעים שבפרשת בראשית מבואר שהקב"ה שבת ממלאכתו ביום השביעי, ובפרשת יתרו וכן בפרשת ואתחנן ציוה לנוח ביום השבת, ומדוע הם בחרו את יום המנוחה ביום שישי וראשון ולא ביום השביעי?

אלא שכך אמר לו הקב"ה למשה רבינו: "מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבתי שמה, ואני מבקש ליתנה לישראל". כלומר מידי שבוע בשבוע הקב"ה נותן לנו – בני ישראל, מתנה טובה שחוזרת על עצמה, ולא סתם מתנה אלא מתנה שהוא שומר אותה בבית גנזיו, דהיינו באוצרותיו... את יום השבת, וכל שבוע ושבווע הוא נותן את המתנה הזאת לבני ישראל, לא לדקה אחת, ולא לשעה אחת, אלא 24- שעות... ומי שירצה יכול להאריך לעצמו את זמן ההנאה הן בכניסת השבת והן ביציאתה, דהיינו להוסיף מחול על הקודש, ומתנה זו ניתנה אך ורק לבני ישראל ואין לאומות העולם חלק ונחלה ביום השבת מפני שהקב"ה מנע מהם את המנוחה ביום השבת, כפי הנוסח בתפילת שחרית של שבת "ולא נתתיה לגויי ארצות", זאת אומרת שהקב"ה שיבש את דעתם של הגויים שלא יבחרו את יום המנוחה ביום השבת, כי יום השבת מיוחד ומוקדש אך ורק לבני ישראל.

הגמרא מספרת על רב אחד שהיה רגיל לטרוח הרבה בהכנות לכבוד שבת. וכשנשאל על ידי אשתו מדוע הוא טורח כל כך, פנה אליה ואמר לה: "נתאר לעצמינו שאחד מגדולי ישראל יבוא להתארך אצלנו, וכי לא היינו מכינים בשבילו את כל זה? אז אם לבשר ודם היינו מוכנים לטרוח כל כך, על אחת כמה וכמה שעלינו לטרוח לכבוד יום השבת".

ויש להבין, כי לכאורה אין הנידון דומה לראיה, כי אם אחד מגדולי ישראל היה מתארך בביתו, אז אותו הגדול היה נהנה מהאוכל, אך כשהוא טורח לכבוד השבת, הלא לעצמו הוא מכין, הוא זה שנהנה מהאוכל?!

אלא שיש לדעת מוסר מאלף על יום השבת, בכל שבת ושבתי אנו מארחים אורח יקר ונכבד, את הנשמה היתירה... וזה מאמר הכתוב "ביום השביעי יהיה לכם קודש" כלומר יהיה בתוכם "קודש", והוא הנשמה היתירה. וכך מפרש רבינו "אור חיים" הקדוש את הפסוק "ושמרו בני ישראל את השבת" כלומר, שבני ישראל ישמרו את הנשמה היתירה הנקראת "שבת". ונמצא שכל מה שאנו מתענגים ביום השבת מהטעם הטוב של המאכלים ומהסדר הנפלא של הבית, לא רק את עצמינו אנו מענגים אלא גם את הנשמה היתירה הבאה אלינו אנו מענגים. ועל אורח נכבד כזה של הנשמה יתירה, ודאי שכדאי לטרוח. מספר הרב גולן רוזן שליט"א: לפני זמן מה, הזמנתי מונית, ותוך כדי נסיעה פנה אלי הנהג בשאלה: "כבוד הרב, אפשר לשאול אותך שאלה?". "כן" – השבתי לו, "מה השאלה?..."

"יש לי שאלה שמנקרת במוחי כבר הרבה מאוד זמן" אומר הנהג, "תראה כבוד הרב, אני לא שומר שבת, אני עובד במונית שבעה ימים בשבוע, וביום השבת אני מרוויח כנגד כל ימות השבוע, ואני לא מבין איך יש לי כל כך הרבה חובות שאני לא יודע איך לצאת מהם?! לעומת זאת, גם גיסי נהג מונית, לפני שנתיים הוא חזר בתשובה, הוא שומר שבת, ועובד רק ששה ימים בשבוע, ואין לו חובות כלל, ולא רק שאין לו חובות, אלא שלאחרונה הוא קנה בית חדש בן חמישה חדרים מקבלן, וגם מספר של מונית, ואיך יתכן שאני עובד כל ימות השבוע ומלא בחובות, ואילו גיסי עובד רק ששה ימים בשבוע מלא בטובות?!"

אמרתי לאותו הנהג: "תשמע ידידי, ותשמע טוב, אני אגלה לך סוד נפלא שאם תדע איך להשתמש בו, לא תפסיק ממך הברכה". כמובן ששתי אוזניו נפתחו כאפרקסוס. "אם היית מתפלל ליל שבת בבית הכנסת היית מוצא תשובה לשאלתך, כי בקבלת שבת אנו משוררים את הפזמון המפורסם "לך דודי לקראת כלה", ובבית השני של הפזמון מופיע הסוד של הברכה: "כי היא (השבת) מקור הברכה!" הברכה טומנה ביום השבת, ולא סתם ברכה, אלא היא מקור הברכה, ומה פירוש מקור הברכה? אלא שכך אמרה התורה: "ויברך אלוהים את יום השבת, הרי הוא נכנס לתוך ברכתו של הקב"ה... וזה מקור הברכה. ומכאן תבין לבד את ההבדל בין לבין גיסך. וכשתזכר גם אתה לשמור את השבת, אז תראה בחוש שבמקום להפסיד בעצם רק תרוויח..."

וכדי להמחיש את סכלותו של מי שעובד בשבת "וחושב" שהוא מרוויח, הוספתי לו נופך על כל הנ"ל, ואמרתי לו את משלו הנפלא של ה"חפץ חיים" זצ"ל: משל לעני מרוד שלא מצא מקור פרנסה, ניגש אליו אדם אחד ואמר לו: "יש לי סחורה להעביר מהמחסן לחנות, בוא תעבוד אצלי בסוף היום תקבל משכורת מלאה, עבור כל שק שתעביר תקבל 100 שקלים, ככל שתעביר יותר שקים כך יגדל שכרך, אבל כדי שתוכל לזכור כמה שקים העברת, אני אתן לך קופסא קטנה וחיטים, וכל שק שתעביר מהמחסן לחנות, תשים חיטה אחת בקופסא, ובסוף היום נעשה חשבון מספר החיטים, ותקבל את שכרך בהתאם למניין החיטים". שמח העני על הפרנסה שהזדמנה לידו, נכנס בשמחה למחסן, הפשיל שרולים, והחל להעביר שקים לחנות, העביר שק אחד והניח חיטה אחת בקופסא, עוד שק, עוד חיטה בקופסא, וכך למשך כל היום הוא מעביר שקים ומניח חיטים בקופסא, עד שבסוף היום הגב שלו כבר נהיה מקומר מרוב העבודה המפרכת, אך כשהוא ידע שבסוף היום יקבל שכר מלא, בשבילו זה שווה. כשסיים את העבודה, התחיל לחשוב לעצמו: "רגע, הרי הנחתי בקופסא הזו ערימה גדולה של חיטים, אם אחכה לבעל הבית ונחשב את מניין החיטים, לבסוף הוא יקח את החיטים לעצמו, ומה איתי? וכי עבדתי כל היום עבודת פרך והוא יקח לי את כל החיטים האלה?! לא יקום ולא יהיה".

אותו עני חטף את החיטים, וברח מן המקום... אך הוא לא העלה על ליבו שעל כל חיטה וחיטה היה אמור לקבל 100 שקלים, וברוב סכלותו המיר את משכורת של יום עבודה בכמה גרגירים של חיטה...

אז פניתי לנהג ואמרתי לו: "כך בדיוק הם פני הדברים לגבי יהודי שעובד בשבת, אתה חושב שאתה מרוויח, אבל אתה לא יודע שעל ריווח קטן שאתה מרוויח, אתה מפסיד כנגדו ריווח עצום... אם היית שומר את השבת, גם בשאר ימות השבוע היית רואה ברכה בעמלך, כי כל ימות השבוע מקבלים את הברכה מיום השבת, ששת ימי השבוע אין להם שם בעצם אלא ראשון, שני, שלישי, רביעי, חמישי, שישי, ורק היום השביעי יש לו שם בעמם, "שבת", ומדוע? עונה על כך הרמב"ן בפירושו על התורה מפני שכל ששת ימי החול מונים ליום השבת, כלומר יום ראשון מהשבת, יום שני מהשבת, וכן על זה הדרך בשאר הימים. להורות שכל ימות השבוע מתברכים מיום השבת. ומטעם זה המשנה הראשונה של מסכת שבת פותחת ביציאות השבת שנים שהן ארבע, רמז לאדם שמוציא ממון מכיסו לכבוד השבת, אם יוציא שנים, יקבל ארבע. ובכן, נתחזק בשמירת השבת, ואם נזכה, נרגיש ברובד הפנימי שנשמנו את עונג הנשמה היתירה המתארכת בתוכנו. ואשרינו. (דבש וחלב).

זכות הלימוד בעלון זה תהיה לעילוי נשמות: ר' נוראל חזני בן מרים ויעקב ז"ל, לע"נ מרת מונירה חזני בת כורשיד ז"ל, לע"נ מרת פארי בת מונירה ז"ל, לע"נ ר' עזיזולה בן שרה ז"ל, לע"נ מרת מנסורה בת כשוור ז"ל, לע"נ קודסיה בת כשוור ז"ל, לע"נ אליהו בן שלום ז"ל, לע"נ שמואל בן חתון ז"ל, לע"נ ניסן בן ננה ז"ל, לע"נ צימורה בת רחל ז"ל, לע"נ יהודה בן מרים ז"ל, לע"נ ירון בן אסתר ז"ל, לע"נ מנשה בן שמחה ז"ל, לע"נ דוד בן מרים ז"ל, לע"נ משה בן כורשיד ז"ל, לע"נ אלון בן דינה ז"ל, לע"נ לידיה בת רחל ז"ל, לע"נ לזן בת פרווין ז"ל, לע"נ יונה בן אסתר ז"ל, לע"נ אסתר בן פרי ז"ל, לע"נ אברהם דוד בן תמר ז"ל, לע"נ לוציאנו בן מיסה ז"ל, ולע"נ כל נפטר עם ישראל.

"זה יתנו" (ל, יג)

דרשו חז"ל שמושה התקשה מהו מחצית השקל, והראה לו הקדוש ברוך הוא כמין מטבע של אש, שמשקלה מחצית השקל, ואמר לו: "כזה יתנו".

וצריך להבין, במה נתקשה משה, עד שהצריך הקדוש ברוך הוא להמחיש לו את הדבר? וכי לא ראה מימיו צורה של מטבע? ומדוע הראה לו הקדוש ברוך הוא מטבע של אש, ולא של כסף? והלא הצווי היה לתת מטבע של כסף.

יש לומר שמושה לא נתקשה לדעת מהי צורת המטבע, אלא התקשה להבין את סגלת הכסף. קשה היה לו להבין כיצד זה שהכסף, שהוא אם כל מטאת, ישמש ככפר נפש. וכדי להשיב לו על תמיהתו, הראה הקדוש ברוך הוא למשה דוקא מטבע של אש, שבזה רצה לומר שכשם שהאש יש בה שני צדדים, צד חיובי, שמסיעת בבשול ובעוד ענינים, וצד שלילי, ששורפת ומזיקה, כן הכסף יש לו שתי פנים, צד שלילי, אך גם צד חיובי. מצד אחד יכול הכסף להביא את האדם לידי גנבה, גזלה, אונאה, רציחה, ומלוי כל תאוותיו השפלות. ומצד שני, נתן להשתמש בכסף לעשיית מצוות: להאכיל ולהלביש עניים, לקנות חפצי מצוה, ועוד כהנה וכהנה מעשים טובים.

ואתו כסף, שהאדם צמל וטרח להשיגו, ואמץ בזה את מיטב כחות גופו ונפשו, ולמרות זאת מונע את עצמו מלהשתמש בו למלוי תאוותיו, ומקמץ ממנו שלא להרבות לקנות בו אף את צרכי גופו, אלא משתמש בו בעקר לצרכי מצוה, כסף זה ראוי להיות כפר נפש.

(אזנים לתורה)

"ראה קראתי בשם בצלאל בן אורי בן חור" (ל"א, ב')

חז"ל למדו מפסוק זה, שאין מעמידים פרנס על הצבור אלא אם כן נמלכים בצבור. ה' שאל את משה: הגון עליך בצלאל? ומשה שאל את עם ישראל: הגון עליכם בצלאל? ולאחר שהסכימו כולם, התמנה בצלאל לתפקידו במלאכת המשכן.

מדוע דוקא כאן היה צריך לקבל את הסכמת עם ישראל למנוי, מה שלא מצינו בשאר מנויים כגון נשיאים וכו'?

זאת מפני שמלאכת המשכן באה לכפר על חטא העגל. בצלאל היה שלוחם של ישראל לכפרה, ולכן נשאלו בני ישראל האם ראוי בצלאל בעיניהם, כשם ששליח צבור צריך להיות על דעת הקהל, ולא בעל פרנס.

(תורת משה)

"קח לה סמים נטף ושחלת וחלבנה" (ל', ל"ד)

שואלת הגמרא: למה מנה הפתוח את החלבנה, שריחה רע, בין סממני הקטרת?

ללמדנו שיש לצרף את פושעי ישראל לתענית.

כיצד משתייכת התענית לענין הקטרת?

מי שצם סתם כה, נקרא "חוטא". אולם אם יש בינינו גם פושעי ישראל, הצמים ככפרה על חטאיהם, מתר לכלם לצום אתם, מדין "כל ישראל ערבים זה לזה".

וזהי ההקבלה בין הקטרת לתענית: על ידי הצום והחזרה בתשובה, נהפכים הזדונות לזכויות, כשם שבקטרת גם החלבנה נעשית לריח ניחוח, יחד עם שאר סממני הקטרת.

(פלי יקר)

"ובלב כל חכם לב נתתי חכמה" (לא, ו)

מטרוניתא, (גבירה רומאית) אחת, נטפלה לרבי יוסי בן חלפתא בשאלה קנטרנית:

מדוע כתב דניאל בספרו "יהב חכמתא לחכמין" - שה' נותן חכמה לחכמים? והלא דוקא לטפשים צריך היה לתת חכמה.

ענה לה רבי יוסי בשאלה: "אם יבואו שני בני אדם, אחד עני ואחד עשיר, ויבקשו ממך הלואה, לאיזה מהם היית רוצה להלוות, לעני או לעשיר?"

"לעשיר" - ענתה המטרוניתא - "הן העשיר יוכל לפרע לי את חובו, גם אם יאבד או יפסיד את הכסף. לעמתו העני, אם יפסיד או יאבד את הכסף, מאין יפרע לי את חובו?"

"ישמעו אזניה מה שפיה מדבר!" - השיב רבי יוסי, "בדיוק כמוך נוהג גם הקדוש ברוך הוא. אלו היה נותן חכמה לטפשים, היו הללו בטפשותם עלולים להגות בה בבתי פסאות ובבתי מרחצאות, וכך היו פוגמים בחכמה ומאבדים אותה. לעמתם החכמים, בטח בהם ה' שישמרו עליה כראוי, ויהגו בה בבתי פנסיות ובבתי מדרשות".

(מדרש זוטא - קהלת פרשה א)

רבי אלכסנדר זיסקינד מהורודנא - בעל יסוד ושרש העבודה < יום ש"ק ח"י אדר (תקנ"ד)

ברבים, וכתוצאה מכך עשירי העיר זמנעו מלהלוות לי כסף, ומנין אתן צדקה לעניים? כך התפלל ובכה רבי אלכסנדר. והנה, בסיימו את תפלתו, נכנס אדם זר לבית הכנסת.

הוא נגש לרבי אלכסנדר ואמר:

"רבי, יש בידי סכום כסף גדול. יוצא אני לדרך ארצה, ואין ברצוני לטל עמי את הכסף פן יבולע לו מטלטולי הדרכים, אנא ישמר לי אותו הרב, ובינתיים יכול הוא להשתמש בו כרצונו."

מסר לו האיש את סכום הכסף, ונעלם.

מנה רבי אלכסנדר את המעות והתברר לו כי זהו בדיקן סכום הכסף אותו חיב להחזיר בשעה זו לעשיר.

פעמים רבות היה מכתת רבי אלכסנדר את רגליו אף למקומות רחוקים בכדי לאסוף כסף לעניים. ארע ופעם עבר את הגבול להמבורג שבגרמניה כשבאמתחתו סכום כסף גדול במיוחד עבור מצות צדקה. באותם ימים העברת כספים ממדינה למדינה ללא דיווח נאות לשלטונות המס, היה אסור על פי חקי המדינה.

גברה ידו של השטן, ורבי אלכסנדר נתפס על ידי פקידי המס, וסכום הכסף התגלה. הוא העמד למשפט, ועד מהרה השלך לכלא.

רק לאחר שנה וחצי, לאחר השתדלויות ומאמצים מרבים, שחרר רבי אלכסנדר מן המאסר.

תכף לאחר צאתו לחפשי, חזר לפעילותו והמשיך לאסוף צדקה עבור עניים. לתלמידיו הדואגים פן יבולע לו בשנית הודיע: "וכי בגלל הסכנה הצפויה לי יהודים ירעבו ללחם? יקפאו מקור? אינני פוחד כי אם מה' יתברך!"

ביום ח"י באדר ב' תקנ"ד הסתלק רבי אלכסנדר לגנוזי מרומים.

רבי אלכסנדר זיסקינד מהורודנה, ידוע על שום ספרו הנעלה - "יסוד ושרש העבודה". בספר מוסר זה, כותב רבי אלכסנדר את כל סדר הלכותיו הראויים של יהודי עובד ה', בכל יום ויום מימות השנה.

גדולי דורו הפירו בו כי איש קדוש ונשגב הוא. הגאון מוילנא העיד עליו כי הוא "גדול כספרו, וספרו גדול כמוהו" - כל מה שכתב רבי אלכסנדר בספרו, קיים בעצמו. ואלו רבי לוי יצחק מברדיטשוב התבטא: "חזקה על המחבר כי יכנסו דבריו בלב שומעיהם, להחזיק במוסר ה' וביראתו".

מלבד גדלותו בתורה וביראת שמים, היה רבי אלכסנדר בעל חסד מפלג. הוא עסק רבות במצות הצדקה, חלק סכומי כסף רבים לעניים, ואף לקח על עצמו הלואות בסכומים גדולים, בכדי לחלק צדקה לעניים.

מעשה וְלוֹה רבי אלכסנדר סכום כסף גדול מעשיר פלשה, לשם חלוקתו לעניים. בהגיע מועד פרעון החוב, סר המלוה אל ביתו של רבי אלכסנדר ובקש לפרוע את חובו. אך ברשותו של רבי אלכסנדר לא היתה ולו פרוטה אחת עבור פרעון החוב.

"הבט, אמר לעשיר, הן עוד היום גדול, שעת צהרים עכשו. מציע אני כי תשוב לכאן בסוף היום, ובערות ה' יתברך אפרע לך את חובך"

השעות נקפו חלפו להם, אך סכום הכסף המבקש איננו בנמצא. כל מאמציו של רבי אלכסנדר לגייס ולו רק חלק מן הסכום, עלו בתהו.

אך רבי אלכסנדר לא אמר נואש.

לקראת ערב, בעת תפלת מנחה, התפלל רבי אלכסנדר לה' בככי ובדמעות:

"אנא ה' הושיעה נא, הרי אם פעת לא אחזיר לעשיר את חובו, יחולל שמך. ומלבד זאת, דבר החוב שלא נפרע יפרסם

"אך את שבתתי תשמרו" (לא, יג)

כאן רמזה התורה על א"ה - עשרים ואחת שבתות שחלפו בין ציווי ה' להקים את המשכן, לבין הקמתו בפעל. עם ישראל הצטווה על כך ביום הכפורים, שחל ביום שני.

הקמת המשכן בפעל היתה בכ"א באדר, שחל ביום ששי. (ראש חדש ניסן חל ביום ראשון, מי המלואים החלו שבוע קדם לכן - ביום ראשון כ"ג באדר, וגמר המלאכה היה יומים קדם - ביום ששי כ"א באדר).

בין יום הכפורים לכ"א אדר, חלפו עשרים ואחת שבתות שבהן הצטווה עם ישראל שלא לעסק במלאכת המשכן.

(תורת משה)

הושלמה הסדרה!

מדרשי הנ"ך לילדי ישראל

כרך 11 על דניאל עזרא ונחמיה

לילאי 7 ומעלה **11 כרכים**

מתחילת יהושע עד סוף מלכים ב' ודניאל עזרא ונחמיה.
עכשיו בחנויות הספרים ובמספר הנ"ל

עלון שבועי מבית 'בני אמונים' וכל האמונים

מאוצרות אמונים

פניני אמן ותפלה בפרשה

- בקריאת 'כהן', וכן אחר 'ג' המדות ואחר הפסוק (להלן כד ט): 'וסלחת לעווננו ולחטאתנו ונחלתנו' - בקריאת 'ישאל'. לגמת זאת בקריאת ה'לו' אין הצבור חוזר אחר שום פסוק. טעם נפלא למנהג זה נתן רבי אליעזר לנדא אב"ד בראד:

טעם קריאת 'ויחל' בתעניות שקבעו חכמים על הצרות שארעו לאבותינו, הוא כדי לעורר רחמי שמים שישלח לנו ה' על חטא העגל, שאין לה צרה בישראל שלא מערב בה שמץ מחטא זה. לפיכך בקריאת ה'כהן' וה'ישאל' משתתפים הצבור, שכן אהרן הכהן ובני ישראל היו מערבים בעשית העגל, אולם בקריאת ה'לו' אין הצבור משתתפים, שכן הלוויים לא היו מערבים בחטא זה כלל. יד הפלך' עבודת עגלום א

'מי נח' ולא 'עגל משה'

'ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת' (לב לב)

דרש רבי משה פהנא אב"ד גיביטש:

בזהר הקדוש (נה דף טו ב) הובא כי בשונה ממשוה רבנו שהתפלל על ישראל שלא יענשו בגין חטא העגל, נח לא התפלל על בני דורו שינצלו מהמבול. לפיכך נקרא המבול על שמו (ישעיה נד ט): "מי נח". ויש לומר כי לפיכך בקש משה בתפלתו: "ואם אין מחני נא" - מחני אותיות 'מי נח' - כלומר: איני רוצה שיקרא חטא העגל על שמי, כפי שנקרא המבול על שמו של נח, ועל כן הנני מתפלל לפניך שתסלח לישראל.

דרש משה' [אמסטרדם תניס'] בהקדמה

רק המרחם על ידי ה' נקרא 'מרחם'

'וחנתי את אשר אחו ורחמתי את אשר ארחם' (לג ט)

אמר רבי יוסף שאול נתנזון רבה של לבוב:

רמיהו הנביא הזכיר בתפלתו (יז ט): "רפאני ה' וארפא הושיעני ואושעה", ופרשו המפרשים (ראה מצודת דוד טם), שדקדק לומר כן, כי שלא כרפואת בשר ודם שלעיתים אינה פועלת, רפואת ה' - תמיד פועלת.

אף הפסוק שלפנינו מתפרש בדרך זו: 'וחנתי את אשר אחו ורחמתי את אשר ארחם', כי מי שה' חונן אותו - בנדאי יהיה חנון, ומי שה' מרחם עליו - בנדאי יהיה מרחם. כך גם אנו מאריכים להזכיר בסיום בקשת ה'יה' עם פסיות' הנאמרת במקום הנוראים: "כי חנוניך ה' אלקיני הפה חנונים, ומרחמך הפה מרחמים, כמו שידענו ה' אלקיני, את אשר תחן - יחן, ואת אשר תרחם - ירחם, ככתוב בתורתך... 'וחנתי את אשר אחו ורחמתי את אשר ארחם'."

דברי שאול' מהדורה תנא

אם 'הוצאת מארץ מצרים' את ישראל, על אף שהיו שקויים במ"ט שערי טמאה, 'למה ה' יחיה אפק בעפק' ולא תוכל לסלח להם עתה, אף כי הרבו לחטא? אמרות ה' ונקרא

רזי אמונים

מרמזי אמן בפרשה

תפלה ו'אמן' במקום קרבנות

'לשרת להקטיר אשה לה' (ט)

ראשי התבות: 'לשרת להקטיר אשה לה' הם בגימטריה: 'אמן'. ללמדך כי בזמן הזה שביט המקדש חרב, בטלו הקרבנות, והתפלה היא העומדת במקום הקרבנות, עקר מעלתה היא כשהיא נאמרת בצבור, שכן נתן להשלימה בענית 'אמן'.

בית יעקב' נשא

התשובה מעבירה את הרע' שבגזרה

"למה יאמרו מצרים לאמר ברעה הוציאם... וינחם ה' על הרעה אשר דבר לעשות לעמו" (לב יב ט)

"לפי שראו פרעה באצטגנינות ואמר להם לישראל (לעיל ט): 'ראו כי רעה נגד פניכם' - אמר להם: אני רואה באצטגנינות שלי כוכב אחד עולה לקראתכם, שמו 'רעה', והוא סימן דם והריגה. וכשחטאו ישראל במדבר בעגל אמר משה בתפלתו: 'למה יאמרו מצרים לאמר ברעה הוציאם' - זהו שאמרנו לכם: 'ראו כי רעה נגד פניכם', מיד: 'וינחם ה' על הרעה' - והפך את הדם לדם מילה שמול אותם 'הושע' (ילק"ש רמז טעב).

רבי אברהם חיים שור למד מדברי המדרש שלא בטל הקדוש ברוך הוא את גזרת הדם הרע, ולא הפכו לדם מילה, כי גזרה רעה אינה יכולה להתבטל, אף בכת התשובה היא נהפכת לטובה. ובאר כי לך אנו מודקדים לומר בתפלות הימים הנוראים: 'ותשובה ותפלה וצדקה מעבירין את רוע הגזרה', כלומר: הגזרה אינה מתבטלת, אלא הרע' שבה הופך להיות טוב.

תורת חיים' בבא קמא נה א

הלוויים אינם שתפים בקריאת 'ויחל'

"ועמד משה בשער המחנה ויאמר מי לה' אלי ואספו אליו כל בני לוי" (לב יז)

בעת קריאת פרשת 'ויחל' בתעניות, נהגו כי הצבור חוזר בקול אחר הפסוק (לעיל יב): "שוב מחורן אפק..."

'ברכות התורה' - סגלה לזכרון

"ויתן אל משה ככלתו לדבר אתו ביה סיני שני לכת העדת לכת אבן כתבים באצבע אלקים" (לא יח)

"בתחלה היה משה למד תורה ומשכחה, עד שנתנה לו במתנה, שנאמר: 'ויתן אל משה...' (תרי"ג לח א).

מדברי הגמרא למד הנודע ביהודה' שאמירת 'ברכות התורה' קראי היא סגלה לזכירת הלמוד, וכדלהלן:

במסכת ברכות (לא א) תמהו חכמים: פתוב אחד אומר (תהלים כד א): "לה' הארץ ומלוואה", וכתוב שני אומר (שם קטו טו): "והארץ נתן לבני אדם". ותרצו: לפני הברכה שר המאכל לה' ואין לאדם חלק בו, אף לאחר הברכה זוכה בו האדם.

אף בנוגע לתורה יש לומר כך: עד שמברך האדם ברכות התורה נחשבת התורה כיתורת ה' ואין בידו לזכותה. אף לאחר שמברך עליה: "נתת לנו את תורתך... נתת התורה", הוא זוכה בה במתנה ומתוך כך זוכה, כמשה שלא זכר את התורה עד שנתנה לו במתנה.

כך פרש הנודע ביהודה' אף את הסבה שהמפסקת הראשונה בש"ס מכנה 'מסכת ברכות', אף שדיני הברכות לא נגשו בה עד לפרק הששי - 'פיצד מברכין'. ויש לומר כי בא התנא להזכירנו בכך, שרק אם נקפיד לברך את 'ברכות התורה' קראוי קדם הלמוד אזי יתקיים הוא בגדינו.

"צ"ח' ברכות ס ד

'עשרת הדברות' - אבן היסוד לתורה פלה

"שני לכת העדת לכת אבן" (לא יח)

בתפלת שחרית של שבת אנו מזכירים בשבחו של משה: "ושני לוחות אבנים הוריד בידו... יש להבין: מפני מה אנו מכנים את הלוחות דוקא בכנוי 'לוחות אבנים', ולא בכנוי 'לוחות העדות' שאף הוא הזכר בפסוק שלפנינו?

פרש רבי ברוך אפשטיין מפנינסק:

בכנוי 'לוחות אבנים' אינו בא לתאר את החמר שממנו היו הלוחות עשויים אלא בא ללמד על העבדה כי עשרת הדברות הפתובים על הלוחות הם העקר והיסוד שעליהם משתתת התורה פלה. וכפי שפרש רש"י את לשון הכתוב (בראשית מט כז): "אבן ישראל" - עקרון של ישראל, וכן אנו נוהגים אנו לכנות את יסוד הבנין: 'אבן הפנה'.

ברוך שאמר' שחרית של שבת

מחילת עוונות כפיציאת מצרים

"למה ה' יחיה אפק בעפק אשר הוצאת מארץ מצרים" (לא יח)

פרש רבי משה ליב ליטש רוזנבוים תלמיד ה'חתם סופר' כי כך טען משה בתפלתו:

בשב"ק י"ח באדר יחול יום היארצייט של המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל. בשוחותיו רוויות האמונה, הרבה המשגיח לחזק את תלמידיו במעלתה של עניית אמן. רגיל היה להביא את ששמע מרבו הספא מקלם שכדאי היה לאדם לרדת לעולם הזה ואף לעבר בו יסורי איוב, ולו כדי שלבסוף יזכה בשכר אמן אחת שענה פעם אחת בחייו. כי שכרה של כל אמן הוא לאין תכלית.

(אור יחזקאל' אמונה עמי' רעד)

ברכת המזון - ברכת 'הארץ' (ו)

לאכל כדי לזכות לברך

טקס סיום ברכת 'הארץ' מזכירים אנו את מקור חובת ההודאה אחר המזון: "פכתוב (דברים טו): 'ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלמך בעל הארץ הטבה אשר נתן לך'". וכמוהו גם במדבר בברכת 'הארץ' אשר רב יהודה: מנין לברכת המזון לאחריה מן התורה - שצאמך: 'ואכלת ושבעת וברכת'".

האלש' הקדוש (דברים טו) באר, כי בפסוק זה הנאמר כחלק מברכת 'הארץ' נרמז שבח נוסף ומיוחד של הארץ הקדושה, שגנן לשבע את מאכלית מעט מפרותיה. וזוהי פונת הפסוק: 'ואכלת' - את אמ תאכל בפירות האכילה המונעת ביותר, 'ושבעת' - מבטח לך כי תשבע מאכליה זו.

בעל 'מלא העמר' (שם) הוסיף ובאר:

דקדקה התורה לומר: 'ואכלת ושבעת' - אף שמצד הדין היה האדם צריך למעט בהנאת גופו ולא לאכל עד כדי שביעה, כיון שאין אפשרות להתחייב בברכת המזון מבלי לאכל לשבעה, לפיכך עליו לאכל לשבעה. אולם כפי שבד יזכר כי משרת השביעה היא כדי שישלם 'למאן' 'וברכת את ה' אלמך על הארץ הטבה אשר נתן לך'".

וכן היה דורש הרה"ק רבי שלמה מקרלין:

'ואכלת ושבעת' מתוך: 'וברכת', כלומר: שתשבע רוחניות מעצם הברכה שתברך אחר אכילתך. ובשם תלמידו הרב הקדוש רבי אורי' מסטרליסק הנבא שאמר: 'ואכלת ושבעת' - רק אם תקפיד שלא לאכל יותר מעור 'שביעה', אזי 'וברכת את ה' אלמך' - תזכה לברך את ה' באמת (שמע שלמה' טו).

אכילה לשם מצוה

בגמרא (ברכות כב) הובא: 'אמר מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא: רבוננו של עולם, פתח בתורתך: אשר לא ישא פנים ולא יחן טחף, והלא אתה נושא פנים לישראל, דכתיב (פסוק יב) 'שאל אצל אלך' אמר להם: וכי לא ידעת שאל לאלה ואתה אכלת את אשאתי? ויאמר להם: ואתה אכלת ושבעת וברכת את ה' אלמך, והם מדקדקים על עצמם עד פניית ועד פביצה'".

רבי שלמה מבאבוב באר שדברי הגמרא מתקנים על סעודה שלישית בשבת קז"ש. מהנה בשעת אכילת סעודה שלישית בימות הרקף אין האדם תאב לאכל, ובכל זאת הוא מדקדק לאכל בסעודה זו פביצה, ולכל הפחות פאת [כפי שפסק הח"י אדם (הל שבת כרך ז טו) שלכתחלה יש לאכל פביצה פת בסעודה שלישית, ומי שאינו יכול, יאכל לפחות כשעור פית]. ועל כך משתבח הקדוש ברוך הוא בישראל, שאף שהוא צנה: 'ואכלת ושבעת', וישראל כבר שבעים בסעודה זו, בכל זאת מדקדקים הם לקיים את המצוה ולאכל פביצה, ולכל הפחות פאת של פת. על כל הקדוש ברוך הוא נושא להם פנים (שיר הפעילות 'שלמה' עמ' סכד).

חתימת הברכה בפסוק

בירושלמי (ברכות פ"א ה"ה) נפסק: 'אין אומרים בברכה פסוק'. ופרשו המפרשים (פני משה ועוד) את דברי הירושלמי, שאין

להזכיר פסוק בסמוך לחתימת הברכה. לפי זה יש להבין כיצד תקנו להזכיר את הפסוק: 'ואכלת ושבעת...'. בסמוך לחתימת ברכת הארץ, ואכן, הרמ"ע מפאנו (ש"ת, ס' טק) פסק משום כך, כי יש להוסיף אחר הפסוק את המלים: 'ונודה לך על הארץ ועל המזון'. וכבר קדם לדברים רבנו אליהו מלונדיש מבבלי התוספות (פרושי' ר"א מלונדיש' עמ' טק) שאף הקדים ישו בוטף לדברי הירושלמי: 'לפי שכל ברכת המזון למדנו מאותו פסוק', ובהמשך דבריו אף הביא חדיש להלכה: 'וכל שלא אמר 'ונודה לך על הארץ ועל המזון' מעין חתימה סמוך לחתימה לא יצא ידי חובתו'".

למעשה לא נהגו לומר את התוספת האמורה, וכפי שכתב הסור (ס' סוף): 'ואין צריך לומר קדם החתימה: 'ונודה לך על הארץ ועל המזון' ועל המזון'. ובאר רבי מאיר אריק (על תורה) בהנחה על הירושלמי (שם) כי אין מנהגו זה סותר לדברי הירושלמי, שכן בפרוש הח"דים פ"ט את דברי הירושלמי שאין להוסיף פסוק אחר חתימת הברכה, אולם אנו מזכירים את הפסוק קדם החתימה.

אמירת דברי תורה בפעודה

במסכת אבות (בא) שנינו: 'רבי שמעון אומר: שלשה שאכלו על שלהן אחד ולא אמרו עליו דברי תורה פאלו אכלו מזבחי מתים... אבל שלשה שאכלו על שלהן אחד ואמרו עליו דברי תורה פאלו אכלו משלתנו של מקום...'. וכבר רבנו עובדיה מברסלב (וכן משמע פירושי ר"ש' שם, וראה ברש"ב' טו) ובברכת המזון שמברכים על השלתו ויצאין ידי חובתן, וחשוב פאלו אמרו עליו דברי תורה. כך שמעתי".

רבי יוסף קארי ז"ל (ש"ת 'שלם חיים' א"ח טז) באר, כי פונת הברסלב לומר, שיצאים ידי חובת אמירת דברי תורה בברכת המזון, כיון שמזכירים בסדר ברכת המזון פסוק שלם מן התורה: 'ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלמך' על הארץ הטבה אשר נתן לך'. [אמנם פתב שם שלכתחלה בודאי צריכים הסועדים למד דבר מה בצוותא].

ברכה על ישוב הארץ

חידוש מענין פתב רבי שרגא פייבל פראג ז"ל בספרו 'תולדות זאב' (שבת ח"ב עמ' טו): 'לשיטת הראשונים (ראה רמב"ם בהשגות לסי' ט"ד) שמצות ישיבת ארץ ישראל הנה חובה מדאורייתא אף בזמן הזה, נראה כי היה ראוי לברך ברכה מיחדת על מצוה זו, ולכאורה ניתן לצאת ידי חובת ברכה זו על ידי אמירת ברכת: 'על הארץ ועל המזון'. על כן מן הראוי שהזכים לשבת בארץ ישראל כיונו בעת אמירת ברכה זו אף על מצות ישוב ארץ ישראל, ואשרי חלקם בזה ובבא'.

קדם לדבריו רבי מרדכי אליעזר ובר באב"ד א"א, אשר פתב בהצדמת ספרו 'תמורת תודה' [ירושלים תרמ"ז], כי באמת מן הראוי היה לברך בזמן הזה על ישיבת ארץ ישראל לשיטת הפוסקים, שסוברים כי מצוה זו שייכת בזמן הזה, וניתן לצאת ידי חובה זו באמירת ברכת הארץ, ולכן סימוה בפסוק: 'ואכלת ושבעת וברכת... על הארץ הטבה'.

חסון רוחני למחלת השחפת

הספור המצמרר הבא נשמע מפלי ראשון מפי הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, רבה של רמת אלתן, אשר בהיותו אברך צעיר התגורר בשכונת לאמז"ר רבי יחיאלי' הושע מב"אלא ז"ע, וזכה להיות עד להנהגותיו ולדרכיו.

כידוע, אחד ממנהגי הנשגבים של הרבי היה, שבכל יום לפני תפלת שחרית הגיע לביתו השוחט רבי יצחק ויגר ושחט בעבורו עוף. הרבי עמד לצדו בעת השחיטה והתכוון בדחילו ורחימו לקיים את מצות פסוי הדם' שעליו הקפיד עד מאד. מיד עם סיום השחיטה, היה הרבי מתנועע בדבקות ומתחיל לברך באימה ובראה: 'ברוך אתה... אשר קדשנו... על פסוי הדם בעפרי', כשממלה למלה היה קולו הולך וחזק מאד. כך היה הברכה נאמרת מפיו בכל יום באותה התלהבות עצומה, כשכל גופו רוטט מהתרגשות.

הרבנית עליזה שושנה זילברשטיין ע"ה, בתו של הגר"ש אלישיב זצ"ל, נהגה בכל עת מצא להעמיד את ששת ילדיה הקטנים מול חלון הבית בעת שקיים הרבי את מצות פסוי הדם, כדי שישללו לחזות בעבודת הברכה המפלאה.

'כדאי' שיראו הילדים וילמדו כיצד צריכה להראות ברכה הנאמרת בקדשה ובכונה הראויה. רצוני שילמדו כבר מקטנותם כיצד יהודי אמתי מברך! היתה מסבירה למי שהתעניו לפשר מנהגה.

ואכן, חדר המזוזה עמק ללבם של הילדים, שהיו ממתנים בצפיה דרוכה להזדמנות הבאה שיוזכו לראות את עבודת קדשו של הרבי בעת שברך על פסוי הדם. באחת ההזדמנויות שבהן פגש הרב זילברשטיין את הרבי, ספר לו על מנהגה של רעייתו להעמיד את הילדים ליד חלון הבית כדי שיראו וילמדו על חשיבותה של ברכה בכונה, ואף הוסיף לתאר בפניו עד כמה הילדים מתרגשים ומצפים לקראת המעמד. למשמע הדברים חז' הרבי בהנאה, ואחר פתח והתייב בספור מזכרונות - מעשה שהתרחש בפולין פחצרו של זקנו הגדול בעל 'דברי בינה' מב"אלא, וכך היה המעשה:

ביום מן הימים נכנס אל חדרו של הרבי יהודי מחסידיו כשמעיניו נשקף כל העצב שבועול; 'רבי קדוש', אמר האיש בקול שבור, 'חולה אני במחלת השחפת האימה. מזה זמן רב אני סובל מפנה מרורות: לא עוברת ובלילות, בשבתות ובמוט החל, לא עוברת עלי דקה מבלי שיתקף אותי שעול חד ומכאיב...'

כמו כדי לאמת את דבריו נקטע לפתע שטף דבורו של האיש, והוא נתקף בסדרת שעולים שנמשכה דקות ארוכות. קשה היה לראות את האיש במצבו העגום; השעולים בקעו ממעמקי ראותו ונכר היה כי הם הכאיבו לו עד מאד. פניו האדמו, ראשו השחחרר, ידיו היו לפותות על חזהו בכאב, והוא לא חדל משעולו.

הרבי המתין דקות ארוכות בסבלנות וברחמים עד שהצלח האיש לשלם בשעולו. האיש נח קמעא ואחר הוסיף כשעיניו זולגות דמעות: 'רבי, הושיעני! אשה וילדים ממתינים לי בבית. עוודני איש צעיר, ואני חרד עד עמקי

כמה חשוב לזכות ולקיים את מצוה זו ולהפנים עד כמה חשוב לברך בכונה; לצער לרוע מרורץ החיים להרהר בכונה כי אנו עומדים עתה לשאת תפלת הודאה נרגשת לבנרא עולם שזכה אותנו בפאכל או בפמטקה שלפנינו.

ברכה היא לא אמירה בעלמא; היא תפלת הודאה מעוררת לב. הבה נאמר אותה פפי שצריך ונזכה לרפואות ולישועות!

לקראת שבת מלקתא' בשלח

עיונים

קבלת שבת

שנה שלש עשרה - עלון דו שבועי ■ מופץ ב-15,000 עותקים בארץ ובעולם

בסיעתא דשמיא, י"ד באדר א' התשע"ט.

העלון טעון גניזה ■ אין לקרוא בשעת התפילה!

ניתן לקבל את העלון במייל KSHABAT@INN.CO.IL
הערות והארות, תרומות ובקשות להפצת העלון יתקבלו
בברכה בטל': 052-7620219

פרשת כי תשא

"וּמְשַׁרְתּוּ יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן נְעַר, לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֹהֶל" (ג. יא).

רבים תמהו: מדוע התייחסותו של יהושע אל נון אביו נכתבה בתורה בניקוד שונה מן המקובל: 'בן נון' בחיריק תחת האות ב', ולא 'בן נון' בסגול תחת האות ב'?

הרמב"ן (על אתר כתב): ואני חושב כי נהגו לקרותו כן לכבוד, כי היה הגדול בתלמידי משה רבינו ויקרא לו 'בנינו', כלומר הנבון, כי אין נבון וחכם כמוהו. או יהיה עניינו, יהושע שהבינה מוליד, יעשו נון מלשון 'לפני שמש ינון שמו' **(תהלים עב, יז)**, כלומר: יהושע אשר בינה מוליד.

הרד"ק נוקט בהסבר לשונו: "ואמר בכל מקום בן נון בחיר"ק ולא יאמר באחד מהם בסגול", כמו שהוא מנהג ברוב, לפי שהן נדבקות שתי המילות לעולם, מפני שהן מילות זעירות ונדבקות, ובהדבקם תקל הקריאה בחיר"ק, ולא כן בסגול".

ביאור נפלא בדרך רמז, כתב על כך הגאון רבי יחזקאל ליבשיץ מקאליש זצ"ל, בעל המדרש והמעשה:

ידוע מה שאמרו חז"ל **(גדה לא):** "שלושה שותפים יש באדם - הקב"ה, אביו ואמו, וכל אחד מהם נותן את חלקו, כמבואר בגמרא. ואולם, שותפות זו אינה מוגבלת בהכרח לשלושה שותפים אלו, כי יקרה שכאשר גדל הנער אז זוכה הוא לשותף רביעי: שהרי אמרו חז"ל **(סנהדרין יט. ועוד):** "כל המלמד את בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו", ואם כן גם הוא שותף, למרות שלא יצר ולא הרה ולא ילד. ויותר מכך: למרות שחז"ל אמרו "כאילו ילדו", נוכל לומר שהמדומה משובח מן המדמה, ולעיתים רבו שלימדו תורה הוא שותף שחשיבותו גדולה מאביו ואמו, שהרי כך שנינו במשנה **(בבא מציעא ג.)**: "אבידתו ואבידת רבו אבידת רבו קודמת, שאביו הביאו לחיי העולם הזה ורבו מביאו לחיי העולם הבא", הרי שלעיתים "השותף" החדש, שבא לאחר זמן, נוטל חלק בראש!

מתי יקרה כדבר הזה? נקל להבין כי ככל שהרב מובהק יותר והתלמיד מובהק יותר, כך ירבה חלקו של הרב ב'שותפות', וממילא יקטן באותה מידה חלקו של האב.

מעתה, מי לנו תלמיד מובהק יותר מיהושע, שהתורה הקדושה מעידה עליו: "ויהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האוהל", "ויהושע בן נון מלא רוח חכמה", ופירשו חז"ל: "שלא חיסר מתורת רבו כלום", ואף כשמשנה עולה למרום למשך ארבעים יום, נשאר כל אותו זמן בתחתית ההר, שמה ישמע דבר תורה ממש מיד כשיחזור, כמובא במדרש **(ע' ביהגדה' עמ' 540 שהאריך בזה)**. ומי לנו רב מובהק יותר ממשנה רבינו? ואף שבדאי נון, אביו מולידו של יהושע, מי לא את תפקידו בחינוכו של בנו, ואין לשלול ממנו את זכות אבהותו לגמרי, אבל קטן חלקו בחינוכו של יהושע מחלקו של משה.

מה נפלא הוא, אם כן, הרמז בשמו של יהושע בן נון, שבו נגרעו שתי נקודות מהמילה 'בן' המסמלת את התייחסותו לנון אביו, ובמקום סגול נשאר חיריק, כי אמנם לא נשללה ממנו הזכות ונקרא על שמו של נון אביו, אבל נשללו ממנו שתי נקודות, למען נדע כי יותר משהיה בנו של נון היה בנו של משה, רבו הגדול! **(המדרש והמעשה)**

"וַיִּנְקְהָ, לֹא יִנְקָה פֶקֶד עוֹן אָבוֹת עַל בְּנֵים וְעַל בְּנֵי בָנִים" (לד. ז).
מפרש רש"י: "פוקד עוון אבות על בנים" כשאוחזים מעשה אבותיהם בידיהם, שכבר פירש במקרא אחר 'לשונאי'."

כוונת רש"י באמרו "במקרא אחר" לעשרת הדברות, שם התפרש שפקידת עוון אבות על הבנים היא "לשונאי". מעניין לציין כי גם בפרשת שלח **(יד. ה)**, כאשר משה מבקש רחמים, ואמרו גם כן "ג מידות, ואף שם לא נזכרה המילה "לשונאי". מה פשר השינוי החוזר על עצמו?

יישוב נפלא כתב בזה הגאון רבי חיים כהן רפפורט זצ"ל, אב"ד אוסטררה, בספרו שו"ת 'מים חיים', בשם בנו:

לכאורה, יש מקום להקדים תמיהה נוספת: הרי "ג המידות הם מידות של רחמים זו למעלה מזו, ואיך יתכן שבסיומן של "ג המידות, בשיא מידת הרחמים, יסיים ב"נקה לא ינקה פוקד עוון אבות על בנים"? וכי זו היא מידת הרחמים?!

אכן, אמר הגאון הנ"ל, בהכרח עלינו לומר שאף מידה זו של רחמים היא! שהרי ידועים דברי הגמרא **(ימא פו):** שהעושה תשובה מאהבה דזונות נעשות לו כזכויות. משום כך בא הכתוב לומר "ונקה" שבתחילה הקב"ה מנקה את עוברי העבירה מחטאם, אבל "לא ינקה", כלומר: הוא אינו מנקה אותם לגמרי עד שיהיו כלא היו, אלא שומר אותם כדי שאם יעשו תשובה מאהבה ייעשו העוונות לזכויות. ועל זה הוסיף ואמר "פוקד עוון אבות על בנים" ועושה מהם זכויות לשבים בתשובה מאהבה.

משום כך לא נאמר כאן ובפרשת שלח "לשונאי". כאן הכתוב עוסק דוקא בשבים מאהבת השם!

[א.ה. לביאור נוסף בזה, ע' ב'הכתב והקבלה' בשם המהרי"ט, הובא ב'והגדה' בפרשתנו].

"מַחְצִית הַשֶּׁקֶל, בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ" (ל. יג).

בעיר פלונסק שבפולין התגורר עשיר גדול, שהתהדר בייחוסו, אשר הגיע עד ה'מגן אברהם'. 'המגן אברהם' הינו פירוש עמוק מאד וקשה להבנה, ולכן כמאה שנים אחריו נכתב חיבור 'מחצית השקל', המבאר (בחלק א'י"ח, שם קיים חיבורו של המג"א) את דברי 'המגן אברהם'. בעל 'מחצית השקל' גם מיישב בספרו כל קושיה שהיתה על המג"א, וחכמי דורו אמרו עליו שהוא גלגול של המג"א.

אותו עשיר שבעיר פלונסק, שהיה רגיל להזכיר תדיר את ענין ייחוסו, נודע כקמץ גדול ונורא. יום אחד הוצרכו לאסוף בעיר צדקה עבור ענין חשוב, ורב העיר, רבי צבי הירש מיכלזון זצ"ל, החליט ללכת אל העשיר הנ"ל. אמרו לו הגבאים: "כבוד הרב, לא תוכל להוציא ממנו אפילו פרוטה אחת, מקל יבש הוא".

אמר להם: "אני אמצא את הלחוחית שבפנים!"

הזמין הרב את העשיר אל ביתו, והחל לשוחח איתו על סבו זקנו המופלא, ה'מגן אברהם'. תוך כדי שיחה הזכיר העשיר, שרבים אינם מסוגלים להבין את דברי 'המגן אברהם' מחמת עומקם ללא ה'מחצית השקל'.

אמר לו הרב: "אתה מבין איפוא, שה'מגן אברהם' כוחו יפה ביותר דוקא עם 'מחצית השקל', ואיך תהא אתה צאצא ראוי ל'מגן אברהם' בלי שתתן 'מחצית השקל'?"

נכנסו הדברים לליבו של העשיר, ומאותו יום היה פותח את ידו לצורכי צדקה. (דורש ציון)

"וַיֵּרָא הָעַם, כִּי בָשַׁשׁ מֹשֶׁה לַרְדֵּת מִן הָהָר; וַיַּקְהֵל הָעָם עַל אֹהֶל, וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו קוֹם עִשֵׂה לָנוּ אֱלֹקִים אֲשֶׁר יִלְכוּ לְפָנֵינוּ. כִּי זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ אֲשֶׁר הֶעֱלָנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, לֹא יָדַעְנוּ מַה הָיָה לוֹ" (ל. א).

מה פשר ההדגשה "קום עשה לנו אלוקים"? ועוד יש להבין: מהו הלשון "כי זה משה האיש"?

בספרו "מנחת אליהו", כתב על כך רבי אליהו הכהן מאימיר זצ"ל, בעל "שבט מוסר" ביאור נפלא:

בטרם ניגשו ה'ערב רב' לאהרן הכהן, לבקשו שיעשה להם מנהיג שילך לפניהם, במקומו של משה שנעלם מעיניהם, העלו בדעתם שאהרן ישיב להם: אני אכנס במקומו של משה כמנהיג ישראל! ועל כן חשבו מה ישיבו לו.

והנה, ידוע שכל העושה פעולה אחת - הפעולה טפילה אליו, וזו היתה כוונתם באמנם "קום עשה לנו אלוקים", כלומר: מכיון שאתה תקום ותעשה את ה'מנהיג' שילך לפנינו, הרי מאחר ואתה עשיתו יהיה הוא טפל אליך, אבל הוא יהיה האלוקים, ולכן הדגישו 'קום עשה'.

ואם תשאל: למה איננו רואים שתהיה אתה בעצמך המנהיג, במקום שתעשה לנו 'אלוקים אשר ילכו לפנינו'? התשובה היא: 'כי זה משה האיש', כלומר: היות ומשה היה אדם בשר ודם, לא ידענו מה היה לו, ולכן אנו מבקשים שתעשה לנו מנהיג על פי הכוכבים והמזלות ומערכות השמים שיורה לנו את הדרך, ואין אנו רוצים במנהיג בשר ודם, ששוב יתעלם מן העין, ועל כן אל יקשה בעיניך שאין אתה נכנס במקומו...

"וַיִּחַל מֹשֶׁה, אֶת פָּנָיו ה' אֱלֹקָיו וַיֹּאמֶר, לָמָּה ה' יַחֲרֶה אַפָּךְ בְּעַמְּךָ" (ל. יא).

מה פשר השאלה "למה ה' יחרה"? מהיכזי תיתי שלא יחרה אפו בעמו, אשר המירו את כבודם בתבנית שור אוכל עשב?

כך תמה הגאון רבי אפרים זלמן מרגליות זצ"ל מבראד, בעל שו"ת 'בית אפרים', והשיב בתירוץ נפלא:

כתב רש"י **(לעיל כ, ב)** שמשנה רבינו טען בפני הקב"ה: 'לא להם ציוית' לא יהיה לכם אלוקים אחרים', אלא לי לבד', ולכאורה קשה: הלא עבודה זרה היא מז' מצוות בני נח, ואיך תלוי הדבר בציווי של "אנוכי" ולא יהיה לך?"

וצריך לומר, שמלשון דבריהם "אלה אלוהיך ישראל" למדו חז"ל **(עבודה זרה ג.)**: 'מלמד שאיוו לאלוהות הרבה'. והנה, בני נח אינם מצווים על השיתוף, ובגמרא **(סנהדרין סג)** אמרו: 'כל המשתף שם שמים ודבר אחר נעקר מן העולם, שנאמר "בלתי לה לבדו"', ולפי זה אינו אלא 'לאו הבא מכלל עשה', שאינו אלא עשה בלבד, ואם כן לא היו ראויים לעונש גדול כל כך.

ואולם, ידענו מה שאמרו חז"ל **(מנחות מא)**: שבעידנא דריתחא מענישים אף על עשה, ומעתה מה נפלאה בקשתו של משה מהקב"ה: "למה ה' יחרה אפך בעמך", שהרי אם לא יחרה אפך ממילא לא ייענשו בעונש כליה, חלילה, על ביטול מצות עשה זו!

השתתפותו של מתפלל לא מוכר במנין הוותיקן הוותיק בשכונת 'סטמפורד היל' בלונדון, אינה תופעה נפוצה. מה עוד, שהאיש נראה זר ומונכר להווי המקום והסביבה, איש לא הכירו ולא ידע את זהותו, האיש לא סיפר כל מידע, נותר שקט ומופנם, ואיש לא עמד על טיבו.

כשהתעניינו בו, הגיב האיש במשיכת כתפיים רפה וחיוך נבוך, ופיו נותר סגור וחתום. אחד מתפללי בית הכנסת, יהודי בשם ר' מרדכי, גמר אומר לעשות כל מאמץ כדי לפצח את התעלומה. החליט לקבוע חברותא ללימוד משותף עם הזר מדי יום, בנסיון לגלות את פיתרון חידתו. אך דוקא הלימוד המשותף העצים את התעלומה. התברר שמדובר באיש יודעי-ספר, אך מי האיש, ומה סיפורו?!

וייה באחד הימים, גילה האיש את שמו, ור' מרדכי ניצל את ההזדמנות ומיד נכנס עמו בשיחה. המשיך לדובב, התענין בכנות, עד שהאיש פתח את סגור לבו בסיפור חיים מדהים, שר' מרדכי נדהם לגלות כי גם לו עצמו יש חלק בו...

'נולדתי בארץ ישראל להורים שומרי מסורת. ולאחר השחרור מהשירות הצבאי בהצטיינות-קיבלתי הצעת עבודה ב'מוסד לביון ולתפקידים מיוחדים'. תחת מעטה חשאיות ולאחר אימונים מפרכים, לא אוכל להרחיב... נבחרתי לשמש כשליח נאמן למשימות מיוחדות ורגישות, בכל זמן ובכל רחבי תבל הממונים עלי היו מרוצים ממני. בתיקי האיש הצטברו ביקורות מחמיאות ואותות גבורה. באחת הפעמים, נשלחתי בצוותא עם חבר נוסף למשימה מורכבת ומסוכנת במיוחד: להתחקות אחרי אחד מראשי הטרור השוהה בציריך - בירת שווייץ, להגיע אליו ולחסלו. אני וחברי נשלחנו למשימה בתליטות נפרדות, שחרנו לעצמנו זירות נפרדות והתחלנו במעקב...'

ר' מרדכי הביט בו בעיניים קרועות, המום מהסיפור המרתק הנפרש בפניו, שכמו לקוח מספר בדיוני. האיש לגם מעט מים, כחכה קלות, והמשיך:

'חלק עיקרי מהצלחת הפעולה, הוא למנוע קשר בין שני הסוכנים העוסקים בה, כדי למנוע את חשיפתם. לכן, חילקנו מראש את שעות המעקב בינינו, ורק כשהמעקב הוטלם וקיבלנו הניחה לבצע את החיסול - יצרנו קשר מאובטח, וסיכמנו: המחבל יוצא מדי ערב בשעה שמונה ממסעדה פלונית, ופונה בצומת ימינה.

חיסולו הוא ענין של פיקוח נפש ללא צל של ספק, ולפיכך קבענו שנמתין לו לביל שבת הקרובה, בשעה שמונה בדיוק. מיד לאחר הפניה ימינה. כשרכבו יעבור את הצומת, ניצמד אליו אני וחברי מימין ומשמאל, נבצע את החיסול וניעלם מהזירה תוך שניות...

ביום ששי בבוקר התעוררתי מוקדם, לאחר לילה טרוף שינה, 'היום הוא רגע המשימה' - הזכרת לעצמי, וכדי להפיג את המתיתות יצאתי לחנות גדולה, לקנות מעט מזון ליומיים הקרובים, בדגש על סעודות השבת שאסעד לבדי לאחר החיסול. בעודי משוטט בסתמיות בין המדפים, הגיע מולי יהודי חם וחייכן, ואמר לי בלבביות 'שלום עליכם, יהודי מישראל?' הופתעתי, ידעתי כי חזותי אינה מסגירה דבר על ארץ מוצאי ואני נראה אירופאי מצוי, 'מנין הוא יודע?' הרהרתי, אך כמובן שום מבע פני לא השתנה. הגבתי בהנהון רפה, שנועד להבהיר כי אינני מבין את השפה ואת המושגים עליהם הוא מדבר, אך האיש לא הרפה, ובסופו של דבר, הלבביות החמה שלו המיסה את שנות האלמונים שלי במוסד, הכריעה את חומות קור הרוח והארשת הבטוחה שלי...

נאלצתי 'להודות' שאני יהודי מישראל, ואז, הוא הקסים אותי בהזמנה אישית חמה להשתתף בסעודת השבת בביתו, תוך הדרכה ברורה כיצד ומתי להגיע, ואני נשביתי בקסמו והבטחתי את השתתפותי בסעודת השבת כמעטו... בהגיעי לביתו בליל שבת, שכחתי להציץ בשעון... אין פני מילים לתאר את חווית סעודת השבת המשפחתית הנפלאה שחוויתי. מיד כשנכנס הביתה הגיעו שלושת בניו ושתי בנותיו וכירכו אותם בברכת 'גוט שבת' חגיגית. ואף הוא השיב לעומתם בברכה חמה. הבטתי במחזה כמהופנט, מעודי לא ראיתי סעודת שבת באווירה ביתית וחמימה כזאת. כל הילדים לבושים בקפידה, האב בראש השולחן מנגיע באמירת 'שלום עליכם', ולאחר מכן מקדש על היין כשהוא מטעים כל מילה במתינות... הבטתי כמחושמל במתרחש, באווירה הטובה והביתית, בחום המשפחתי המעונן, בהווי הרוחני הקסום, ושכחתי את עצמי. לפתע הבטתי מבט חטוף בשעון, ואז גיליתי את דבר האירור הנורא. השעה חמשה וחצי.

בעוד חמש דקות עלי להיות במקום אחר. מרוחק קמעא. לפעולת חיסול דרמטית. ידעתי כי שותפי

לבטח כבר ממתין לי שם. ואין לי כל דרך להתקשר אתו, להודיעו על האיחור. אובד עצות ועשתונות קמתי ויצאתי מהבית לכיוון המקום המוסכם, והגעתי באיחור בלתי נסלח של עשרים וחמש דקות תמימות.

המקום, למותר לציין, היה ריק מאדם. רכב המחבל נראה עבר כבר מזמן, וגם את חברי למשימה לא ראיתי. התבוננתי לכל עבר ודי מהר הבנתי כי לפני כמה דקות היתה כאן חוליית טרור מיומנת. מאוחר יותר התברר כי תוכנית החיסול שלנו נודעה למחבלים, והם טמנו לנו מארב. חברי למשימה נרצח בידיהם המונאולות בדם, השם יקום דמו, ועד היום מפעילי אינם מבינים כיצד אני ניצלתי מאש התופת שטמנו לנו...!

האיש ניגב דמעה סוררת, התעשת מהתרגשותו והמשיך: 'הסיפור הזה הפך אותי לשבר כלי. כל נסיבות השיקום שלי עלו בתוהו, ולכן שוחררתי מה'מוסד' מצוייד בפנסיה נדיבה, מהרהר כל העת בסעודת השבת הנפלאה שזיכרונה לא ישכח ממני. הסעודה שהצילה את חיי... בכל רגע ראיתי לגנד עיני את הסעודה ההיא, שהובילה לאיחור. ראיתי בעיני רוחי את מארחי בראש השולחן, את בני משפחתו, וחשתי נגעו צורב לחוש את האור הזה שוב. סעודת השבת הזו חוללה בנפשי תמורה כזו, שלא מצאתי מנוחה עד שנרשמתי לסמינר שהתקיים בשבת, כל כך רוצה ושואף לחוש שוב את המתיקות ההיא... זו היתה תחילת הדרך, ההמשך ברור. כמו ב'מוסד' כך בתפקידי הרוחני, שאפתי למצוינות והעפלה לשיאים. אני עדיין לא שם, אמר האיש הזר וחייך לראשונה חיוך קטן, 'אך אני ממשיך לחתור גבוה...'

'כיצד היה נראה המארח שלך?' - שאל ר' מרדכי מיד, 'האם היה לו זקן באורך בינוני, האם מול שולחן הסלון ניצב שעון קיר גדול?'

'אכן כן', השיב האיש, 'מה קרה?' - לנוכח עיניו הנדהמות, החל ר' מרדכי בוכה חרשית. 'כבר נפגשנו פעם, אמר בשקט, 'האיש שאירח אותך הוא אבי המנוח. הוא גר בכתובת שהזכרת... איטבת לתאר את סעודת השבת עליה נדלת, אני אחד משלושת הבנים שהסבו איתך לסעודה, ושתי הבנות הן שתי אחיות... זה בטוח הוא!' קרא נרגש ונסכר...

כוחה של סעודת שבת אחת... (ניצוצות)

פנינים לשבת
בעיני הלכה ואגדה

דף שבחלקו כתובים דברי תורה, מותר לכתוב בשאר דברי חולין?

רבנו גרשון אשכנזי זצ"ל (חי לפני כ-350 שנה), בשו"ת עבודת הגרשוני (רי"ש סי' יז) כתב לבנו רבי משה - שפיר קאמרת', והנה מילי דעלמא אכתוב לך בנייר בפני עצמו, כדי שלא לערב דברי חול עם דברי קדושה, וכן אני נוהג עם כל אדם ונכון הוא מכמה טעמים... בכך אהובי בני, מכאן והלאה ממני תראה וכן תעשה!.

והנה, בשו"ת משנה הלכות (ח"י, קפג) הביא ראה לדבריו מדברי האבן-עזרא על הפסוק (סוף פ' יתרו) 'לא תבנה אתהון גזית כי חורבן הנפת עליה ותחללה', שאסרה 'העול להשתמש בכלי מתכת לחיתוך אבני המזבח, וביאר האבן-עזרא (שם) הטעם, "ולא דרך הסבא, כולי היה כן כדרך הפיגול, בעבור שהיה קרב לגבי המזבח, אין ראוי להיות הנשאר פיגול, כי יחלל קודש שהקדיש, אם ישאר ממנו עד שהיה פיגול, וככה זה (ה"ה בעינינו), אם יצרתו האבנים לבנית המזבח, אולי יחולל הנכרת מן האבנים לעבודה זרה וזה אינו כבוד". וז"ל, כתב המשנה הלכות, אם אבנים שנחצבו מהאדמה אסרה התורה לעשות בהם תשמיש חול לאחר שהקדש מהם יועד למזבח, ה"ה בדף שנתקדש לדברי-תורה, שייאסר לכתוב עליו דברי חולין.

וכע"ז כתב לאיסור הגאון רבי יהודה אסאד זצ"ל, בשו"ת יהודה יעלה (ח"א, י"ד סי' יא) 'והנוני לעוררך בעתיד א"ה בכותבך לי, תעשה לדברי תורה מדור בפני עצמו על נייר אחד, וענייני רשות על נייר בפני עצמו, והטעם פשוט ומוכן מעצמו. גם בספר חסידים (סי' רפג) כתב לאסור לכתוב דברי חולין בגליון שנשאר חלק מדף של ד"ת. וכן פסק גם בבית לחם יהודה (על גליון הש"ע, י"ד, רב).'

ובשו"ת אפרקטא דעניא (ח"א, סי' ב) הביא להקשות בשם אביו, ממה שאמרו בגמ' בכתובות (טז) 'תלה ליה רב בני חטיל', ופירש רש"י (וון ב"ר מיגאש), שרב שלח לרבי איגרת שלומים, ובין השורות שאלו בהלכה (וע"ע בתוס' שם, דו"ק). ומשמע לכא, שאין חשש לכתוב ד"ת באיגרת שלומים.

ויישב את קושיית אביו, ע"פ דברי הפלאה והמהר"ם שיק בביאור הגמ', שמה שרב כתב את דבריו בין השורות ולא בדרך כתיבה רגילה, הוא משום שבימי רב (שהיה בסוף תקופת התנאים) היה עדיין לאיסור לכתוב תורה שבעל פה, ועל כן שונה רב מכתביה רגילה (שבאופן כזה אין איסור). ולפי זה, ביאר האפרקטא דעניא, אין להוכיח ממעשה רב לנידונו, היות ולרב לא היתה אפשרות לכתוב את הד"ת באופן הרגיל, ולכן כתבם על

משולחן המערכת

נייר שנכתב בו גם דברי חול, אך בלאו הכי אין להוכיח שמותר לכתוב על נייר אחד ד"ת ודברי חול.

והנה, כתב המשנה ברורה (מב, ג) שדף שהתחיל לכתוב עליו דברי תורה, מאחר והתקדש הע"ש ד"ת, אסור לכתוב עליו דברי חולין, ולא מועיל תנאי (לאחר התחלת הכתיבה, א"כ התנה לפני כן). ע"כ. והיינו, ולא"כ הסברה בה, כי לבזיז ד"ת לא מועיל תנאי, והרי כבר התחיל לכתוב ונתקדש הדף (ורק בתשמישי קדושה ככה"ג מועיל תנאי).

ובספר 'נגזרי הקודש' (עמי"ג) הביא ששאל את מרן הגר"ש אלישיב זצוק"ל ע"ז, והשיב ש'פשוט שאין להקל'. והוסיף להקשות לו, שלפ"ז איך כותבים הזמנות לחתונה וכד', הרי בראשם כותבים ד"ת (וכן בעלון שלנו...)? והשיב, 'דפוס שאני'. והבין.

ומרן הגר"ג קרליץ שליט"א (לפרי"ש) ביאר, שההיתר לנהוג כך בהזמנות הוא מפני שעיקר מטרת הכתיבה היא להזמנה, רק שמוסיפים פסוקים, ולכן מותר גם לגזור את הפסוק, ואת שאר ההזמנה לזרוק לפח, הואיל והדף לא התקדש.

והוסיף בגניזת הקודש, שאם תחילת הדף הוא דברי חול, מותר לכתוב בתוכו גם דברי קודש, ואין כאן בזיון לד"ת. והוכיח כן מהגמ' הג"ל (ולא ראה את דברי האחרונים הג"ל), וכן שמע למעשה מהגר"ג קרליץ שליט"א.

וראיתי בספר צדקה ומשפט (טז, כח) לגאון רבי יעקב ישעיה בלוי זצ"ל (בעל הפתחי חושן), שאסר גם הוא בנידונו, והוסיף, שאם לא היה בדעתו לכתוב על כל הגליון, אין נתפסת הקדושה אלא עד מקום שהיה בדעתו, וכ"כ כשהיה בדעתו לחתוך הנשאר לאחרי"כ, ע"ש בראייתו (ומבואר בנימוקים שם), שמועיל רק כשחשב כן לפני תחילת הכתיבה. ע"כ. והוא כמבואר במשנ"ב שהובא לעיל].

ולכאורה, לפי כל האמור לעיל ייצא, שייאסר גם לכתוב מאחורי הדף, והגם ששם לא כתובים ד"ת, כי כבר נתפסה הקדושה בדף. כנלע"ד [וע"ע בשו"ת אגרות משה (י"ד, ח"ב סי' קל"ז)].

העולה מן האמור: דף שהתחיל לכתוב בו דברי תורה, אסור לכתוב בחלקו האחר דברי חולין, ולאחר שהתחיל לכתוב ד"ת, לא מועיל בזה תנאי, אא"כ חשב מתחילת הכתיבה לכתוב רק על חלק מסויים מהדף.

לעילוי נשמת זניאל הכתם בן דוד, אליוו בן חנה יונה, אליהו בן פרוח, שלמה בן יוסף, פנחס בן דוד, איתן בן פנחס, דודו בן אביבה, שושנה פורח בת טאום, יעל בת רבקה, חנה יונה בת הומיה, פריצן נמני בת עוסינגא, לאה בת ישכר, שרה בת פנחס, שמחה בת מרים חיה, שלמית חווה בת הר"ר דניאל ד'ל.

לדיווג הבון שרה בת אליה, אליהו בן אביגיל

לרפואת אביעד מאיר יהודה בן עדית טל, ראובן בן שרה, היראל עמיש"י בן אורה אביגיל בתושת"י

העלון מוקדש להצלת ברו"ג יש בן אילה, רחמים בן מוניה, עדין ולילך בני מרים, משפ' מנצור וכל התורמים והמסייעים בהפצה. יהודה בן מרגו, משפ' מאיר.

גליון

269

פרשת כי תשא תשע"ט

לרחוב ירושלים שלא לצורך, רק כדי שאוכל ללוות אותו בדרכו האחרונה. [פניני עין חמד']

זֶה יִתְּנוּ... מִן־צִיַּת הַשָּׁקֶל (ל, יג)

טעם נפלא לכך שציונה התורה ליתן דווקא מחצית השקל ולא שקל שלם, מביא מרן החיד"א בשם רבי שלמה אלקבץ: ללמדנו על ה'ערבות' של כלל ישראל, שאי אפשר שיאמר יהודי שיכול הוא לחיות לעצמו בעבודתו את ה' יתברך, וכך יוכל להגיע לשלמות ללא הפרעות וטרדות של אחרים, אלא אדרבא, יש לדעת כי כל אחד מישראל הוא רק 'חצי' כשהוא לעצמו! והאפשרות היחידה להגיע לשלמות היא רק בערבות ושיתוף עם הזולת, בערבות ונשיאת עול עם השני, רק כך יוכל להגיע האדם לשלמות בעבודתו, ללא זה הוא נשאר רק חצי!

כדי להבין מה זו 'נשיאה בעול עם השני', נביא מעשה מרטיט ממרן הגר"ח שמואלביץ זצ"ל, ראש ישיבת מיר [הובא ב'אוצרות התורה']. מסופר, כי בעיצומה של מלחמת השחרור נולד להגר"ח שמואלביץ בן. בימים אלו היתה סכנה של ממש בהליכה ברחוב ללא מגן ומחסה, אבל ברית המילה התקיימה בבית החולים, כשהפגזים נוחתים מכל עבר ומרעידים את קירות הבית. בדרך לא דרך עשו ר' חיים ובני ביתו את הדרך עד לבית החולים. כשהסתיימה הברית ורצו לחזור, גברו ההפגזות, ולכן הדרך חזרה נעשתה בריצה, וצריך היה להמתין לנפילתו של הפגז לרוץ ולתפוס מחסה בפתחו של בית, להמתין שוב לנחיתתו של הפגז הבא ושוב למהר ולמצוא מסתור בפתחו של בית אחר.

באחת הפעמים של ההתקדמות שבין פגז לפגז, הבחין ר' חיים בפתחו של אחד הבתים בילד, שהיה חבוש בידיו וברגליו, וים של צער ומכאוב נסוך על פניו המיוסרות. ר' חיים נעצר כך באמצע הרחוב והחל בוכה, בן משפחה שלוהו אותו, זעק לעברו למהר ולתפוס מחסה מפני הפגז שעומד ליפול, ואולם ר' חיים לא מסוגל היה למוש ממקומו, והמשיך להתבונן בילד הסובל כשהוא בוכה וממרר על כאבו, בהיותו הוא עצמו נתון בסכנה.

לאחר זמן מה המשיך ר' חיים במנוסתו מפני הפגזים, וכשהגיעו למחסה הסביר לבן משפחתו, מדוע לא יכול היה לזוז ממקומו בראותו את צערו של הילד. הוא הסביר ואמר,

זֶה יִתְּנוּ (ל, יג)

יום שישי, על דלת ביתו של מרן הגאון רבי נסים קרליץ שליט"א מתדפק יהודי, מעטפת כסף נתונה בידיו, הדלת נפתחת, והאיש נכנס אל חדרו של הגאב"ד.

"זו תרומה עבור כולל 'חזון איש'" אומר הלה.

ברכת "יישר כח" מלווה את האיש בדרכו החוצה.

שבוע חולף, יום שישי קרב ובא. שוב נצרר כסף במעטפה, ובהגיע יום שישי עושה היהודי את דרכו למסור את התרומה למרן הגאון ר' נסים קרליץ עבור החזקת הכולל. מעשה זה חזר על עצמו מדי יום שישי במשך שנים ארוכות.

יום אחד, לאחר שנים רבות, צעד רבינו ברחובות בני ברק, בהיותו שקוע בלימוד, תוך כדי הילוכו הסיח דעתו מהדרך, ולפתע בלי שהתכוון כלל מצא עצמו ברחוב ירושלים שבעיר בני ברק. עוד לפני שהספיק לשוב על עקבותיו, נקלע רבינו ללוויה שעשתה את דרכה ברחוב ירושלים.

כמובן שרבינו הצטרף אל המלווים כפי שמורה ההלכה. בעודו צועד אחר מיטת הנפטר והנה ניגש אליו אחד המלווים, היה זה היהודי שמגיע מדי ערב שבת לתרום כסף עבור החזקת הכולל. נרגש ותמה פנה אל הגאון רבי נסים בשאלה: "כיצד ידע הרב להגיע ללוויה?"

רבינו לא הבין את שאלתו והשיב בפליאה: "לא ידעתי ולא התכוונתי למאומה. רגליי הוליכו אותי לכאן בלי כוונה, ומכיוון שנקלעתי ללוויית המת המשכתי ללוות כמו שמורה ההלכה".

"הרי זו השגחה מיוחדת משמים!", היהודי התרגש מאוד, "היהודי הנפטר הוא זה שתרם את הכסף לכולל 'חזון איש' מידי יום שישי, ומאחר ונדיב זה רצה להישאר בעילום שם - הוא עשה אותי שליח להעביר את כספו מידי שבוע בשבוע לרבינו במשך שנים רבות. והנה לפתע אני רואה את הגאב"ד משתתף בעצמו בהלוויה".

כאשר שמע זאת הגאון רבי נסים אמר: "ההסבר לזה הוא שזכות החזקת התורה של אותו נפטר היא זו שגרמה שאזכה לגמול עמו הכרת הטוב המגיע לו, ולכן נקלעתי

"סכלים חושבים ש'לשאת בעול' פירושו רק לעזור לשני, וכאשר אדם נפצע וכבר חבשו אותו בידיו וברגליו, ומעתה מסוגל כבר לעשות הכל בכוחות עצמו, כבר אין במה לעזור לו. לא ולא!", אמר ר' חיים, "נכון שלעזור לו פיזית אי אפשר, אבל מה עם 'נשיאה בעול'? אפשר ואפשר לעזור לו - להתחלק עמו בכאב!". זה נקרא לחיות את הזולת! זוהי שלמות של ערבות!

מעשה נפלא נוסף, סיפר הגר"א **בבבצל שליט"א**, רבה של העיר העתיקה: בישיבה לבעלי תשובה היו בחור ובחורה שעמדו להינשא, וכבר שלחו הזמנות לחתונה. והנה מספר ימים לפני החתונה, סיפרה הכלה כבדרך אגב, שבעבר היתה נשואה לגוי מסוים בארגנטינה. הידיעה נפלה כרעם ביום בהיר על ראש החתן, משום שהיה כהן, וכידוע אשה שחייתה עם פסול חיתון אסורה לכהן. מה עושים? הרי ההזמנות כבר נשלחו וההורים כבר הגיעו מחו"ל? אמר רבו של הבחור: "בוא נלך לרבי **שלמה זלמן אויערבך**, אולי ימצא פתרון". כשהגיעו לביתו הייתה השעה אחר חצות הלילה, אבל משום דחיפות העניין העזו לעלות לביתו. למזלם האור עדיין דלק. הרב יצא מחדרו ושמע את כל המעשה. מובן שהתשובה הכואבת הייתה ברורה, הזוג לא יכול להתחתן על פי ההלכה!

ואז התרחש דבר נורא, באותו רגע פרץ מן הרב אויערבך זצ"ל בבכי קורע לב, שפשוט אי אפשר היה לעמוד מולו. הוא המשיך ובכה ללא הרף. הנוכחים הרגישו נבוכים על הצער העצום שגרמו לראש הישיבה, ולא ידעו את נפשם. אחר זמן מה יצאו את הבית ברגשות מעורבים של צער על המצב, אבל בעידוד שקבלו מההשתתפות הכנה של מן הגרש"ז זצ"ל במצבם. לא יאומן מה זו דרגה של 'נשיאה בעול', להרגיש כאילו זה הצער שלי.

אבל צערו של מן הגרש"ז לא היה לחינם. סוף המעשה היה מפתיע עד מאד: אם על פי ההיגיון ההלכתי לא מצא הרב פתרון לבעיית בני הזוג, הרי שבלבו הרחום ובנשיאתו בעול עם צערם, הביא את הפתרון! הדמעות של הרב קרעו שערי שמים, והישועה הגיעה לאותו הזוג! למחרת הגיע יהודי מארגנטינה שהכיר את הזוג, וכששמע על הבעיה שהתעוררה, סיפר שהוא מכיר היטב את הגוי שהיה בקשר עם הבחורה בחו"ל, והוא בוודאות אינו גוי אלא יהודי, המעלים יהדותו... **'לקראת שבת מלכתא' - הרב בנימין גולד**

היו אלו ימי המנדט הבריטי. זעקות נוראיות פילחו את ערפילי הבוקר של יום סתווי בכניסה לירושלים, ליד ליפתא. אלה היו צעקות שגעון, שלא מעלמא-הדין. אכן כן, הרעש המטריד הזה פילח את כותלי בית חולי הנפש שניצב לו באירוניה חצופה משהו, דווקא בואכה עיר הקודש.

מי צועק? למה צועק?

- תשובה בהמשך.

הם צעדו שלושה. האבא הגדול הגה"צ רבי **אריה לוי** זצ"ל, שזקנו יורד על פי מידותיו, ולידו שני בניו הקטנים, עדיין לא בני מצוות, רפאל בן 8 ושמעון בן ה-6.

"המתינו כאן" ביקש האב הצדיק וניגש לחנות מכולת ליד תחנות האוטובוס. הוא שלף שילינג מכיסו, תחבו ביד המוכר והחל לבחור ולמלא את שקית הנייר בממתקים, עוגות וסוכריות צבעוניות. וכמובן, הוא לא שכח לטמון גם חתיכת חלבה שראוי להתכבד בה.

"לאן הולכים אבא?" שאלו הקטנים.

"לתת מתנה קטנה ומתוקה לקרוב משפחה" השיב.

אחרי 20 דקות של הליכה מזורזת, הם ניצבו מול בית החולים לחולי-נפש סמוך ונראה לכפר ליפתא. האב ר' אריה ביקש משני בניו לנח תחת עץ החרוב, בשיפולי המורד בואכה בית-החולים: "אני חוזר תוך עשר דקות, ובינתיים שנו את משניות מסכת שבת ואבחן אתכם כשאחזור".

המחזה הזה חזר על עצמו במשך שנים מספר. כל ראש חודש צעדו האב ובניו מן הבית למכולת, שם התמלאה שקית הנייר בממתקים, אחר כך צעדו בזריזות לעבר בית החולים, השניים שינו משניות תחת עץ החרוב, ואבא חזר אחרי 10 דקות או רבע שעה, ובחן אותם. הם ידעו ששם בתוך הבית הגדול הזה, גרים אנשים לא יציבים בנפשם. 'משוגעים', הם ידעו שיש שם אדם שאבא שלהם אוהב ודואג לו, הם הבינו שמדובר בקרוב משפחה... ותו לא.

אחרי ארבע שנים הסתיימה תקופת המנדט הבריטי והבריטים נטשו. בית החולים לחולי נפש פונה, החולים פוזרו, חלק מהם נפטרו בצוק העתים. אבא ר' אריה כבר לא עשה את הציר הקבוע של כל ראש חודש, ורפאל ושמעון לא שאלו הרבה שאלות. הם תארו לעצמם שקרוב משפחתם כנראה נפטר... וגם הסיפור הזה אט אט שקע אל מעמקי התודעה, מבלי לתת לו תשומת לב מיוחדת. הם שכחו אותו. לימים כשאבא ר' אריה נפטר, הם ישבו שבעה כאשר כל איש מזרם המנחמים מספר על זווית חסד חדשה שנבעה ממעיינותיו של אביהם הנערץ. ואז הגיע אביגדור. איש קשיש חבוש כובע מצחיה ובידו סל פלסטיק ובו ירקות.

"שלום, קוראים לי אביגדור, אתם לא מכירים אותי, אבל אני הכרתי את אבא שלכם לפני 25 שנה, ויותר. הייתי אח בבית החולים לחולי נפש בליפתא. בוקר אחד, ניצב אביכם בפתח בית החולים ושאל: תסלחו לי אני שומע מכאן זעקות נוראות, מחרישות אוזניים... מי צועק?!" ר' אריה אביכם הבחין מיד עם כניסתו למחלקה, באותו חולה גבה-קומה אך כפוף שצעק כמו מטורף, מילים בלי פשר בלי קשר, כשהוא מקפץ ובוועט ונוגח ראשו בקיר הבטון. ניגשתי אליו, ואז הוא שאל: "למה הוא צועק? ולמה חוץ ממנו כולם שקטים?" הסברתי לו כיצד מתנהל כאן בית החולים על פי הנחיות הממשל הבריטי. ובכן, לא כל חולה זכאי לתרופות הרגעה.

על פי הנחיית הבריטים, רק חולה שיש לו קרובי משפחה שמגלים בו ענין, והם קצת לוחצים במקומות הנכונים זוכה לקבל תרופות הרגעה. תבין אדוני, אמרתי לאביכם, לחולה הזה נחמיה בודלבסקי, אין שום מכר או קרוב. הוא ניצול שואה בן בלי בית...".

המשיך אביגדור בסיפורו: "נחמיה בודלבסקי?" צעק אביכם ר' אריה בהתרגשות, "אני קרוב משפחה שלו. אני לא מאמין, ריבונו של עולם, נחמיה ניצל מהשואה והרי הוא לפני...". ואז ניגש אביכם אל נחמיה המטורף, חיבק ונישק אותו בחום ובאהבה, הוציא מכיסו מספר סוכריות, והורה לי להודיע לממשל הבריטי שהוא דורש במפגיע לדאוג לו לתרופות, והוא גם שלף שני שילינג כדי לעזור במימון התרופות. וכך מדי ראש חודש היה מגיע אביכם אל נחמיה החולה - שרוב הזמן בהה באוויר ופה ושם השמיע משפט מבולבל - עם שקית נייר מלאה ממתקים. יושב עמו רבע שעה, משוחח עמו בחמימות רבה. אביכם דיבר, ונחמיה שתק ולעס, רגוע ונינוח. לפני שנפרד ממנו נישק ר' אריה את נחמיה במצחו וברך אותו שיזכה לרפואה שלמה. נחמיה היה מחייך באושר, אבל נחמיה מעולם לא הבריא. יומיים לפני הכרזת המדינה כשהיינו בעיצומו של פינוי בית החולים, הוא לקה בליבו ופירפר בין חיים למוות. הצלחנו לייצב את מצבו, וכשהוא חזר להכרה, הוא סימן לעברי וביקש להשמיע כמה מילים: "אביגדור אני רוצה שתדע, הרב עם הזקן הארוך שהביא לי כל ראש-חודש ממתקים, הוא צדיק. הוא בכלל לא קרוב משפחה שלי, מעולם לא נפגשתי איתו עד ליום שהוא בא לבית החולים עם הסוכריות. אני יודע אביגדור שרק בזכותו נתנו לי תרופות הרגעה, לפני שהוא הגיע שאגתי כמו אריה רעב בכלוב, ואם היו לי כמה דקות של אושר בחיים האיומים שעברתי אחרי השואה הנוראה, אלו היו הדקות עם ר' אריה, עם הסוכריות, וחתיכת החלבה, עם הנשיקה במצח והברכה מכל הלב. אני מבקש ממך אביגדור שתגיד לו שאני אוהב אותו, ואני מבקש ממנו סליחה על כך שמעולם לא אמרתי לו תודה. תגיד לו אביגדור את האמת, שחוץ מהדקות האלה, דקות הגסיסה שלי, לא יכולתי להוציא משפט אחד שלם. תגיד לו תודה בשמי אביגדור. זו הצוואה שלי".

רפאל ושמעון מחו דמעה סוררת. "ואנחנו, כשאבא עשה חסד של אמת עם יהודי אומלל ניצול שואה, שיננו משניות מתחת לעץ החרוב".

[מתוך ספריו של ר' ק. לוי]

אם דברנו על נשיאה בעול עם חברו כדי להתחבר לזולת, ושרק כך היא צורת העבודה המצווה עלינו, על אחת כמה וכמה שמצווים אנו להתרחק מכל סרך מחלוקת שבודאי 'מפרידה בין הדבקים' ופוגעת באחדות כלל ישראל.

המחשה לדברים נראה במעשה הבא: העיר אוז'רוב שבפולין היתה עיר לא גדולה, אך נחשבה למגדלוררוחני הפועם בעוז. בימים שלפני מלחמת העולם הראשונה, כיהן בה כרבי הרה"ק רבי אברהם שלמה מאוז'רוב זי"ע, ובנו -

הרה"ק רבי משה יחיאל מאוז'רוב זי"ע, בעל ה'באר משה', כיהן בה כרב בלעדי, ואף פתח בעיר ישיבה, לצד פעילות חסד עניפה למען נזקקי העיר. למרות שהוצעו לו הצעות רבנות מכובדות ונחשבות מהעיר אוז'רוב, ויתר עליהן והעדיף להמשיך להתמסר לצרכי הקהילה - הרוחניים והגשמיים כאחד. ואז הגיעה מלחמת העולם הראשונה, בשנים תרע"ד - תרע"ה. העיר אוז'רוב הפכה לשדה קרב מדמם, והראשונים לשלם את המחיר - היו כמובן היהודים. הכוחות הרוסים החליטו על גירוש כל יהודי העיר, שנאלצו לאסוף את מיטלטליהם ולצאת אל הלא נודע, כשמבטי לעג של שכניהם הגויים מלווים אותם לדרכם. עוד טרם יצאו כבר כבשו איכרי הסביבה כל בית או נכס יהודי, נכנסו, גנבו, שדדו ובזזו מכל הבא ליד, וכל זאת לעיני היהודים הרואים באובדן נכסיהם ועיניהם כלות. אם לא די בכך, בצאתם את העיר פקדה שריפה קשה את כל העיר ומבואותיה, כילתה את בתיה וחוללה שמות בכל הרכוש שנותר. בני הקהילה מצאו את עצמם בעירום ובחוסר כל, וכשהתירו להם הרוסים לשוב העירה - שבו כולם לאוז'רוב חפויים ואבלים, מחפשים מוצא, עידוד וניחומים על כוס התרעלה העוברת עליהם. ה'באר משה' נזעק להצלת אחיו, במאמץ אדיר גייס כספים והחל לכוון את הקהילה מחדש, ואז התרגשה ובאה עליו צרה חדשה: מגיפת הדבר. המגיפה הפילה חללים רבים, בהם גם הרבנית הצדקנית רעייתו של ה'באר משה'. מיד אחר כך, בשנת תרע"ח, נפטר עליו אביו הרה"ק רבי אברהם שלמה זי"ע, והוא נותר אלמן ויתום מאביו הגדול, כשעול הקהילה המרוסקת והמדממת כולה מוטל על כתפיו הצעירות... כאן התגלתה דמותו המאירה של ה'באר משה' במלוא יפעתה. הוא לא נתן לגזירות הקשות לשבור את רוחו, והוא שעמד לעדתו כעמוד האש - המאיר את הדרך החשוכה ומחמם את הלב. בכוחות לא לו אסף את השברים, ופעל כדי לשוב ולבנות את בית הכנסת ואת מקווה הטהרה, את מוסדות החינוך ואת בתי התמחוי, הכל בנה בעל ה'באר משה' בעשר אצבעותיו לאחר החורבן הנורא שעברה הקהילה. ואז, לאחר שנים של מסירות נפש והשקעה אדירה עד כלות הכוחות, לאחר לילות כימים של עבודה מאומצת למען הכלל והפרט, לאחר הקרבה שאין מילים לתארה למען קהילת אוז'רוב עד שראה אותה פורחת כבתחילה - - - נשא ה'באר משה' את רגליו, והיגר לארצות הברית. במהירות, בחופזה, כנמלט ממש. מה קרה לו לרבי האהוב והנערץ שבנה את הקהילה מחורבותיה? מה הכריח אותו לברוח לארץ כה רחוקה לאחר שכה התמסר למען תושביה?! שנים ארוכות ריחפה השאלה בחלל, עד שה'באר משה' בעצמו נתן את התשובה...

היה זה שנים רבות אחר כך, לאחר מלחמת העולם השנייה. אל חדרו נכנס יהודי, ותינה את צערו. הוא סיפר כי בנה בעשר אצבעותיו את מוסדות הקהילה בשכונה בה הוא מתגורר, פתח את בית הכנסת וארגוני הסיוע בקהילה, והתמסר להצלחת כל אחד מבני הקהילה - רובם אודים מוצלים מאש התופת הנאצית. "ולאחר כל זאת", סיפר אותו

יהודי ופרץ בבכי, "בני הדור הצעיר, רוצים להשתלט על הקהילה שבניתי במאמץ רב ותוך מסירות נפש. הם החלו לשנות את סדרי הזמנים, מבקשים לשנות את סדר היום בבית הכנסת, פועלים הפוך מכל הוראה שלי. רבי!" פנה היהודי אל ה'באר משה', "עוצה לי עצה כיצד להתמודד עם הצרה הנוראה הזו שניחתה עליי בעיצומו של יום בהיר!"

ואז, פנה אליו ה'באר משה', וסיפר את סיפור חייו. את מסירותו והשקעתו למען הקהילה באוז'רוב שבפולין, את מלאכת השיקום שהשקיע, ואת בית המדרש והמוסדות שפתח ופיתח. 'ובכל זאת ברחתי לארצות הברית, התדע למה?!' היהודי שם אוזנו כאפרכסת, סוד גדול עומד להתגלות. וכך סיפר הרבי: 'כי לפתע קמו אנשים וקראו עוררין על היותי מנהיג הקהילה ורבה הבלתי מעורער. ידעתי שיש לי חסידים רבים בעיר, ידעתי שהם ילחמו על כבודי וינהלו קרב עיקש על מעמדי – ודווקא לכן ברחתי. ברחתי מהמחלוקת הנוראה הזו שאימה לפרוץ, העדפתי להגיע למקום ציה ושממה כמו ארצות הברית באותם ימים – ובלבד שהמחלוקת לא תיגע בשולי בגדי, שלא יהיה לי חלק בה ולו כמלוא נימה!' הרבי נשם עמוקות והמשיך: 'הלא תדע בני, מה היה הסוף העצוב של הקהילה'. כאן פרץ הרבי בבכי על צאן מרעיתו, למרות השנים הרבות שחלפו ולמרות שברח מאש המחלוקת שאימה להתלקח ביניהם – צערו על בני הקהילה היה כאובדן בניו ממש. 'כשהנאצים ימ"ש נכנסו העירה, הם אפילו לא טרחו לשלוח את יהודי אוז'רוב למחנות. פשוט העמידו את כולם בשתי שורות ישרות, וירו בהם בזה אחר זה...ואני ניצלתי. כי ברחתי מאש המחלוקת!' – סיכם הרב, והותיר לבן שיחו להסיק לבד את המסקנות...

את הסיפור הנפלא הזה, שמענו מינו של ה'באר משה', הרה"ח ר' דוד בקר שליט"א בן כ"ק האדמו"ר מאוז'רוב שליט"א, והוא טומן בחובו מסר נורא הוד: אש המחלוקת היא קטסטרופה נוראית, היא פוגעת בצודקים ושאינם צודקים כאחד, אינה מבחינה בין טובים לרעים. כשרואים מחלוקת מתגלעת, כשניצוץ מחלוקת מתחיל להתלקח – אדם חכם נושא את רגליו ובורח, מה לו ולצרה הזאת. יתכן שהוא צודק, יתכן שהוא מאוד מאוד צודק, לפחות כמו ה'באר משה' ביחס לקהילה אותה הקים וייסד ושיקם. ועדיין, כדאי לראותו מול העיניים כדי לזכור כיצד נהג, כדי להימלט ולהינצל. רק האחדות – היא המבטיחה סייעתא דשמיא, ברכות שמים, רוממות הרוח. אחדות מרוממת את בני ישראל, מקרבת אותם לאביהם שבשמים, מביאה בכנפיה ישועות וברכות לרוב. הבה נשמור על אחדותנו מכל משמר, כי כוחנו באחדותנו! [פיני פרשת השבוע']

וַיֵּרָא הָעָם כִּי בָעֵשׂ בְּמִשְׁחָה לְרַדֵּת מִן

הַהָר (לכ, א)

הבה ונראה: כיצד הביא השטן את ישראל לידי חטא העגל?

הדברים מפורשים בדברי חז"ל, על הפסוק: "וירא העם כי בשש משה לרדת מן ההר..." (שמות לב, א): "בשעה שעלה משה למרום אמר להן לישראל, לסוף ארבעים יום בתחילת שש אני בא. לסוף ארבעים יום בא שטן וערבב את העולם. אמר להן: משה רבכם היכן הוא? אמרו לו: עלה למרום. אמר להן: באו שש - ולא השגיחו עליו. מת - ולא השגיחו עליו. הראה להן דמות מיטתו. והיינו דקאמרי ליה [זהו שאמרו] לאהרן: 'כי זה משה האיש לא ידענו מה היה לו' (שבת פט.)".

מסביר **הסבא בנובהרדוק** בספרו **'מדרגת האדם'**: זהו כוחו של השטן, להביא חושך, אפלה וערפול, לצייר דמיונות כוזבים, ואז ברגע של רפיון החליטו החלטה פזיזה - וכבר עשו עגל. אילו היו ישראל אומרים: "אין מה למהר, נמתין עוד יום אחד ונראה" - היו ניצולים מן החטא האיום. לא לחינם אמרו: 'הפזיזות - מן השטן'. אבל המתניות מצילה מן החטא, כמאמר הכתוב: **'ועוד מעט - ואין רשע'**, חכה רגע - ותינצל מן העבירה! ועל כך אמר שלמה המלך בחכמתו: 'החכם עיניו בראשו, והכסיל בחושך הולך' (קהלת ב, יד), ושאל **החזוהי מלובלין** זצ"ל: הכסיל, בחושך הולך. ומה עושה החכם בחושך? התשובה היא: החכם אינו הולך! כשהמוח מעורפל בחושך ואפילה, לוקחים פסק זמן! [**בנועם שיח'**]

מסופר על הגאון **'החכם צבי'** זצ"ל שכאשר למד בבחרותו בישיבה, התאכסן אצל בעל בית אמיד, אבי אביהם של בני משפחת רוטשילד. הימצאותו בבית זה גרמה קשיים לא מעטים, כיוון שבהיותו מתמיד עצום הגיע לפעמים אל הבית בשעת לילה מאוחרת. בני הבית לחצו על אביהם שיוציא את הבחור וישלחו למקום אחר, אך הוא לא נענה להם. כך נמשך הדבר זמן רב, ובעל הבית עמד בנסיון ולא העז להוציא מילה אחת של טרניה מפיו. ויהי היום, וגם בעל הבית עצמו הגיע למצב שכבר לא היה מסוגל יותר לסבול את הקשיים. היה זה כאשר בדיוק באותו יום ניתקל בבעיות שונות בענייני מסחרו, ובליבו הצטברו מלאי של תחושות-כעס ומרירות, וכל אלה הביאוהו לפלוט כמה מילים נגד הבחור, אמנם הוא לא אמר לו במפורש שייצא מביתו, אבל הנימה שהיתה בפיו גילתה על יחס שונה מעט ממה שהיה עד אותו היום. מיד לאחר מכן הרגיש בעל הבית בדבר, והתחרט מאוד על כך, אף ניגש אל הבחור וביקש ממנו בדמעות מחילה, סליחה וכפרה.

והנה, לא עברה שעה קלה מאז פליטת הפה, הגיעו פרנסי הקהילה הסמוכה לבקש מהבחור שיכהן כאב"ד בעירם. ה'עסקה' נחתמה בו ביום, וכבר למחרת יצא ה'חכם צבי' מן הבית ועבר להתגורר בעיר ההיא. בצאתו את הבית, פנה לרוטשילד ואמר לו כדברים האלה: "עוד בתחילת בואי אליכם, נגזר משמים שזה יהיה היום האחרון. אם היית מגלה אורך רוח עוד שעה קלה בלבד, ולא היית מתרעם על הקשיים שגרמתי לך על ידי לימוד התורה שלי - היית זוכה לבנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות. עכשיו שלא זכית לכך - בנים מופלגים בעשירות וממון יהיו לך, אך בנים תלמידי חכמים - לא יהיו לך..." [**אגעדאנק'**]

יגל לבי

גליון מס' 256

פרשת כי תשא י"ח אדר א' תשע"ט כניסת שבת י"ם: 16:55 מוצ"ש: 18:09

כי תשא

כי תשא את ראש בני ישראל לפקדיהם (שמות ל, יב)

בפרשתנו "כי תשא את ראש בני ישראל לפקדיהם". ביאר בה הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע וז"ל: "הנה 'תשא' לשון הגבהה הוא. ויש לרמז, למשל, הטובע בים – כל זמן שראשו מבחוץ ואינו משוקע בתוך הים לא יזיק לו. כמו כן ייאמר גבי 'פרנסתו של אדם' אשר נמשלה לים והדאגות וטרדת הפרנסה הם גלי (אותו) הים, והעיקר לשמור ולהגביה את ראשו – שהראש לא יהיה משוקע בתוך גלי הים. זהו יכי תשא את ראש בני ישראל' העיקר להגביה את הראש וחמומו לפקודי ה', וממילא אף שהגוף עוסק בפרנסה, גופא בתר רישא גרירא", עכ"ל.

וכן ביאר הרה"ק מקאצק זי"ע, בקרא (תהלים כ"ח ב') "יגיע כפיך כי תאכל", כי בדווקא אמר יגיע כפיך ולא יגיע ראשך, לומר, שאף שפעמים ועל האדם להתעסק בפועל ידי, לצורך פרנסתו או לשאר עניינים, מכל מקום יראה לעסוק בהם רק בידי, ואילו ראשו ומחשבתו לא יסקעו יחד עם ידיו בפועל הגשמי. אמנם למעלה זו – שיישאר ראשו צף מעל פני המים יגיע רק על ידי האמונה שהקב"ה הוא הזן ומפרנס לכל, וכמו שכתב הפלא יועץ וז"ל: "שיאמין באמונה שלימה שאין אדם נוגע במה שמוכן לחברו, ואפילו אם היה הוא יחיד בעולם לא יעדיף להרוויח יותר ממה שגזור עליו. ואם יתווספו סוחרים כמותו לאלפים ולרבות, לא יחסר ממה שקצוב לו" עכ"ל. אז יבין שלא יתן לו ולא יוסיף לו אם יצרף את ראשו ומוחו ליגיע כפיו, כי כל הנקצב לו ממילא בוא יבוא אליו בכל אופן. הרה"ק ה'אבני נזר' זי"א (נאות דשא ח"א דברים מפי השמועה) המליץ בדברי הזו"ל (קידושין כט.) "האב חייב ללמד את בנו... וי"א אף להשיטו במים", שכמו השט במים, הרי אף שגופו שקוע במים מכל מקום חייב להיות ראשו ממעל – מחוץ למים, כך ילמד האב את בנו, שבכל עת עיסוקו בגופו בענייני גשם, יעסוק בהם רק בגופו, אבל ראשו ומחשבתו יהיו 'מחוץ למים' למעלה, כלפי שמים.

וכמעשה שהיה עם הרה"ק רבי חיים מקראסנא זי"ע, שהיה יושב יומם ולילה סגור ומסוגר בחדרו על התורה ועל העבודה, וכמעט שלא היה יוצא אל המון העם. פעם הגיע לעיר קראסנא גוי מומחה, שהיה עושה 'יחכמות' שונות ומשונות, ואחת מהן שקשר חבל דק מגזות הנחר אל עבר האחר, והיה מהלך ופוסע על החבל ועובר מעל הנחר כולו, כמהלך על היבשה בשלוח ובבטחה. ויקהלו כל העם בני העיר לראות את המחזה הנורא הזה, ואף הרה"ק רבי חיים יצא אל עבר הנחר לראות את המחזה הנורא, ויפלא העם: מדוע יצא הצדיק הקדוש מדי' אמותיו של קדושה וטהרה לראות המחזה? אחר גמר המחזה פנה הרה"ק לשוב אל ביתו, בהיותם בדרך שאלו המשמש – "ללמדנו רבינו על מה ולמה ראה הרבי להגיע תנה לצפות באותו ערל, המהלך מעל הנחר וכפסע בינו לבין המוות?", וענהו הרבי: "ראה נא, גוי זה מהלך ומסכן את נפשו עבור פרנסתו, אך מכל מקום באותה שעה שהוא מהלך על גבי החבל, אינו מעלה בדעתו מאומה מענייני הפרנסה, אלא כל מעייניו ומחשבותיו שקועים אך ורק בפסיעותיו בחוט הדק אשר הוא עובר עליו, שהרי אם יסיח דעתו אף לרגע כמימרא לחשוב על פרנסתו וכדו', מיד ימטע ויצנח לתוך הנחר (וכבר לא יצטרך לפרנסה...)). כמו כן יש לנו ללמוד מהאי גברא, דאף כשיוצאים אנו על הפרנסה ועל הכלכלה, וכל חד וחד טרוד מבוקר עד ערב להביא טרף לביתו, מכל מקום צריכים אנו לדעת שבעת העיסוק בפרנסה אין לנו לתלות את מחשבתנו ודעתנו כי אם בקל עליון (שאין הפרנסה תוצאת ההשתדלות), שאם לא כן מיד ניפול ח"ו מחשבות פיגול באמונה, ואין לנו כי אם לקשר את מוחנו ולבנו באביו, כי ממנו תבוא לנו הפרנסה בריווח ובנקל".

ביסוד זה היה הרה"ק רבי יחזקאל מקאז'מיר זי"ע מבאר את דברי הגמרא (ברכות ח.) "גדול הנהנה מיגיע כפו יותר מירא שמים", ולכאורה צ"ב במה גדלה מעלתו של הנהנה מיגיע כפיים יותר מהירא שמים? ובואר, שהכוונה לעוסק ביגיע כפיו בלא שגייע ראשו, שאף בעסקו בענייני עולם הוא רואה את בוראו בכל צעד ושעל, מדרגה זו של אמונה זכה וברה, עולה יותר על מדרגת ירא שמים (הואב בחמדת דוד פרי עקב).

איש יהודי היה באחת מעיירות גאליציא, ולו ממון הרבה כחול הים. באחד הימים הלווה זה האיש סכום גדול לאחד מבני ישראל העניים... ובהגיע עת וזמן הפירעון "והילד איננו"... מה עשה זה המלווה? קיים רק את הסיפא של הפסוק – "...תהיה לו כנושה", והיה הלח מרדף אחריו ולוחץ עליו בכל מיני לחץ ודחק. הלווה שלא הייתה בידו אפילו שווה פרוטה, החליט בלידת ברירה לברוח אל עיר אחרת, אך לא הועיל במאומה כי המלווה דף אחריו לשם, גם בעיר השלישית והרביעית לא ניצל מצפורני המלווה, וכך כשיה בורח וזה רודף הגיע עד העיר בעלזא בימיו של הרה"ק המהר"א זי"ע, שם קיווח למצוא מנוח לנפשו אבל גם שם ראה לפתע את המלווה לנגד עיניו, מיד נכנס הלווה אל רבו הרה"ק מבעלזא, ושפך את לבו על אותו המלווה הרודף עד תרמה... שלח הרבי לקרוא למלווה, ושאלו מה לך רודף אחריו, ויען המלווה – "הרי זה לווה רשע ולא ישלם"... אי"ל הרה"ק: "דע לך כי מעות המיועדים לאדם מן השמים לעולם ישארו בידו, ואם יפסידם במקום זה ירוויחם במקום אחר", וישאל המלווה: "האם הרבי מבטיחני?", חזר הרה"ק על דבריו הקודמים (מבלי להתייחס לבקשת ההבטחה): "לעולם לא תפסיד את מעותיך, אם תמחל לו על החוב רווח והצלה יעמוד לך ממקום אחר, והכסף כבר ימצא את דרכו להגיע לידך"... כשמעו כי כן הבין כי יש דברים בגו' ויען ויאמר: "הריני מוחל בלב שלם ללווה ופנה לחזור לביתו (כי מה לו להישאר אחר מחילתו) והנה, בתחנת הרכבת קנה זה המלווה כרטיסי הלאטר"י (לוטו) וזכה בגורלו בסכום מעות כאותו הסכום של ההלוואה ילא פחות ולא יותר" (מפי הגאון החסיד ר' שלום בראנדער זצ"ל).

המאמין בה', יודע שהכל נקצב מן שמיא, יישאר תמיד בישוב דעתו, ולא ירדוף אחר פרנסתו מתוך בהלה, וכל הנהגות תהיה במתינות ובדרכי נועם. וידע שאף שאמת נכון הדבר שהאדם מחוייב להתעסק בצרכי פרנסתו, מפני שכך ברא הקב"ה את עולמו – שיתנהל בדרך הטבע ובהעלם התגלות האלוקות, מכל מקום אין ההצלחה תוצאת ההשתדלות, ואין ההשתדלות אלא אחיזת עיניים בעלמא, וכלשון הרמב"ן (בראשית ל"ז, ט"ו) "הגזירה אמת, והחריצות שק", כלומר, שהרי האדם ירוויח בדיוק כפי מה שנגזר עליו, וכל החריצות ותוספות ההשתדלות לא יועילו לו מאומה, ואם נגזר עליו עושר רב יתעשר אף אם לא יעבוד יותר מדאי. וכך אמר הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל, שהאיש הבוטח במלאכתו ובעיסוקיו וחושב שמהם יש לו מזונות ופרנסה, הרי הוא כעובדי הכוכבים ומזלות – כי מה בינו וביניהם, הללו מדמים בנפשם כי יש בכח הכוכבים והמזלות להשפיע עליהם שפע פרנסה ושאר הצטרכויות, וכיו"ב ממש הוא הסומך על עסקיו ועובדי' אותם, בחשבו כי מהם תצמח ישועתו... אלא יאמין האדם שכל הצלחת העסק אינה אלא צינור פרנסה ושאר הצטרכויות, שעל ידו שולח לו הקב"ה פרנסתו בכל עת ובכל שעה, וכל מה שהוא צריך לקבל בודאי יקבל, בין אם יעבוד ובין אם לא יעבוד, אלא שעליו להתנהג כמנהג העולם ולעשות פעולות השתדלות כדי להמשיך את הפרנסה מידו הפתוחה והמלאה. (באר הפרשה' כי תשא תשע"ח).

כי תשא את ראש בני ישראל לפקדיהם ונתנו איש כפר נפשו לך' בקד אתם.. (שמות ל יב)

אומר האלשיך הקדוש: את מי ראוי לבחור כמנהיג וראש לבני ישראל י"כי תשא את ראש בני ישראל? אדם שמוכן למסור את נפשו - "כפר נפשו" - על בני ישראל בעת צרתם - "בפקד אתם" - ולא מנחג שמוכן למסור את כל כלל ישראל על נפשו... משה רבינו עצמו היה הראשון שהראה דוגמא אישית של מנחגות אמיתית כשאמר: "י'עתיא אים תשא חטאתם ואם אין מ'חני נא מס'פךך... (שמות לב לב).

מחצית השקל תרומה לה' (שמות ל יג)

שאל רבנו חיים ויטאל זצ"ל: "מדוע; 'מחצית השקל' ולא שקל שלם?" ותיירך: "'מחצית השקל' בא לכפר על חטא העגל וידוע כי הערב רב עבדו את העגל במעשה, בריקודים ובמחולות סביבו ואילו בני ישראל חטאו רק במחשבה. ומחשבה בלי מעשה הרי היא כמחצית בלבד לכן יתנו; 'מחצית השקל'." (עץ הדעת

ונתנו איש כופר נפשו לה'

רבנו יעקב בן אשר, **"בעל הטורים"** אומר שאת המילה "ונתנו" אפשר לקרוא ישר והפוך (מימין לשמאל ומשמאל לימין); לומר לך: כל מה שאדם נותן לצדקה, חוזר בסופו של דבר אליו ואינו חסר מאומה בשל קיום מצווה זו... (פרפראות לתורה) עוד יש לפרש: **"ימְצָא חַיִּים צְדָקָה"**, כלומר: שימצא מי שיתן לבניו צדקה. כי אמרו חכמינו ז"ל במסכת שבת (קנא:): שגלגל הוא שחוזר בעולם. ולכן אמרו רבי חייא לאשתו: **"כשיבא עני הקדימי לתת לו את הפת, כדי שיקדמו גם לבניך"**. וכששאלה אותו: **"מדוע הוא מקללה שבניה יחזרו על הפתחים!"** השיב לה, על פי דברי תנא דבי רבי ישמעאל: **"שיגלגל הוא שחוזר בעולם"**.

מוסיף על כך **ה'בן איש חי'** בספרו 'בן יהודעי' לשבת שם: שהרי המעות נקראים 'דמים' בלשון חכמינו ז"ל. 'ודמים' לשון רבים הוא; דם דם וקודם אותיות **דם דם** יש אותיות **גל גל**, לרמוז שיש לדמים גלגל חוזר בעולם.

ובשם הגאון **מיוצא מובא** לבאר: שתיבת "ונתנו" מוטעמת בטעמי קדמא ואזלא, לרמוז: על דברי רבי חייא, שהורה לאשתו להקדים את הפת לעניים, כדי שיקדמו את הפת לבניהם, מאחר וגלגל הוא שחוזר בעולם. והלא תיבת "ונתנו" נקראת לפנים ולאחור. זהו שרמזה לנו התורה הקדושה בקדמא ואזלא. כלומר: הקדם ולך לעני למסור לו את פתו, כיון שגלגל חוזר בעולם ועלולים אתה, או בניך, להצטרך ג"כ לבריות ולך **"לְפָנֶיךָ צְדָקָה"** (ישעיה' נח). בטרם יסוב הגלגל על בניך.

הָעֶשְׂרִי לֹא יָרָה וְהָדָל לֹא יִמְעִיט (שמות לב טו)

פירש **ה'בן איש חי'** זצ"ל; העשיר במצוות ובמעשים טובים לא יתגאה בהם, כי במה נחשבים מעשיו לעומת גדלות הבורא. והדל במצוות לא יפול לדכאון כי גם זה מתחבולות היצר, אלא יתאזר בשמחה וישאף להתעלות.

וַיִּשְׁמְרֵם אֶת הַשִּׁבְתָּה כִּי קִדְשׁ הוּא לָכֵם מַחְלֵיָה מוֹת יוֹמָת (שמות לא יד)

פעם בא יהודי לפני **ה'חפץ חיים'** וביקש להרים תרומה לשיבח בראדיו שלא שאותו יהודי היה מחלל שבת. החזיק **ה'חפץ חיים'** את ידו של התורם לסיפח בחוס והחל בוכה. תמה התורם לפרש בכיו של הרב ושאל את **ה'חפץ חיים'**: **"על מה ולמה רבנו בוכה?"** השיב לו **ה'חפץ חיים'**: **"שהוא בוכה על היד הזאת שתשרף בגיהנם וכואב לי עליו מאד שהרי אתה מחלל שבת"**. לאחר כמה רגעים החל התורם ג"כ לבכות ואמר **ל'חפץ חיים'**: **"אני רוצה לחזור בתשובה ולשמור שבת אלא שאני מוכן להתחיל רק מהשבת הבאה. את השבת הזאת אינני יכול לשמור עלי לסיים את עסקי"**. אמר לו **ה'חפץ חיים'**: **"אני הייתי מוכן להרשות לך זאת"**. לו השבת היתה שלי, אבל **השבת היא לא שלי**, אלא של **הקב"ה**".

אָנָּה חֲטָא הָעָם הִזָּה חֲטָאָה גְדוֹלָה (שמות לב לא)

ידוע הקושיא; משה רבנו בא להעתיק עבור עם ישראל ולבסוף הוא הגדיל את חטאם! אומר על כך **הרה"ק רבי יחזקאל מקוזמיר זצ"ל**; שהתנאי העיקרי לתשובה היא; הכרה בחטא ולא לחפש תירוצים... אלא יודה האדם כי נכשל בחטא ויתחרט על זה בשברון לב. תשובתו של אדם הראשון לא הועילה לו מאחר וניסה לתרץ את חטאו ואמר: **"הָאִשָּׁה אָשָׁר נָתַתָּה עִמָּדִי"** (בראשית ג יב). כשמשה רצה שתתקבל תשובתם של בני ישראל אמר: **"חֲטָא הָעָם הִזָּה חֲטָאָה גְדוֹלָה"** הם מודים שחטאו חטאה גדולה אינם מנסים לתרץ ולהצדיק את חטאם, אלא חוזרים בתשובה שלמה לפני מתוך שברון לב אמיתי ולכן ראויים הם למחילה גמורה.

הצדיק רבי יחזקאל מקוזמיר זצ"ל המשיל את דרכו של היצר הרע לאותו גנב פולני; בפולין של אז שררו עוני ודחוקות והמצמיאות הקשה הולידה והצמיחה מחות חריפים ומתוצממים... יושב לו חנוני בחנותו ובמגירתו הדלפק מזומנים שנאספו מפדיון סחורתו ומחוץ לחנות מהלך לו אנה ואנה גנב וחושב על אלף ואחד דרכים כיצד לגנוב את המזומנים ממגירת השלחן ולשלשלם אל כיסו, אך דא עקא שהחנוני אינו עוזב את מקומו וכל עוד הוא יושב על כסאו אין כל דרך לגשת אל המגירה. מה עושה הגנב? ניגש אל אחד מנערי הרחוב ומציע לו שתי פרוטות אם יגש אל החנות ויחטוף קובית סוכר מעל הדלפק. הנער מסכים בחפץ לב וכאשר הילד חוטף קובית סוכר ונמלט על נפשו, החנוני גם ממקום מושבו וממהר לרדוף אחריו, או אז נכנס בלאט הסג המולני אל החנות ומרוקן את המגירה המלאת מטבעות אל כיסו... כך הוא המשל; היצר הרע מסיח את דעתו של האדם בדבר של מה בכך וכאשר מפנה האדם את כל תשומת לבו אל הדבר הפעוט מנסה היצר להכשילו בדבר גדול. (משל למה הדבר דומה)

הִנֵּה מְקוֹם אֲתֵי וְנִצְבָּתָה עַל הַצּוּר (שמות לג כא)

כשנשא **רבי מאיר שפירא מלובלין זצ"ל** את דרשתו השניה כשהגיע למלא משרת רב העיר בעיר גלינא, בית הכנסת היה מלא מפה לפה באנשים מכל החוגים והזרמים בעיר, בראש האנספים היה הרבי רבי בצלאל יהושע מגלינא ואף מבין החוגים הציונים הפושים באו להתרשם מדמותו של הרב. בדרשתו הציג את תפיסת עולמו של תפקידו של רב בישראל ושירטט את אופי קוי הפעולה שינחו אותו בעבודתו, הוא פתח במימרא ששיקפה את עולמו הפנימי ואת תמצית משנתו ואורח חייו: **"בפרשת כי תשא נאמר; וַיֵּאמֶר ה' הִנֵּה מְקוֹם אֲתֵי וְנִצְבָּתָה עַל הַצּוּר. וְהִיָּה פְעֻבָּר בְּבִדֵי וְשִׁמְתִיךָ בְּנִקְרַת הַצּוּר"**. וזה פירושים של דברים; כל רב ומנהיג בישראל צריך לאחוז בנשי קצוות. כאשר הדבר נוגע לכבוד שמים ללחום את מלחמת ה' כנגד מחבלים בכרמים עליו לאחוז בשלח התקיפות והרוממות ללא מורא ומשוא פנים, אבל בפנימיותו בעיניים שבין אדם לחברו עליו לאחוז במידת הענוה הרוך והשפלות. הוא אשר אמר הקב"ה למשה: **"הִנֵּה מְקוֹם אֲתֵי"** כאשר אתה בא ללחום מלחמת ה' על עניינים של כבוד שמים; **"וְנִצְבָּתָה עַל הַצּוּר"** עליו לעמוד בגלוי ובגאון תקיף כצור החלמיש. אך; **"וְהִיָּה פְעֻבָּר בְּבִדֵי"** כאשר אין הדבר נוגע לכבוד שמים אלא בעניינים שבין אדם לחברו; **"וְשִׁמְתִיךָ בְּנִקְרַת הַצּוּר"** עליו לכופף עצמו ולהיות נסתר ושפל ברך" (אמרי דעת).

וּמִשָּׁה יִקַּח אֶת הָאֶהָל וְנָטָה לוֹ מַחוּץ לַמַּחֲנֶה... וְהִיָּה פֶל מִבְּקֶשׁ ה' יֵצֵא אֶל אֶהָל מוֹעֵד אֲשֶׁר מַחוּץ לַמַּחֲנֶה (שמות לג ז)

מובא בשם הגאון הרב **מאונסדורף זצ"ל**; כוונת הכתוב אפשר לומר על דרך המוסר; הנה לרגלי חטא העגל נתברר למשה כי ישנם צבועים שלמראה עין הם כשרים ולבם בל עמם, לכן התחכם משה רבנו ע"ה ונטה אהלו מחוץ למחנה ואז רק האנשים שתוכם כבדם נשאו נפשם ללכת גם מחוץ למחנה כי לא חשו על טרחתם, לא כן הצבועים לא באו. וזה שסיים הפסוק כי אז רק; **"כָּל מִבְּקֶשׁ ה' יִיָּנוּ"**; בלב שלם יצא אל אהל מועד אף שהוא מחוץ למחנה. ובוה מובן מאמרו; שביום שסלקו את שומר הפתח וניתן רשות לכל תלמיד להכנס; 'נתוספו ספסלים בבית המדרשי' (ברכות כח). ולא נאמר שנתוספו תלמידים, אבל בשעה שבאו רק התלמידים שתוכם כבדם לביהמ"ד המה עמדו לשמוע תורת רבם ולא שאלו ספסלים אבל כשנכנסו גם תלמידים שאין תוכם כבדם נשמע קול זעקה שחסרים ספסלים, כי עבורם היתה העמידה למשא ורצו לישב והיה הכרח להוסיף ספסלים. (לקוטי בתר לקוטי)

וְנָתַנוּ אִישׁ כְּפָר נַפְשׁוֹ... וְלֹא יְהִיָּה כְּהֵם נִגְף בְּקִדְּ אֲתֵם (שמות לב יב)

הגמרא אומרת; **"כל מה שאסר הקב"ה התיר לנו כנגדו. אסר לנו חזיר, התיר לנו מח של דג שיבוטא. אסר דם, התיר לנו כבד' (חולין קט).** שואל **הבעש"ט**: **"הרי אסר לנו הקב"ה כפירה ומה התיר לנו כנגדו?"** והשיב: **"שכאשר בא אליך יהודי לבקש עזרה אל תאמר לו: 'הי' יעזור' אלא אתה תעזור"**. וזה רמז הכתוב; **"וְנָתַנוּ אִישׁ כְּפָר נַפְשׁוֹ"** בשעה שצריך לתת יעשה אדם את עצמו ככופר לשעה קלה ויתמוך בפועל ולא רק יאמר; **"הי' יעזור"**. (תפוחי חיים)

וַיִּשְׁלַח מִנְּדֹו אֶת הַלְּחָת וַיִּשְׁבֶּר אֲתֵם תַּחַת הַהָר (שמות לב יט)

הנצי"ב בפירושו 'יעמק דבר' מפרש; מעשה שבירת הלוחות שימש כאמצעי כדי לשבור את לב בני ישראל כדי שירגישו את חומרת עונם במעשה העגל עד כדי כך שראוי היה לשבור את הלוחות שהיו כתובים בכתב ה' יתברך. תירוץ זה מסביר; מדוע לא שבר משה רבנו את הלוחות בהר כאשר שמע מפי הקב"ה שעשו ישראל עגל אלא רק כאשר ירד מההר וראה את בני ישראל סוגדים לעגל שבר את הלוחות וכפי דבריו הקדושים של הנצי"ב; **משום שמשה התחכם ולא שבר את הלוחות בהיותו בהר כשאמר לו ה' מעשה העגל והוחלט אצלו כבר אז לשבורם, אלא משום שרצה משה רבנו ע"ה לשבור את לב העם ולהסעיר דעתם בראותם אשר משה משבר לעיניהם סגולה נפלאה כזו והיו נעצבים... כשנשברה לעיניהם סגולה שאין כמוהו בעולם'** (אורה של תורה)

וַיַּחַל מִשָּׁה אֶת פְּנֵי ה' אֶל-לִקְוִי וַיֹּאמֶר לָמָּה ה' יָחַרָה אַפָּךְ בְּעַמְּךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּלֶחֶם גְּדוֹל.. (שמות לב יא)

בקהילה אחת היה ראש הקהל עשיר גדול, אך לא היה אהוב על הצבור, כיון שלא היה מדקדק במצוות... לקראת הימים הנוראים בישר ראש הקהל לבני הקהילה כי במקום לשכור חזן, הוא בעצמו ימשש כשליח צבור. מהרו נציגי הקהל אל הרב וספרו לו על כך. כשהגיע ראש הקהל אל הרב כדי לקבל את ברכתו לתפקיד החדש שלקח על עצמו, אמר לו הרב: **"יש שלש תפילות בתהילים: 'תְּפִלַּת לַמְּשָׁח' (תהלים ז א), 'תְּפִלַּת לְדָוָד' (תהלים יז א וכן פו א), 'תְּפִלַּת לְעֻנִי' (שם קב א) שלש תפילות אלו הן כנגד שלשה בעלי תפילה: אחד שהוא בגדר 'מְשָׁח' - תלמיד חכם וצדיק. השני - מי שהוא בגדר 'דָּוָד', נעים זמירות ישראל. והשלישי - מי שאמנם אינו צדיק גדול ואף לא נוחן בקול נעים, אבל כיון שהוא 'עֻנִי' ולבו שבור, ה' שומע תפילתו. אף אתה - פנה הרב אל ראש הקהילה - כדי שתוכל לשמש כבעל תפילה, עליו להשתייך לאחת משלש הקבוצות הללו וכיון שאינך נחשב כצדיק גדול ואינך ידוע כבעל קול נעים במיוחד, הרי האפשרות היחידה שתוכל לשמש כבעל תפילה היא רק בתור 'עֻנִי'... ואם רק תחפוץ, מוכן אני לברכך שיתקיים בך הדבר ותוכל לשמש בעל תפילה בקהילתנו...**

וַיִּשָּׁב מִשָּׁה.. וַיֹּאמֶר אָנָּה חֲטָא הָעָם הִזָּה חֲטָאָה גְדוֹלָה וַיִּעֲשׂוּ לָהֶם אֱלֹהִים זָהָב (שמות לב לא) מדוע משה רבנו אומר שחטא העם חטאה גדולה, הלא היה עליו לסגור על העם! אומר הרבי **מבעלי**; כוונת משה היתה שעם ישראל שוגג היה, כי חטא **"החטאים"** ולא עוון ולא פשע. מסביר **הש"ך**; משה רצה שהמקטרג יעזוב את המקום. מה עשה? החל בעצמו לומר דברי קטרוג על עם ישראל ואם הוא ממלא את התפקיד בנאמנות הרי שהמקטרג יכול להסתלק מן המקום... ועתה לאחר שהמקטרג הסתלק, פנה משה אל ד' ואמר: **"וַיִּעַתָּה אִם תִּשָּׂא חֲטָאתִים"** (לב לב), עתה כשהמקטרג איננו, מי מעכב בעדך מלסלוח להם... ומה נתכוון משה רבנו באומרו **"הָעָם הִזָּה"**, למה הכוונה במלה **"הָעָה"**? אומר **היליקוטי בתר ליקוטי**: שמשם רבנו רצה להמליץ על עם ישראל, הוא ציין שעם ישראל הוא זה שאמר: **"זָה אֱלֹהֵינוּ וְאֵנּוּ"** (שמות טו ב) ואותו העם שאמר זאת בחוס רב, הוא שחטא...

וְהָיָה בְּעֶבֶר קְבֵדֵי וְשִׁמְתֵיךְ בְּנִקְרַת הַצֹּר וְשִׁפְתֵי כְּפִי עֲלֶיךָ עַד עֶבְרִי (שמות לג כב)

מרן הרב חיד"א בספרו שם הגדולים מספר: כי בקהילת קדש קראק כיהן כרב בעל המגלה עמוקות. כשהזקין הרב מאד, לא ידעו את מי למנות במקומו. הרב עצמו עשה שאלת חלום וגילו לו בחלום את הפסוק: "הֲנִי עֹמֵד לְפָנֶיךָ שָׁם עַל הַצֹּר בְּתָרְבֵךְ..." (שמות יז ו), "הֲנִי עֹמֵד לְפָנֶיךָ שָׁם" ר"ת 'העשיל', דהיינו; הרבי ר' העשיל. (רבו של הש"ך). ובנוסף היה כתוב: "עַל הַצֹּר" בימטריא: 401 שזה 'קראק'.

"א-ל רחום וחנון ארך אפים" (שמות לו ו)

היה יהודי בירושלים, נפטר לאחרונה בסוף חודש תמוז. יהודי יקר ותלמיד חכם, ששמו ר' נחמיה בקר. הוא היה בגיל 90. הבנים שלו סיפרו לי כך: לפני 65 שנה נולד לר' נחמיה הבן הראשון, והכל היה בסדר. אבל אח"כ הרבעצין שלו לא הרגישה טוב. ניגשו לבית החולים, ואמרו שחייבים ניתוח פיקוח נפש. היה אז הפרופ' שקולניק הכי גדול, הוא אמר שהניתוח הוא פיקוח נפש, אבל הוא הודיע לו שאחרי הניתוח הזה לא יהיו להם עוד ילדים ל"ע, והבן הזה יישאר בן יחיד. לכאורה אין כאן שאלה, הרי זה פיקוח נפש, שדוחה הכל. הלך ר' נחמיה ושילם חמש לירות, עבודה של שלושה חודשים לד"ר שקולניק על הניתוח, ולפני שהיה צריך לחתום על הניתוח הוא החליט, הרי החזוי"א יושב בבני ברק, ניסע לחזוי"א ונשאל אותו. הוא ניסע לחזוי"א, כמובן לא היה אז נסיעות בקלות, מירושלים לבני ברק היה כמה שעות, הוא הגיע לב"ב והחזוי"א אז עמד בנטילת ידיים לפני מנחה. הוא ניגש אליו ואמר לו, יש לי שאלה של פיקוח נפש. שאל אותו מה השאלה. אמר לו אני מגיע עכשיו מד"ר שקולניק, והוא אמר לו פיקוח נפש, אבל הוא מודיע לו שהבן הזה יישאר בן יחיד, האם לעשות את הניתוח או לא. החזוי"א הרים את הידיים ושאל, אז מה השאלה? למה הגעת? הרי זה פיקוח נפש, מה השאלה? אחר כך שאל את ר' נחמיה, התפלת כבר מנחה: הוא אמר, לא! אמר לו החזוי"א תישאר כאן למנחה, תתפלל איתנו מנחה, הייתה לו סיבה שהוא רצה שישאר למנחה, אולי לא היה מנין. בכל אופן הוא נשאר למנחה, ואחרי מנחה ניגש החזוי"א לר' נחמיה וביקש ממנו, תחזור על השאלה. אמר לו ר' נחמיה, ד"ר שקולניק אומר שזה ניתוח של פיקוח נפש, אבל הוא מודיע שאני אשאר עם בן יחיד. אמר לו החזוי"א, אל תעשה את הניתוח.

אמר לו ר' נחמיה אבל הרב אמר לפני מנחה שאין כאן בכלל שאלה ושצריך לעשות את הניתוח! אמר לו החזוי"א: את זה אמרתי לך קודם מנחה ואת זה אני אומר לך אחרי מנחה. שאל אותו, מה עם החמש לירות, לבקש אותם בחזרה, אמר לו החזוי"א, אתה אל תבקש, אבל אם הוא יחזיר לך תיקת.

ר' נחמיה מיהר לירושלים, והורפאים אני לא יודע מה רצו לעשות לו, לפני ניתוח כזה הוא נוסע מחוץ לעיר לבני ברק, הוא הגיע לירושלים ואמר, הרב לא מרשה, לא עושים ניתוח! לקח אותו ד"ר שקולניק לסיור בכל המחלקות שמה, ואמר על החזוי"א "הרב קרליץ..." אני לא רוצה להוציא מהפה שלי מה שהוא אמר. יומיים אחרי כן היה איזה זיהום והתברר שהיה נס שלא עשו את הניתוח, והאשה הזאת חייה עד גיל 88 וילדה עוד תשעה ילדים. את הסיפור הזה סיפרו לי הילדים ואמרו לי, אתה רואה אותנו, תשעת הדובים... נולדנו בזכות המנחה של החזוי"א. את זה אמרתי לך קודם מנחה ואת זה אמרתי אחרי מנחה. רבותי, בחזוי"א הזה צריכים להתעמק, לא אחרת מהחזוי"א בתגרי לוד ובכל הסוגיות. מה זה קודם מנחה, ומה זה לאחר מנחה. (הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א).

אך את שבתותי תשמרו

אזהרה זו על שמירת שבת מובאת בלשון רבים. בכך מורה התורה לכל אדם: לא די בכך, שאתה תשמור את השבת; אלא עליך לפעול ולהשפיע בעניין זה גם על סביבתך. שאם השבת מתחללת בקרב ביתך, הדבר פוגם בקדושת השבת שבתוך ביתך..

מדוע היו הלוחות כתובים משני עבריהם?

סוחר נודע השכים פעם פתחו של רבי חיים אלעזר וקס, רבה של קליש, ושטח לפני בקשה מיוחדת במינה. מורנו ורבנו! – קרא האיש בעיניים דומעות, הנני ידוע בציבור כאיש עתיר-נכסים; אך באחרונה הורע מצבי הכלכלי, וחרף עסקי המסועפים אני נמצא על סף פשיטת-רגל. שמא יורשה לי לעשות פעם אחת איזו אונאה מחוכמת בעסקה חשובה, שאני עומד לגמור בימים הקרובים, העשויה להעמידני מחדש על קרקע מוצק! השיב לי הרב בסבר-פנים חמורות: קרא-נא מה שכתוב בפרשת "כי תישא" על הלוחות, שמשם הוריד לישראל. נאמר בהם: כתובים משני עבריהם, מזה ומזה הם כתובים (לב, טו). דבר זה בא לרמז לך, שלא יזהר צד שלא תהפוך את הלוחות, יתבלט עליהם מיד הצו האלוקי: "לא תגנובו!"...

קול ענות אנוכי שומע

הבני יששכר ז"ע מביא את דברי הזוהר תק': תא חזי, כתיב: "וירא העם כי בושש משה". מהו העם? אלו הערב רב, דהיינו שאת מעשה חטא העגל, לא עם ישראל עשה אותו אלא הערב רב. חז"ל מתארים את מאה ועשרים אלף אנשי הערב רב, שהיו בעלי קומה, בריאי בשר שכל אחד מהם שקול כשלושת אלפי איש, טמאים ומכשפים שפרחו באוויר אחרי שעמדו והרגו את חור. שאל האדמו"ר מקלויזנבורג זצ"ל, א"כ מדוע שבר משה את הלוחות וטען כנגד עם ישראל כולו על חטא העגל? הרי אלו היו הערב רב בלבד? השיב הרבי: כי לא מיחו בני ישראל בהם. כשמדדקים בלשון הכתוב אנו מוצאים רעיון זה בדבריו של משה רבינו: "אין קול ענות גבורה ואין קול ענות חלושה, קול ענות אנוכי שומע". אין כאן נסיון של עזות דקדושה למחות על החטא הנורא, אין כאן נסיגה לאחר מחאה, יש כאן קול ענות "אנוכי" כל אחד חושב על עצמו ושוטק למרות מעשה החטא הנורא.

סיפור לשבת

את המעשה הבא, שארע לפני כמה עשרות שנים באירופה, ספר רבי אשר דרוק: היו שני ילדים שלמדו יחד בחידר. לאחד קראו יענקליה ולשני קראו יוסי [אין אלו שמותיהם האמתיים, רק לצורך הספור]. בגיל צעיר התייתם יוסי, התייתם מאביו, לא עלינו. יום אחד צועד יענקליה ברחוב, ובאמצע הדרך מי מגיע מולו! חברו יוסי עם אמו האלמנה. בזמנם, נעלים חדשות היו מצרך יקר שקנו אותו פעם בכמה שנים. לכבוד פסח היו קונים מתנה לילד-נעלים חדשות. היתה זו מתנה הרבה יותר גדולה מאופניים בימינו! ובכן, יוסי היתום רואה שלחברו, יענקליה, יש נעלים חדשות באמצע החורף. התחיל יוסי לבכות לאמו האלמנה: "אמא, גם אני רוצה נעלים חדשות!"... הנעלים שלי קרועות ובלויות, מתוררות מכל הכוונים. אמא האלמנה, שמצבה הכלכלי היה קשה, אמרה לבנה: "יוסי, אין לי עכשיו בשום אופן כסף לקנות נעלים. אולי עוד כמה חדשים, לקראת הפסח, אעשה מאמץ ואוכל לרכוש עבורך זוג נעלים".

אבל יוסי מתעקש: "לא, אני רוצה נעלים חדשות עכשיו! הנה תראי אמא, נכנסים לי מים לתוך הנעלים". יענקליה, שהיה ילד מאוד רחום, ראה שיוסי היתום כל כך בוכה. פנה אליו ואמר: "יוסי, קח את הנעלים שלי". אמא של יוסי לא הסכימה. "מה פתאום תביא לו את הנעלים שלך?!"

אבל, כידוע לכולם, כשילדים מחליטים משהו-קשה מאוד להזיז אותם מהחלטתם... ובכן, יענקליה הוריד את הנעלים ונתנם ליוסי, ויוסי נתן לו את שלו. פעם לא היו מודדים את הנעלים אם הן מתאימות או לא. מכניסים את הרגלים והולכים... יוסי היה שמח וטוב לב. יענקליה נתן לו את הנעלים החדשות שלו. אמא ניסתה למחות, אך הם כבר נעלו כל אחד את נעלי השני והסתלקו מן המקום בצהלה.

לאחר תקופה חלטה אמו האלמנה של יוסי רח"ל ונפטרה. יוסי נהיה יתום מאבא ואמא. יענקליה כל כך רחם עליו. הוא בא הביתה ואמר לאביו: "יוסי, החבר שלי, נפטרו לו שני ההורים, אני רוצה להביא אותו אלינו הביתה". אולם אבא של יענקליה סרב. היתה להם דירת חדר והרבה ילדים. "מצטער, אך הדבר בלתי אפשרי", אמר האבא, "גם אם אני רוצה אין לנו מקום". "אבא, אתה מכרח!" התחנן יענקליה, אך האב בשלו. למחרת, מחכים ליענקליה שיחזור מהחידר, לא מגיע. השעה כבר חמש, שש, שבע, שמונה בערב- ויוסי לא מגיע. התחילו לחפש. בתשע וחצי בלילה מצאו את יענקליה ויוסי באיזה בית כנסת, שוכבים על ספסל אחורי וישנים. התברר כי יענקליה כל כך רחם על החבר שלו, יוסי היתום, שהוא אמר לו "אני לא עוזב אותך, בוא ונישן ביחד בבית כנסת". אביו של יענקליה העיר אותם, ולקח את שניהם הביתה.

אחרי יומים שלשה פרצה מלחמת העולם השנייה, וכל אחד ברח למקום אחר. אחרי גלגולים רבים הגיע יענקליה לארץ ישראל, ואילו יוסי היתום התגלגל והגיע לארצות הברית. עברו שנים מאז. יענקליה, שכבר נקרא ר' יעקב, נעשה אברך והתגורר בירושלים עיר הקודש. הוא ארס את הבת הגדולה שלו בשעה טובה ומוצלחת ולא ידע מהיכן ישלם אפילו פרוטה לחתונה. היה זה בדיוק תשעה באב, כמה שנים אחרי ששחררו את הכותל. הוא אמר לאשתו: "אני הולך להתפלל בכותל המערבי, מקום שלא זזה שכניה משם". אמרה לו אשתו: "יענקליה, כל כך חם, ואתה צם..." אמר לה: "אף על פי כן". הלך לכותל, התפלל ואמר קינות. אחרי עשירים, ועמד ליד הכותל להתפלל מעט. הוא שם לב שאיזה יהודי אמריקאי מסתכל עליו, והדבר הפריע על מעט. אמר ר' יעקב לעצמו: "אולי אני סתם מדמיין". עזב את מקומו ועבר למקום יותר מרוחק בכותל, להתפלל שם. לא חולפות שתי דקות והאמריקאי שוב עוקב אחריו... הוא לא יכול יותר להתאפק, הסתובב אליו ושאל: "ר' איד, אתה רוצה משחו ממני?" אמור לי, שאל האמריקאי, קוראים לך יענקליה? כן, אני יעקב. אתה היית בילדותך בפולין? כן. הוציא האמריקאי מכיסו חבילה של עשרת אלפים דולר (בזמנם זה היה כמו לפחות מאה חמישים אלף דולר היום) ואמר לו בכבדות: "זה בשביל הנעלים שנתת לי כשהיית יתום ורציני נעלים..." יענקליה היה בהלם מוחלט. ויוסי מצדו המשיך להתלהב, הלך לקרוא לאשתו: "בואי אתי. את זוכרת שסיפרתי לך שהיה ילד שרחם עלי, ולקח אותי לאיזה בית כנסת לישון ביחד? הנה, זה הוא". היהודי האמריקאי הזה חתן לו את כל ילדיו בכבוד. הקב"ה הראה כאן עין בעין, ש"אלו דברים שאדם אוכל פרותיהם בעולם הזה". הוא עשה חסד עם חברו כשהם היו ילדים-וחברו השיב לו בכפל כפלים כשנוקק הוא לעזרתו. על עזרה לזולת, על עניינים שבין אדם לחברו- משלם הקב"ה שכר, גם כאן, בעולם הזה. (מתוך הספר 'אדברה תן בלבנו').

”בפולניה כשהיה גזירה על השחיטה אז הרבנים אמרו שהיות והיו אנשים שלא כ”כ שמרו את ההלכות של שחיטה ואפי' היו כאלה שאכלו טריפות ר”ל לכן סיבבו שהיה גזירה שלא יוכלו לקיים את השחיטה והתירו לשחוט רק קצת קצת וכ”ז למה כי היה אנשים שזלזלו במצוה הזו ואכלו בלי שחיטה אז כבר היה גזירה שלא יוכלו לשחוט כמו שרוצים ומה צריך ללמוד על כל הדברים. אם אדם רוצה שלא יכשל, כל מה שעושה בלי רשלנות אז אין גזירה אבל כשיש רשלנות אז מתחדשות כל מיני גזירות”. (הגאון הגדול רבי אהרן יהודה לייב שטיינמן זצ”ל - נערך משיחה בישיבת יתפארת משה, בני ברק. הובא בס’ חמדת משה ח”ב).

פינת ההלכה

א. השוחט בשבת עבור חולה שיש בו סכנה, בין שחלה מאתמול בין שחלה היום, מותר לבריא לאכול מהבשר כשהוא חי, בלי מליחה. אך צריך להדич את הדם שעל פני הבשר. אבל המבשל בשבת או שעשה שאר מלאכות לצורך חולה שיש בו סכנה, אסור בשבת לבריא או לחולה שאין בו סכנה ליהנות מאותה מלאכה, או מהנות, גזירה שמא ירבה בשבילו. אבל במוצאי שבת מותר מיד, אפילו לבריא. [ואם חיממו תבשיל לת שנתבשל כל צורכו על גבי פלאטה לצורך חולה שיש בו סכנה, מותר אף לבריא לאכול מהתבשיל, שכבר נתבאר לעיל, שכל דבר שיש בו מחלוקת בפוסקים אם מותר לעשותו בשבת או לא, אם עבר ועשהו אף במזיד מותר ליהנות ממנו בשבת]. [ילקו”י שבת כרך ג עמוד קי, ובמהדורת תשס”ד גם בעמוד תנן].

ב. שוחט הבא לשחוט עוף בשבת לצורך חולה שיש בו סכנה, ויש שם עוף קטן שמספיק לצורך החולה, וגם עוף גדול יותר מכדי צרכו, יש אומרים שיכול השוחט לשחוט העוף הגדול אם רצונו בכך, כי בדין איסור נטילת נשמה לא שייך האיסור של ריבוי בשיעורין. קטון וגדול שם הוא. ויש אומרים שיש לו לשחוט את העוף הקטן. והעיקר כסברא ראשונה שיכול לשחוט את העוף הגדול. [ילקוט יוסף שבת כרך ג’ עמוד קי, ובמהדורת תשס”ד עמוד תנה, שארית יוסף חלק ג’ עמוד תכה. יביע אומר חלק חי סימן לד אות ד’].

ג. גוי שבישל בשבת לצורך חולה שאין בו סכנה, אסור לבריא לאכול מתבשיל זה בשבת. ואם היתה המלאכה בבישול שיש בו איסור בישולי גוים, וכגון דבר שאי אפשר לאוכלו בלא בישול, וגם עולה על שלחן מלכים, כשהוא נעשה בבית גוי, אסור לבריא לעולם, מדין בישולי גוים. וגם לחולה עצמו אסור לאחר השבת, כל שאפשר לבשל לו מחדש על ידי ישראל, שלא הותר בישול הגוי לחולה, אלא רק בשבת שאי אפשר לבשל לו על ידי ישראל. (אולם הקדרה עצמה ומותרת לאחר השבת ואינה צריכה הגעלה). אבל אם הגוי בישל בשבת לצורך החולה בביתו של ישראל או בבית חולים יהודי, מותר לאכול מהתבשיל במוצאי שבת, אפילו לבריא. וכל-שכן שאין הכלים צריכים הגעלה. [נורק קדרה שבישל בה הגוי בימות החול צריכה הכשר בהגעלה]. [ילקוט יוסף שבת כרך ג’ מהדורת תשס”ד עמוד תנן].

ד. תבשיל שנתבשל בשבת על-ידי גוי באיסור, וכגון, שהגוי נצטווה על-ידי ישראל לבשל בשבילו בשבת, ונזדמן לו אחר-כך חולה שאין בו סכנה, ראוי ליתן מתבשיל זה לחולה, כי יש אומרים שעל-ידי כך מתקן את האיסור של אמירה לגוי. [ילקו”י שבת כרך ג עמוד קיד].

סיפור לשבת

חודשים אחדים לפני יום הולדתו ה-75 של איציקה, כבר החלו וחניכיו להכין את המסיבה הגדולה לכבודו. איציקה היה אחד מוותיקי הקיבוץ ועסק שנים רבות בחינוך. הוא שימש דוגמא אישית להסתפקות במועט ולצניעות, ולא דרש לעצמו שום דבר מיותר. בני נוער רבים מצאו באיציקה אוזן קשבת למצוקותיהם, וגם מבוגרים שנוקקו להתייעצות עם אדם חכם ומיושב, היו מרבים להגיע אליו. אפילו הבדואים מהאזור כיבדו אותו וקראו לו 'ח'וואגיה איציקה'. כשהיה מתעורר סכסוך בין שני שבטים על שטחי מרעה או גניבת עדר גמלים, הם היו מגיעים אליו לקיבוץ. איציקה ידע ערבית שוטפת והכיר את מנהגי השבטים. הוא היה שומע את הטענות ומברר את האמת, ולבסוף פוסק את דינו לשביעות רצון כל הצדדים.

בשיאה של החגיגה היה אמור להיות מוצג סרט שצעיירי הקיבוץ צילמו, ובו כל מיני אנשים שפגשו אותו בתחנות שונות בחייהם, כשהם מספרים עליו ומברכים אותו ליום חגו. המשימה הפקשה ביותר היתה להשיג ברכה מצולמת של ראש הממשלה, ששירת בצבא תחת פיקודו של איציקה. הם התקשרו למשרד ראש הממשלה והסבירו לטלפנית במה העניין. הם היו בטוחים ששום דבר לא יקרה, אבל להפתעתם, לאחר שלושה ימים התקשרו מלשכת ראש הממשלה כדי לתאם זמן לציילומים. מסתבר שגם ראש הממשלה זכר את מפקדו הנערץ משכבר הימים, ושמה לברך אותו לרגל יום הולדתו. האנשים הנוספים שהיה צורך לצלם היו קלים יותר להשגה, למרות שכל אחד היה מבצע בפני עצמו. הנערים איתרו את חבריו של איציקה לספסל הלימודים בבית הספר התיכון, למרות שחלקם היו בבתי אבות וחלקם בכלל ירדו מהארץ. הם הצליחו אפילו לצלם ברכה מאחת המורות שלו בבית הספר, שכבר הייתה ישישה בת קרוב למאה. הם צילמו גם את העיירה ברומניה שממנה הוא עלה בתור ילד ואף צילמו את ראשי השבטים הבדואיים באזור מברכים את 'ח'וואגיה איציקה' באריכות ימים ובריאות איתנה.

הערב הגדול הגיע. אל הקיבוץ נהרו קרובים, ידידים ומכרים. איציקה היה נרגש ביותר. הוא ישב על הבמה עם בני משפחתו הקרובים, ומחה דמעה מפעם לפעם. באירוע היו נאומים וברכות ומסכת מרגשת שהעלו ילדי בית הספר של הקיבוץ, איציקה קיבל מונות ומזכרות, ולבסוף הגיע שיאו של הערב: הקרנת הסרט על חייו של איציקה עם שורת המברכים הנכבדה... הסרט היה מרגש ועשוי במקצועיות, ובסיומו פרצו כל הנוכחים במחיאיות כפיים סוערות. גם איציקה הדומע הודה לצעירים על המאמץ הגדול שהם עשו, ואז הוא קם כדי לשאת דברי תודה, ולברך את כל אלו שטרחו כל כך למענו. בדברי הברכה איציקה אמר שגונבה שמועה לאוזניו על הסרט שעורכים למענו, אבל היתה לו הרגשה שיוצרי הסרט יבחרו לדלג על פרק אחד בחייו, וזה דווקא פרק חשוב ביותר, ולכן הוא הביא אורח שישפר על הפרק הזה וישלים את התמונה. 'יעקב, בא בבקשה לבמה', אמר איציקה. להפתעת כל הנוכחים, קם מתוך הקהל אדם נבון ומבויש ועלה לבמה. 'יעקב, ספר לכולם מאיפה אנחנו מכירים', אמר איציקה. 'אנחנו הכרנו במעשיהו', אמר יעקב, 'ישבנו שם כמה חודשים'. וכאן גולל איציקה סיפור שהיה ידוע לבני משפחתו הקרובים, אבל היה הפתעה לכל שאר הנוכחים. 'לפני חמישים שנים, כשהייתי בן 25, נתפסתי בגניבה, כאן בקיבוץ. בתחילה ניסו לסגור את העניין בתוך הקיבוץ ולא לעשות מזה עסק, אבל הדבר נודע למשטרה והועמדתי למשפט. השופט גזר עלי שישנה חודשי מאסר, שאותם רציתי בכלא מעשיהו. החודשים הללו היו עבורי סבל מתמשך. אני הייתי קיבוצניק גאה וכל שאר האסירים היו אנשים קשי יום משכבות מצוקה ומעירות פיתוח. השבועות הראשונים עברו עלי בדיכאון מוחלט, אבל אחר כך החלטתי שאני אהפוך את החוויה הזו למשהו חיובי. ביקשתי רשות מהנהלת הכלא ללמוד אסירים חשבון ועברית, התחלתי לקרוא ולהתעמק בספרי מחשבה. הכלא הפך אותי לאדם משכיל, רציני, חושב ושוקל. אין לי ספק שאילו לא חוויית הכלא, לא הייתי מגיע לאן שהגעתי. זה בעיני אחד החלקים החשובים ביותר בחיי, ומן הראוי שיהיה לו גם ביטוי ביום החגיגי הזה שערכתם לכבודי'.

'האדם נמדד בצורה שבה הוא מתמודד עם קשיים, ולא כאשר הכול הולך כשורה, ואת זה אנו לומדים מפרשת השבוע. עוד לא עברו ארבעים יום מאז שבני ישראל קיבלו את התורה, וכבר הם חוטאים בחטא העגל. זה עתה הם שמעו את הקב"ה מדבר אליהם מהר סיני, וכבר הם משתחווים לפסל עשוי זהב! מדוע התורה מספרת לנו בפרטי פרטים את כל האירוע? כדי ללמד אותנו לקח חשוב. גם אם אדם חוטא, עדיין יש לו תקווה. גם אם אדם נפל, הוא יכול לקום ולהתנער, לאסוף את השברים ולתקן את עצמו. ואדרבה, האדם שהצליח להתרומם ממצבו הירוד ולחזור אל הקב"ה, תביב ונחשב בצורה מיוחדת, כמו ששינוי שבמקום שבעלי תשובה עומדים, אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד. (אריה תומר – שלום לעם)

לרפואת: ברוך בן רחל הי"ו, נעימה בת מונבר תחי'

ניתן לקבל את העלון לזיכוי הרבים במייל: GIDON@EFRAT.ORG.IL

- העלון מוקדש - נא להתפלל על השמות הרשומים להלן. תזכו למצוות.
לרפואת: הרה"ג שמואל בן חנה (זעפרתי) הי"ו
 ראובן בן נעימה הי"ו, אבנר בן נעימה הי"ו, שמואל בן רחל לאה הי"ו, סאיר בן סעדה הי"ו, נעם בן הילה הי"ו, ששה בן שמחה הי"ו, דוד בן שמחה הי"ו, שמעון בן שושנה הי"ו, הראל בן עירית הי"ו, רפאל חי בן עירית הי"ו, אלון בן סימה הי"ו, יוסף חיים בן אסתר הי"ו, סאיר בן אסתר הי"ו, יקיר אפרים בן רחל דבורה הי"ו, רחל בת שמחה תחי', אהבה אפרת בת שושנה תחי', איילה בת רות תחי', נעדיה בת רחל תחי', מרים חנה בת שמחה תחי', אסתר בת שמחה תחי', לינדה בת רינה תחי', אסתר בת דינה תחי', אפרת בת זילפה תחי', חודיה בת יעל מיכל תחי', מירה בת רחל תחי', נועה בת רחמים תחי', אושרת בת מלכה תחי', קרן בת נחמיה טוריה תחי', לבנה בת עליזה תחי', שרה בת שמסה תחי', נועה ברקת בת שרה תחי'

לזיווג הגון בקרוב:
 אריאל בן דינה הי"ו, משה בן סימה הי"ו, שלומי שלמה בן מרים חנה הי"ו ריעות בת רחל תחי', נטלי ענת בת איריס תחי'
לזרע קודש בר קיימא:
 יוסף בן שושנה חסיד הי"ו, טליה אלומה בת מרים תחי', ספיר בת רבקה תחי'
 רחמים בן יפה הי"ו חנית בת אלונה תחי'

לעי"ב:
 איזב בן יצחק ז"ל, יניב בן שולה ז"ל, מיכאל בן יפה ז"ל, עזרא בן גאזאלה ז"ל, ישי אסדי' בן בת שבע ז"ל, דוד בן גאלה ז"ל, יצחק בן רבקה ז"ל, יעקב חי בן שרה ז"ל, בנימין בן שמחה ז"ל, חיים בן לאה לילה ז"ל, יחזקאל בן נחמה ז"ל (למשפ' אסיא)
 חנוס בת מנוור ז"ל, תרז בת שרה ז"ל, חוסי בת שרה ז"ל, אסתר בת טאט ז"ל, רחל בת רבקה ז"ל, לאה בת נסרין ז"ל, סימה בת זחנה ז"ל, עדנה בת חנה ז"ל, בת-שבע בת אסתר ז"ל, השנה נסקה בת מרים ז"ל (סופרי)
 לאה בת שרה ז"ל (הלדחב)

לתגובות והנצחות לשיעורים והרצאות:
 GIDON@EFRAT.ORG.IL
 052-7135074
 ניתן לקבל את העלון במייל. כתובת: הרב גדעון לוי שליט"א

העלון בהוצאת: **מלך הדפסה מתקדמת**

זמני בניסת וצאת השבת

בניסת שבת: 17:13
שקיעה: 17:35
צאת השבת: 18:12
דבנו תם: 18:49

הזמנים לפי אופק נתיבות

אדר השבת

העלון מופץ ברכבות עותקים בארץ ובעולם מוקדש לע"נ מור אבי רבי משה אלפסי בן עישה ז"ל

העלון מודפס על נייר המורכב מללא חשש הדלדול שבת

מלון נתיבות לילי נשיות: מונח בת נשיות - לוח לוי וסמחה בת נשיות - לוח כהן

דיון הלכתי בשולחן השבת

האם מותר ליטול מקופת המוסדות דמי שכר לימוד עבור אחד המוסדות

שאלה לדיון: ר' שמואל יש לו בביתו קופת צדקה שהוא נותן בתוכה מדי חודש סכומים גדולים של מעשר כספים כתרומה למוסדות החסידות שהוא מוסיף אליה. והנה לאחרונה נהיה ר' שמואל דחוק בפרנסה וכשהתייעץ עם מורה הוראה אמר לו הרב שהוא רשאי לשלם את שכר הלימוד של בניו מכספי מעשר. וכעת הוא שואל האם מותר לו לפתוח את קופת הצדקה שבביתו, ולהוציא מתוכה כסף כדי לשלם את חובו לשכר לימוד עבור בניו, וטעמו עמו שהתלמוד תורה של בניו הוא אחד ממוסדות החסידות, ומכיון שהכסף שבקופה מיועד למוסדות החסידות מותר לו ליטול ממנו כדי לשלם את שכר הלימוד, או שאין לו רשות לגעת בכסף שהניח בקופה בלא הסכמת גבאי הקופה.

תשובה: הגאונים הגדולים רבי חיים קניבסקי ורבי נסים קרליץ שליט"א הורו שאם כבר הניח את הכסף בקופה זכו בו הגבאים ושוב אין התורם רשאי להשתמש בו למטרה אחרת של צדקה אלא בהסכמת הגבאים האחראים בלבד. וכן הסכימו רוב הפוסקים ה"ה הגאונים רבי יצחק זילברשטיין, רבי מרדכי גרוס, רבי יעקב מאיר שטרן, רבי משה שאול קליין, רבי שלמה זלמן אולמן, רבי חיים מאיר וואזנר, רבי שמואל אליעזר וואזנר, רבי נפתלי נוסבוים, רבי מנדל שפרן שליט"א. ורק אם עשה תנאי קודם שהכניס את הכסף לקופה שאין בדעתו להקנות את הכסף לקופה עד שיגיע לידי הגבאים, מועיל תנאו ויכול להוציא את הכסף ולשנות אותו למטרה אחרת של צדקה.

והראה לי הגרי"ם שטרן תשובת דברי חיים בחו"מ ח"ב סימן סח וז"ל: דהא כבר בא ליד הגבאי דתיכף שמניח בהפישקא שהוא כלי של הגבאי קונה לו ואין לומר דהוי כליו של לוקח דהרי אושלי ליה מקום להגבאי [ע"י ש"ך חו"מ סי' ר' סק"ז] וזה ברור, ע"כ.

מפני הברישה

"כי תשא את ראש בני ישראל לפקדיהם ונתנו איש כפר נפשו" חייב אדם מישראל לזכור תמיד את חסרונותיו, שעדיין החסיר הרבה, שלא פעל מאומה, וזה מביאו לידי התעלות יותר ויותר.

"כי תשא את ראש בני ישראל" - אם רוצה אתה לנשא את בני ישראל, שיעלו מעלה מעלה ביהדות, עליך ללמדם "לפקודיהם" - שיתנו דעתם תמיד על חסרונותיהם, על כל אשר נפקד מהם (מלשון: לא נפקד ממנו איש). (אור פני משה)

"העשיר לא ירבה והדל לא ימעט"

העשיר במצוות אל יתרברב ואל יחשוב שכבר השיג את הכל, כי אם יזכור תמיד את ה"מחצית", שלא הגיע אלא עד החצי... ואילו הדל במצוות אל יתמעט בעיני עצמו ואל יבוא לכלל יאוש, כאילו אין לו כבר תקנה, כי אם יהא תמיד מוכן לשוב בתשובה - "לתת תרומת ד" ... (נועם אלימלך)

"ונתנו אותו בין אהל מועד ובין המזבח ונתת שמה מיים"

לכאורה צריך היה הכתוב לומר: "ונתת בו מיים"? ברם, באמת הרי הדין הוא, שקידוש ימים ורגלים אינו חייב להיות דוקא מן הכיור, כי אם מכל כלי-שרת, אלא שהקידוש חייב להיות במקום שבין אהל-מועד ובין המזבח.

לפיכך נאמר: "ונתת שמה מיים" - המים חייבים להיות רק שמה, במקום זה, ואינם חייבים להיות דוקא בכיור. (משך חכמה)

"אך את שבתתי תשמרו"

על הפסוק: "אך את הזהב ואת הכסף" (במדבר לא-כב) דרשו חכמינו: "אך - להעביר את החלודה" - שכשנאים להכשיר כלי כסף וזהב יש להעביר מהם תחילה את החלודה ואת הפסולת.

כיוצא בזה מתכוונת התורה גם כאן במלה "אך" - שלפני שנכנסים לשבת יש להעביר תחילה את החלודה והפסולת, כדי להיכנס לשבת נקי וזך, ואז "שבתותי תשמורו" - אפשר לשמור על קדושת השבת בשלימות. (שפת אמת)

אפשרויות לשליחת פתרונות:
יש לשלוח את הפתרונות עד יום שני (בתשובה ח"י ל' טו יום ד'). תשובת לע"ן את כל הפוסקים כדי להשתתף בתגובה א. במייל: 7665190@gmail.com
ב. בפקס: 08-9941870
ג. בק"ו: אור השבת במספר טלפון: 079-590-47-30. שבוחה *2

צור התורה

חידה: איך יתכן שיהיה מותר לישראל להכנס לקוה"ק ולא יתחייב מיתה? פרס החודש: הו קניה מכובד! באחת מרשותות המזון + 5 זוכים בשובר מימשי יקרתי בחנות ביגוד [בסרה"כ 6 זוכים]

עקב הפתרון הנכון והמדויק (כנראה) המצאנו להגיע, הוספנו בשבוע זה לשאלו את אותה החידה לטובת קוראינו בהצלחה רבה, ובברכת "גדיל תורה ויאדיר" - המערכת

המדור בחסות: ת"ת אשדוד | כל הלבוש לבן תורה במחירים מיוחדים רחוב: חסדא אשדוד | טלפון: 052-766-8251

העלון להצלחת מור תומך סגרון ורעייתו תחיה ניתן להצטרף לרשימת התפוצה במייל. שלחו מילת "הצטרפות" ל- keremyosef@okmail.co.il לתגובות תרומות הארות והערות: 052-7148454 ניתן לשלוח גם בפקס: 08-9941870

אספורה

סיפור לעפת

מתקן ומחזק!!

האקדמיה הלאומית למדעים

אוטובוס של ניסים

והנה שניים מתוך המעשיות הרבות שנשלחו בענין זה למערכת 'אור השבת', על ידי קוראים רבים וכמובן שאומתו כנכונים באופן וודאי:

ג', אשת אברך ממודיעין עילית, הייתה צריכה ללכת בדחיפות למרפאה כדי לעשות בדיקה כל שהיא.

לשם כך היא הגיעה הבוקר לקופת חולים

'מכבי שירותי בריאות' בעיר, והמתנה לתורה. אלא שכניסתה לבדיקה נדחתה שוב ושוב בידי הצוות הרפואי, בשל עומס מובן, וכל זה כשהיא מחכה לנסוע בקו 304 לירושלים.

אחד מהממונים בקופת החולים סיפר כך: "יום ראשון זה יום טיפה עמוס, בגלל שישי ושבת. מעבר לזה, הצוות הרפואי התלבט אם לשלוח אישה אחרת לבית חולים, בגלל חשש לסיבוך." "בינתיים הגברת חיכתה בתור, ולאט לאט הבינה שיש פה איזה מקרה חירום, אבל בכל אופן - היא לא רצתה לפספס את האוטובוס. בסוף היא טופלה, ויצאה מהמרפאה."

"בשעה 10:20 האישה חזרה לסניף עם מתנה, שוקולדים

עטופים בצלופן שכתוב עליו 'היה שווה לחכות', וסיפרה שהיתה תאונה. כולה מרוגשת, וכולה מלאת צמרמורת. היא עלתה למקום, ואמרה לאחות הראשית של המרפאה: 'את לא יודעת איך החיים שלי ניצלו!'

"מיותר לומר שזה עשה קידוש ה' שאין כדוגמתו, האחות נעמדה שם ואמרה 'נשמת כל חי'. 'כמה הקדוש ברוך הוא זיכה אותי'. זיכה אותי להראות ולראות את גדלותו ועוצמתו במחש."

מקרה נוסף עוסק בתושב העיר, ד', שיוצא כל שבוע מביתו בקו 304 של השעה 09:15, זה שהפעם התרחשה איתו התאונה המחרידה.

היום, הוא התלבט עד הרגע האחרון אם לנסוע כמנהגו, בשל עיסוקיו באביזרי השרוי במצב קשה מאוד לאחר שבגופו התגלתה מחלת הסרטן בשלבים מתקדמים. "מה שהכריע לי להישאר בבית", מספר אותו ניצול לסובבים אותו "היא העובדה שהחלטתי להמתין לשיחת טלפון לגבי פגישה חשובה של אבא שלי עם הרופאים בבית החולים; שיחה שלא הייתי יכול לנהל לאוזני נוסעים באוטובוס."

לדבריו, החלטה זו שנבעה מרצונו לקיים מצוות 'כיבוד אב', היא שהצילה אותו מבורל שאר הנוסעים בקו 304, שהתהפכו איתו ונפגעו בגופם, כששתיים מהם אף מצאו בו את מותן. "זו דוגמה מוחשית ל'כבוד את אביך ... למען יאריך ימך'", מסיים ד' בהתרגשות את סיפור המקרה המצמרר.

קוראים יקרים וחשובים. במילות השלום וברכה כל כך קשה לפתוח ובפרט לאחר אסונות ומקרים שאין נפש האדם יכולה לשומעם וכל שכן לעכלם. בתקופה זו מידת הדין משתוללת ברחובות בבתים בכבישים איפה לא? כמעט ואין בית אשר אין בו אסון רח"ל, אדם צריך להבין שבשעה שקורה אסון בארה"ק (או בכל העולם) הרי שזה נוגע לו התיקון של אותה מידת דין שרחפה ואפילו במקום אחר, במדינה מרוחקת.

קוראים יקרים, פה לא מדובר בסוריה או בלבנון. מדובר פה בארצנו הקדושה, ארץ אבותינו הקדושים; אברהם יצחק ויעקב, הארץ בה התנחלו אבותינו בצאתם מארץ מצרים וכיוון שכך אזי מוטלת עלינו חובת החיזוק על אחת כמה וכמה ממקרה אחר שקורה במדינות הים.

דבר מעניין אותו אמר מרן רה"י חכם שלום כהן שליט"א, נשיא מועצת החכמים: "הקב"ה שולח לנו את האסונות בתקופה הזאת, בגלל שיש חילול ורמיסת השבת הקדושה, והשבת תובעת את עלבונה." ואם נשים לב נגלה דבר מחרוזת מאוד: הרי הקו שבו

אירע האירוע הטראגי היה זה קו 304, ואם נחשב $3+0+4=7$, כמה יוצא לנו? "7!!" הנה הזכחה לנו שיום השביעי הוא שתובע את עלבוננו. את רמיסתו.

עלינו להתחזק בדבר אחד שהוא להקפיד כמה שיותר על קדושת השבת, וזה כולל כמה וכמה פנים בעניין. אם זה לקבל את השבת מוקדם מהרגיל, אם זה להוציא את השבת בזמן רבנו תם, אם זה לקבל על עצמנו להכניס לבית רק מוצרים ממפעלים שאינם מחללים שבת, וכו' וכו'.

ועוד עניין שצריך להתחזק בו, זה האחדות בעם ישראל. שידוע לכולם שמידת הדין מתבטלת כלפי האחדות, כמו שאומרים "המעביר על מידותיו מעבירין לו על כל פשעיו", היינו אדם שהולך ומוריד מעצמו את האנוכיות ומרבה שלום בעולם אזי הקב"ה מעביר לו (את מידת הדין) וכך מציל אותו מכל האסונות.

ובעז"ה כשנתחזק בשמירת השבת, באחדות ובכל נושא שהוא. הקב"ה יזכה אותנו שנעבור את התקופה הזאת ללא שום אסון נוסף חלילה, ונזכה לקבל את משיח צדקנו כמה שיותר מהר. אמן ואמן.

לצד התוצאות האסוניות מתאונת האוטובוס ממודיעין עילית, בו נהרגו לא עלינו שני נשים חרדיות ונפצעו עוד 41 בני אדם, צצים סיפורי 'השגחה פרטית' מופלאה, המלמדים כי "מה' מצעדי גבר כוננו" (משלי כ, כד).

ימים עבתי גדרשו של צורינו הגד"צ רבי משה אבן צעיר שליט"א מחנך השיעור השביעי

וענווים ירשו ארץ

מעלתה של מידת הענווה

שאדם מתנהג במידת הענווה הוא מקבל את תעודת הביטוח הכי טובה שיכולה להיות. ואחד הדברים שגורמים לאדם להזנק זה שעושים לאדם עין הרע, ואיך עושים עין הרע לאדם? על ידי קנאה שמקנים בו, וזה מביא לצרות. וכתוב בספה"ק, שאדם מתנהג במידת הענווה אף אחד לא מקנא בו, בגלל שמקנים בבעל גאווה כי רואים מה יש לו אבל בענווה כבר במה יש לקנות?

ובאמת אחת הסגולות לאדם שרוצה לזכות בבנים זכרים - כתוב בספה"ק - שיקח את הערבה של סוכות ויבשל אותה עם מים וישתה את המים או שישא את הערבה עליו. והסיבה היא, משום ש'ערבה' זה גימטריא 'זרע'. והנה חשבתי לומר, שלמה ערבה זה סגולה לבנים זכרים? כתבו חז"ל שארבעה אנשים חשובים כמת, עיוור, אין לו בנים מצורע ועני, וכל אלו חשובים כמת. וכדי להמיר את המיתה האדם צריך לתת תמורה לכך [כמו המעשה עם הבעש"ט שיעץ לעשיר שלא היה לו ילדים שייבקש מקב"ה שיהפך לעני ובאמת נהפך לעני ונולד לו ילד] והנה הענווה זה נחשב כמו אדם שמת בגלל שעושה עצמו עפר ואפר, ולכן כשאדם רוצה ילדים יתנהג במידת הענווה, והנה הערבה בארבעת המינים מרמזת לנו כנגד משה ואהרון שהם היו ציר הענווה. ואם כן הערבה מסמלת את הענווה ולכן הערבה מסוגלת לבנים.

וכמו שאומרים בתהילים "שבשפלנו זכר לנו" - לפשט הפשוט זה שלמרות שהיינו במצב הכי שפל שיש הקב"ה הציל אותנו וגאל אותנו. אבל אומרים גדולי ישראל, שכתוב בספה"ק: 'שבשפלינו' הכוונה שאנו משפילים את עצמנו 'זכר לנו' - בן זכר יהיה לנו. ועל ידי השפלות הזאת נזכה לבן זכר.

יה"ר שזוכה. אכ"ר.

באפ שרותיכם
לזכות את הרבים
ללא כל מאמץ!
אם אירע אתכם
או מכירים
סיפור מחזק
שלחו אלינו בית
'אור השבת'
רח' חזני 4, 1133 מתיבתא
ולציון עבור 'אור
השבת'
או במקסט:
08-9941870

אם פרה

סיפור לפתח

אוצר האתרים רבי שלמה לוינסקי

צדקה בזכות... העכברים

מספר מגיד המשרים רבי שלמה לוינסקי שליט"א, במהלך שיעורו השבועי ביום שלישי: הסיפור שמעתי מידידי רבי נסים תשובה הי"ו המשכיר דירה בתל אביב, בקומת קרקע, מזה שנים רבות. ששכרה את הדירה האחרונה בבית, הייתה אישה חילונית, ששכרה את הדירה לפשתים, אחרי חודשיים התקשרה האישה אל המשכיר והתלוננה על מכת עכברים בדירה... בעל הדירה לא ידע את נפשו... הוא משכיר

את הדירה כל-כך הרבה שנים, ומעולם לא שמע תלונה מעין זו! אמנם הדירה נמצאת בקומת קרקע, אבל עכברים? מעולם לא פקדו אותה!

כמובן לא התווכח... אם הדיירת אומרת שיש עכברים - אז יש עכברים, והפתרון, מתקשרים לעירייה ומבקשים שיבצעו הדברה נגד עכברים...

פנה לעירייה, ביקש לבצע הדברה, העירייה מצאה את הבקשה ושולחה מדביר מקצועי להדביר את המקום, אך למרבה ההפתעה ההדברה לא הועילה כלל... חלפו מספר ימים, ושוב הדיירת על הקו, ותלונה המוכרת בפיה: בדירה יש עכברים!

לאחר שהדברה חוזרת לא השיגה תוצאות טובות, ולאחר שבמשך מספר ימים נוכח המשכיר לראות בעיניו כיצד הדיירת מוציאה מידי יום ביומו מספר עכברים שנלכדו במלכודות שהציבה בדירה - הוא הציע לה לבטל את חוזה השכירות מבלי שיחייב אותה בקנס כלשהו, אולם היא סירבה. היא העדיפה להישאר בדירה, להתמודד עם העכברים.

באחד הימים עלה בדעתו של המשכיר רעיון מקורי... כשהתקשרה הדיירת בפעם הבאה להתלונן על העכברים, הוא אמר לה שבמקורות היהודים (ירושלמי דמאי ד' ד') מופיע סיפור אודות רבי פנחס בן יאיר, שבאו לפניו בני עיר אחת וסיפרו כי מכה של עכברים פוגעת ביבולם ומאיימת עליהם בסכנת רעב. לאחר בירור שערך רבי פנחס בן יאיר, התברר לו כי בני אותה העיר אינם מעשרים את תבואתם, ועל כן יכולים העכברים לפגוע בה...

אינני יודע אם זה יעזור, אבל בהחלט יכול להיות שאם תתחיל לתת צדקה - יסתלקו העכברים!, אמר המשכיר לדיירת, ומאותו היום ואילך היא לא התקשרה בנושא זה...

המשכיר מצידו לא התקשר מיוזמתו לברר מה קורה... כל עוד הדיירת לא התקשרה להתלונן הוא העדיף לא להכניס את עצמו לצרות, ולא התקשר כלל... אולם לאחר מספר חודשים, התקשרה הדיירת וביקשה להעביר את השכירות לדיירת אחרת, כאשר באותה הזדמנות היא מספרת על השינוי שהתחולל בחייה בעקבות אותה שיחה במהלכה הציע המשכיר את רעיון הצדקה...

היא סיפרה שהיה לה סכא גדול, יהודי דתי, שחינך אותה תמיד שלא לסרב לבקשת יהודי... אינך יכולה ללעג כמה מדורי גיהנום עבר אותו

יהודי עד שהרהיב עוז לפנות אליך ולבקש את עזרתך! לכן, אל תסרבי אף פעם! כל מה שיש לך - תני, היה הסבא אומר. ואמנם, בעבר, כך הייתה נוהגת הדיירת, עד שהגיעה לתל אביב... הכירה חברות חדשות, והן החזירו לראשה רעיונות אחרים... הן גרמו לה להתייחס אל מבקשי הצדקה כאל פריזטים, נצלנים, וכמובן, הציעו לה לא לעזור להם. בהתחלה היא לא הושפעה, אט אט חלחלו הדברים אל לבה והיא קפצה את

ידה וחדלה לתת צדקה. מאותו היום ואילך הופיעו העכברים! כאשר העלה המשכיר את רעיון הצדקה, לפתע נדלקה נורה אדומה במוחה של הדיירת... היא שמה לב שאמנם, העכברים הופיעו בדיוק כשהפסיקה לתת צדקה... היא החליטה לחזור לתת צדקה, וראה זה פלא: העכברים נעלמו כלא היו! במקביל היא גם התחזקה וחזרה בתשובה.

אולם הסיפור לא נגמר... הדיירת החדשה לאחר תקופה קצרה התקשרת אל המשכיר והתלוננה שיש בדירה עכברים... הפעם, המשכיר כבר בעל ניסיון. הוא המליץ לדיירת להפריש סכום כסף לצדקה, תוך שהוא מספר לה את סיפורה של הדיירת הקודמת, מיד לאחר שהפרישה הדיירת

**במשך מספר ימים
נוכח המשכיר
לראות בעיניו
כיצד הדיירת
מוציאה מידי יום
ביומו מספר
עכברים שנלכדו
במלכודות
שהציבה בדירה -
הוא הציע לה
לבטל את חוזה
השכירות**

הנוכחית סכום לצדקה נעלמו העכברים. שני סיפורים אשר שניהם עוסקים באותה התרחשות. עכברים נעלמו בעקבות נתינת הצדקה. הסיפור השלישי - משלים את התמונה, בבחינת החוט המשולש לא במהרה יינתק, ומעשה שהיה.

את הסיפור אודות שתי הדיירות בדירה בתל אביב, סיפרתי באחד השיעורים שמסרתי בבני ברק, שיעור שמתחפתים בקביעות דתיים וחילונים. באחד השבועות, לאחר השיעור, ניגש אלי יהודי וסיפר שהוא משכיר דירה לאישה חילונית לגמרי, בקושי מייחסת משמעות למוצאה היהודי. למחרת אותו יום שספרת את סיפור העכברים, הדיירת התקשרה ואמרה שיש מכת עכברים בדירה, ומבקשת ממנו שיפנה לעירייה בדחיפות ויבקש הדברה. בעל הדירה לא התקשר לעירייה... לפני כן, הוא בירר אם הדיירת הנכבדה מפרישה כסף לצדקה, ומשנענה בשלילה הבהיר כי לא יפנה לעירייה עד שתתקשר הדיירת לספר לו כי נתנה צדקה.

ברגע הראשון היא התקוממה... למי בדיוק אתה רוצה שאתן צדקה? כולם בסביבה אינשי דלא מעלי, טענה, אולם לא יתרת לה, ולבסוף שכנעתי אותה והתחייבה לתת צדקה, והוא התחייב להתקשר לעירייה מיד לאחר שתתקשר ותספר לה שמלאה את הבטחתה... ואמנם, למחרת היום התקשרה הדיירת לדחות... כן... היא נתנה צדקה, והיא גם רוצה להודות לי על כך שדיבר עם העירייה... באמת העכברים נעלמו כלא היו! הרי לנו כוחה של צדקה, ובפרט של מעשר כספים אפילו לסלק בעלי חיים שמאומה אינו עומד בפניהם!

אמרי קודש בראי הפרשה

"וישמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדרותם ברית עולם: ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם כי עשית ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וביום השביעי עזבת וינפשו" (שמות לב, טז-יז)

אמרו רבותינו ז"ל (שבת, י'): "אמר לו הקב"ה למשה, מתנה טובה יש לי בבית גזני, ושבת שמה, ואני מבקש ליתנה לישראל, אך והודיעם".

מרו החפץ חיים זצ"ל בספרו 'בית ישראל' (פרק ב') כתב לבאר מאמר זה בדרך משל: ידוע שישנם בעולם הרבה סוגים של אנשים ומרגליות שאין ערך לשווים, ועולים בדמים מרובים, ואין יד כל אדם משגת לרכוש הרבה ממים של אנשים טובות ומרגליות, ואפילו הם שרים גדולים ועשירים מופלגים, ואפילו באוצרותיהם של מלכים אדירים קשה למצוא אצלם כל המינים שנמצאים בעולם.

וככל שהמלך גדול יותר, ודאי שגם אוצרותיו גדולים וחשובים יותר מאוצרותיו של מלך שהוא בדרגה נמוכה ממנו. והנה, קל וחומר בן בנו של קל וחומר, השם יתברך שהוא מלך מלכי המלכים, ובוודאי נמצאים בבית גזניו כל חמודות הכסף והזהב והאבנים הטובות הנמצאים בעולם.

ומכל המתנות הטובות לא השתבח הקב"ה בהם, כי אם באותה ש"שבת" שמה, והיא נקראת אצלו בשם "מתנה טובה". בוודאי שאין שיעור לחשיבותה וטובתה.

ומתנה כזו נתן הקב"ה לישראל על ידי שמירת השבת. ואם כן, כמה צריך האדם להשתוקק כדי להשיג חלק במתנה טובה זו, שייגיע לו ע"י שמירת השבת כראוי.

ובספר 'זהב משבא', הביא מעשה הממחיש לנו את הדברים הנ"ל, מעשה שאירע בביהכ"נ שבפטרבורג בירת רוסיה שבתקופת הצאר, שהתקבצו שם כל היהודים עשירי העולם שהיו קבלני הממשלה הרוסית, וביום כיפור מכרו שם את המצוות כמנהג, ומכרו הפתיחה של נעילה שהוא כיבוד חשוב, והתחילה המכירה ב-500 רובל כראוי לעשירים כאלו, וכך היו מעלים ומעלים עד שהברון גינובורג המפורסם בעשירותו הציע אלפיים רובל, משמשע זאת הברון פולאק, הוסיף אלפיים וחמש מאות רובל [סכום עצום אז השווה כיום לערך של מאות אלפי דולר], משהודיעוהו הברון פולאק שזכה בפתיחה של נעילה, שאל לשכנו היושב לצידו "מהי הפתיחה של נעילה"? תמה שכנו, אתה נתון סכום כזה ואיך יודע מה זה ועל מה זה?!

השיב הברון פולאק: "אם הברון גרינובורג הבין שכדאי לשלם בעבור זה אלפיים רובל, הוא יודע סחורה מהי, ודאי ששווה לשלם גם אלפיים וחמש מאות", עכשיו תגיד לי מה זה פתיחה של נעילה... וכמו כן בעניין השבת, אם הקב"ה מעיד עליה שהיא "מתנה טובה" ושהיא מביא גזיו' ודאי שטובה היא מאוד וכדאי לזכות בה. בזה"ק נאמר (פרשת יתרו) "כל ברכאן דלעלא ותתא ביום שביעאה תליין". תרגום: כל הברכות שלמעלה ולמטה תלויות ביום השביעי" לקראת שבת לכו ונלכה - כי היא מקור הברכה...

שבת שלום ומבורך

רוח צדקה וחסד: רבי בנימין משה ז"ל

בשבת שעבר נתבשרנו בעצור רב ויגון קודר על פטירתו של איש המעש והחסד רבי בנימין משה ז"ל. המנוח שהיה ידוע בפעילותו העניפה למען בני התורה ולמען אברכי הכוללים ובפרט למען הרבות כבוד התורה ולומדיה. אחד מהדברים הבולטים בו כאמור, זה מעשי החסד המופלאים שהיה עושה מידי יום ויום. לקום בשעה 4:00 בבוקר ולחלק לאברכים לחם דברי מאפה. מאות אברכים נהנו משולחנה והתקיימו ממחייתו. בנוסף לכל מעשה הצדקה והחסד שהיה עושה, המנוח סיים את הש"ס למעלה מארבע (!) פעמים. מידי יום ביומו במשך עשרות שנים למד ושנה ושייש את סדר דף היומי בקביעות. יהי זכרו ברוך.

ת.ג.צ.ב.ה

"ארבעה דברים צריכים היזוק" (ברכות)
ויחזוק בהם האדם בכל כוחו (רש"י)

היזוק

סיפורים מתקנים

מדור תמיהות וקושיות

אשכול יוסף

הגאון רבי יוסף חי סימן טוב שליט"א

"ויהי כאשר קרב אל המחנה וירא את העגל ומחולות וייהר אף משה וישלך מידו את הלוחות ושבר אותם תחת ההר"

(ל"ב י"ט)

למה משה דבינו שבר את הלוחות רק כאשר ירד מההר ולא מתחילה כאשר אמר לו הקב"ה שעם ישראל הטאו בעגל?

ישוב א'

משה לא האמין שעם ישראל עבדו עבודה זרה

מצאתי שהקשה כן המהרש"א (יבמות סב). ותיריך על פי מה שאמרו במדרש (שמ"ר מ"ו) שלא היה משה מאמין בהקב"ה שאמר לו רד כי שיחת עמך, והודיע בזה לישראל שאפילו יהיה אדם שומע מפי יחידי נאמן לו אסור לקבל עדותו ולעשות דבר על פיו. ומדרש זה צע"ג היאך יתכן לומר שלא יהיה משה מאמין להקב"ה, והדברים מרפסין איגרי. ושמא יש לומר שכונת המדרש שמשה לא האמין שבני עשו ממש עבודה זרה, וסבר שכונת השי"ת שחטאו בעוון שהוא שקול כעבודה זרה, כמו שמצינו בכמה דברים. ע"ל שמשו סבר שעדיין לא עבדו עבודה זרה, ורק מתכוננים וסמוכים לכך.

ישוב ב'

אינה דומה שמיעה לראיה

המהרש"א מתריך עוד בשם בעל עיקרים (מאמר ד' פ' ט"ו) שדבר הנראה לעיניים מצער את האדם צער גדול יותר מהידיעה, שהאדם מתפעל יותר מהמורגש בחוש ממה שיתפעל מהנודע באמיתות, ולכך רק בשעה שירד משה מן ההר וראה עין בעין שעם ישראל חוטאים, נדעזע מאוד ושיבר את הלוחות.

ישוב ג'

סבר שכאשר יראוהו בירידתו מההר יעשו תשובה

המלבי"ם מבאר שמשו רבינו מתחילה לא שיבר את הלוחות כי חשב שעשו כן מפני שמשו בושש לרדת ורצו מנהיג במקומו, וכשיראו שבא מן ההר מיד יחדלו ממעשיהם ויעשו תשובה, אבל כשראה משה שלמרות שקרב אל המחנה וראו שבא, בכל זאת המשיכו במעשה העגל ושמתו עליו במחולות, מזה הבין שכונתם למרוד בה', לכך חרה אף משה והשליך מידיו את הלוחות.

ישוב ד'

נתכוון להוכיחם ולהענישם בשבירת הלוחות

ע"ל שעיךר כוונת משה בשבירת הלוחות להעניש את ישראל ולמחות על כבוד השי"ת, ולכן עשה זאת בפניהם דווקא, כמדוקדק מלשון הכתוב בדברים (ט' י"ז) "ואתפוש בשני הלוחות ואשליכם מעל שתי ידי ואשברם לעיניכם", ומטעם זה הוצרך לשבר את הלוחות דווקא כשירד מן ההר, בפניהם של ישראל, שיהיו למדים מזה לקח.

ישוב ה'

ע"ל שנתידא לשוברן במרום לפני קוב"ה שלא יהיה כדן מזדה הזרעה בפני דבו

המקובל רבי חזקיהו יצחק זצ"ל [בנו של הרש"ש הקדוש] - מגדולי מקובלי ירושלים היה, כל ימיו עבד את בוראו בקדושה עילאית. והנה, לפני פטירתו, קרא לתלמידיו ובפיו בקשה: ברצוני כי בעת קבורתי, לא יורידו אותו אל הקבר, אלא יזרקו אותו לתוכי בביזיון! הדעזעו התלמידים ונחרדו עד למאוד, על מה ולמה מבקש מהם רבם בקשה שכזו! ענה להם: "פעם אחת ירדתי לפני התיבה כשליח צבור, נגד רצונו של אבי, וגרמתי לו בכך עונמת נפש, ומני אז איני מוצא מרגוע לנפשי. השחרתי פני בתעניות ובתשובה, אולם חושש אני שמא עדיין לא תיקנתי לגמרי את חטאי. מקווה אני כי על ידי שתקברוני בביזיון, יתכפר לי אותו זלזול שזלזלתי בכבוד אבי!" סיים הרב את צוואתו, ולאחר מכן החזיר את נשמתו הטהורה לבוראה. נבוכו התלמידים, ולא ידעו מה לעשות עתה, כיצד יוכלו לזלזל בקבורתו של רבם הקדוש? דנו בדבר, והחליטו כי לא יעשו כזאת, ואף אם חטא הרב חטא דק מן הדק, בודאי כבר שב בתשובה שלימה והתכפר לו חטאו. ערכו התלמידים לרבם הלוויה מכובדת, כשהם מובילים את מיטתו אל מנוחתו במרומי הר הזיתים. והנה, בדיוק לפני הקבורה, הגיעו לפתע בריונים ערביים מכפר סילואן, כדי לשדוד ולפרוע פרעות. באימה ופחד, מיהרו התלמידים לנוס על נפשם ולהימלט מיד הבריונים, כשהם מותירים את מיטתו של הרב בסמוך לקבר. לעגו השודדים ליהודים הבורחים, וניגשו אל המיטה העזובה. ברגל גסה דרדרוה... הישר לבור הקבורה! כך קיים רצונו האחרון של הצדיק הקדוש, לכפר על עוונת האחד והיחיד, שפגם פגימה זקה מן הדקה. בכבוד אביו!

בשנת תש"ח נחדשי ההפגזה על ירושלים הנצורה היה מחסור חמור במים. בהתאמצות יתרה עלה להשיג פחי מים. תורים ארכים השתרבו ליד תחנות בלוקה בנקודת שונות בעיר, וזמן רב היה הצבור ממתיין עד שעלה בידו לרכש מים במשורה. באחד הימים הלכה הרבנית מלצר להשיג מים לביתה, ולאחר זמן לא רב הגיעה עם פח מלא מים ונעצרה ליד הבית. היא קראה לבעלה, רבי איסר זלמן, שירד ממדרגות הבית לסייע בידה להעלות את הפח. מיד נחפז רבי איסר זלמן למרפסת הבית, פנה ואמר: "המתניי נא מעט לפני שנעלה את הפח. ברצוני שתאמרי לי, הכיצד עלה בידך להשיג את המים בזמן קצר כל כך: האם בקשת מן המוכר שימלא לך הפח מחוץ ל"תור" או שנתנו לך מבלי שתבקשי?"

ברור זה כוון רבי איסר זלמן כלפי רעיתו, לאחר שהיתה מדי פעם מתלוננת כי בזמננו ירד פלאים משג "כבוד התורה" וכי גם עליה להמתין בכל מקום ככל אדם מבלי להתיחס למעמדה כי הנה אשת גדול הדור. הרבנית אשרה, כי גם הפעם נרכשו המים תוך כדי עמידה בתור, ואז ירד רבי איסר זלמן לעזר לה. (הזהרו במקומן חברכם עמ' שמ)

מספרים על מרן הגאון רבי יעקב ישראל קנייבסקי זצ"ל, שכשהיה מדפיס את ספריו, היה סופר בדקדוק רב את השורות שהיה מוסיף בעל ההגהות על כתב היד המקורי ומשלם עבורן למדפיס ברוח באופן שיצא כל ספק מלבו. וספרו, שפעם נכנס אליו אדם אחד והראה לו איזה כתב, וכפי הנראה היה צריך לצלמו, ואמר אותו אדם לרב: במקום העבודה שלי יש מכונת צלום, כשאהיה שם מחר, אוכל לצלמו... נחרד הרב זצ"ל ואמר לו: האם קבלת רשות לזה מבעל הבית? הלא מקבל אתה משכרת בעד עבודתך, ואם אין לך רשות לצלם במכונת הצלום - הרי זה גזל, חלילה. (פניני רבנו הקהלות יעקב עמ' עו)

מעשה שהיה ברב גדול מאוד שהיה צריך לנסוע לחו"ל לעניינים חשובים וכשעלה למטוס, היה שם אדם שאמור להסריט סרט לכל הנוסעים, הרב שאל את הנוסעים אם הם מוכנים לוותר על הסרט ולא לראות והנוסעים הסכימו כמובן, אך האיש שאמור להפעיל את הסרט עשה עצמו כמתעלם והחל בהכנות להתחיל את הסרט. אך אביו הסרט לא מוכן לעלות, והפנים של האיש הפכו להיות אדומות מאוד, והוא ניגש לרב ואמר לו אני מתנצל אבל יש לנו כרגע בעיה חמורה כי אם יש תקלה באחת המערכות במטוס גם אם זה לא קשור למנוע חייבים לעצור ולהנחית את המטוס ואני יודע שהבעיה שלנו זה רק בגלל שהרב לא רוצה לראות את הסרט, לכן אני מבקש שהרב רק יתן אישור ואני רואה רק שזה עובד ומיד מכה והרב הסכים.

מעשה שהיה ביהודי שנולדה לו בת והוא הלך לשאול את הרב שך זצ"ל אם יש ענין לעשות קידוש גדול ולהזמין אנשים או שאולי מספיק קידוש קטן לצאת ידי חובה! אמר לו הרב תגיד לי אם עשרים שנה לא היית זוכה לילדים ואחר כעשרים שנה היית זוכה לבת האם היית עושה קידוש קטן או קידוש גדול? בודאי שהיית עושה סעודה גדולה מאוד ענה האיש, ואם כן הקשה הרב, עכשיו שהקדוש ברוך הוא לא נתן לך להמתין ולסבול עשרים שנה אלא זכית מיד, האם לא מגיע לך שתעשה סעודה גדולה??? והאיש כמוכן קיבל את דבריו, ומכאן למדים כמה חשוב להודות לה' יתברך לפני המכה והצרה כי טוב להודות לה'.

ספר אור השבת
מבית עלון "אור השבת"
סיפורי השגחה מחזקים ומרתקים וכן ווארטים נדירים ומרתקים על פרשת שבוע, עם שכל המדורים בעלון
נחיות שירות אופקים - 052-7148454 - שדחה - 052-7661876 בית שמש - 054-8426869 בני ברק - גל מו - רבי עקיבא 88 ירושלים - דמוס 'גדיל תורה' (רח' עמוס 1) ירושלים - גל מו - רחוב מלכי ישראל ירושלים - חנות 'גרסא' רחוב חפץ חיים
המעוניינים לקבל את הספר בדואר, במחיר כולל של 65 ש"ח (2 ספרים 115) יצרו קשר בפלאפון. 052-7148454

ניתן להשיג את הספר "אשכול יוסף" בפלאפון - 054-8460007

מחמדי התורה

לע"נ זקני מור"ד כ"ז מרן האדמו"ר מערלי הגה"ק רבינו יוחנן בן רבי משה בעל האמרי סופר עלה בסעודה השמימה י"ג לחודש אדר א' תשע"ו זכותו יג עלינו ועל כל ישראל

חמדת ההלכה

נשמה יתירה בשבת וביו"ט והנפק"מ להלכה

מקור הדברים לנשמה יתירה בשבת

בתוה"ק בפרשתינו (לא- יז) ביני ובני בני ישראל את היא לעולם כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת וינפש.

ואמר **חכמינו ז"ל** (ביצה טז, תענית כז): אמר רבי שמעון בן לקיש, נשמה יתירה נותן הקב"ה באדם ערב שבת, ולמוצאי שבת נוטלין אותה הימנו, שנאמר שבת וינפש, כיון ששבת - ווי, אבדה נפש, ומבאר רש"י (ד"ה וינפש), דרשינן ליה אוי על הנפש שהלכה לה.

טעם להנשמה יתירה

ומצאנו בזה בגדולי הראשונים, שהאריכו לבאר תועלתו של הנשמה יתירה, בנפש האדם במשך יום השבת **דברש"י** (שם ד"ה נשמה יתירה) כתב דהנשמה יתירה באה לרוחב לב למנוחה ולשמחה, ולהיות פתוח לרווחה, ויאכל וישתה ואין נפשו קצה עליו, ו**בשו"ת הרשב"א** (ח"ג סי' ר"צ הובא באבודרהם הל' הבדלה) כתב, ויש מפרשים נשמה יתירה, דהיינו המנוחה והענוש שהנפש מוצאה כאילו היא נשמה יתירה, וכשעובר ממנו נכנס בימי הטורח והעינוי כאילו אבדה ממנו נשמה יתירה, שהוא נחלש, ולפי פירושו זה בשבת הוא שנתווסף בו נשמה מפני שהוא יום מנוחה, והרי דהו לפי רש"י, הסובר שבשבת מסוגל האדם לאכול יותר, והן לפי רשב"א, הסובר כי בשבת אפשר לנוח יותר, מדובר בהשפעה גשמית על האדם.

אולם בהרמב"ן, בקראי לדליל עה"פ על כן ברך ה' את יום השבת, ביאר שהכוונה הוא שיהיה יום השבת מבורך וקדוש, כי ציווה בזכירה לברך אותו ולהדרו, וציווה בשביתה, שיהיה לנו קדוש ולא נעשה בו מלאכה, ורבי אברהם אמר כי ברך ה' היום הזה וקדשו, שזימן אותו לקבל בו הנפש תוספת חכמה יותר מכל הימים, ו**הספורנו** (ד"ה על כן ברך ה' את יום השבת) פירש הנפש יתירה, היא הכנה יתירה לעבודת האל-יתברך.

להערוך השולחן יש בה תרתי

ובערוך השולחן (סימן רצ"ז סעיף א מהלכות שבת) כתב בהא שלוקחים בשמים להבדלה, מפני שבשבת יש נשמה יתירה, ובמוצאי שבת הולכת מהאדם, ויש כאן חלישת הדעת, והבשמים מחזקים הנפש, דכל ריח טוב מחזק הנפש, ועוד, דבשבת גם הגיהנם במנוחה, ובמוצאי שבת מתחיל לשרוף, ואישו של גהינם מסריח, והנפש נחלש מזה, ונצרך לתומכו ולסעדו, ואף על גב דכל אלו טעמים רוחניים, מכל מקום כל נפש מישאל מרגיש בזה, וסימן מובהק לזה דכל איש ישראל במוצאי שבת מוצא את עצמו בהשתנות, ואף על גב דאיהו לא חזי - מזלא חזא, ושני הטעמים צריכים זה לזה, הרי דסבר שיש בה תרתין, יש לה השפעה רוחנית, ועל כן נחלשת נפשו של אדם עם עזיבתו במוצ"ש, ויש לה גם השפעה גשמית, שכל אדם מרגיש בחסרונה עם פרידתה של הנשמה היתירה מן הגוף במוצ"ש.

אימתי מקבל האדם הנשמה יתירה

בשו"ת פעולת צדיק (חלק א סימן קמ"ח) שהנשמה היתירה נכנסת באדם בערב שבת, ו**בשו"ת ציץ אליעזר** (חלק ז סימן מ"ט אות יא) מביא את דברי ספר פני אהרן, שחידש וכבר בחצות ע"ש מקבלים הנשמה יתירה, ושמה מפני כך נהגו על פי מה שכתבו המקובלים דערב שבת אחר חצות מתחיל לבוא נשמה יתירה, הרי לדעת המקובלים אחר חצות כבר חל קדושת השבת, לפיכך נהגו האבלים לעמוד מאבילותם, כבר מיד לאחר חצות.

אם ביו"ט יש נשמה יתירה

ומצאנו פלוגתת הראשונים, אם ביום טוב יש להאדם נשמה יתירה, **דהרשב"ם** (פסחים קב: ד"ה ושמואל אמר) כתב, שאין מברכין על הבשמים ביו"ט, שהרי גם ביו"ט יש לנו נשמה יתירה כשבת, **אולם התוס'** דחו דברי הרשב"ם, ומה שאין מזכיר בשמים, פירש רשב"ם דטעם בשמים משום איבוד נשמה יתירה, וביום טוב נמי איכא נשמה יתירה, וקשה דאם כן, במוצאי יום טוב אמאי לא תקנו בשמים, לכך נראה שביום טוב ליכא נשמה יתירה, והכא אין מזכיר בשמים משום דשמחת יום טוב ואכילה ושתייה מועיל כמו בשמים, ויש טעמים לא נכונים, וזה טעם נכון ועיקר.

טעם פלוגתת א"ת ביו"ט נשמה יתירה
ובעיקר טעם פלוגתת רשב"ם ותוס', יש לומר

שכוונת הרשב"ם ע"ד **מ"ש הר"ן** (פסחים שם, ועד"ז במאירי (שם) בטעם שאין מברכים על הבשמים משבת ליו"ט, דמשבת לחול שיצא ממנוחה שלימה לעמל גדול, צריך הנחת הנפש בבשמים, אבל משבת ליו"ט הרי יש ביו"ט ג"כ **קצת מנוחה**, ומיו"ט לחול גם כן אינו יוצא **ממנוחה גמורה** שהרי טרח באוכל נפש, ולפיכך אין מברכין על הבשמים בשניה.

ועד"ז י"ל להרשב"ם, דמ"ש דגם ביו"ט יש נשמה יתירה, אין כוונתו שהיא באותה הדרגה של הנשמה יתירה דשבת, אלא בדרגא פחותה יותר, ולכן אין ברכת בשמים גם במוצאי יו"ט, כי דאבון נפש כזה הדורש ריח טוב בא רק מיציאת הנשמה יתירה שבאה בשבת.

חלקו התוס' והרשב"ם בגדר מנוחה ביו"ט

ועפ"ז נוכל לומר, דפלוגתת **הרשב"ם ותוס'** היא בהגדר המנוחה ואיסור מלאכה ביו"ט, אם הוי באותו הגדר דמנוחה ואיסור מלאכה דשבת, והשינוי הוא רק בכמות דמלאכות מסויימות (מלאכת אור"ג) מותרות, או דהוי שינוי באיכות המנוחה, ואיסור מלאכה דיו"ט הוי חפצא של מנוחה אחרת ממנוחת שבת.

מה בגליון?

חמדת ההלכה- מקור הדברים להנשמה יתירה בשבת, אימתי מקבלין הנשמה יתירה, איזה תועלת בנשמה יתירה, ביו"ט אם יש נשמה יתירה והנפק"מ להלכה אם צריך להריח בשמים במוצאי"ט, ביאור פלוגתת הרשב"ם ותוס' בזה, המתענה בשבת אם יש לו נשמה יתירה, והאם צריך להריח בשמים.

חמדת הדרוש: יישוב קושיית העולם על האוה"ח, דאין מחליין שבת לחיי שעה, ה' מהלכים נרחבים על זה, א- יישוב המנחת חינוך ושר"ת בית שערס, ושר"ת מנחת אלעזר, ב- יישוב השפ"ת אמת, ג- יישוב המנחת חינוך, ד- יישוב המאיר עיני חכמים, ה- יישוב שר"ת פרי השדה.

רמזא דאורייתא- דינים הלכתיים בש"ס ובפוסקים הנלמדים בדרך רמז בפרשת השבוע.

נחמד ונעים- ג' מהלכים נפלאים ביישוב הקושיא עה"פ אלה אלוהיך ישראל אשר העלוך ואמרדו חז"ל דלולי הו' שבהעלוך, וקשה ממה שאמר נחמיה העלך בלא ו' א- ביאור הגרעק"א, ב- ביאור החת"ס, ג- ביאור הענף יוסף.

לחידודא- חקירות הלכתיות בש"ס ובפוסקים ע"ד החידוד, ובעניני המגילה, ופטרון לחידודא על שאלות אלו.

חמדת הפרשה: יישוב קושיית הראשונים על רש"י דמשמע דאילו היו לו לאהרן יסורין, לא היה חטא בעשיית העגל, הא ביהרג ואל יעבור הוא, ד' דרכים נפלאים בזה, א- ביאור הרמב"ן, ב- ביאור האור החיים, ג- ביאור האדר"ת.

לחידודא- חקירות הלכתיות בש"ס ובפוסקים ע"ד החידוד, ובעניני המגילה, ופטרון לחידודא על שאלות אלו.

חמדי שי: רעיונות על הפרשה מתובל בדברי רבותינו הראשונים והאחרונים.

אבות ובנים: למוד בפרשת השבוע בתורתו של המהר"ל זינץ זצוק"ל.

דלדעת הרשב"ם (וכן הר"ן), מנוחה דיו"ט הוי באותו סוג וגדר דמנוחת שבת, אלא שהיא פחותה ממנה, שינוי בכמות, ולכן כאשר יו"ט בא יתכף לאחרי השבת, אפשר למנוחת יו"ט להחשב כעין המשך למנוחת שבת, ואין הנפש זוכתת מיציאת שבת ליו"ט, ואין צריך בשמים, משא"כ **לדעת התוס'**, מנוחת שבת הוי חפצא של מנוחה אחרת, וההבדל בין מנוחת שבת ומנוחת יו"ט אינו רק שינוי בכמות אלא גם שינוי באיכות, ומהאי טעמא ביציאה משבת ליו"ט מן הדין היו זקוקים לבשמים, אלא דשמחת יו"ט ואכילה ושתייה מועילים כמו בשמים.

מי שהתענה בשבת אם צריך בשמים במוצ"ש

יש לציין בכאן דבר פלא, שרצה לחדש בשו"ת **גינת ורדים** (חלק או"ח כלל א), הביא את דברי החכם ר' יצחק בן סה"ל נר"ו דלפי **מש"כ הטור** (או"ח סימן תרכ"ד), שאין לברך על בשמים במוצאי יום הכיפורים שיחול להיות במוצאי שבת, והטעם לפי שאין בו נשמה יתירה מפני התענית, כי לפי טעם זה נמצא שהמתענה תענית חלום בשבת, אין לו לברך על הבשמים בהבדלה.

ואפשר דאינו דומה כלל, דהתם ביום הכיפורים כל עם ישראל אינו אוכל, לכך אין שם כלל נשמה יתירה, ואי"צ לבשמים, אולם בכל שבת ושבת, אין לנו במה שהוא אינו אוכל, וכיון שלכל ישראל יש נשמה יתירה גם לו יש, אף שאינו אוכל, ואולי

דתליא במה שהבאנו לעיל, מדברי הראשונים בטעם של נשמה יתירה, דאם הוא מטעם רש"י שיהא לו לב רחב לאכילה, הרי דמי שאינו אוכל הרי שלא השתמש בהאי נשמה יתירה, לכך אינו צריך להריח בשמים, או לטעם של מנוחת הנפש, גם נימא דכיון שמתענה אין לו המנוחה בשבת, והרי דאי"צ לבשמים.

אולם, לטעמים שהנשמה יתירה יש בה גם מעלות רוחניים, או לטעם הב' של הערוך השולחן דהוא מטעם דהגיהנם שנח בשבת, ובמוצ"ש חוזר להיות כבראשונה, לפי טעם זה היה צריך גם מי שצם בשבת, להריח בשמים במוצ"ש, כנלענ"ד.

הודעה משמחת
בשורה טובה לאלפי קוראינו
אשר מידי שבוע יהיה ניתן להאזין לשיעור מיוחד על פרשת השבוע בהלכה ובאגדה בקול התורה שעי' מוסדות חסידי תולדות אהרן
02-3722700
בכניסה למערכת להקיש 9 ואח"כ 1
מערכת מחמדי התורה

בתוה"ק בפרשתינו (לא- טז) ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדורתם.

ובאור החיים הקדוש, כתב לחדש דבר חידוש, דכוונת הכתוב הוא, דאימתי צריך לשמור איש ישראל אפי' בערך כבוד שבת, דוקא "לעשות" פירוש באדם שישנו בגדר עמוד לעשות, אבל מי שודאי לא יקום ולא יגיע לשבת לשמרו, הגם שרפואות אלו יועילו לשבת או לימים, לא יחלל עליו שבת.

מבואר בדברי האור החיים הנ"ל, דאם הרפואה מועילה רק לשעות או לימים, ולא יגיע לשמור עוד שבת, אין מחללין עליו את השבת, וכבר תמהו כל האחרונים על דעת רבינו, דזה נגד גמרא מפורשת (יומא פ"ה א') דמחללין שבת אפי' לחיי שעה, וכן פסקו הרמב"ם והשו"ע.

א

מקרא דושמרו ילפינן שאין מחללין שבת לחיי שעה

במנחת חינוך (מוסר שנת), ובשו"ת בית שערים (יור"ד סי' שנה), ובשו"ת מנחת אלעזר (ח"א סי' ט') תירצו- באמת אין מחללין לחיי שעה כיון דמחללין חיי שעה, תלוי במחלוקת במס' יומא (פ"ד ב') מנלן דפיקוח נפש דוחה שבת, דלחד מ"ד ילפינן מושמרו בני ישראל את השבת, חלל עליו שבת אחת כדי שישמור שבתות הרבה, ולחד ילפינן מ"וחי בהם" ולא שימות בהם, ולמ"ד דדאריש מושמרו בני ישראל את השבת, באמת אין מחללין לחיי שעה כיון דמחללין שבת אחת רק כדי שישמור שבתות הרבה, אבל הוא לא יוכל לשמור עוד שבת, ואכן להלכה קי"ל דמחללין אפי' לחיי שעה כיון דקי"ל כמ"ד דדריש מוחי בהם ולא שימות בהם, יעו"ש.

ב

החידוש דבחיי שעה יכול החולה להחמיר על עצמו שלא ירפאו אותו

השפת אמת (בליקוטים) והערוגות הבושם (פר' תרומה), והקדושת יו"ט (בפרשתן) תירצו- דהנה קיימא לן דפיקוח נפש הותרה בשבת, ואין החולה רשאי להחמיר על עצמו, וסבירא ליה לרבינו דבחילול שהוא מועיל רק לחיי שעה, יכול החולה להחמיר על עצמו יעו"ש.

ג

דברי האור החיים הוא על מלאכות דאורייתא ולא פשיטא דגם בזה מחללין את השבת

המנחת חינוך (שם) תירץ ע"ז- בשם חכם אחד, דהא דאמרינן דמחללין שבת לחיי שעה, הוא רק במלאכות ואיסורים דרבנן, אבל במלאכות דאורייתא אין מחללין שבת בהם לחיי שעה, אמנם המנחת חינוך דחה דבריו, והוכיח דאפי' באיסורי דאורייתא מחללין את השבת לחיי שעה יעו"ש.

ד

החידוש שלא יחלל עצמו אל על ידי נכרי

במאיר עיני חכמים (ח"א סי' קכ"ה), ובח"ב בחידושים עה"ת (בפרשתינו) תירץ- דלחיי שעה מחללין את השבת רק מדין דחוויה ולא מדין הותרה, דאם ילפינן מוחי בהם ולא שימות בהם הוא רק דחוויה, ואם ילפינן מושמרו הותרה שבת אצל פיקוח נפש, ולכן בחיי שעה שאי אפשר ללמוד מושמרו בני"א את השב, הוי רק בגדר דחוויה ולא בדרך הותרה, והנפ"מ, במה שכתב הרמב"ם דצריך לחלל את השבת בעצמו דוקא, ולא ע"י נכרים וקטנים, דאם הוא רק מדין דחוויה אי"צ לחלל בעצמו יעו"ש.

ה

איירי במומר שאין מחללין עליו את השבת

בשו"ת פרי השדה (ח"ב סי' י"ז) תירץ- דאין מחללין את השבת למי שהוא מומר להכעיס, וכמו שפסק לדינא הפמ"ג (סי' שכ"ח משב"ז סק"ו), דהמומר מעלים ולא מורידים ובמומר אין חילוק בין חיי שעה להצלה גמורה, יעו"ש, ולזה כוון האוה"ח הק'.

צריך האדם לתת כופר נפש על שעדיין אין כסאו שלם

כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם ונתנו איש כופר נפשו- ס"ת ירושל"ם, והיינו שבני ישראל צריכים לתת כופר נפש ולעשות תשובה ע"ז שעדיין אין שמו שלם ואין כסאו שלם. וכן איתא בנוע"א שמפרש כי תשא את ראש, דקאי על השכינה שנקרת ראש וצריך להעלותה, וצריך להתעורר בעניין זה מחמת שכל אחד יש בידו להכריע את ביאת המשיח. (אמרי סופר- לזקני מרן אדמו"ר מערלי זצוק"ל)

טעמי הראשונים למחצית השקל

מחצית השקל- בכלי יקר כתב כמה טעמים, ואחד מן הטעמים הוא שחטא העגל גרם לשבירת הלוחות לשנים וע"כ יתנו בקע לגולגולת מחצית השקל דהוא שקל בקוע לשנים, עיין שם, ובפירוש הרא"ש על התורה כתב טעם למחצית השקל, דשקל עולה בגימטריא נפש, והקב"ה ברחמיו מטה כלפי חסד ומכפר על עון חצי הנפש, וא"כ ה' מחצית השקל כופר פדיון על חצי הנפש, עיין שם, בספר מגדים חדשים על שבת (פ"ט ע"ב) ובירושלמי שקלים (פ"ב ה"ג) ובתנחומא (פי' תשא) איתא בטעם מחצית השקל, לפי שחטאו במחצית היום כו' לפי שחטאו בשש שעות כו' ע"ש.

רמו שהקב"ה ציוה למשה להפריד הקידושין מישראל שידונו כפנויה

ועתה הניחה "לי" - הנראה שיתבאר עפ"י מה שאמרו רז"ל [שמ"ד פמ"א א'] ששיבר משה את הלוחות כדי שיתחשבו ישראל כפנויה שזנתה, כי הלוחות המה קידושין שקידשם השי' והיה דינם כארוסה, וביטל משה את הקידושין, וזה נרמז בדבריו ית' ועתה הניחה לי, כבר כתבנו כמה פעמים לי מיקרי הקידושין הרי את מקודשת לי, כמאמרו ית' בהתחלת מתן תורה ואתם תהיו לי [לעיל יט ו']. ואמר ית' הניחה לי, ר"ל הנח הלי היינו הקידושין. (אגרא דכלה- להבני יששכר)

המתפלל על חבירו תפלתו נשמעת אפילו כשעל עצמו אין תפלתו מקובלת

וחנותי את אשר "אחון" ורחמתי את אשר "ארחם"- ואמרו חכז"ל (ברכות) וחנותי את אשר אחון אף על פי שאינו הגון ורחמתי את אשר ארחם אף על פי שאינו הגון, הנראה לרמז בזה כח התפלה אשר האדם מתפלל על חבירו אף על פי שזה האיש המתפלל אינו הגון, ורחמתי את אשר ארחם אף על פי שאינו הגון קאי על האיש אשר מתפלל עליו אעפ"כ יקובל תפלתו למעלה לרצון לפני בעל הרחמים. (תפארת שלמה)

בשעת החנייה לא עלה בלבם כלל ליסוע משם ושמרו בני ישראל את משמרת ה' ולא יסעו- נראה לפרש ע"ד שאחז"ל [תנחומא בשלח, כ'] לא נתנה התורה אלא לאוכלי מן שלא היו עוסקים בשום עסק כ"א בעסק התורה ע"פ מרע"ה, ואחז"ל [אבות פ"ב מי"ב] התקן עצמך ללמוד תורה שצריך קביעת מקום, משא"כ בהליכת הדרך אחז"ל [תענית י ב] אל תרגזו בדרך אל תתעסקו בדבר הלכה וכו', וכל זמן שהיו חונים היה להם קביעות כמ"ש חז"ל ברי"כ כיצד מעברין [עירובין נה ב] כיון דכתיב ע"פ ה' יתנו כמאן דקביעי דמי ולא עלה בלבם טרדת הנסיעה.

ויש לפרש מ"ש ולא יסעו עד יום העלותו הוא כדרך מ"ש חז"ל [רש"י שמות טו, א] אז ישיר משה שר לא נאמר אלא ישיר שעלה בלבו לשיר וכן הרבה כפירש"י שם, ה"נ אמר ולא יסעו שלא עלה בלבם בשעה שיחנו שיסעו משם כיון שהנסיעה היה על פי ה'. (פנים יפות)

לרמו על ברית מילה

ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדורותם - תמיהה לכאו בפסוקים (שם יד

(ט"ז) דכתיב ושמרתם את השבת וגו' ושמרו בני ישראל את השבת לדורותם וגו'. פתח בלשון נוכח, ומסיים בלשון נסתר ושמרו. אלא דבמכילתא דריש "לדורתם ברית עולם ביני ובין בני ישראל" הוא המילה שניתנה אות ברית בין בני ישראל להקב"ה, וכיון דאותו דור לא מלו מפני הסכנה שלא נשבה להם רוח צפונית, מפני כבודם הזכיר ענין המילה בלשון נסתר, ושמרו בני ישראל את השבת. (משך חכמה)

רמו לדין איסור נשואין לאשה מינקת

לא תבשל גדי בחלב אמו- מכאן רמו למה שאחז"ל (יבמות לו, מב). לא ישא אדם מינקת חבירו, וה"פ לא תבשל בקדרה שבשל בה חבירו, לא תשא גרושתו או אלמנתו, כל זמן שהגדי הוא התינוק צריך לחלב אמו דהיינו כ"ד חדש, וכי האי גונא שאשכחן בפרק ערבי פסחים, אל תבשל בקדרה שבשל בה חברך אמר רב פפא בגרושה בחיי בעלה אי בעית אימא אפי' אלמנה נמי לפי שאין כל האצבעות שוות. (דעת זקנים)

הטעם שלמדס דווקא עתה דין הדמוציא מחבירו

מי בעל דברים יגש אליהם יגש דבריו אליהם- יש לתמוה מדוע אמר להם משה את הדין הזה שהמוציא מחבירו עליו הראיה כשמינה את אהרן וחזר לדיינים בעלותו לה, וכי בזמן שמשך דן את ישראל בעצמו לא חל הכלל הזה שהמוציא מחבירו עליו הראיה.

וי"ל לפי מה שאמרו במסכת ראש השנה (כא, ב), שמשח רבינו היה דן את ישראל בלא עדים, אלא ברוח קדשו שהיתה השכינה ואמרת לו מיד מי הוא החייב ומי הוא הזכאי, ובאמת אצל משה רבינו לא היה בנמצא אף פעם דינא של המוציא מחבירו עליו הראיה, שמעולם לא הוזקק לראיות השכינה היא שהעידה לו מי הוא החייב ומי הוא הזכאי, ולכן כשעלה להר ומינה את אהרן וחזר לדיינים, אז לימדם את הדין הזה שהמוציא מחבירו עליו הראיה. (דברי שאול)

חידוש האמרי סופר להלכה דהמבשל בב"ח בכדי לאוסרם עובר גם על איסור בל תשחית

לא תבשל גדי בחלב אמו- יש להסתפק, המבשל בב"ח ועי"ז נאסר המאכל בהנאה, אם עובר גם על בל תשחית מלבד הלאו של מבשל בב"ח, ובשו"ת טוב טעם ודעת (מהדו"ק סי' ק"ה), מפורש יוצא בדבריו שעובר על בל תשחית, הנה כרגע אין הספר בהשיג ידי לעיין בו, ברם נלענ"ד בס"ד, דאם בעל כו"י לאכלו אינו עובר משום בל תשחית, וכעין שכ' התוס' (ביצה י"ב:), דאם בישל גיד הנשה ביו"ט, שאע"פ שאסור לאכלו מ"מ כיון שבדעתו היה לאכול, וה"ה דאינו עובר על בל חשיב צורך יו"ט תשחית.

ואין להקשות מהא דאיתא (מכות כא:), ולוקה משום מבשל ביו"ט שלא לצורך, הלא כיון שבישלו לאכלו וגם אכלו חשיב בישול לצורך, דנהי דחשיב לצורך לענין מתוך, מ"מ לא התירה התורה בישול לצורך אוכל נפש אלא מאכל המותר לאכול, אבל מה שאסור לאכול מה"ת אינו בכלל אשר יאכל לכל נפש, כן מבואר ברש"י (ביצה י"ב) ד"ה לוקה משום מבשל גיד, ובתוס' (כתובות ז' ד"ה מתוך), ודו"ק. אבל אם בישל בב"ח כדי לאסרן בהנאה הוי דרך השחתה ובודאי עובר הוא על בל תשחית כמש"כ הרמב"ם (ה' מלכים פ"ו ה"י), דהמאבד מאכלות דרך השחתה עובר בלא תשחית. (שו"ת אמרי סופר)

נחמד ונעים

יישוב הקושיא דבנחמיה נאמר העלך בלי ו'

בתוה"ק בפרשתינו
(לב- ז' ח') **וידבר ה' אל משה לאמר לך רד כי שחת עמך וכו' סרו מהר מן הדרך אשר יראו עמך ויזבחו לו ויאמרו אלה אלהיך**

צייתם עשו להם עגל מסכה וישתחוו לו ויזבחו לו ויאמרו אלה אלהיך ישראל אשר העלוך מארץ מצרים.

ואמרו חכמינו ז"ל (סנהדרין סג), אמר רבי יוחנן אלמלי וי"ו שבהעלוך נתחייבו רשעיהם של ישראל כליה, והיינו כיון שאמרו העלוך עם ו' משמע לשון רבים הרי דשתפוהו, ולא כפרו לגמרי.

ויש להקשות, ממה שמצאנו (בנחמיה ט- יח), אף כי עשו עגל מסכה ויאמרו אלה אלוהיך אשר העלך ממצרים, ושם הרי אמרו העלך ולא אמרו העלוך.

א'

כאן אמרו אלה ל' רבים לך הוכרחו לומר העלוך בויו'

מרנא ורבנא החת"ס (עה"ת) **ביאר**- דהנה עוד קשה דמדוע לא דייקו ממה שאמרו אלה אלוהיך שהוא ג"כ לשון רבים, אלא דידוע דאל הוא לשון תוקף וכוח, ולכך שייך בו לשון רבים אלוהים, המורה כל כוחות רבים, כי הקב"ה הוא בעל הכוחות כולם, וכן מצינו בשו"ע (או"ח סי' ד'), שבשם אלוהים יכוון תקיף ובעל היכולת ובעל הכוחות כולם.

לכך כאשר אמרו אלה בלשון רבים, פירושו כוחות רבים, ואילו היו

מסיימים העלך בלשון יחיד, היה משמע שכל הכוחות משותפים ומאוחדים חלילה בעגל זה, והייתה כפירה גמורה בה', לכך ההוכחה הוא רק מאשר העלוך לשון רבים, אולם בנחמיה אמרו זה אלוהיך ל' יחיד, המורה כח יחיד ומיוחד, לכך גם אם אמרו העלך ל' יחיד משמע רק שיש לו רק כוח אחד, אולם שאר הכוחות הוא לבעל הכוחות, ומימלא גם נחשב לשיתוף.

ב'

כיון דכוונתם לשיתוף אפילו בלשון יחיד אמרינן דשיתוף הוא

הגאון רבי עקיבא אייגר (דרש ר"ע) **תירץ**- דאף בעבודה על ידי שיתוף שייך לשון העלך, כיון שהיה שיתוף בהעלאתה, אלא אם לא היה לנו גילוי ע"י הוי"ו דהוא ע"י שיתוף לא היינו ממציאים את זה, אולם ע"י הפסוק שבתורה העלוך, מוכח שדעתם לשיתוף, ועל ידי זה הכתוב בנחמיה גם מתפרש בזה.

ג'

כוונת נחמיה לגלות כוונת הערב רב

בענף יוסף (סנהדרין שם) **תירץ**- כי אדרבה כוונת נחמיה היה להוכיח כי מה שהם אמרו אלה אלוהיך ישראל אשר העלוך שמשמע בשיתוף, האמת כי הערב רב היה כוונתו רק לשם ע"ז, רק שרצו להתענות את ישראל שאולי לא יחפצו לכפור בעיקר לגמרי, אמרו בלשון שיתוף, ולכך בא נחמיה בתוכו גלה זאת שכן דרך המוכיח להגדיל החטא, וגלה היאך נכשלו באיסור ע"ז גמורה, כי כבר באמירת אלה אלהיך אשר העלוך היה כוונתם רק לע"ז בלשון יחיד, לכפור לגמרי בהש"ת.

ב'

כיון דהיה רק איסור לאו אינו ביהרג ואל יעבור

האור החיים תירץ- דלפי מה שפסק **הרמב"ם** (פ"ג מהל' ע"ז), שעשיית ע"ז לאחריים, יש בזה רק איסור לאו, ומלקות הוא חייב, א"כ אין זה מדברים שנאמר בו ייהרג ואל יעבור, וכל שאנסהו פטור ממלקות, אולם צריך שיהא הכרת האונס ניכר, ואם לאו הרי זה חייב מלקות ואפילו לא התרו בו, דהא אמרו (מכות ו:), חבר אי"צ התראה, וזה הייתה כוונת משה מה עשה לך העם, שיהא האונס ניכר.

וכעין זה ראיתי להאדר"ת (עה"ת) שתירץ, לפי מה שכתב **הרבינו ניסים** (סנהדרין יח. בדפי הרי"ף), דעל לאו אין חייב ליהרג ואל יעבור אף בעבירות חמורות, א"כ יש לומר כאן שאהרן עבר רק על לאו דלא תעשה לך פסל, לא מחויב למסור את נפשו, אולם **הרמב"ן** ס"ל כדקיימא לן (יו"ד סי' קנ"ז), דאף על לאו נמי אית אית כללא דיהרג ואל יעבור.

ג'

מצינו בחז"ל דביסורים לא אמרינן ייהרג ואל יעבור

עוד תירץ האדר"ת (שם)- דלמאי שאמרו חכמינו ז"ל (כתובות לג:), דאלמלי נגדוהו לחנניה מישאל ועזריה הוו פלחו לצלמא, הרי חזינן דמשום יסורים אין צריך למסור את הנפש על קידוש השם, דיסורים חמירא מהריגה, שההריגה הוא לשעתא חדא, משא"כ יסורים בכל שעתא ושעתא, ויעו"ש שציין להגר"א **בשנות אליהו** (פ"ט דברכות) שכתב להיפך בפלוגתא דר"א ור"ע יעו"ש { ויעו' בדברי דוד להט"ז שכתב בכעין זה }.

חמדת הפרשה

היאך עבר אהרן באיסור שהוא ביהרג ואל יעבור

בתוה"ק בפרשתינו
(לב- כא) **ויאמר משה אל אהרן מה עשה לך העם הזה כי הבאת עליו חטאה גדולה.**

וברש"י (ד"ה מה עשה לך) כתב, כמה יסורים סבלת שיסורוך, עד שלא תביא עליהם חטא זה.

ויש לחקור, דמדברי רש"י משמע שמשה קאמר ליה לאהרן איזה יסורין היה לו שהביא חטא כזה, דמשמע שאם היה לו יסורין, היה לו היתר, ותמוה מאוד הא ע"ז הוא אחד מג' העבירות שהוא ביהרג ואל יעבור ומאי אהני יסורים בזה.

א'

כוונת משה להגדיל אשמתו של אהרן

הרמב"ן תירץ- דאין הכי נמי דאסור, אלא שרצה לומר עד כמה גדול החטא שלו, ורצה להגדיל אשמתו, שאפילו יסורין לא היו לו ובאיזה פתחון והיתר היה לו כאן.

עוד ביאר, דכיון שהיה אהרן מוכיח ומכפר לישראל, לא היה לו לנהוג כן, והיה ראוי שיחוס וירחם עליהם, וזהו שאמר לו, נהגת עמם כאויב החפץ ברעתם, לא פשעו ולא חטאו לך, ואמאי התנהגת עליהם כך.

שאלה שט"ז { בתוה"ק וביום השביעי יהיה לכם קודש- איזה דין מצינו גבי סעודת שבת, שאסור לעשות כן במשך ימי השבועה בסעודה ובשבת הוא מצווה? }

שאלה שי"ז { היכן מצינו איסור מלאכה במועד, שהותר לעשות כן מדין מצוות חינוך? }

פתרון לחידודא- גליון קפ"א פרשת תצווה

שאלה שי"ד { באיזה דבר מצינו שהשווג חמור יותר מאם היה מזיד בדבר? }

שאלה שט"ו { האם יש דין שניים מקרא ואחד תרגום, בד' פרשיות שקוראים שקלים זכור פרה וחודש, ואם יש לחלק בין פרשת זכור לשאר? }

תשובה רנ"ז { קיי"ל במס' תרומות פ"ו ישראל שאכל תרומה, הדין הוא כך, אם אכל בשוגג חייב לתת לכהן התשלומין, ואין הכהן יכול למחול לו, ואם אכל במזיד, יכול הכהן למחול לו. }

תשובה רנ"ח { בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"ג סי' מ) דאע"פ שבתה"ד סימן כ"ג הביא בשם ר"ח טעם אחר כדי שיהיה רגיל במה שהצבור יקראו שלפ"ז יש להצריך לקרא גם קריאות של יום טוב ופרשיות, הוא בעצמו מסיק שאין נוהגין להשלים אלא פרשיות של שבת כדפסק הש"ע שאין צורך להיחיד לקרותם שנים מקרא ואחד תרגום, ועיין במג"א סקי"ב }

לחידודא

חמודי שי

לעילוי נשמת אמור' עטר' רבי יהודא ארי' לייב בן הרב משה מרדכי ז"ל פלוצק-פולין דיין וחבר ועד הרבנים בפרנקפורט ציילסהיים ואב"ד אופיבאך נלב"ג' מר חשוון תשל"ד תנצב"ה

ב"ע' א' פרשת כי תשא תשע"ט לפ"ה בתוה"ק בפרשתינו (לב- לב) ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת.

לפרש בקשת משה על מחיית שמו

ויש לתמוה הרבה, על הלשון שאמר משה רבינו "ואם אין מחני עינים שבאווי ישראל, כפי שאומרים ביוצרות של פרשת זכור על עמלק, ומח שמו זכרו, ועוד תמוה יותר על בקשה זו, וכי שייך כלל לבקש כך, הלא התורה נבראה תתקע"ד דורות (יעו שבת פח): טרם בריאת העולם, וקיי"ל להלכה שתורה החסידי רה אפילו אות אחת פסולה, והיאך מבקש משה רבינו ע"ה שימחה שמו מהתורה לאחר שכבר נכתבה, הא תהי' התורה חסירה אותיות, ופוסלת את התורה.

ואפשר דאמירת משה רבינו כך, למד כן בומן שלמד כל התורה בארבעים יום וארבעים יללה עם הקב"ה, ונמצא ברין סוטה (במדבר ה, כ"ג), וכן אמרו (נדרים סו): לעשות שלום בין איש לאשתו אמרה תורה שמי שנכתב בקדושה ימחה על המים המאדרים בספק פירוש, אמר הקב"ה מוטב "שימח שמי" בשביל שלום בית בין איש לאשתו, ומזה לענ"ד, משה רע"ה למד מידות הקב"ה על כביכול לוותר על כבודו, בין כנסת ישראל לאביהם בשמים. ימחה שמי, בשביל שלום בית, ימחק שמי של בשר ודם כמו בסוטה.

מה שאמר מחני נא

ומה שאמר מחני נא" מספרך, לענ"ד יש כאן עומק הדברים, כי ידע משה כי כאשר שמו חלילה ימחק מהתורה, שוב התורה חסירה הרבה, כמו ויאמר ה' אל --- לאמר, וידבר ה' אל --- לאמר, לכך לא אמר זאת בדרישה, כי אם בלשון בקשה וכפי שאמרו חכמינו ז"ל (ברכות ז) אין נא אלא לשון בקשה, אבל הוא שלוח צבור וצריך להתפלל עבורם ולטעון להם טענות הזכות על אף שהוא ח"ו יפול למענם.

אלא דעדיין צריך לימוד והבנה, מהיכן לקח משה רבינו סגנון תפלה חריף כל כך, ומנין למד אשר יש האפשרות להתפלל כן, ונראה לי שלמד כן בסניי מתפלת אברהם אבינו ע"ה בהפיכת סדום, שהתפלל להקב"ה חלילה לך מעשות כדבר הזה להמית צדיק עם רשע והיה הצדיק כרשע, הרי הראה בזה אברהם אבינו ע"ה כשזה מגיע להצלת נפשות, צריך אפילו לדבר באופן קשה כזה, וזה היה תפלה למען סדום ועמורה, ומזה למד משה רבנו ע"ה מאברהם שהוא חייב להציל את כלל ישראל, צריך להתפלל כך. ועדיין הוא מוסיף את המילה "נא", בבקשה, כי הוא יודע שה' לא יכול באמת לעשות את זה. אבל הוא חייב לבקש, זה המעט שהוא יכול לעשות למען כלל ישראל, שהוא להם כרוגה צאן.

ואפשר לענ"ד עוד, כי ע"ד משל קרבניט הספינה אשר ספינתו טובעת בים, גם הוא טובע, ומשה רבינו כמנהיג ישראל, וקרבניטה, דעתו הוא אשר אם חלילה יאבדו ישראל אחרי חטא העגל, גם הוא הולך עמהם ובמסירות נפשו עליהם, ללא כחל ושרק יאבד עמם, שהם עמו וצאן מרעיתו, וזו הייתה דרגת מסירותו למען ישראל.

"צדיק גוזר וה' מקיים"

וכבר אמרו (יעו' בזה"ק פר' פנחס) דנתמלאה בקשתו של משה בפרשת תצווה שלא נזכרה כלל שמו (וענ"י יוצא פרשה זו ב' אדר יום פטירתו), בגלל שאמר מחני נא מספרך, הרי צדיק גוזר והקב"ה מקיים, ומטעם שאמר בלשון בקשה, אזי התקבלו דבריו, רק לגבי פרשה אחת, פרשת תצווה.

בני ישראל בנימין, נ"י, ביאר דבר נפלא, כיון דבקשת מחני מספרך הוא בפרש" תנו כי תשא, אמאי לא הזכירו שמו בפ"ר שלפניה, תצווה? ואפשר דגם זאת מדת רחמנותו יתברך למשה, שלא יאה זה בהבלטה הא שלא הזכיר שמו, ולכך לא הסייד שמו מפרשת ויקהל ופקודי הבאים אחרי כי תשא, אלא המתין בזה, ואזי בקריאה של תצווה לשנה הבאה, לך הוא ששמש שמו, ולא יהיה סמוך ל"מחני נא מספרך", שרצון ה' שלא יאה בהבלטה.

שנית, לדעתי, יש כאן מידה כנגד מידה, מחני נא מספרך. נא, בגימטרייה חמישים ואחד, בשנה פשוטה או מעוברת, בממוצע, יש בשנה חמישים ואחד פרשיות, כיון שיש כמה שהם מחוברות, ולכך כיון שאמר משה מחני נא, המתין הקב"ה חמישים ואחד פרשיות כמנין "נא".

ועוד יש לציין, שרוב הזמן פרשת תצווה מחוברת לפרשת תרומה, ברוב השנים, בשנים בהן הן מחוברות, משה רבנו מוזכר פעמים רבות בפרשת תרומה, אזי

כשקוראים את הפרשות יחד, נזכר משה גם בפרשה זו, ואינו ניכר שאינו מוזכר בתצווה, כי קוראים גם פרשת תרומה, וגם זוהי מדת רחמנותו יתברך להסתייך זה שהוסר שמו דמשה רבינו.

ונראה לי להוסיף, דבשנה מעוברת כמו השנה, אשר הפרשיות נפרדות, הרי היא דהווכר משה בולט יותר, והטעם הוא דבשנה מעוברת אנו אומרים בנוסח התפלה של ראש חודש לכפרת פשע, והיינו לכפר על עבירה כזאת, ואז משה רבנו מבקש מחילה עבור כלל ישראל ותמורתה מקבלים אדר נוסף. ובדומה שמצינו אצל רבקה דאיאת במדרש, הובא ברש"י עה"פ ותאמר אם כן למה זה אנכי, וברש"י שאמרה אם כך גדול צער העיבור, למה זה אנכי, וכתב הבני יששכר (מאמרי חודש אדר) שכונתה על שנה מעוברת אשר כידוע יש בה מן הדברים הקשים, וזהו שאמרה אם כך גדול צער העיבור, לשון שנה מעוברת, ולכך מוסיפים אז ולכפרת פשע, וזו היא הכפרה.

משה רבנו מבקש ומתפלל עבורנו לכפרת פשע, שתהיה לנו מחילה על חטא העגל, זה מה שהוא מבקש ביי"ג מידות, שהוא יוביל אותנו ב-ולכפרת פשע" עבור עוון קשה זה שהוא לא חטא בו, אבל הוא השליח ציבור שלנו, אחד שכמוהו מעולם לא היה לנו ולא יהיה לנו.

ועוד עלה בדעתי, שמיד אחרי בקשת הסליחה והריצוי לעם ישראל הקב"ה מצווה על איסור כריתת ברית עם עובדי ע"ז בארץ ישראל וגם על הריסת מזבחותם, מצבותם, ואשריהם.

והנה למרבה הפלא מוני המצוות כמו הרמב"ם והחינוך לא הביאו את הפסוקים האלו כמקור למצוות עשה להשמיד כל זכר לעבודה זרה בארץ ישראל, הם הביאו דווקא את הפסוקים מפרשת דה! למה לא הביאו מקור מהפסוקים בפרשתנו? ונראה לענ"ד שהפסוקים בפרשתנו מטרטם להיות עצה לתיקון חטא העגל. במר צדים כתוב "ובכל אלוהי מצרים אעשה שפטים".

הקב"ה מוכן להעביר גילולים מן הארץ בעצמו, אולם כיון שישראל עם קרובו בעצמם עשו פסל ועבודה זרה. אמר הקב"ה לישראל אתם עשיתם עבודה זרה, התשובה והתיקון שלכם הוא להאבד כל זכר לעבודה זרה בעצמכם, ולא אעשה את זה כמו במצרים אלא אתם תעשו את זה בידכם התיקון על עשייתכם בידכם את העגל.

שבירת הלוחות הצלת ישראל והעולם

אשר שברת דרשו חז"ל (שבת פז): דאמר לו הקב"ה יישר כח ששברת, ויש לבאר בזה, למאי דאמרו חכמינו ז"ל (ע"ג ג.) לא היו ישראל ראויים לאותו מעשה אלא להורות תשובה, היאך זה הורה להם תשובה.

אלא הנראה, כיון שראה משה את מעשה העגל שבר את הלוחות, ראו ישראל את מעשי משה ששבר את הלוחות, בכדי שיכולו לתקן מעשי העגל, ולראות שהוא חי, והוא על הר סיני, ואת השברי לוחות, שניתן להם בזכות נעשה ונשמע, שהוא שבור, בכדי שגם ישברו לבם, וכפי שאמרו שם דאמר להם תנאי התנה הקב"ה עם מעשי בראשית אם מקבלים את התורה מוטב ואם לאו אני מחזיר את העולם לתוהו ובוהו, הרי דהבינו שבמעשיהם החמור בעגל, גרם שבטל חלילה התנאי אם מעשי בראשית, ויחזור העולם לתוהו ובוהו.

ומיד כאשר ראו שניתן להם הדרך לסור ממעשי העגל התעוררו שצריכים הם לשוב בתשובה שלימה, וזה היה מעשי משה שישבו ישראל, ועי"ז הציל את ישראל, ואת התורה, ואת כל העולם כולו, וזהו דבר חדש שעשה משה רבינו ע"ה בעולם, ולכך אמר לו אשר שברת יישר כח ששברת שע"י ששברת עשו תשובה, ולכך בכל יום צום ויום תשובה קוראים את קריאה הזו י"ג מדות שתקן להם משה נוסח זו לתשובה, כי הוא גרם לתשובה בעולם, כי התשובה צריך לבוא ע"י האדם, לכך גם בריאת התשובה היה ע"י האדם.

ויובן בזה, מה דכתב רש"י בסוף התורה עה"פ לעיני כל ישראל, אשר שברת יישר כח ששברת, והביאור בזה, כי אחרי שבירת הלוחות פחד משה עשה מעשה שלא יעשה בשבירת לוחות מעשי ה', אמר לו הקב"ה כי רק לעיני בני ישראל נראה שהלוחות שבורות, ובכדי שישבו בתשובה, אולם באמת לא נגע כלל בלוחות, ולכך אמר לו יישר כח ששברת

אי"ה רבינו משה יאיר לנו דרך התשובה ובוה נזכה לראות את משיח צדקנו במהרה בימינו.

מדור זה נערך ונכתב

ע"י ר' שלמה יוסף בן הרב יהודא ארי' לייב געליבער שליט"א - לורענץ

חידון

ועשו לי מקדש, לפי דברי המהרא"ל צינץ שהובאו בגיליון לפרשת תצווה באר,

מה תכלית והמטרה הסופית בבניית המשכן? האם המשכן לצורך גבוה או לצורך בני ישראל?

פרט בתשובתך, כפי הפירוט והבהירות תהיה זכאי לפרס יותר גדול חזור על דברי המהרא"ל צינץ אך תכתוב במילים שלך, לכתוב את שמך מקום לימודך וכתובת מגוריך.

בהגרלה של שבוע שעבר זכה

- רפאל ברוך אלנדאף ה"ו רח' שמעון רוקח 5 ירושלים הפרס: הגדה ברכת השיר למהרא"ל צינץ +100 ש"ח

אבות ובנים

בפרשת השבוע, הקב"ה אמר למשה "ואתה קח לך בשמים ראש וכו'", למה ההתמקדות במילה לך? למה אתה, משה, קח לך?

מעורבים את כל המרכיבים יחד עם שמן, ומורחים את זה על כל הכלים ואוהל מועד, משיחה זו בשמן הופכת את הכלים לקדושים. אבל כיצד השמן עצמו נהיה קדוש?

מחדש המהרא"ל מצינץ בספרו מלא העומר שהשמן נהיה קדוש דרך המגע עם קדושת משה רבנו. הוא לוקח מקדושתו הוא והופך את שמן לקדוש. זו החשיבות של המילה "לך". קח את זה לעצמך כדי שתחזיר בו קדושה.

מרגע ששמן המשחה הופך לקדוש, הוא מסוגל להעביר את הקדושה הלאה.

לתגובות הערות: שגיא 054-6868199

זמני ת"א:

פְּנִימַת הַשַּׁבָּת: 17:11

יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 18:10

ר"ת: 18:45

לקבלת העלון במייל -

שלחו הודעה ל:

sagif_@walla.co.il

בס"ד עלון מס' 389 22.2.2019 - יו"א אדר א' תשע"ט

וְנָתַן אִישׁ כֶּפֶר נַפְשׁוֹ (ל,יב)

פְּרִשְׁת - כִּי הִתְנָא

וְנָתַן אִישׁ כֶּפֶר נַפְשׁוֹ (ל,יב)

אומר הגאון מוילנא: טעמי המקרא במלה "וְנָתַן" הם "קדמא ואולא", ורמו יש בכך - שבנתינת תרומה יש להקדים ולתת. על פי זה ביאר הגאון את דברי הגמרא במסכת שבת (קנא ע"ב), המספרת שרב חייא אמר לאשתו, שאם יבוא עני לבקש לחם, עליה למהר לתת לו, כדי שאם הבנים שלהם יבקשו - גם להם ימהרו לתת. שאלה אשתו של רבי חייא, למה אתה מקלל אותנו, אמר לה רבי חייא: לא קלה היא, אלא "גלגל הוא שחוזר בעולם".

אומר הגר"א: את המלה "וְנָתַן" - נתן לקרוא גם מהסוף להתחלה, ללמדנו כי "גלגל הוא שחוזר בעולם", היום אתה משופע בכסף ונותן לאחרים מחר נהפך עליך הגלגל ואתה מקבל. ומאחר שגלגל חוזר בעולם, והעשיר של היום עלול להיות עני מחר - יש למהר ולתת, כפי שנרמז בטעמים "קדמא ואולא" שעל המלה "וְנָתַן".

החיד"א בספרו "מדבר קדמות" מביא: המילה צדקה באותיות א"ת ב"ש גם כן צדקה צ-ה ד-ק ק-ד ה-צ לרמו לך, כי אדם שנותן צדקה מקבל בחזרה את כספו!...

אותו רעיון אומר רבי חיים קניבסקי שליט"א בספרו "ארחות ישר" על מצות כבוד אב ואם: מצות כיבוד אב ואם כדאי להשתדל לקיימה בשלמות, כי כפי שמתנהג האדם עם הוריו, כך ינהגו עמו בניו שלו. מדה כנגד מדה. אף תלמיד חכם - אם אינו מתנהג כשורה עם אביו, עלולים בניו לצאת אחר כך לתרבות רעה ר"ל. ה' יתברך יצילנו מכל זה.

לעומת זאת, מי שמכבד את אביו יזכה שבניו יכבדו אותו, ורמו לדבר מעשיו הרשע, אשר כיבד את אביו באופן מופלא, ועליו נאמר (בראשית כז, לא): "וַיָּבֵא לְאָבִיו". תיבות אלו נקראות הלוך ושוב אותו אופן, ואם נתחיל מסופן נקבל גם כן "וַיָּבֵא לְאָבִיו", וזאת על מנת לרמוז שאיך שתתנהג עם אביך כך יתנהגו איתך בניך. (להתעדן באהבתך)

וְאִמְלֵא אֶתְּוֹ רוּחַ אֱלֹהִים בְּחַכְמָה (לא,ג)

היו שטענו שהמוניטין שיצא לסבא מסלבודקה בכל העולם כולו, עד שמעריציו כינוהו כגאון הניתוח בכוחות הנפש, באו לו בשל בינתו הגדולה. אבל הוא גער בהם ואמר שההצלחה נובעת אך ורק מתוך מסירות נפש לתורה וליראה.

הרמב"ן מביא ראייה מפרשתנו לכך שהחכמה לא באה לישראל כתוצאה מאמונו של המוח, שהרי מעולם לא התאמנו בני ישראל בשום מלאכת מחשבת, כי בהיותם במצרים נחסמה מהם הדרך להשגת החכמה. הרי רואים אנו בעליל עד כמה משפיע הרצון האמין להתאהב לפני הקדוש ברוך הוא – על חוכמתו של האדם, עד שבכח הרצון הזה זכו ישראל לחכמה.

כל החיים הם בית ספר אחד גדול של ניסיונות, וגם אם האדם בטוח שעבר את הניסיון האחד בהצלחה, עדין ממתנינים לו בדרכו הרבה ניסיונות אחרים, וצריך לאזור חיל ולעמד כנגדם, וכשהאדם עומד בניסיון, משלמים לו מן השמים שכר כפול ומכפל, וכמו שהיה אצל אביו של הרמ"א.

לא לחנם זכה רבי ישראל איסר"ל, לבן כמו הרמ"א. רבי משה איסרליש נולד בשנת ה'ר"פ בעיר קראקא לאביו רבי ישראל איסר"ל, שהיה עשיר גדול ומראשי הקהילה, ואחד משני סוחרים יהודים, שהמלך הפולני, זיגמונד, העניק להם רישיון לפתוח חנויות מסחריות ללא כל הגבלה.

רבי ישראל החזיק עסק גדול של אריגים, ומפני כבוד השבת היה נוהג לסגר את החנויות בערב שבת כבר בשעה 12 בצהריים. זאת ידעו כל לקוחותיו, אפילו שהחנות תהיה מלאה בקונים, יכריז רבי ישראל – בדיוק בשעה 12 – על נעילת החנות, ולא יעזרו תחנוניו של אף אחד.

פעם, ביום שישי, נכנס לחנות סוחר גדול ובקש לרכש כמות נכבדה מאד של סחורה. רבי ישראל איסר"ל מדד לו בדיוק את כמות הסחורה שביקש, והגיש לו את החשבון. הסוחר אמר לבעל החנות שהוא זקוק לכמות יותר גדולה של סחורה, אבל השעון הראה כבר על השעה 5 דקות לפני 12, וכיון שההכנה והמדידה של כמות כזו תארוך זמן רב, הציע אפוא ר' ישראל לסוחר לדחות את סיום העסקה ליום ראשון. אולם הסוחר דחה את ההצעה באמרו שיש עוד זמן רב עד לכניסת השבת, ואם לא יגמרו ביניהם עכשיו, יבטל את כל העסקה.

ר' ישראל הסביר לו שכך הוא נוהג תמיד, שבשעה 12 של יום שישי הוא סוגר את החנות, וגם עכשיו לא ישנה ממנהגו, גם אם מדבר בעסקה גדולה שיש בה חשש הפסד מרבה. הסוחר לא האמין למשמע אוזניו, והיה בטוח שהמוכר היהודי מהתל בו. וכי מי יהיה מוכן לתת לרוח שכזה לחמוק מבין אצבעותיו?! אבל כאשר השעון הצביע על השעה 12, בקש ר' ישראל סליחה מהסוחר, בקש ממנו לעזוב את המקום, וסגר את החנות על מנעול ובריח.

בליל שבת גלו לר' ישראל מן השמים שהיה זה עבורו ניסיון לבדוקו האם יתפתה לרוח הגדול ויישאר בחנות, או שמא כבודה של השבת יעמד גם הפעם מול עיניו, והוא לא יותר על מנהגו הקבוע. מאחר שעמדת בניסיון, תזכה להוליד בן שיאיר את עיני העולם כלו, הבטיחו לו מן השמים. (ברכי נפשי)

וּשְׁמֵרְתֶם אֶת הַשַּׁבָּת כִּי קֹדֶשׁ הוּא לָכֶם (לא,יד)
ה"בן איש חי" בספרו "בן יהוידע" מביא משל נפלא בענין:

היה פעם עשיר אחד שלצורך עסקיו נאלץ לנסוע למרחקים ואת משפחתו השאיר בעירו. אז לא היה טלפון והקשר עם משפחתו נותק לתקופה ארוכה. באחד הימים הוא רואה יהודי עני מעירו שהגיע למקום במטרה לאסוף נדבות. ניגש אליו ובירכו: "שלום עליכם", וגם הלה שמח לראותו: "עליכם השלום". "אולי אתה יודע מה נשמע עם המשפחה שלי, מה שלום כולם?" - שאל העשיר את ההלך העני. "אני מבקש ממך שתעזבני לנפשי כי חבל לי על הזמן", אמר העני. "עלי לאסוף כסף ואם אתחיל לספר לך מעשיות מהנעשה בעירנו, יכלה הזמן ולא אצליח לגייס אפילו פרוטה אחת לפורטה!". "אתה יודע מה", אמר העשיר, "אעשה איתך עסק. כמה הוא הסכום המרבי שהנך מרוויח ביום בקיבוץ הנדבות?" זרק לו סכום. "ובכן, מחר אתה לא הולך לקבץ נדבות כל היום, ובמקום זה תשב אתי ותספר לי בפרטי פרטים מה נשמע עם המשפחה ומה נשמע בעיר. את הכל אני רוצה שתאמר. עליך להיות פנוי בשבילי כל היום". העני הסכים. למחרת בבוקר, כשהגיע הזמן לקום, חשב העני לעצמו: "א'מחיה, יש זמן. היום לא צריך לעשות שנוי, אין צורך למהר לעבודה... קם מאוחר, בקושי התפלל, וזמן קצר אחרי כן כבר הלך שוב לישון. הרי לא צריך היום לעבוד, משלמים משכורת ללא עבודה... העשיר מצדו לא רצה להעיר אותו, הניח לו לישון במנוחה. בשעת צהריים מאוחרת התעורר העני ופנה בנחת לבית העשיר. כשראהו העשיר הוכיחו קשות: "אני משלם לך על היום הזה כדי שתהיה בחברתי ותספר לי על עירי ועל משפחתי, ובסוף אתה הולך לישון? בשביל זה נתתי לך את היום הזה שלא תצטרך לעבוד בו?"

וכך - אומר ה"בן איש חי" - הקב"ה נתן לנו את השבת בכדי שנהיה עמו במחיצתו, בתפילה ובלמוד תורה, ואנחנו מבזבזים את השעות היקרות הללו למנוחה?! "וּשְׁמֵרְתֶם אֶת הַשַּׁבָּת כִּי קֹדֶשׁ הוּא לָכֶם" - זהו יום קדוש. הבה ננצל אותו כראוי! (יחי ראובן)

וְרֵאִיתָ אֶת אַחֲרֵי וּפְנֵי לֹא יֵרָאוּ (לג,כג)

פירוש נפלא ומחזק פירוש מרנא החתם סופר בפסוק זה: פעמים רבות אנו רואים מאורעות שונים הנעשים בארץ ויש מהם גם שמכאיבים ומצירים לאדם, ואיננו יודעים לאיזה צורך עשה אותם הקב"ה? למה באה עלינו צרה זו ועוד שלל תהיות? אבל כאשר עוברים ימים רבים, ובאים והולכים כל מיני אירועים ומקרים שכשאנו מסתכלים אחורה אנו רואים ומבינים למפרע שלא בחינם עשה ה' ככה אתנו בעבר, כמה טובה גדולה היתה טמונה במאורע שהיה נראה לנו כשוד ושבר עבורנו, ואז שמחה גדולה והודאה פורצת מלבנו לה' יתברך. זה מגלה לנו מרנא החתם סופר, מתבאר בפסוק שלפנינו: "וְרֵאִיתָ אֶת אַחֲרֵי" לאחר שעבר זמן ונעשה תכלית הדבר, אז תבין למפרע לאיזה צורך נעשו המעשים והמאורעות שקרו אתך מלפנים, אבל "וּפְנֵי לֹא יֵרָאוּ" לפני שהוגשמה המטרה בזמן התרחשותה, אין רואים את הצורך במעשים אלו, אין אנו מבינים תמיד תכלית המעשים והמאורעות, כי "מה" מצעדי גבר כוננו", כל דרכיו ומעשיו התבררו לאחר זמן כי מאת ה' היו ובמחשבה מלפניו להיטיב לאדם בדרכיו. כמה דבר זה מחזק ומעודד לא ליפול ברוח המאורעות אשר קורים את האדם, שיש מהם שמכאיבים ומצירים לו מאד, בוודאי לאחר זמן כשיזכה לראות, אז יראה כי הכל מאת ה' ולטובה, ובזה יתחזק לבו בביטחון ואמונה בה' יתברך.

פרושו זה של החתם סופר מובא בספר חוט המשולש (עמוד סז בהערה) כלקח והבנה שיצאה לחתם סופר בעקבות מעשה שקרה עמו וזה לשון המעשה שם: כאשר החתם סופר היה בחור, הוא בא לעיר פרשבורג כדי ללמוד שם, וכל ארוחותיו, ניתנו לו ע"י עשיר אחד מתושבי העיר. באותו זמן התאכסנו חיילים צרפתיים בבתי יושבי העיר וגם אצל העשיר ההוא התאכסנו כמה מהם, בין החיילים היה אחד שהתקרב מאד אל הבחור הקטן משה סופר וביקש ממנו שילמדהו כמה דברים נחוצים ותמורת זאת הוא ינקה את בגדיו וישרת אותו בשאר דברים, הבחור משה סופר לא יכל לסרב והסכים לבקשת החייל.

כעבור למעלה משלושים שנה כאשר החתם סופר כבר היה רב בעיר פרשבורג, פרצה מלחמה בין אוסטריה לצרפת, ופרשבורג היתה בקו החזית, באותו זמן העלילו על החתם סופר שהוא מרגל והביאו אותו לפני משפט צבאי בפרשבורג, כשנכנס החתם סופר לחדר השופטים הכירו מיד ראש השופטים וקרא לו להכנס לחדר מיוחד, שם גילה לו שהוא החייל שגר איתו בבית העשיר בעיר פרשבורג, ושמחו זה עם זה ומיד הבטיחו שלא יתן לו שום עונש כיון שהוא יודע שהעלילו עליו עלילת שקר, ופטרו מן המשפט ללא דין ודברים כלל. בעקבות מאורע זה אמר החתם סופר את הפרוש הנפלא על הפסוק "וְרֵאִיתָ אֶת אַחֲרֵי וּפְנֵי לֹא יֵרְאוּ" כפי שהובאה בתחילת המאמר.

בספר 'אוצרות התורה' מביא עוד מעשה נפלא ממרן הרב שך שביאר כן פסוק זה: מספרים שהביאו ילד יתום מאב ואם אל מרן הרב שך שישוחח עמו ויחזק אותו בצרה שבאה עליו, אמר לו הרב שך במה אוכל לנחמך על הצרה הקשה שפקדה אותך? גם אני התייתמתי בגיל צעיר ויודע אני את צרתך הגדולה! אבל אספר לך סיפור שיוכל לחזק אותך, בהיותי בישיבה הבחורים הטובים והמצוינים כשהגיעו לגיל הנשואין היו מקבלים מהמחזותן סידור מלא! מה שהיה נקרא בזמנו כל צרכי הדירה והחתונה, וכל אחד שחזר מהאירוסין היו שואלים אותו מה הבאת אתך, זה היה מושג שכל חתן חוזר עם מטען גדול לאחר אירוסין, אמנם מספר הרב שך לילד היתום, אני כשהתארסתי לא קבלתי דירה, באותה שעה אמרו לי חברי שאעזוב את השידוך ואחפש שידוך אחר, שהרי בחור בעל שם כמוך ודאי שראוי לו לקבל סידור מלא, ועוד כיצד תסתדר ללא דירה, אבל הבנתי שהשידוך מן השמים ולכן לא בטלתי את השידוך. והנה באותם ימים הגיעו שמועות שיתכן שתפרוץ מלחמה, וכל אחד ניסה לחשוב כיצד יעזוב את מקומו ולאן, מה יעשה עם רכושו ועוד ספקות קשות... ואני כיון שלא היתה לי דירה משלי וגרתי בדירה שכורה, לא הוקשה עלי לעזוב את מקומי וקמתי ועליתי לארץ ישראל כשכל חברי שגרו בדירה משלהם היה קשה להם לעזוב את דירתם ורכושם ונשארו לגור בפולניה. ממשיך הרב שך לספר, שבסופו של דבר כל חברי נספו בשואה לא נשאר מהם זכר ה' ירחם, רק אני נשארתי בחיים. ואז המשיך הרב שך וצ"ל ואמר לילד היתום, לו היו שואלים אותי או את כל בחור אחר באותו העת האם לקבל דירה זה דבר טוב או לא, ללא ספק כל אחד היה אומר אין דבר טוב יותר מלקבל דירה! אולם עתה התברר למפרע שאי קבלת הדירה היה הדבר הטוב ביותר באותו זמן! כן במצבך, לחיות ללא הורים ברור לכולם שאין זה טוב, אמנם לעתיד יתברר שהכל הוא לטובה, וזהו שאמר הכתוב "וְרֵאִיתָ אֶת אַחֲרֵי וּפְנֵי לֹא יֵרְאוּ". (הרב בנימין גולד 'דרשו')

זכות דברי התורה בעלון יעמדו:

בע"ה זיווג הגון: עוז בן מרים, לירון בן פנינה, אפרת בת מוול, נועה בת יעל, קרן בת רחל, עדן בת גילה.

לודע בר קיימא: מוריה בת אורנה, מורן בת רותי, קורל בת סיגל.

לפרנסה טובה: שגיא בן מרים, מורן בת רותי, לירון בן פנינה.

לרפואה שלמה: ציפורה בת מורוור, ציפורה בת מרים, אורלי בת מלכה, אייל בן שרה, שי בן רחל, יחזקאל בן אידה, רבקה בת מסעודה, אלכס בן רימה, יצחק יעקב בן יפה, אילן בן מסעודה, יוסי בן ציפורה, יוסף בן ציפורה, עזיזה בת שוליקה, שולה בת עזיזה.

לעילוי נשמות: אביגיל בת מרים ז"ל, אהרון רפאל בן רבקה ז"ל, בנימין בן סולי ז"ל, חביב בן סולי ז"ל, בתיה בת סולי ז"ל, גבריאל בן מורוור ז"ל, מיכאל בן מורוור ז"ל, רחמים בן מורוור ז"ל, יחזקאל בן יהודית ז"ל, דבורה בת טובה ז"ל, ישראל בן חנה ז"ל, דבורה בת מרים ז"ל. ארז בן חיה ז"ל, יוסף מיכאלשוילי בן רפאל ז"ל, חנה בת שמחה ז"ל, דוד אמנו בן מוזולה ז"ל, משה בן שושנה ז"ל, שרה רוסיקו מנשרוב בת תמרה ז"ל, ז'קלין לוי בת מסעודה ז"ל, יוסף בעדאש בן נוארה ז"ל, ירושה בת רות ז"ל, זהרה ואסתר ושמחה ומכלוף בר חנינה למשפחת בן שבת ז"ל, אברהם בן חנה ודבולון הכהן ז"ל, אסתר בת מרים ז"ל, רות בת יוכבד ז"ל.

מוקדש לע"נ הרד"ג הרב יהודה צדקה זיע"א, הרב הגאון בן ציון אבא שאול זיע"א והרב הגאון עובדיה יוסף בן גודגיה זיע"א

להצלחת צבי בן יפה ורעייתו וב"ב הי"ו	פרשת כי תישא י"ח באדר א' תשע"ט, ירושלים	לע"נ רפאל בן פרוחה ז"ל
שלמה בן מרגלית זיווג הגון		לע"נ מזל בת שרה ע"ה
להצלחת מרים בת שרה ותחי		לע"נ אליהו בן מרים ז"ל
להצלחת אליהו בהן בן מזל הי"ו	4:55 כניסת שבת	לע"נ שמעון בן שמחה ז"ל
לרפואת והצלחת ר' יעקב בן תופחה הי"ו	6:10 יציאת שבת	לע"נ חוקיה בן אסתר ז"ל
לרפואת הרב ידידיה ציון בן שרה הי"ו	6:47 רבינו תם	לע"נ איך מרים בת דוולאת ע"ה

ביני וביני בני ישראל הוא לעלם (זא"ח). כלומר, השבת היא אות וסימן לתדוש העולם. וקדושת שבת נחלקת לשנים, חלק האחד, הוא הנקרא "שבת לה" אשר נתן לישראל על מנת להודות בו לה', כאמרו "יום השביעי משבח ואומר מזמור שיר ליום השבת", ולעסוק בו בתורה הקדושה. כדאיתא במדרש ובז"ק שבתורה נתנה לישראל ביום השבת. וזו לשון הזהר הקדוש פ"ש ש"ל לך (דף קע"ב): וכאן איהו מאן דנשמתיה בשבת אסתידת קמי מלכא על חדושא דאורייתא דקדשא בריך הוא, וכל פמליא דיליה וכל אינון נשמתין דצדיקיא דהוו בגן עדן פלהו מתעשרן בהווא מלה. וחלק השני הוא הנקרא "שבת הוא לכם", ומורה על החיוב להתענג במאכל ובמשתה. ואיתא במדרש (דברים רבה פרשה ג סימן א): אמר הקדוש ברוך הוא, אתה סבור שמה לרעתך נתתי לך את השבת, לא נתתי לך אלא לטובתך. כיצד, אמר רבי חייא ברבי אבא, אתה מקדש את השבת במאכל ובמשתה ובכסות נקיה ומתנה את נפשך, ואני נותן לך שכר. ע"ש. (מספר דעת זקנים). וביום השביעי שבת וינפש. (שמות לאח) מעשה ברבי עקיבא שפגע בו סודנוסרופוס הרשע ביום השבת, אמר לו: מה היום מיוחדים? אמר לו: מה גבר בגוברין. אמר לו דמרי צבי (כלומר שה' רוצה). אמר לו רבי עקיבא: גם אני מרי צבי, אמר לו: אם כן איך ה' מוריד גשמים ביום השבת ומחלל את השבת? אמר לו רבי עקיבא: אני מכיר אותך שאתה יודע תורת היהודים. שני בני אדם הדדים בחצר אחת אפלו שהיא גדולה כאנטוכיה מתר להם לטלטל בה ביום השבת, והקדוש ברוך הוא כל העולם פלו שלו, כדכתיב "פה אמר ה' השמים פסאוי" וכו' (ישעיה ס"א), לכן מתר לטלטל ביום השבת, בעולמו שהיא חצרו. (דעת זקנים מבעלי התוספות והנה תחלת המעשה מהגמרא סנהדרין סה: והסיום איך ה' מוריד גשמים בשבת, אינו בגמרא שם, אלא במדרש רבה פרשת בראשית פרשה י"א ס"ו) ויאמר אברתם

בסיוע "תכשיטי שמעון" שכונת הבוכרים טל' 5824226 י-ם

שם סיפור השבוע

מוקדש לע"נ שמעון בן רחל ז"ל

השנה לפטירתו של בעל שם טוב, מוסד תנועת החסידות. בקר שר לכך, אנו נותנים בזה את הסיפור הבא:

בין תלמידיו המרובים של הבעל שם טוב, היה עלם ירא-שמים ובן תורה ור' מיכל שמו. הוא בא ממשפחה רבנית חשובה והתחתן עם בתו של אחד מגבירי עיר. אולם, זמן קצר אחרי החתונה, הודיע ר' מיכל לחותנו כי הוא רוצה להתבודד לזמן מסוים להיות מובדל ופרוש מהבלי העולם הזה, כדי לעבוד את ה' בתורה ותפילה.

חותנו של ר' מיכל הסתכל בו בעיניים תמותה. השתוממותו עוד גברה כשהצעיר פירט בפניו את בקשתו. הוא ביקש כי חותנו יסגור את הדלת של החדר — בו הוא עומד להסתגר ולהתבודד ע"י קיר אטום, שרק פתח קטן יושאר בו, דרכו הוא יקבל אוכל ושתייה, פעם אחת ביום. הוא לא יראה אף אדם ולא ידבר עם אף אחד, כל זמן היותו מתבודד בחדר. "אשתי מסכימה לכך" — הוסיף ר' מיכל ואמר לחותנו — "אם גם אתה מסכים מוטב, ואם לאו אהיה נאלץ לעזוב את ביתך".

בקשתו המזורה של חתנו, לא נשאת חן בעיני הגביר כלל וכלל. הוא ביקש שהות של כמה ימים כדי להמליך בדעתו, נסע אל אבי חתנו ש"היה גר בעיירה הסמוכה וביקשו להשפיע על בני שיסית דעתו מהרעיון המזר.

אולם המזותן קיבל את הדברים בשלווה גמורה. "אני ידעתי שמיכל יעשה כך" — אמר. "ברם" — הוסיף מהורהר — "לא חשבתי שזה יבוא כל כך מהר, תיכף אחרי החתונה. אולם אם הוא רוצה להתבודד דווקא עכשיו ולעבוד את הבורא בצורה כזו, איני יכול להפריעו מזה וגם אתה אינך צריך להפריעו".

הגביר חזר הביתה אובד עצות. באין ברירה נאלץ להסכים לדרישת חתנו. הוא סגר את הדלת, ועשה חור קטן בדלתו הנעולה ור' מיכל הסתגר בחדר.

כל ערב נהגה אשתו להתדפק על הדלת, להגיש ריחן הפתח משהו לאכול ולשתות.

ישב ר' מיכל בהתבודדות. בתום תקופה זו, יצא מהחדר, בירך בלבביות את הנוכחים והסב אל השלחן יחד עם כל בני הבית. מעתה ואילך נהג ללכת יחד עם חותנו לבית המדרש, רק השתתף שם ארוכות יותר, כשהוא מחפץ בכוונה ולומד בספרים הקדושים.

בבית המדרש למדו מספר אברכים צעירים שצחקו מר' מיכל, על שהיה פרוש מהעולם כמעט שלוש שנים ועתה הוא מתנהג כאברך משי, "הבה נתהל בו מעט" — אמרו ועשו. הם אספו כסף וכשהיתה להם מטבע די גדולה, ניגש אחד מהם אל ר' מיכל ואמר לו: "רבי! אשתי, ל"ע, חולה מסוכנת, ברך נא אותה ברפואה שלמה וקח מטבע זו כפדיון". הוא נתן לר' מיכל את המטבע כשבקושי הוא מסתיר את צחוקו. מהקצה השני של האולם הסתכלו האברכים האחרים כשהם כמעט שנחנקים מרוב צחוק.

ר' מיכל העביר את המטבע מיד אחת לשנייה, מבלי אומר ודברים. לבסוף אמר לאברך שעמד לפניו: "אני באמת מצטער, אך איני יכול לעזור לאשתך".

האברך חזר עתה אל חבריו והם התבדחו על חשבון ר' מיכל שעה ארוכה. הם ישבו שם עד שפתאום נפתחה הדלת, נכנס במרוצה ילד קטן וקרא בקול בוכים: "אבא, אבא, בוא מהר הבית, תה, האמא חולה, חולה מאד...". האברך, שרק לפני זמן מה היתל בר' מיכל, נודעוץ וגם על חבריו נפלה חרדה גדולה. הוא רץ מהר הביתה, קרא לרופא אולם דבר לא הועיל והאשה נפטרה. סיפור המעשה נפוץ חיש בכל העיר וכולם התחילו להסתכל על ר' מיכל בעיני כבוד מהול בפחד. עד שהוא החל להרגיש אי נוחיות וביקש מחותנו לשכור לו עגלה וסוסים כדי לעבור לעיר סמוכה.

ר' מיכל עזב את עירו ונסע לברוד, מקום שלא הכירוהו. הוא נעשה מלמד תינוקות ורכש לעצמו את אהדת בעלי-הבתים. הם אהבוהו על היותו אברך שקט וצנוע ושלחו אליו את ילדיהם כדי ללמוד חומש, משניות וגמרא. הוא נהג לספר לילדים סיפורים שונים מהמדרש ונטע בלבבותיהם הצעירים אהבה חמה ותמה לה' ותורתו. הילדים שלמדו אצלו, נקשרו אליו עד מאד.

יתכן — המשיך ר' מיכל — כי הבעש"ט נוהג אחרת מאשר אנחנו כאן. אולם בטוחני כי אם תגתן לו הזדמנות, הוא יוכל להסביר לנו את מעשיו. בלי זה איך ימלאנו לבנו להטיל חרם על יהודי?"

דבריו השקטים והשקולים של ר' מיכל המלמד, עשן על הנוכחים רושם אדיר. הסערה שככה וענין החרם ירד בברוד מעל סדר היום. זמן קצר לאחר מכן, הודיע ר' מיכל לבעלי-בתים כי עליהם לחפש מלמד חדש עבור ילדיהם. «עלי לנסוע מכאן» — הסביר להם. «אם אתם רוצים לשלם את המגיע לי — טוב. אם לא, אין דבר, העיקר שתחפשו מלמד כדי שהילדים לא יישארו בלי חינוך» — אמר.

לא הועילו כל בקשותיהם של בעלי הבתים. הם אף הציעו לו משכורת גדולה יותר, אך ללא שוא. במקרה בא באותו שבוע מלמד חדש לעיר, ור' מיכל יכול היה לנסוע.

הוא נסע ישר על הבעל-שם טוב, במדויבוש. קיבל הבעש"ט את פניו בחיוך טוב-לב ואמר לו: «אתה הצלת עדה שלמה של יהודים מחרם. ראוי עתה, על כן, להיות מנהיג רוחני זרבי לעדה יהודית. סע לזלוטשוב, שם יקבלוך כמגיד עיר, לך והנהג את עדתך בדרך התורה והחסינות וברוח אהבת השם, אהבת התורה ואהבת ישראל, ובקשר לילדי ברוד, אין לך מה לדאוג כי שלחתי לשם מלמד»

ר' מיכל זלוטשובר נתפרסם לא רק בעירו אלא בכל רחבי מזרח אירופה. עד היום שרים חסידים את ניגוניו שובי-הלבבות ומספרים נפלאותיו אשר עשה.

פעם, בשבתו בבית המדרש רכון על הגמרא, שמע ר' מיכל וויכוח סוער. דיברו אודות יהודי בשם ר' ישראל בעל-שם טוב, המרפא חולים — חולי גוף וחולי נפש — ושהוא הנהיג דרך חדשה: מקרב אנשים פשוטים, אפילו כאלה שאינם למדנים; מקדיש «יותר מדי» זמן לתפילה ועוד «חטאים» כאלה.

רבני ודייני העיר התאספו כדי לטכס עצה: מה לעשות שהתנועה החדשה לא תתפשט גם בעיר זו? כמעט שנמנו וגמרו כולם להטיל על הבעל-שם טוב וסיעתו חרם, כך שאף יהודי לא יעז יותר להספח עליהם. אולם לפני שנתקבלה החלטה, אמר אב בית הדין אל הנוכחים: «הנה יש בינינו אברך, בן תורה וירא שמים. הבה נזמינו לכאן ונשמע גם את דעתו ונקבל את הסכמתו לחרם. אם כולם יסכימו, בלי יוצא מהכלל, נקים את דברינו ונטיל את החרם. אנחנו כאן תשעה ואתו נהי' עשרה, מנין של רבנים וחלמידי חכמים».

ר' מיכל נקרא לבית הדין, שם סופר לו במה בדיוק המדובר וביקשו את הסכמתו כדי שיהיה מנין למטילי החרם.

ר' מיכל שמע את הטענות ואמר: «ראשית דבר, מי אני ומה אני שהגכם מתחשבים בדעתי. אני רק מלמד תיגוקות, בעוד שאתם רבנים, גר אני הדור. אולם אם אתם רוצים דווקא לשמוע את דעתי, הרי שהיא שלילית ביותר, אין אני יכול להסכים להטלת חרם על יהודי — מאחרורי גבו. הרי גמרא מפורשת היא: זכין לו לאדם שלא בפניו (כלומר, אפשר לעשות משהו טוב ליהודי מבלי לשאול אותו ולגלות את אוזנו על כך) אולם אין חבין לו לאדם שלא בפניו. ז. א. אין מחייבים אותו במשהו, בלי ידיעתו, ומ' בלי שתיתן לו האפשרות להצטדק ולהגן על

לרפואת הנפש והגוף לגבדיאל נפתלי בן אביטל הי"ו

לרפואת יצחק בן פורטונה מזל הי"ו

לרפואת יהודית בת אילנה

לרפואת שרה בת טורן הי"ו

אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ וְזָכוּנוּם לְבִרְכָה (אבות א. ז.) אַל תִּתְיַאֵשׁ מִן הַפְּרָעָנוּת – שְׁלֹעוֹלָם צָרִיף שִׁיחָא נֶגְדַּ עֵינָיו תָּמִיד, שֶׁהוּא מַעְתָּד לְכָל מִינֵי פְרָעָנוּת, הַמְתַּרְגְּשׁוֹת לְבוֹא בְּעוֹלָם, וְשֶׁהוּא מְרַצֶּה לְקַבֵּל גְּזֵרַת שָׁמַיִם בְּאַהֲבָה בְּאִפְסָן שֶׁלֹא יָבוֹא עָלָיו שׁוֹם דְּבַר פְּתָאִים, כְּדֵי שֶׁלֹא יִקְוֶן בְּתוֹכָחַת, וְלֹא יֵאָבֵד דַּעְתּוֹ כְּאֲשֶׁר יָבוֹאוּ עָלָיו יְמֵי הַרְעָה, רַק יִקַּבֵּל הַכֹּל בְּחֶבֶה כְּאֲשֶׁר יֵאוֹת לְקַבֵּל גְּזֵרַת אֲבִינוּ שְׁבַשְׁמַיִם, שֶׁהוּא שְׁלִיט בְּעוֹלָמוֹ לַעֲשׂוֹת בּוֹ כְרָצוֹנוֹ, וְאַנְחָנוּ עִבְדָיו וְצֵאֵן יְדוֹ, עַל הַכֹּל אָנוּ חַיִּבִים לַיהוּדוֹת לוֹ וּלְבִרְכוֹ, וְגַם עַל יְדֵי זֶה יָבוֹא לְקַיֵּם מֵאֵמֶר הַפְּתוּב (קהלת ז. יד) בְּיוֹם טוֹבָה הִיָּה כְּטוֹב, וּבְיוֹם רָעָה רָאָה; שֶׁפָּרְשׁוּ הַמְּפָרְשִׁים (מלבי"ם) שְׁרוּצָה לֹמַר: בְּיוֹם טוֹבָה הִיָּה בְּדֶרֶךְ טוֹב עַל יְדֵי שֶׁבְּיוֹם טוֹבָה יוֹם רָעָה רָאָה שֶׁהוּא מַעְתָּד לְבוֹא, וְהֵכֵן לָךְ הַדֶּרֶךְ שְׂרָאוֹי שֶׁתֵּלֵךְ בָּהּ בְּטָרֵם יָבוֹאוּ יְמֵי הַרְעָה:

וְעַל אַחַת פְּמָה וְכַמָּה שְׁצָרִיף שֶׁלֹא לְהִתְיַאֵשׁ מִיוֹם הַמָּוֶת, כִּי יוֹם הַמָּוֶת הוּא מַעְתָּד לוֹ מִיוֹם הַיְלָדוּת, וְאִין לְמָוֶת הַתְּמַהְמָה, וְאִין מִי שֶׁנִּצְוֶל הַיְמָנָה, וְלַעֲוֹלָם יָשׁוּב הַיּוֹם שְׁמָא יָמוֹת לְמַחַר, וְיִהְיֶה כָּל הַשְּׁבוּנוֹתָיו וְכָל עֲנִינָיו פְּתוּבִים וּמְפָרְשִׁים בְּאֵר הַיֵּטֵב דְּלִמְחַשׁ בְּעֵי שְׁמָא יָמוֹת פְּתָאוֹם, אֲפִלוּ אִם הוּא בְּחֹר בְּאַרְזִים, מִי זֶה עָרַב כְּנֶגְדּוֹ שֶׁלֹא יָמוֹת בְּבַחְרוֹתוֹ?! עַל זֶה נֶאֱמַר (משלי כח. יד) אֲשֶׁרִי אָדָם מִפְּחַד תָּמִיד, כִּי בְּזֶה יִכִּין צִידָה לְדַרְכּוֹ וְיִשְׁתַּדֵּל לְהַשְׁלִים חֲקוֹ, וְיִצְוֶה אֶת בְּנָיו וְאֶת בֵּיתוֹ, וְהִיָּתָה שְׁלוֹם מְנוּחָתוֹ, וְכֵן לְעִנְיֵן הַטּוֹבָה אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ וְזָכוּנוּם לְבִרְכָה (ברכות י.) אֲפִלוּ חָרַב תְּדָה מְנַתַּת עַל צְנֹאָרוֹ שֶׁל אָדָם, אַל יִתְיַאֵשׁ מִן הַרְחָמִים, וְהַבּוֹטָח בָּהֶ' חֹסֵד יִסּוּבְכֶנּוּ (תהלים לב. י.) וְעַל אַחַת פְּמָה וְכַמָּה לְעִנְיֵן הַגְּאֻלָּה דְּחַיִּיבָא רַמְיָא עַלְן לְהִיּוֹת יוֹשֵׁב וּמַצְפָּה, דְּכַתִּיב (חבקוק ב. ג.) אִם יִתְמַהְמַה חֲכָה לוֹ, כִּי בֹא יָבֹא כְרָעָה; כֵּן יְהִי רְצוֹן בְּמַהְרָה בְּיַמֵּינוּ אָמֵן:

מודים דרבנן: כשהחזן אומר מודים יאמרו כל הקהל בלחש "מודים דרבנן" "פלא יועץ" ויכרעו ראשם לבד. **חובה!** וי"א שיכרע כל גופו וצריך להזהר לענות אמן ואח"כ יאמרו **מודים**.

אנו קהילת "כנים מאירות" קהילה ספרדית ירושלמית בשכונת "חומת שמואל" (הר חומה) ירושלים. אנו נמצאים בשלבי בניה מתקדמים ומחפשים נדיב לב לבנין בית הכנסת. בית הכנסת יקרא על שמו של הנדיב. בברכת התורה. הרב שי בר אשר 050-6229343.

הודעה חשובה: בכל יום מתקיים מניין ותיקין בביה"כ "אהבת חיים" ע"ש חכם מנחם מנשה זיע"א

ליזכור הרבים ניתן לשמוע את שיעורי מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל 054-8594315 ללחץ 2
לרפואה והצלחה: שלמה בן רבקה, הרב יצחק אהרן בן פרוחה, שלמה בן הלה, מולוק מרים בת מזל, דוולת רחל בת מולוק מרים, איתן בן בלוריה, מאיר בן רחל, ציון בן מזל, חבו חוה בת נוימה, ליאת מרגלית בת מרים
א"י: ר' אביעזר שכתי בן אש, אליהו בן שרה, דינה בת יוכבד, שרה בת רחל, שוהב בן שרה, שמואל בן נחמי, אריק בת אילן, ר' בכא בנחמן בן אברהם לחיים, אברהם בן נחמי, יונה כונה בת נחמה, איון בת אבא, דוד בן רחל, שלמה בן שלמה, אהבה בת מרימה, שוהב בן שלמה
לרפואת יגאל רבי בן מלכה הי"ו לרפואת שמחה בת שרה הי"ו לרפואת זמור אליש בת קרן הי"ו

- העלון יוצא ע"י הקרן "חומתיה באושר" העורך צבי ד. הי"ו נייד: 050-6875601 לע"י עדנה בת מלכה ע"ה
לרפואת מאיר בן רחמה	לרפואת דוד בן מזל הי"ו	לרפואת מיכה בן מסעודה
לרפואת חילזי יואל בן אביבה	לרפואת משה בן זוהרה הי"ו	לרפואת רפאל בן מזלה הי"ו
לרפואת זכריה בן מזל הי"ו	לרפואת ברכה בת קלרה	לרפואת שולמית בת יהודית

לע"נ ר' יצחק זאב הלוי ז"ל
בן ר' אליעזר שלום הלוי ז"ל
לע"נ מרת לאה אלטע הדס ע"ה
בת ר' יעקב הלוי הי"ד

המאמר בשבתורה

שבת אורה

אזהרה המורה! העלון מיועד אך ורק לרציניים שיודעים את השיבות התפילה, ובשעת התפילה לא מעינים בעלון ובשאר דברים.

פרשת כי תשא

בהשקפה ראשונה

מאמרי השקפה, מוסר והנהגות

פעם הודמן החפץ חיים לאסיפת רבנים בפטרבורג. למקום הגיעו גם כמה עשירים, כדי לקבל את ברכתו של החפץ חיים אחד העשירים תרם תרומה גדולה מאד לטובת הישיבה בראדן. החפץ חיים החזיק בידו של הנדבן, ואמר: חבל על האי שופרא דבלי בארעא! זאת אומרת: היד החשובה שנותנת צדקה בגדיבות הלא היא מחללת את השבת, וככה היה אוהו בידו של הגביר בחמימות, וידו לא זזה מידו, בוכה ומביט לעיני הגביר בתחנונים, עוד שלב הגביר נמס ופרץ גם הוא בכבי גדול. אמר העשירי לחפץ חיים: נתעוררתי לעשות תשובה, ולהיות שומר שבת כדת, אבל ירשני נא, רבי, לכל הפחות בשבת הקרובה לעשות מלאכה, בכדי לחסל ולגמור ענינים שונים שאין לדחותם, כי הלא אחרי עסקים כל כך רבים שיש לי, שעבודתי בהם גם בשבת, קשה לי בבת אחת להפסיק פתאום. כשמוע החפץ חיים את דברי הגביר, אחז שוב בידיו ואמר לו בהתרגשות רבה מאד: בני יקירי, לו היתה השבת שלי הייתי מוותר ומוחל ומתיר לך כפי שביקשת. אבל השבת הלא היא של הקב"ה ואין ביכולתי להתיר לך אפילו רגע אחד של חילול שבת! הגביר הודעזע מדברי החפץ חיים, וקיבל על עצמו לשוב בתשובה שלמה. (מדרשת אבות)

סיפר רבי משה אהרון שטרן זצ"ל: זכורני שפעם אמר לי מו"ר רבי אליהו לזיפאן שברצוני ללכת להתפלל מנחה בשבת בישיבת חברון, ולזיתי אותו בדרך, וראינו מכותיות נוסעות בשבת, אמר רבי אליהו רחמנות עליהם, אין מי שילמד אותם חומרת האיסור... אולי נלך חזרה לישיבה ... אני לא יכול לדאות אחי בני ישראל נוסעים בשבת, אמרתי למו"ר הרי עברנו כבר רוב הדרך, ועדיף למהר לילך לישיבת חברון ונראה פחות מחללי שבת, הסכים רבי אליהו לדברי אך הוסיף אנחה שוברת לב ממש... באותו רגע עצה מכותית ושאלה את רבינו היכן אני נוסע מכאן לרח' יפו... פרץ רבי אליהו בכבי ואמר לו איך אומר לך דבר שאסור לך לעשות לנסוע בשבת... מצד שני איך אני יכול לא לומר ליהודי למלא בקשתו... ושוב פרץ בכבי... האיש עצר המכותית ויצאה ממנה, ואמר רבי מעולם לא הרגשתי הרגשה של מוכיח באמת כמור ברנע זה .. גם אמי שתחי' שומרת שבת וצועקת עלי למה אני מחלל שבת... אך לא ראיתה בוכה... אני רואה שאתה מתכווין לטובתי, לכן אני מבטיח לדיבי שמהיום והלאה לא אסע עוד בשבת, וקח את המפתחות של האוטו, ואבוא אליך במוצאי שבת לקחת המפתחות... אמר לו רבי אליהו אני רואה שיש לך נשמה גדולה... ולכן אומר לך שגם המפתחות הם מוקצה ... תניח אותם כאן בצד, ובמוצאי שבת תקח אותם. הגי'ל הסכים לדברים, רבי אליהו התרגש מקבלת הדברים של הגי'ל, ואמר לי אני כבר לא הולך להתפלל מנחה בחברון, אני רוצה להתעכב עמו לשוחח עמו על ענינים שונים, אם אתה רוצה הישאר גם כאן עמנו יחד, והתחיל רבי אליהו לשאול אותו על שלום אמו ושלום משפחתו. ומה עושה בח' יום יום... השיחה התארכה כשעה שלמה, וזאת בצדדי רחוב חגי בגאולה ממש קרוב לישיבת חברון, וכל הבחורים ראו ותמהו מה לרבי אליהו עס' החילוני... בגמר השיחה בירכו רבי אליהו לשלום... ואמר לבחורים... רק בקירוב אמיתי שבא מתוך אהבה אז תצליחו בקירוב רחוקים. (בית ומנוחה רבי משה אהרון שטרן זצ"ל)

בכסלו תשי"ח פרסם רבי יחזקאל סרנא זצק"ל ראש ישיבת חברון קריאה לחיזוק שבת קדש בה הוא כותב בין היתריש איסטניסי הרגש שמרגישים מעין עלבון בדבר לבא ולהתירע על חילול שבת קדש בארץ הקדש ומרמים בנפשם כי מוטב שלא לפרסם הדבר והם מלחזקו. אבל כבר נחמיה בן חכליה שעל ידו נבנה הבית השני, ביקש מקונו והתחנן לפני שיכור לו לטובה את הכות שחקן בודק הפרצים בשמירת השבת, יש לנו ללמוד מזה עד כמה גדולה היא הזכות של מוכי הרבים המשתדלים לבקש דרכים ותקנות לשמירת שבת קדש.

פרשה ופירושה

לקט פירושים על פרשת השבוע

העשיר לא ירבה להדל לא ימעיט ממחצית השקל: הנה טעמי הנגינה על ההעשיר לא ירבה הן מונח רביעי. ונראה דמרומו בזה אמרם ז"ל (בכתובות ד' ג.) דהמבזבז ממון לצדקה לא יבזבז יותר מחומש מנכסיו. ולזה אמר דהעשיר לא ירבה בצדקה יותר מחומש מנכסיו, אלא מונח רביעי, ארבע חלקים מנכסיו יהיו מנוחים לעצמו, ורק חלק החמישי רשאי לבזבו. (קול אליהו)

וישלך מדין את הלחת וישבר אתם תחת הדר: אמר לו הקב"ה למשה ישר כחך ששברת (בבא בתרא יד:) ויש לשאול מה תועלת יש בשבירת הלחות ולמה נתן לו ישר כח על זה יותר משאר המצוות שעשה? אמנם דבר זה יתבאר בהקדמת שאלה אחרת. הקב"ה אמר למשה לך רך רק אחרי אשר בנו מזבח והקריב עולות, ובצדק יש לשאול למה המתין הקב"ה כל כך ולמה לא אמר לו תיכף ומיד שעשו את העגל שירד מן השמים? והענין כך הוא. כי בזמן שעושים בני ישראל עגל הזהב עדיין אין הסכנה גדולה כל כך, כי יעבור עליהם רוח תשובה ויתחדשו ממעשיהם המתועבים, אבל אם משתפים שם שמים למעשיהם המתועבים אז אין לצפות שישובו מחטאם. ולפיכך כאשר בנו בני ישראל מזבח והקריבו עולות עליו ושיתפו שם שמים, צידו הקב"ה יתיקומד שירד וידון את בני ישראל. ולפיכך שיבר משה את הלחות כי היה ירא מאד שבני דודו ישתפו את האלוהות גם למעשיהם הרעים (שערי ירושלים).

ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מהני נא מספרך אשר כתבת: מסירות נפשו של משה רבינו תובן על פי משל. אחד המקורבים של שר האוצר של המלך גנב מאוצרות המלוכה. הלך השר ולימד זכות על קרובו ומחל לו המלך. שוב הלך וגנב, ושוב ביקש עליו השר רחמים, וכך נשנה הדבר כמה פעמים. אך פעם בצע הגנב גניבה גדולה עד שלא היה בפיו של השר שום לימוד זכות עליו. ביקש השר מן המלך שיפטר אותו מתפקידו בכדי שלא יהיה לגנב על מי לסמוך, וממילא לא יגנוב עוד. הוא אשר אמר משה רבינו "מהני נא" טול ממני את חשיבותי בעיניך, וממילא לא יחטא עוד בני ישראל שכן לא יסתמכו עוד על השתדלותי ותפילתי למענם. (המגיד מדובנא).

ויאמר לא תוכל לראות את פני כי לא יראני האדם וחי: ביאר זאת המשגיח של קלעצק רבי יוסף ליב ננדיק: מאחר שכל מטרת האדם בעולם הזה היא להכיר את בוראו ולהתדבק בו, וכדי להגיע לכך ניתנו לו שבעים שנה או שמונים שנה ויותר כדי לעבוד ולהגיע למדרגה זו. ממילא אם ישיג אדם מדרגה נשגבה זו של ראיית הקב"ה פנים בפנים, הרי כבר הגיע אל התכלית ושוב אין לו מטרה לחיות עוד. לכן "לא יראני האדם וחי". (פנינים משולחן נבוה)

ויאמר הנה אנכי כרת ברית נגד כל עמך אעשה וגו': באחת הפעמים ששהה רבי יצחק אלחנן ספקטור זצ"ל בפטרבורג עיר המלוכה, פגש גוי זקן ששימש כפקיד באחד ממשדרי הממשלה. הוא פנה לרבי יצחק אלחנן ואמר לו: "אין כמותי היודע להעריך את השגחת האלוקים המגינה עליכם ושומרת אתכם מכל פגע", כשהוא ממשך ומספר: "בעבודתי כפקיד ממשלתי שנים רבות, עברו תחת ידי מסמכים לאין ספור המפרטים גזירות, גידושים והצקות שונות לעם היהודי. בכל פעם סברתי כי הפעם יצאו הגזירות לפועל, והעם היהודי יאבד; אך בכל פעם מסיבות שונות ומשונות התכניות התבטלו ואתם נשאתם חיים וקיימים, בלי להעלות בדעתכם מהמוזמן לכם". כשיצא רבי יצחק אלחנן פנה ואמר למלווי: "כעת מובן לי הפסוק: 'הנה אנוכי כורת ברית נגד כל עמך אעשה נפלאות...' וראה כל העם אשר אתה בקרבו. ישנם ניסים גלויים שהינם בבחינת 'נגד כל עמך אעשה נפלאות', כשאף אנו רואים עין בעין השגחת ד' עלינו, וישנם ניסים שרק צרינו יודעים עליהם - 'העם אשר בקרבו, המה היחידים שרואים את יד ד' המפירה עצתם ומצילה את היהודים ממבקשי נפשם'". (ה"ש)

סיפור מההפטרה

עָנְנֵי ה' יַעֲנֵנוּ וְיִדְעוּ הָעַם הַזֶּה כִּי אֲתָה ה' הַאֱלֹהִים. אחד מגדולי המחזירים בתשובה בצפון הארץ סיפר על מנהל בכיר במפעל מפורסם שקיבל לביתו מכתב פיטורין. המפעל היה נתון אמנם בקשיים כלכליים, אבל איש לא שיער שדווקא הוא, שצבר וותק של שנים רבות, ועומד בראש אחת המחלקות החשובות, יפוטר. שורת ההגיון והצדק אמרה שלפניו יש לפטר עשרות עובדים אחרים, עם הרבה פחות וותק ועם הרבה פחות כישורים הוא ניסה להיאבק בגזירה שניחתה עליו בכל דרך אפשרית. גם וועד העובדים במפעל היה לצידו, ולמרות זאת לא הצליח להניא את ההנהלה מביצוע ההחלטה. הדבר כל כך חרה לו עד שגם לאחר פיטוריו בפועל, המשיך במאבקו הנמרץ, וסירב לקבל את הפיצויים שהוצעו לו. והנה, יום אחד הוא מודמן להוצאה של המחזיר-בתשובה המפורסם. נושא ההוצאה היה: השגחה פרטית. בתום הדרשה, שהיתה מרתקת במיוחד, והתמקדה על מאמר חז"ל 'כל מאי דעביד רחמנא, לטב עביד', החליט הבכיר שהוא לגשת אל המרצה ולשטוח לפניו את סיפורו המכאיב. לאחר שתיאר את סידוכה העיקש של ההנהלה להשאירו על כנו, אמר לו הרב המרצה: ישמע ידידי, אם עשית כל מה שביכולתך, והנהגה עדיין מסרבת, אות ברור הוא שזה רצון הבורא יתברך, ואם כך, הרי כפי ששמעת בהצאתי, בוודאי גם הפיטורין לטובתך, למרות שאינך מבין כיצד ייתכן דבר כזה. לכן, אם ברצונך לשמוע לעצתי הרפה מהענין, והתפלל לראות בישועת ה"בין שלא היתה לו כל דרך אחרת לפתרון הבעייה, עשה האיש כדברי הרב, ולאחר שהודיע להנהלת המפעל על הסכמתו לפיטורין, קיבל פיצויים גבוהים מאוד שנאמדו לפי הוותק הרב של שנות העבודה. לאחר כמה שבועות הוא מתנדפק על דלת ביתו של המרצה, ומספר לו בהתרגשות מרובה על ההשגחה הפרטית שאפפה אותו מכל צד: גם אם אתה עצמך הרצית על נושא ההשגחה, אין לך מושג באיזו מידה סייע הקב"ה בידיי, אמר. האיש סיפר שבועיים לאחר שקיבל את הפיצויים הגבוהים, קיבל... התקף לב חמור. חייו ניצלו בנס, אולם עקשניו גם אם היה רוצה להמשיך לעבוד, לא היה באפשרותו לעשות זאת. 'הקב"ה צפה מראש שאני אמור לחלות בלבי, ולא אהיה מסוגל עוד לעבוד, ולכן הביא את ההנהלה לפטרני וזמן-מה קודם לכן, כדי שאקבל פיצויי-פיטורין גבוהים. אם לא היו מפטרים אותי והייתי ממשיך לעבוד כרגיל, הייתי נאלץ לעזוב את העבודה בשל התקף הלב, ואז הפיצויים היו נמוכים בהרבה לעומת מה שקיבלתי בעקבות הפיטורין שבאו ביוזמת המפעל'. 'הרי זה ממש נס משמים, סיים האיש את סיפורו, תוך ציון העובדה שבכספי הפיצויים שקיבל רכש שלוש דירות עבור ילדיו... הרי לנו סיפור, ממנו אפשר להיווכח בבירור עד כמה האדם עני בדעת, ואין לו כל אפשרות לצפות למרחוק ולדעת מה יקרה ברגע הבא. רק מי שמצוי למעלה-למעלה, החכם מכל חכם, שבידו המשקפת הנדולה ביותר, יכול להשקיף ולדעת מה טוב לאדם עליו ארמות, ומה יביא לו את האושר האמיתי. אנחנו, המביטים על ההתרחשויות במשקפיים צרי אופק, לא נוכל לעולם לצפות מראש כיצד יתגלגלו הדברים לטובתנו, אבל כמה מאושרים אנחנו שיש לנו על מי לסמוך ועל מי להישען וגם זאת צריך לדעת: יש אנשים הזוכים לראות בחוש כיצד התהפך הכל לטובה: יש הרואים זאת לאחר שבוע, ויש רק לאחר שנה או כמה שנים, ויש כאלה שאינם רואים זאת כלל, וגם הם צריכים להאמין שכל מה שקורה עימם הוא לטובה, ואם לא יזכו להיווכח בכך בעולם הזה, יראו זאת בעולם הבא. אבל דבר אחד צריך שיהיה ברור: הכל לטובה. ממש הכל.' (עליו לשבח)

ועל הכל...

"פרפראות"

הרב מזא"ה, רבה של מוסקבה, סיפר כי בנו של הצאר חלה, והגיעה בקשה מפורשת מהממשלה להתפלל לרפואתו. המתפללים כמובן לא התלהבו להתפלל לבריאותו. אמר להם הרב מזא"ה נפתח ספר תהילים והיכן שיפתח - שם נתפלל. פתחו תהילים ונפתח בפרק ק"ט "יהי בני יתומים ואשתו אלמנה" התפללו היהודים בדבקות עד כדי ששליח הצאר העיד שמעולם לא ראה תפילה כל כך בדבקות!... (עובדות והנהגות לבית בריסק ח"ג)

"ענין של טעם"

טעם לקריאת "שנים מקרא ואחד תרגום" כי התורה ניתנה שלושה פעמים: בבור סיני, באהל מועד, ובערבות מואב, ושם נאמר "באר היטב" לפיכך אומרים פעם שלישית תרגום. (ספר המעשים)

"מפי כתבם"

ענין מיוחד יש במצות ציצית על דרך מה שנאמר "חכם לב יקח מצוות", היינו שלעסק המצוות צריך לגשת בדרך הסחורים הממולחים שכל מעשיהם בחכמה ותבונה, לדעת איזו סחורה לקנות שיהא אפשר להרויח בה רווחים גדולים. והכלל בזה, לחפש סחורה שההשקעה בה מועטה והרווח הוא גדול, ומבחינה זו מצות ציצית היא סחורה כראית ומשתלמת מאוד מבין המצוות, שאין כמותה. הרי מחיר הציצית הוא כמה שקלים, פחות מרוב המצוות כמו תפילין או לולב, והרווחים ממנה מרובים, שבכל רגע ורגע נזקפת לזכותו מצוה נוספת, וזו אף אם ישכח שציציתו עליו, כמו אם תאמר להשקיע השקעה חד פעמית של כמה שקלים באיזה עסק שאינו דורש עבודה ויגיעה או מחשבה נוספת, ורישום הרווחים אינו חד שנתי, אלא בכל רגע ורגע, הרי ודאי שההכנסה תגיעה למיליונים. לא לעשות עסק כזה צריכות להיות שתי אפשרויות, או שהוא שוטח גמור, או שאינו מאמין, והשניה קשה מהראשונה. אמנם יצר הרע, שיודע את הסוד הזה, משתדל בכל כוחותיו למנוע מצוה זו מהאדם. מה הוא עושה, לאלה שעדיין לא התרגלו בציצית הוא מכניס בראשם שזה קשה ומכביד, ובפרט בקיץ, ואע"פ שזה 'אבסורד' מאין כמוהו - הרי כל אחד לובש חולצה וגופייה, ומה כבר מוסיף עוד בגד קל של כותנה, שבקלות מתרגלים אליו וערכו מגיע למיליונים? אלא שכך היא דרכו, שמפתה את האדם בכל מיני פיתוים כוזבים ומשונים למנוע ממנו לקיים את המצוות. וגם לאידך גיסא לאלה שכבר התרגלו ואין הולכים ד' אמות בלא ציצית, הופכת הציצית לחלק בלתי נפרד ממלבושיהם עד שלא ירגישו בה כלל, וכבר אינו שם לב לכשרות הציצית, שקורה שהחוטים נקרעים ואז הציצית פסולה, ונמצא שלובש בגד עם ארבע כנפות ללא ציצית, ואז אדרבה, בכל רגע ורגע נרשמת לחובתו עבירה. על כן כמה זהירות צריכים למצוה חשובה ויקרה זו, ועל מי שזוכה לח אומר: "זהוהיד בציצית זוכה ומקבל פני שכניה"...

"מקום לשאלה"

שאלה: הדין הוא שאין נשאלים לנדרים בשבת, איך יתכן שנשאלים אפילו בשבת?

תשובה: אם נדר לעשות דבר עד זמן פלוני ולא נודמן לו לעשות עד יום האחרון של אותו זמן ואותו יום בא בשבת ואי אפשר לעשות בשבת, נשאל אפילו בשבת. (ספר החידות)

מפתגמי אור יתא

פתגמים, נצנוצי מחשבה, ורעיונות בדרכה של תורה

המתחיל במצוה אומרים לו גמור. (ירושלמי פסחים פ"י)
הלב הוא נסתר, ויתגלה ויתודע בסכלות או בחוכמה. (אבן עזרא)
האושר היא דבר המסור ללב, יש מאושר ואין כל, אומלל והון רב. (אומר לגולגולת)

פרשת כי תשא

המאור שבתורה

מעט מן האור דומה הרבה מן החושך

לצ"נ: מו"א צט"ר חיים בן שמחה ז"ל לרפואת והצלחת: שמחה בת נעימה תחי'

שבת יח' אדר א התשע"ט

הדלקת נרות	צאת השבת	ר"ת
17:16	18:08	18:47
17:13	18:05	18:43
17:14	18:06	18:44
17:16	18:07	18:46

י-ם ת"א חיפה ב"ש

יוצא לאור להעמקת התורה ועמלה עורך: יעבל דהאן ב" 050-4194600

לעיתים נמשכה קבלת הקהל, עד עלות השחר. האדמו"ר המקובל הרה"צ רבי אלעזר אבוחצירא זצוק"ל או אז מיהר לטבול במקווה טהרה, להכין עצמו לתפילה שלאחריה, שב לתלמודו, למעשי החסד והצדקה ולעבודת השי"ת, עד לקבלת הקהל הבאה. **שבע שנים** רצופות, שרוי היה בתענית דיבור, וזולת דברי קודש ומספר מילים הכרחיות, לא יצא מפיו **דבר חולין**.
אלו כוחות עילאיים, שבר אנוש אינו מסוגל להפנים, בוודאי שלא להוכיח, וגם אז היה כל מאווייו רק לעזור לאנשים. סיפורים רבים חוו המקורבים, מצמררים ומרטיטים. אולם הצדיק הורה להם, **להנניע זאת** ולא לחלוק אותם עם הקהל. כעת, משהחל רפאלי חרצובה אחת, מאלו שהוטלו על ידיו, "כדי שנדע מה הפסדנו בהעדרו

כך סיפר הרב **בן ציון אבא שאול** זצ"ל... כשהיינו הולכים לישיבה בעיר העתיקה עם ידידי הגאון רבי **עובדיה יוסף** זצ"ל, היה לוקח לנו בערך עשרים וחמש דקות, היינו חוזרים כל הסוגיא שלמדנו אמש בעל פה.
וכן בימים שלא היו סדרי לימודים בישיבה, הייתי הולך לביהכ"נ, לוקח בידי **משה לאכול**, ויושב ללמוד מהבוקר עד הערב מקשה אחת בלי הפסק. ובפרט בע"ש של ימי הקיץ שהיום ארוך, הייתי מספיק מסכת שלימה והיה לי עונג גדול.
וכן בתענית שלא אוכלים ג"כ הייתי עושה באותו אופן והייתי הננה מאוד."

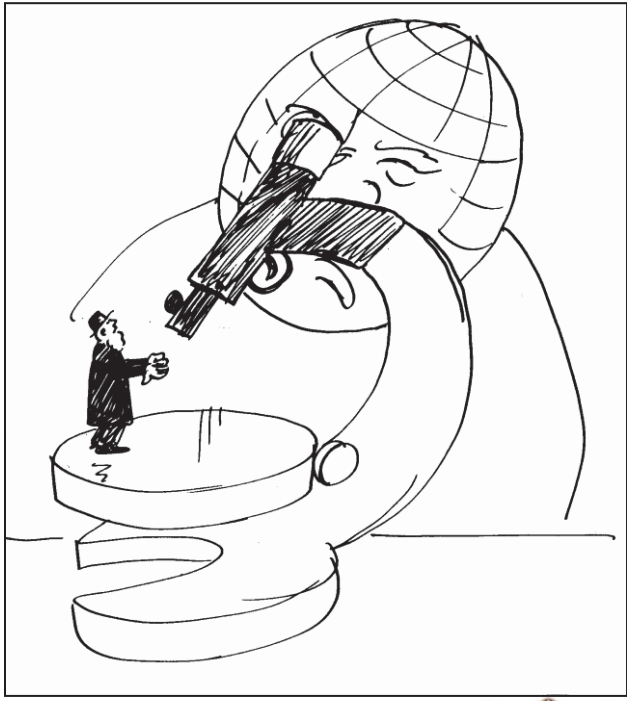
וזהו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך יהיו מונחים תדיר על הלב, כך שבבוא **רגע של כושר** ויפתח הלב - יוכלו לחדור מיד לתוכו.

"חופש אינו שאלה של גודל הכלוב, אלא של מי מחזיק במפתח"

ואל יחשב האדם כי פרנסתו תלויה **באמצעי מסוים**, ושם יעדר ממנו אותו אמצעי לא תבוא פרנסתו על ידי אמצעי אחר, **אלא** יבטח על האלוקים בפרנסתו, וידע כי כל האמצעים שונים אצל הבורא, **וביזו לפרנס** אותו על ידי איזה אמצעי שירצה, ובכל זמן שירצה, באיזה אופן שירצה, כמו שאמר הכתוב: כי אין לה' **מעצור להושיע** ברב או במעט.

"מכשולים הם הדבר המפחיד שאתה רואה, ברגע שאתה מסיט עיניך מהמטרה"

כלל הקובע שכאשר בידינו להקדים בעשיית מצווה או לאחרה **עלינו להקדים**, כמו למשל, ברית-מילה יש לעשות בבוקר, למרות שזמנה עד הערב.

בשני דברים אלו היה נזהר כל ימיו האדמו"ר הרבי רבי **יחאל מיכל מזלוטשוב** זצ"ל: מימיו **לא ישב ליד התנור** להתחמם, משום שהיה סבור שזה ממשיך עצלות על גוף האדם. בשעה שסעד, מעולם **לא התכופף אל הכף**, כדי להכניס את האוכל לפיו, רק הגיש את הכף אל פיו.

כעובדים בלשכת הרב **מרדכי אליהו** זצ"ל. מטבע הדברים, כולנו אנשים וכולנו טועים. לפעמים היו טעויות מביכות, היו נושאים שלא טופלו, אך הרב לעולם לא גער בנו או הראה לנו פנים זועפות.
הוא היה אומר לנו בלשון רכה: צריך ללמוד מזה לפעם הבאה. **תמיד עם חיוך**. תמיד עם נועם הליכות. הוא היה זהיר בכבודם של כל העובדים. כל יום הוא היה עורך סבב בין כל עובדי המשרד, מהמנהל ועד למגנים ומודה לכולם. דווקא לעובדים הקטנים, הוא יצא מגדרו **כדי להודות**, הוא רצה לרומם את רוחם.

בערב יום כיפור הסתובב הצדיק רבי **לוי יצחק מברדיטשוב** זצ"ל בבית מדרשו, טליתו על שכמו, הולך ובוכה ומבזה עצמו הרבה. נענה לו יהודי תמים שעמד בסמוך וביקש להרגיעו... "אל יבכה הרבי, **ישנם אנשים** גרועים ממנו..." השיב לו רבי לוי יצחק בתמיחה: "מה?! לשפלות כזו מגיעים הבריות?! **או מן הראוי** לכבות עוד יותר..."

פקודתה פחות מששת
לאדם יש תכונה שגורמת לו לרמות את עצמו ואת סביבתו. לאמיתו של דבר הוא פועל פעמים רבות ממניעים אנוכיים ומתוך **תאוות כבוד**, אבל הוא מצליח לשכנע את עצמו וגם את האחרים שהוא פועל לשם שמים ולטובת הכלל. כל מי שנוסע ברכבת הודית יודע עד כמה הן עמוסות. יום אחד איבד נוסע שישב על גג הקרון את **אחד מסנדליו**. הסנדל נפל מרגלו ונחת לצד המסילה. האיש חלץ במהירות את הסנדל מרגלו והשליך גם אותו מטה אל המסילה, בטרם תחלוף הרכבת. נוסע שישב לידו התפלא ושאל אותו על מעשיו.
ממילה אין לי מה לעשות עם סנדל אחד בלבד, ענה האיש, לי הוא כבר לא יביא תועלת, **אך אם ימצא מישהו** את הסנדל שנפל מרגלי, עדיף שימצא זוג סנדלים. עד כמה התחשבות בזולת לא ליראות רק את עצמי לחשוב גם על האחר
רק אם האדם יעמיק בעצמו ויתבונן היטב. הוא יגלה עד כמה הוא נגוע ואינטרסנטי. ועד כמה כל מה שמניע אותו זה כבוד מדומה.
אחת המשימות המוטלות עלינו היא **לתקן את המידה הזו**. להיות ישרים עם עצמנו ולא לחיות בשקר. ועל כך אנו מתפללים: זיטה ליבנו לעבדך באמת. (העורך)

כשהיה רבי שלמה זלמן זצ"ל שותה קפה לפני תפילת שחרית, היה נוהג ומר תחילה את הפסוקים: "מה בצע בדמי ברדתי אל שחת היודך עפר היגיד אמיתך, שמע ה' והנני ה' היה עוזר לי." הטעם להנהגה זו, היות **שמבאר בגמרא**: "ואמר רבי יוסר ב"ר חניניא משום רבי אליעזר בן יעקב מאי דכתיב לא תאכלו על הדם, לא תאכלו קודם שתתפללו על דמכם", לכן כשהיה נאלץ לשתות קודם התפילה, בחר להגיד קודם לכן כמה פסוקים **המתאימים לעניין זה** של דם הנפש.

פתח כחודה של מחט - רק שיכוון האדם מעשיו לשם שמים

נמצא שהחשוב שיש **מציאות וטבע בעולם** והוא כח בפני עצמו ודאי שזו שטות גמור, אלא אפילו אלו המאמינים שהכל מאת הבורא יתב"ש רק סבורים שהקב"ה נתן כוחות בסביבות, וכח האש בוער וכדומה ולאחר נתינת הכח התנהג הכל על פי כוחות, אף זה טעות גמור,

אלא האמת שאין כל מציאות בעולם מלבד **רצונו יתברך**, וכשם שאנו מבינים בענין הניסים שהם ללא הנהגה וטבע כן אף הטבע מציאותו נס, ורק חלוקים המה דנס הוא גלוי שהכל מבינים שאין בזה מהלך, ואילו כל הנהגת הטבע היא הנהגה נסיית אלא דנסתרת שאיננו רגילים להבינה. משום שטועים אנו וסבורים שיש טבע בעולם

רבי יוסף אברהם שלום

זצ"ל ייסד בעיר העתיקה בירושלים את הישיבה המפורסמת "פורת יוסף", והקדיש למענה בתים רבים כדי **שתתקיים מפירותיהם**. בישיבה זו התחנכו גדולי חכמי ירושלים ומרנן ורבנן מאורי וגדולי הדור הספרדים של הזמן האחרון.

היכולת להישוב הדרכים היא אחת ממתנות שמים שנתנו לאדם ככלי למצב הבחירה של טוב ורע שהאדם נמצא בו.

סת הגאון רבי משה מרדכי שולזניגר

זצ"ל: הגאון רבי **יחזקאל אברמסקי** זצ"ל היה אומר לנו, שלפני שיעור שהוא אומר בישיבה הוא לומד את דף הגמרא שמונה פעמים... ולפני שהוא אומר שיעור ל"בעלי בתים" הוא צריך להכין את דף הגמרא **ארבע עשרה** פעמים...

וכשהיה אחד התלמידים שואל שאלה באמצע השיעור בניסיון להפריך את הסברו של הרב,

היה רבי יחזקאל אומר לו: "סליחה, ארבעה עשרה פעמים הכנתי את דף הגמרא הזה עד שנעמדתי כאן ללמד אותו. **כמה פעמים** אתה ראתה את הדף הזה לפני שאתה שואל את השאלה הגדולה שלך?..."

סוף זה תמיד התחלה של משהו אחר

אמר רבי חיים קנייבסקי שליט"א שהצורה שזוכרים חומש פחות מגמרא, אע"פ שכל אחד קורא לכל הפחות פעם בשנה שנים מקרא, משום שכל חומש **יש צורת הדף אחר**, ואין לזה תבנית קבועה כמו לש"ס.

שאלו לרבי חיים שהרי ידוע שאין לשנות את צורת הדף של הש"ס בבלי, וא"כ למה הוא שינה צורת הדף של **ש"ס ירושלמי** - מאי שנא, והשיב שלבבלי יש צורת הדף ע"י מספר העמוד, לכן אי אפשר לשנות, אבל **בירושלמי** הצורה היא לפי פרקים והלכות לכן אפשר לשנות.

התורה ענקית והעוסקים בה גדלים לענקים

תייר מגיע לפלורידה, נכנס למונית ונוסע. בדרך הוא שואל את הנהג, "תגידי לי בבקשה, המקום הזה באמת בריא ומחזק את הגוף?"

"בטח", הנהג עונה, "כשבאתי לכאן לא יכולתי לדבר, בקושי היה לי שיער על הראש, לא היה לי כח ללכת בחדר והיו צריכים להרים אותי מהמיטה. ותראה אותי היום!"

התייר שואל, "מתי באת לכאן?" הנהג, **"עולדתי כאן..."**

דברי תורה מפי ראש מוסדות "אור החיים" הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

משולחן גבוה

שְׁאוּ מְרוֹם עֵינֵיכֶם

כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְקֻדֵיהֶם (שמות ל, יב).

'תשא' מלשון הגבהה והרמה, ורמז יש בדבר שבכל עת צריך האדם להרים את ראשו למעלה, לרוחניות, **שְׁאוּ מְרוֹם עֵינֵיכֶם וְרֵאוּ מִי בְרָא אֶלֶּה (ישעיה מ, כו)**, כל הזמן לחשוב על רוחניות, על לימוד התורה הקדושה וקיום מצוותיה.

גם כאשר עוסק אדם בפרנסה להביא טרף לביתו, עליו לחשוב ולהיות עסוק בדברי תורה, כל העת יחשוב, מתי תפילת מנחה, תפילת ערבית, שיעור תורה בערב, תיקון ליל שישי וכדו', ויעשה את הכל בהתלהבות בחום ובקדושה. וזהו שאמר דוד המלך בתהילים (קכח, ב):

יְגִיעַ כַּפִּיךָ כִּי תֵאבֵל אֶשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ, יְגִיעַ כַּפִּיךָ נֹאמַר וְלֹא יְגִיעַ רֹאשְׁךָ, לְלַמֵּדךָ שֵׁאִפִּילוּ שְׂאֵדִים יִצְאָ לְעַבּוֹד, רַק כַּפֵּיךָ (ידיו) יִהְיוּ עֹסְקוֹת בְּמוֹסַח, אֶךְ רֹאשׁוֹ יִהְיֶה עֹסוֹק וְטָמוֹן בְּדַבְרֵי הַתּוֹרָה, בְּמִשְׁנָה, בְּגִמְרָא, בְּחֻלְכָּה, בְּאִגְרָה, בְּפִסְקוּי תַּהִלִּים.

ואו אז אֶשְׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ (תהילים שם). אֶשְׁרֶיךָ, עֵוֹלָם הָזֶה. וְטוֹב לָךְ, לְעוֹלָם הַבָּא (אבות פ"ד מ"א).

משל לציפור שנפלה לתוך בויץ והחלה לשקוע בה יותר ויותר - אם כנפיה עדיין לא טבעה, בידה ליצאת מהבוץ על ידי כנפיה, ואם גם כנפיה טבעה בתוככי הבויץ, כל זמן שראשה מוחץ לבויץ עדיין תוכל לעזוק 'הצילו' ויבוא להושיעה, אבל כשגם הראש נשקע בבויץ, אוי לה... כך האדם, כל זמן שראשו עסוק בדברי תורה ובקיום המצוות,

יכול הוא לעלות ולהתעלות. **'כי תשא את ראש בני ישראל, העיקר להגביה הראש והמוח לפקודי ה'.**

יהי רצון שנוכה לעשות רצונו יתברך כרצונו ונוכה בקרוב בקרוב לראות בנחמת עיון בבניין בית המקדש ובביאת משיח צדקנו במהרה בימינו, אמן.

שבת שלום ומבורך לכל בית ישראל

יהודי עם-הארץ התאכנס בשבת אצל רעהו, בסעודת השבת, כשהגישו את מנת הבשר, ביקש האורח פרוסת לחם. "מה?" תמה בעל-הבית, "לחם בשבת?" הלא בשבת אין אוכלים אלא חלה!". השיב לו האורח תשובה "למדנית": "אין אוכלים בשר בלי לחם, שכן פסוק מפורש הוא בסידור: "ונתן לחם לכל בשר". "טעות בידך!" הפריך בעל-הבית את דברי אורחו, "לא כך נאמר בפסוק, אלא כך: 'ונתן לחם לחול' - הלחם נועד רק לימות החול, ואילו **בשבת אוכלים רק חלה...**"

רשימת תפוצה
hamaor.net@gmail.com

הרב יעקב משה חרל"פ זצ"ל היה רב, פוסק, מקובל, הוגה דעות וראש ישיבה בירושלים. נולד בכ"ט בשבט תרמ"ב בירושלים לרבי זבולון, חבר בבית הדין של **המהרי"ל דיסקין**. בצעירותו למד בתלמוד תורה "עץ חיים" ובישיבתה ואצל אביו הרב **זבולון** שהיה באותה עת אב"ד, ומתלמידיו המקורבים של הרב המקובל רבי **יהושע צבי מיכל שפירא**, "שמעך עליו את ידיו" ואילו העביר את כל כתביו. בהיותו בן שש עשרה התחתן עם בת אחיו של רבי **דוד** מקרלין. למד מעט גם בישיבת "תורת חיים" שבירושלים העתיקה.

מרגלא בפומיה של רבי **שלמה זלמן** זצ"ל: "צריך האדם להתייחס במעשיו לכל המצוות ולהביט על כולן כאחת, ולא להסתפק בהידור והיזור אחר מצווה אחת. כשמעש על אברך מסוים שהחל להתעסק בצרכי ציבור. בנושא חשוב עד מאוד, שאלו הרב אם הוא מתעסק בזה **ברשות אשתו?** שכן הדבר עלול להכביד עליה מאוד, ולא יתכן לעסוק בנושא חשוב כל כך על חשבון מצווה אחרת..."

גם באורח חייו הפרטי הקפיד הרב מאוד על עניין זה, שלא להדר בפרט אחד **על חשבון דברים** חשובים אחרים. כך למשל היו שנים שבהם לא נשאר ער לבילוי שבועות במשך כל הלילה, מחשש שמא יפריע לו הדבר לערנותו בשעת תפילות ההג ובשעת הלימוד במשך יום המחר.

מחנה ריכז

בימי הזעם אבי חסך ממנת הלחם היומית הדלה במחנה הריכז, כדי שיהיה לחם משנה לשבת. בערב שבת היה מבקש מאיתנו שנתאמן ו**נראה בדימיונו** את ביתנו, לשעבר, לבילי שבת קודש,

שתייה לנו אשליה, כאילו רואים אנו **את הנרות הדולקים**, את היין, את החלות, את הדגים ואת שאר המטעמים, את זמירות השבת, ואת ה"שלום עליכם" העליון, שהיה במעוננו... כן, כך קיימנו שבת במחנה הריכז...

משחרי פניו של רבי משה מנדל זצ"ל

סיפר, "נכנסתי לרבנו עם קרובת משפחה שסבלה מבעיה רפואית ומצבה הצריך ניתוח. לא הספקנו לברך את הרב לשלום, וכבר החל לגעור בה: "דעי לך, אם יש שלום בית בין איש לאשתו, **אוי שום מחלה** לא יכולה להיכנס לתוך הבית, אבל אם חלילה אין שלום, כל המחלות שבעולם עלולות לבוא רחמנא ליצלן". הקרובה נדהמה ומיד הודתה שהיא מצויה בריב קשה עם בעלה והשלום רחוק מביתם.

הפצרנו ברבנו שיעניק לה את ברכתו, נענה ואמר: "במצב הנוכחי, כששטן המחלוקת מרקד ביניכם, זה קשה. צריך **קודם כל שיהיה שלום** בבית כדי שאוכל להתפלל עליה. כשישירור שלום, תוכל לעבור בעזרת ה' את הניתוח, והוא יעבור בשלום, אך מהיום הזה צריך שיהיה **שלום בבית**."

לעילוי נשמות: ניסים בן רימה, שרה בת חורשד, דינה בת והב, יוסף דהאן בן שמחה, ליאור בן אילנה, ששון בן טיפחה, שמחה בת לולו, יחיא בן לוליה, פנחס חיים אוחנה בן תניה, עיימה בת עזיזה, שולמית חיה בת אסתר, סעידה מול בת יעקב, מלכה בת שרה, פנחס בן פנחס, יגאל בן מלכה, דוד ומרים אלבו, הרב אלעזר בן שמחה, יעקב בן אורית, יחזקאל בן שמחה, דדה בת אסתר בוגנים, יעקב בן נטלי, רפאל בן קלרה, הרב יעקב יוסף בן מרגלית, אלברט בן זוהרה אלעזר בן רגינה, אפרים אליהו בן מרים, שלום בן אורה מורי הרב יורם אבוגיל, הרב יהודה יאיר, שמעון בן רינה, ישראל בן שמחה סגב, אואסינה בת גוריה חלפון, שמואל בן רבקה זכאי רחל רשל בת קלרה **מִרְן הֶרֶב עוֹבְדֵיהֶּ יוֹסֵף בֶּן גּוֹרְגִיָּה**

{ אז נדברו }

פרשת כי תשא תשע"ט | גליון מספר: 410 | לסדר: "נגד כל עמך אעשה נפלאות..."

מעשה שעשו אנשי טבריה... אמרו להם חכמים: אם בשבת...

בפרשתנו... פרשת כי תשא התורה מעידה על עם ישראל: **ושמרו בני ישראל את השבת!!!**
 כן.. יש כאן שתי עדויות. **בלילה אנחנו מעידים על הקב"ה:** שבים השביעי הוא שבת מכל מלאכתו!!!
 ולמחרת הקב"ה מחזיר לנו עדות, **והוא כעת מעיד עלינו בקידושא רבא:** ושמרו בני ישראל את השבת... כן!!! כלל ישראל שומרי שבת!!!
 לא יעזור לאף אחד!!! כל מרשיעי ברית שינסו לטשטש את העובדה הזו... לא יעזור לכם... שבת קודש נמצאת בנשמתו של כל יהודי...
 בתקופה האחרונה כל עם ישראל מלויים בדאגה ובכאב את אחינו תושבי טבריה שנאלצו בזמן האחרון ללמוד בעיון את פרק "מי
 שאחזו קרדייקוס..." ולהתמודד מול אדם שאחזו רוח רעה וכל מעשיו בבהלה ובשגעון והוא מהלך אימים על כל הקדוש והיקר
 ובפרט על שמירת שבת קודש... שהאמורא רב נחמן מעיד על תושבי העיר טבריה במיוחד שהם שומרי שבת... וכשעולא אומר:
 שהלכה כאנשי טבריה שמותר לתת סילון של צונן לתוך אמה של חמין... עונה כנגדו רב נחמן: **ככר תכרינהו אנשי טבריה
 לסילוניהו..** הנושא כבר הוכרע ממזמן!! ברגע שחכמים אמרו לאנשי טבריה שהסילון הזה מנוגד לדעתם... באותו שבוע שברו
 אנשי טבריה את הסילון וזהו.. ואכן גם כיום... ק"ק טבריה בחרה בדרך יהודית משלה כיצד לצאת במאבק על קדושת השבת...
 במקום לצאת בהפגנות ובאלימות וכו'... הם בחרו לצאת במלחמה מתוך בית המדרש!!! וכולם כאיש אחד התחזקו בללמוד הלכות
 שבת בעיון וכך מתוך מלחמתה של תורה הם לבטח ינצחו... ויתן ה' שכשם ששברו אנשי טבריה את סילוניהו... כן יתן ה' ויכניע
 כנגדם את הסילון (-קוץ) הממאיר שקם על אותה עיר שקטה... ויתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם...

בא נלמד גם אנחנו מתושבי טבריה וננסה לחשוב מה כל הדברים האלו באים לעורר אותנו?
 מה קרה שבזמן האחרון יש חילולי שבת מכאיבים במיוחד שקמים אינשי דלא מעלי רומסים את השבת ברגל גסה ובצורה שגורמת
 לכולנו לזעזוע ולשאט נפש... עזוב אותם... אלו שעושים את זה הם לא מבינים כלום מהחיים שלהם... אין אצלם לא סוף מעשה ולא
 מחשבה תחילה... בא נדבר כמו יהודים!!! שידעו להסתכל פנימה!!! מה הקב"ה רוצה מאיתנו? למה הקב"ה מזמין לנו כאלו מחזות??
 כידוע... באותו גשר יהודית היה מחזה שכולם צחקו עלי... ניצפו שם פועלים יהודים שעבדו בשבת וחיללו אותה בריש גלי... ובמקביל תוך
 כדי העבודה הם גם עשו קידוש... כולם עשו מזה צחוק... אבל זה ממש ממש לא מצחיק... אתה יודע למה זה לא מצחיק??

כי מי אמר שאני יותר טוב מהם! אולי גם אני עושה קידוש ו-- ומחלל שבת!!!!

אולי הקב"ה הראה לי את הבבואה שלי? אולי גם אני... שאף פעם לא למדתי הלכות שבת ברצינות... אולי גם אני עושה קידוש
 מידי שבת ואח"כ עובר על בישול ובורר ומוקצה ומחתך וטלטול מרשות לרשות...?? יש לך מה לענות על זה?? אתה יכול לסמן וי
 ולהגיד לי: לא!! זה לא אני?? הרי בשביל להגיד שזה לא אני... אנחנו צריכים לעבור לכה"פ פעם אחת מסימן רמ"ב בשו"ע ועד
 לכה"פ סימן שד"מ... נו... עשינו את זה פעם אחת?? האם פעם אחת עשינו סקירה רצינית האם אנחנו שומרי שבת?? אז למה
 הפועלים האלו כ"כ מצחיקים אותנו?? מי אמר שזה לא אנחנו?? **אני רוצה שתבין: יש טעות מפורסמת** שיש כאלו שחושבים
 ששבת קודש זה יום קדוש שהוא מקור הברכות וכו' וכו' **ונגלל!!!** בגלל שהוא יום כזה קדוש... לכן יש בו גם הלכות ודינים
 שקוראים להם הלכות שבת... **אז זהו שלא!!!** מי שידוע פרק כלל גדול בשבת... הרי האיסור מלאכה זה השבת בעצמה!! כל מהות
 השבת זה שבייתה ממלאכה!!! (ומי שלא יודע מלאכות שבת נקרא שוכח עיקר שבת) מי שלא כ"כ נזהר בהלכות שבת אז אין לו שבת... הוא
 לא שומר שבת...

הבנת מה אמרת?? אם לא... אז אני אסביר ברחל בתך הקטנה: הנה... יש כעת ראש עיר שכולנו מזועזעים ממה שהוא עושה
 בשבת... מה...?? מה הוא עושה...?? מה כ"כ נורא במה שהוא עושה?

שבמקום שיהודים ישבו בבית כנסת וישירו לכה דודי... אז הם מבלים שם בטיילת?? **זו הבעיה??**

שבמקום שיהודים ישבו בשולחן שבת... אז הם אוכלים בפיצריה שפתוחה בשבת? **זו הבעיה??**

שבמקום שיהודים יתפללו בביהכ"ס בשבת... אז הם נוסעים בתחבורה ציבורית שפתוחה בשבת? **זו הבעיה??** לא!!! נכון ששאלו
 חיצונית זה מה שמעורר בנו את רגש הזעזוע הטבעי... אבל לא זו הבעיה!!! הבעיה היא: שאוטובוס שנוסע בשבת הוא **עובר על
 אחד מל"ט מלאכות שבת!!!!** ומי שפותח חנות בשבת... הוא עובר על שבות של חז"ל של איסור מקח וממכר...

ובזה!!! בזה גם אנחנו שייכים!!!! כי בדיוק כמו שאותו ראש עיר מחלל שבת... במה?? בזה שהוא **לא שומר את הלכות שבת!!!** הרי
 בנקודה הזו... גם אנחנו במפלגה שלו... גם אנחנו יכול להיות שלא מקפידים על הלכות שבת... לא תאמין.. אבל אם אתה ישבת
 בשולחן **שבת** מול נרות **שבת** ואכלת דגים ואמרת לכבוד **שבת קודש** ו... ו... ותוך כדי עברת על איסור בורר מחוסר ידיעה. אז אתה
 וראש עיריית טבריה חברים!!!! **שינכם מחללי שבת!!!** אז הוא אמנם עושה את זה במזיד ובברוטאליות ובלי כיפה ובשאט נפש
 ובפרהסיא... ואתה עושה את זה עם עניבה או שטריימל אחרי מקווה מול נרות שבת תוך כדי עונג שבת... אבל למעשה שינכם
 עוברים על אותו איסור... שינכם פגמתם באותו היכל בשמים... וממילא!!!! כשהקב"ה מעמיד לנו בן אדם מחרף ומגדף שמחלל
 שבת להכעיס... החשבון נפש הראשון שאנחנו צריכים לעשות זה רגע רגע... מי אמר שאני כן שומר שבת?? וכי בגלל שאני הולך
 למקוה בערב שבת ויש לי בגדי שבת ויש לי שלחן שבת ואני שבת הוי הוי שבת... לכן אני יותר טוב?? סוף סוף כפי שסכמנו
 שבת קודש מתחילה ונגמרת במלאכות!!!! נזהרת מאיסור מלאכה-- שמרת שבת!! לא נזהרת מאיסור מלאכה-- אין שבת!! אין
 מנוס!!! ושמרו בני ישראל את השבת!!! הקב"ה נותן בנו אימון שאנחנו שומרי שבת... ובאמת יש לנו רגש לשבת... אבל אנחנו לא
 יכולים לפשוט באימון הזה!! חובתנו ללמוד הלכות שבת וליזהר בהלכות שבת כי זה כל השבת!!!!

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

ניתן להשיג עלונים יחידים מידי
שבוע:

בבני ברק ברחוב חזון איש 34
(פינת דסלר מש' דרייפוס)

וברח' הרב גנחובסקי 26 קומה א'
קרית הרצוג.

ובירושלים: בר אילן 39 ק"א.

משפחת אלה, עמוס 20 ק"א.

ובביתר עילית רחוב החוזה
מלובלין 19/3

לחשתתפות בחוצאות
הגליון

בבנק:

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

באשראי:

"נדדים פלוס"

- "קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

תודה מראש!!!

אי אפשר להחביא אנרגיות ותכונות בתוך מקפיא... זכור זאת!!

הגמ' אומרת: שישראל הם עזים שבאומות!!!! לישראל יש תכונות חזקות!! וזה לטוב ולמוטב... איפה זה מגיע לידי ביטוי בצורה הכי בולטת?? כאן... בפרשיות האלו...
 בפרשת כי תשא... עם ישראל נתבעים לחטא העגל ונותנים... ונותנים תכשיטים עם כל המרץ...
 אחרי שלושה חודשים... בפרשת ויקהל... עם ישראל נתבעים למשכן ונותנים... עם כל הלב...
 מה זה??? איך אומר הירושלמי: "אי אתה יכול לעמוד על אופיה של אומה זו?"
 מה האופי שלהם??? בחטא העגל... הארון הכהן רק הציע לתת משהו לעגל... וכולם מגיעים עם כל המרץ... קמים מוקדם בבוקר... נו... אז כנראה שזה מה שהם... הם חוטאים...
 והנה!!! לאחר כמה חודשים... משה רבינו רק אומר להביא נדבה למשכן... וכולם מגיעים עם כל החשק ועם כל הכיסופים... נו... אז תחליט... מה הם??? מה הסיפור שלהם???
 נו... באמת מה??? התשובה היא: עם ישראל הם עזים שבאומות!!!! ליהודי יש תכונות חזקות!! רק מה?? בשלב הראשוני התכונות האלו חלולות!!!! והם פתוחות להצעות!!!!
 יש כאן אנרגיה עוצמתית כמו טיל... שהיא מוכנה לשיגור... רק תגיד לאיפה...
 אמרת עגל?? בוס!!!! הטיל נשלח לעגל... תוך כמה שעות... ויצא העגל הזה...
 אמרת מששן?? הטיל נשלח למשכן... תוך ארבעה ימים... והמלאכה היתה דיים והותר...
 נו... ס"ס אנחנו יהודים... ואנחנו מדברים פה על עצמנו... מה עושים עם כאלו תכונות עוצמתיות?? איך מווסתים אותם?? איך שומרים עליהם??

אין ברירה!!! חייבים כל הזמן לדאוג לאנרגיה הזו שיהיה לה על מה להתפרק!!!!

זכאן צריך להסביר: יש טעות מוכרת... בחרו או אברך שיש לו מרץ... יש לו בעירה פנימית... וזה כמו בן גורם לו לעשות שטויות... הוא מתפרץ איפה שלא צריך... ואח"כ הוא אוכל את הלב... והוא כל הזמן עסוק בלהרגיע את עצמו!!!! אין!!!
 תשכח מזה!!! אין כזה דבר להרגיע את עצמך!!! יש לך אנרגיה!!! ולאנרגיה הזו יש תפקיד!! וממה נפשך... אתה לא תצליח לדכא אותך... ואם כן תצליח... זה הכי גרוע... אסור לך להצליח!!! הקב"ה נתן לך תכונה מסוימת!!! צריך להשתמש איתה... צריך לחשוב על מה לתת לה להתפרק... ותזדוזז!!!! למה תזדוזז?? כי אם לא תתן לאנרגיה הזו להתפרק על תרומת המשכן... אל תתפלא שהיא פתאום תצא מכלל שליטה והיא תתפרק על תרומת העגל... כי התכונה הזו צריכה לצאת על משהו!! האנרגיה הזו היא השליחות שלך!! והיא חייבת להיות מתורגמת למשהו מסוים... והיה: אם תתן לאנרגיה שלך להתפרק על רצון ה'... אתה תגיע למדרגה הכי גבוהה... אבל אם תדכא אותה... היא תתפרץ איפה שלא צריך... היא תתפרץ בעגל חלילה... הטעות הגדולה ביותר בעולם זה לדכא תכונות!!!
 וזה לא פשוט בכלל!!! ס"ס כולנו נמצאים בתוך מסגרת... בפרט כשמדובר בבחורים... והמסגרת לא מספקת **ולא יכולה** לספק את כל סוגי התכונות והאנרגיות... וממילא זו הוראה אינדיבידואלית שכל אחד צריך לקבל מרבותיו... כל אחד צריך לזהות מהו החלק הדומיננטי בנפש שלי שחייב להתבטא ו... ואם לא... אז זה מתפרץ לדברים לא טובים...

יש גמ' במסכת בבא בתרא (ק:) על שבואל בן גרשום... **כיון שראה דוד שממון הכיב עליו ביותה, מינהו על האולורת, שנאמר: "ושבואל בן גרשם בן מנשה נגיד על האולורת"** שים לב מה כתוב כאן: דוד מחפש בן אדם שיהיה ממונה על האוצרות של בית המקדש... נו... מי הכי מתאים?? הלך דוד וזיהה שלשבואל יש יצר מיוחד של רכושנות!!!! רכושנות זו תכונה שביום יום היא שלילית... אדם שיש לו רכושנות הוא עלול להיות קמצן וגם רודף אחרי ממון... אבל ברגע שלוקחים את הרכושנות ומגייסים אותה לעבודת ה'?? אז אדרבה!!! במקום שהבן אדם הזה יהיה סתם קמצן וסתם כילי... הוא לקח את התכונה הזו לקודש הקדשים!!! בהקדש חייבים רכושנות!! גזברי הקדש חייבים להיות האינטרסנטים הכי גדולים של ההקדש... ע"פ דין הם מחויבים לחפש תמיד את המחיר הכי זול שההקדש יפסיד הכי פחות... ולמכור הכי יקר כדי שההקדש ירויח הכי הרבה... ובשביל להיות כזה חייבים את התכונה של הרכושנות!!! הנה לך אדם שלקח תכונה שלילית ועשה ממנה קודש לה'... ואומר על זה ר' צדוק הכהן מלובלין וזה לשונו: (צדקת הצדיק קפ"א) **כל אדם יש לו חמדה מיוחדת ונבואתו דבר שחמדו ותאוותו גוברת ביותר בדבר זה עלמנו הוא כלי מוכן להקבל ברכת ה' אם ישוב אל ה' בכל לבו היינו להכיר שחמדה זו הנטועה בו מהקסם ותכונתו הוא: אך באמת דקשו שם ושבואל ששכ בכל לבו והתשובה היינו שמשכיב חמדה זו למקורה ומכיר שלו יתברך הכסף והזהב. ולכך הוא ראו להיות על האולורת דוד המלך ע"ה... כיון שילכו השם יתברך בכריחה חומד ממון על כן יש בו כח עלום בזה וכיון ששכ בכל לבו הרי ברכת ה' בממון על ידו:** אומר ר' צדוק זיע"א: ששבואל נקרא על שם ששב לא-ל בכל לבו... ובמה הוא שב?? בזה שהוא קיבל תכונה!!! והתכונה הזו ניטרלית... הוא יכל לקחת אותה לאן שהוא רוצה... למקום חיובי או שלילי... והוא השיב אותה וייסת אותה לרצון ה'... וזו התשובה הגדולה ביותר!!! לקחת את התכונה היחודית שלך ולהשיב אותה למקום הנכון!!! להבין לאיזה אפיק בעבודת ה' היא צריכה לצאת!!!
 זה לא על רגל אחד... זה שיעורי בית שיוכלים לארוך תקופה ארוכה... צריך הרבה תפילות והרבה הדרכה מרב צמוד... ואפשר לומר שגם על זה נאמר: ירבה בישיבה ויבקש רחמים... לא קל לאדם לזהות את התכונות שלו... ובעיקר לאיזה אפיק הוא צריך להוציא אותם... **מה שבטוח הוא: שאנרגיות ותכונות אי אפשר להקפיא במקרה!!! זה לא עובד!!! ואסור שזה יעבוד!!!** מי שחושב שהוא הצליח לדכא תכונה... שלא יתפלא אם פתאום יגיע איזה עגל ואז התכונה הזו תקפוץ לשמים בלי הודעה מראש...

בראש חודש ניסן כתוב: ויהי ביום כלות משה להקים את המשכן... ויהי לשון צער... למה לשון צער? אומר המדרש: שבמשך כל התקופה הזו שעם ישראל היו עסוקין במשכן הם לא עשו עבירות, כי הם היו עסוקים במלאכת המשכן... (כן... אם כעת היו תובעים לעגל הם לא היו נותנים... כי הם כעת נותנים למשכן... אבל ברגע שמשה כילה וסיים את מלאכת המשכן הוא נאנח... אוי אוי... מה יהיה עכשיו... עם ישראל נשארים עם אנרגיות ואין להם על מה להוציא אותם... א"כ מה ילד יום... כן... זה שיעורי בית שכל אחד צריך לעשות!!! צריך לדאוג לאיזה מלאכת המשכן... לאיזה תפקיד ומשימה בעבודת ה'... שהקב"ה ייעד ל... לא!!! שלא תבין לא נכון!! זה לא ביביסיטר של תכונות!! זה להבין מה רצון ה' שאעשה בתכונות האלו ודו"ק...

ניתן לקנות את הקונטרס הנקוב בשם

בשנת שלוש למלכו עשה משתה...

שמזנים

ומאת יום

(נראה אותך מנחש מה פשרו של השם המוזר של החוברת... ומה ראיתי על ככה ומה בא אלי...??
 (נו... תנחש...))

ובו מאמרים בעניני ימי הפורים והמסתעף..

בפלא': 0548446691

כמו כן ניתן להשיג חוברת זו אצל הנציגים הממונים שבישיבות

ניתן להשיג במוקדי המכירה כדלהלן:

ירושלים:

מרכז העיר: רחוב נחמיה 10.

בית וגן רח' הרב פרנק 29 קומה ב'

נווה יעקב - 0527171721

רמות- רובין 47 קומה ב'

רוממה: המ"ג 31. 0527682281

ביתר עילית גבעה ב' אזור רמי לוי 0548450998

בני ברק:

קבוץ גלילות 9

משפחת בוים רחוב השלושה 11.

חזו"א 34 (פינת דסלר מש' דרייפוס) - 0527117271

(ניתן לקבל גיליונות יחידים מידי שבוע בכתובת זו)

בית שמש: נהר הירדן 9 רמה ב', מש' צוויבל.

אשדוד - 0504120311

אלעד - 0548418684

קרית ספר: מרומי שדה 3 052-7174781

ברכפלד - 0533109169 (כולל עטרת שלמה)

גרון פארק - 0527644795

אופקים: שפירא 0534112035

נתיבות - 0548473542

צפון:

חיפה: הדר, שכפולית רחוב ביתר.

נווה שאנן: חניתה 81א' משפחת זלושינסקי

רכסים: הורדים 4 א' משפ' קריצלר לתאם 0548415410

כרמיאל - 0527136165 משפחת שטיימן.

צפת - 046970339

נצרת עילית הר יונה - וייזר 054-8431731

מה בחוברת??

א. איזה מאה שמונים מעלות עשה אחשוורוש באותם שמונים ומאת יום??

ב. למה לא קוראים את מגילת אסתר בתשעה באב??? הרי גם בה כתוב מציאות עגומה של גלות???

ג. הערה למוכרי התחפושות... קולקציה חדשה לתחפושות של מרדכי הצדיק ואסתר המלכה, פריטים בחוברת...

ד. מה פשרה של מסכת מגילה?? מה הקשר בין אוסף הסוגיות הלא קשורות שנקבצו למסכת זו??

ה. מה ההבדל בין עני לאביון? ומעניין מאוד: מי אני? האם אני אחד מהם? וא"כ מה??

פריטים בחוברת...

מי אתה??

איש יהודי...?? או איש ימיני...??

הקב"ה מזוג זיווגים... וגזרה חכמתו העליונה שדווקא שני הניגודים הקיצוניים ביותר ביהדות יגורו בשכנות ובהדדיות...

תנחש מי הם אותם שני ניגודים קיצוניים?? **יהודה בנימינין!!!**

בנימינין כל כולו קודש קדשים... כל כולו דבקות ה'... ידיד ה' ישכון לבטח עליו חופף עליו כל היום... שבת בנימינין כל הזמן מחובר לה'. בנימינין הוא היחיד שנולד בארץ ישראל... הוא היחיד מהשבטים שלא חטא במכירת יוסף והוא היחיד שלא הסכים להשתחוות לעשיו... בנימינין נקרא איש ימיני!!! למה?? כי יד ימיני שלו כל הזמן אוחזת בה' ובתורתו... גם כשבנימינין נאלץ לעשות איזה משהו בחובת ההשתדלות או השתדלנות הוא לא מוכן לשחרר את יד ימיני!!! הוא מוציא את יד שמאל... גם כשהוא נאלץ לצאת למלחמה וצריך לדרוך קשת ולקלוע למטרה גם אז!!! בנימינין לא מוכן לשחרר את האחיזה של יד ימיני שלו... כי יד ימיני תמיד נשאר דבקה ומכוננת **לקלוע למטרה אחת ויחידה**: אין עוד מלבדו!!! בנימינין ישחרר רק את יד שמאל... ואיתה הוא יקלע היישר למטרה ולא יחטיא במילימטר מתוך דבקות במטרה אחת ויחידה שרק אליה הוא קולע ללא היסח הדעת והיא: אין עוד מלבדו... (אם תעיון, שים לב שבשבט בנימינין רובם היו אטריי ימינים, אם זה אהוד בן גרא, ואם זה כל הלוחמים בפילגש בגבעה, ואם זה גיבורים של דוד, ומבואר בספרים שזה ביאור העניין... ואיני מוצא כעת את המקור, מי שיודע אשמח מאוד) ככה זה בנימינין!!! איש ימיני!!! ידיד ה' חופף עליו כל היום...

ולכן בנימינין לא יכול לסבול חטא... בנימינין יודע שיש בית ה'... ושם יהודי צריך להיות כל ימי חייו לחזות בנועם ה'... והוא לא יכול לסבול יהודי שיוצא מבית המדרש... לאן אתה יוצא?? מה יש בעולם חוץ מבית ה'???

לעומת זאת יהודה??? זה מהלך הפוך!!! יהודה מכיר ומגלה את הקב"ה דווקא ממקום של נפילה... דווקא ממקום של יציאה ונטיה... משם הוא מודה על האמת... יהודה מסמל את היהודי כמות שהוא... בן של הקב"ה ללא תנאים... ובכל מצב... איפה שאני נמצא... גם ברגעים הכי קשים של התרחקות מהבית... גם אז אבא תמיד מחכה לי בבית!!! ותמיד הוא עומד ומחכה מתי יהודלה יחזור אלי הביתה...

ואת זה בנימינין בעצם טבעו לא מסוגל לקבל...

בנימינין לא עוזב לרגע את הבית!!! הוא נמצא כל הזמן לצידו של אבא בבית... בנימינין לא עוזב את אבא שבשמים רגע אחד... והנה!!! פתאום בנימינין שומע דפיקות בדלת... הוא מסתכל בקוקר ואת מי הוא רואה?? את יהודה!!! מה...?? יהודה?? אתה מעיז לנקוש בדלת...?? אתה מעיז לחזור הביתה?? איפה נעלמת?? אני הייתי פה כל הזמן בבית עם אבא... אני ראיתי איך יום אחד עזבת ונטשת את אבא... אני ראיתי איך נפלת ועזבת את הקב"ה...

אני ראיתי איך אבא בוכה ומצטער וכועס עליך למה עזבת אותנו... ועכשיו!!!! אתה עוד מעיז לחזור הבייתה...?? **בשום פנים ואופן!!! צא! צא מפה...** אין לך כניסה... בנימינין ידיד ה' עומד בפתח ומצידי הוא לא מוכן לתת ליהודה להיכנס ולחזור לאבא!!!

אבל בשביל זה!!! בדיוק בשביל זה אבא לא נותן לבנימינין שליטה מוחלטת על הבית!!! עם כל הכבוד והערכה שאבא מעריך את בנימינין הבן המסור שלא ימשיך מתוך האוהל... אבל אבא מבהיר לבנימינין... נכון... אתה הבן יקר לי... אבל תדע לך: שגם יהודה הוא הבן שלי... גם היהודי שלפעמים יש לו נפילות... גם אותו בן שלפעמים סר מן הדרך... תמיד המו מעי לו!!! ותמיד אני מחכה שהוא יחזור וידפוק בדלת... וברגע שהוא רק ידפוק בדלת... אני מיד רץ לדלת ופותח שער לדופקי בתשובה... **ולכן!!! לכן אבא שבשמים משאיר בכונה** אמה אחת במזבח שלא שייכת לבנימינין!!! כמעט כל המזבח נמצא בחלקו של בנימינין... חוץ מהאמה של היסוד! האמה הזו שייכת ליהודה!!! **והיה בנימינין הולך מלמעלה עליו כל יום לטורפה!!!** בנימינין שכל כולו דבקות בה' הוא משתוקק גם לאמה הזו... **אבל הקב"ה לא נותן לו אותה!!!**

לבנימינין מאוד חבל על האמה הזו... כי האמה הזו היא קריטית... היא מעכבת בדין מזבח... זו האמה של יסוד המזבח... בלי האמה הזו המזבח פסול... נכון!!! בדיוק מהסיבה הזו הקב"ה לקח את האמה הזו והפקיד אותה בידיים של יהודה בתוך צ'ק נאמנות! כי אבא שבשמים רוצה שבנימינין ידע שהוא לא יכול להתבצר לו בתוך הבית ולנעול אותו ולהשאיר את יהודה מבחוץ... אם יהודלה שלי ידפוק בדלת לחזור בתשובה... תדע לך שהיסוד נמצא אצלנו!!! הכפרה אצלנו!!! הכשר מזבח נמצא אצלנו!!! הכרטיס כניסה והקוד האישי נמצאים אצלנו... לכן אל תשאיר אותו בחוץ... הוא חשוב לי... הוא יקר לי... יהודלה שלי...

כשדוד המלך נענש על חטא בת שבע (שכמובן כל האומר דוד חטא אינו אלא טועה...) העונש הרביעי והאחרון היה שאבשלום בנו מרד בו ורצה להרוג אותו... ואז דוד המלך ברח מירושלים... והוא היה עולה במעלה הזיתים וראשו חפוי ומהלך ברגלים יחפות. ובאותו זמן דוד המלך נטרד מלהיות מלך (הגמ' אומרת שבאותם ימים הוא היה מתכפר בשעירה כהדיוס ולא בשעיר כמלך) ואז... תוך כדי שדוד המלך מהלך שם בבושת פנים... והנה!!! מי יוצא לקראתו?? **אחד משבט בנימינין... מי זה?? שמעי בן גרא!!!**

והנה משם איש יוצא ממשפחת בית שאול ושמו שמעי בן גרא, יוצא ומוקלל ויסקל באבנים את דוד... וכה אמר שמעי בקללו צא צא איש הדמים ואיש הכליל... ואבישי בן צרויה נתקף בקנאות על כבודו של דוד... ואמר אבישי בן צרויה אל המלך, למה יקלל הכלב המת הזה את אדוני המלך, אלעברה נא ואסירה את ראשו... ודוד המלך מסרב ולא מרשה לאבישי בן צרויה לעשות כלום... למה?? ה' אמר לו קלל!!! ודוד ממשיך ללכת... ושמעי בן גרא

ממשיך ללכת לצידו ולזרוק עליו כל הזמן עוד אבנים ועוד עפר... ומקלל ומקלל... והוא קללני קללה נמרצת... אומר המדרש: **נמרצת נטיקיון נ- נוף, מ- מואבי, ר- רוצה, ז- זורה, ת- תועבה... עכשיו: בינינו... בא נעצור כאן ונשאל:** איך שמעי בן גרא נשמע לך כאן?? זה נשמע שמדובר פה באיזה סיקריק אלים וחסר תרבות מינימלית שזרק אבנים ומקלל ומתנהג בברוטאליות...??

אבל לא!!! תתפלא לשמוע!!! שהזהר הקדוש אומר משפט נורא!!! שבשעה ששמעי בן גרא קילל את דוד... באותה שעה דוד המלך בכה בכי כפי שהוא לא בכה כל ימי חייו... מוסיף הזה"ק ואומר יותר מזה: שהמשפטים והקללות ששמעי בן גרא הטיח בדוד המלך **היו קשים לדוד יותר מככל הצרות שעברו עליו כל ימי חייו...** אתה שומע??

מה קרה?? למה?? למה דוד המלך לקח כ"כ קשה את דברי שמעי בן גרא?? הרי אבישי בן צרויה קורא לו כלב מת והוא כמעט הרג אותו... אז למה דוד המלך לוקח ללב את מה שהוא אומר?? **אומר הזה"ק:**

שמעי בן גרא לא היה כלב מת!!! ממש לא!!! הוא היה גדול הדור!!! הוא היה ראש הסנהדרין!!! ודוד המלך ידע את הגדלות העצומה של שמעי בן גרא... והוא ידע שאם שמעי בן גרא ככה מקלל וככה מדבר... **אז אלוקים אמר לו קלל!!! זה כפשוטו!!!** שכניה מדברת מתוך גרונו... הוא כעת אומר לי את האמת האמיתית שאני צריך לשמוע אותה... ואם הוא אומר לי מואבי... חוטא, רוצח, נוף, אז כנראה שזה מה שאני... וממילא לא נותר לדוד המלך אלא להרכין את ראשו ולקבל את כל ההטחות האלו והוא בכה ובכה ו... וחזר בתשובה מעומק לבו!!!!!!!

וברגע שיהודה חוזר הביתה ונוקש בדלת... ומבקש: אבא תפתח לי את הדלת... אז בנימינין אמנם מסתכל בקוקר ולא נותן להיכנס!!! שמעי בן גרא משבט בנימינין טורק עליו את הדלת... סוקל אותו באבנים... צא איש הדמים... אבל בסופו של דבר אבא שבשמים לא נותן לבנימינין לסגור את הדלת... אבא שבשמים לפתע מזיז את בנימינין לצד... ופותח את הדלת...

זה מה שבאמת קרה!!! מיד אחרי ששמעי בן גרא קילל את דוד... ודוד חזר בתשובה... מאותו רגע התחיל המהפך לטובה... ואבשלום נסוג לאחור... ודוד המלך חזר למלכותו בייתר שאת והוריד לנו עולה של תשובה וחזר להיות דוד מלך ישראל חי וקיים... ואז!!! אז הגיע שמעי בן גרא והשתטח לרגלי דוד המלך וביקש סליחה... סליחה שלא נתתי לך לחזור הבייתה... מה אעשה... אני שייך לשבט בנימינין ואני ידיד ה'... אני ממשפחתו של שאול המלך שבן שנה במלכו... בן שנה לחטא... נקי לגמרי מכל דנדוד חטא... אני לא מסוגל לסבול מציאות של חטא... (כששאלו חוטא בחטא אחד הוא מיד נטרד ממלכותו...) וכשאני פוגש את יהודה שלפעמים יש לו מעידות ואח"כ הוא רוצה לשוב הבייתה... אני לא מסוגל להכיל אותו... אני צועק עליו: צא איש הדמים... צא טמא... נוף... רוצח... צא ממחוננו...

יכול לעזור ולהקל במה שאפשר??

מאז שמרדכי היהודי משנה למלך אחשוורוש... הוא רצוי רק לרוב אחיו!!! אבל לא לכל אחיו... מה קרה? מה אפשר לעשות... סוף סוף הוא משבט בנימין... ובשבט בנימין יש תביעה לדבקות מוחלטת בה' בלי להתעסק בשתדלנות היהודית... והנה מרדכי פתאום נהיה היהודי... דורש טוב לעמו ודובר שלום לכל זרעו... כאן כבר בשבט בנימין הוא לא מקובל על כולם!!! יש כאלו שרואים בזה נחות דרגא!!!

אבל מרדכי מזכיר להם ופונה אליהם בתחינה... אנא מכם... אל תשכחו... אני נכד של שמעי בן גרא שסיקל את דוד המלך באבנים... על מה??? בטענה שלדוד המלך לא מועיל תשובה!!! ומה התברר? שלא רק שלדוד המלך הועילה התשובה והוא חי וקיים... אלא גם לשמעי בן גרא בעצמו הועילה התשובה... ודוד בעצמו מחל לו והשאיר אותו בחיים...

משם!!! מהמחילה הזו אני נולדתי!!! אני נכד של שמעי בן גרא...

כל זכות קיומי היא משם!!! כל זכות קיומי בעולם הוא רק בזכות ההכלה של דוד משבט יהודה!!!! אז מה אתם רוצים שאני אעשה??? שאני לא אהיה דובר שלום לכל זרעי? שאני לא אנחיל לזרעי ואחנך אותם מהיכן הם הגיעו... אין לי ברירה... אני אמשיך להיות דובר שלום... ואני אמשיך לספר לכל הנכדים והנינים שלי ולכל כלל ישראל... ובעזה"ש יום אחד זה גם יכתב בעלון אז נדברו... **יהודים יקרים הקשיבו הקשיבו:**

כן!!!! צריך את בנימין!!! צריך את ידיד ה' המושלם והקדוש שתורתו אומנותו ותובע דבקות מוחלטת בה'... אבל במקביל!!! גם הוא צריך לדעת שאסור לו לקלל את יהודה... אסור לו לבטל את היהודי שלפעמים יורד מאת אחיו ויוצא מהבית ויום אחד גם הוא צריך לחזור הבייתה...

מרדכי היהודי מצווה את כל עם ישראל לתת משלוחי מנות איש לרעהו!!!

להרבות אהבה ואחוה ושלוש ורעות!!!! להבין את המכלול... להבין אחד את השני... להבין שכנסת ישראל היא שילוב מנצח בין ניגודים שמיני ומינך יתקלס עילאה... רק ככה אפשר לחזור לחרבות ירושלים ולבנות אותם... לא יעזור לנו כלום... בסופו של דבר ביהמ"ק תמיד ישאר שייך גם לבנימין וגם ליהודה!!! הם יצטרכו להסתדר אחד עם השני... לא יעזור להם כלום... ירושלים הבנויה חייבת להיות עיר שחבורה לה יחדיו... זה התנאי המעכב לגאולה... פורים זו ההזדמנות!!! פורים זה יום שמאיר בו הכח המשלב והמנצח של מרדכי היהודי שבהארה שלו נזכה גם אנחנו לשוב ולבנות את בית המקדש השלישי במהרה בימינו אמן.

ומאידך: גם לשמעי בן גרא אסור לסקול את דוד באבנים!!! ועל זה שהוא כן סקל אותו באבנים... על זה נקנסה עליו מיתה... (ודוד יודע שהראשון שיפסיד ממיתתו של שמעי בן גרא זה בנו שלמה המלך... אבל אין מה לעשות... דוד דואג לעולם הבא של שמעי בן גרא... ומי שמורד במלכות בית דוד אחת דינו למיתה...)

מה היה סוף הסיפור??? איפה התאחדו יהודה ובנימין???

איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי בן יאיר בן שמעי בן קיש **איש ימיני!!!** פה!! לקראת סוף הגלות... לקראת הגאולה יש פתאום שילוב מנצח... יש כאן מצד אחד **איש יהודי** משבט יהודה... ומאידך הוא **איש ימיני**... אביו מבנימין ואמו מיהודה... היהודי הזה ששמו מרדכי מצד אחד כל כולו בנימין... איש וגפרית: אסור ללכת לסעודה של אחשוורוש... הוא תובע שלא יהנו מסעודתו של רשע... צריך להתרחק מהרשע ולא להחניף לו... אבל ברגע שעם ישראל לא שומעים בקולו והולכים לסעודה... מי הראשון שהם פוגשים שם?? **את מרדכי!!!** רבה... מה אתה עושה כאן?? אתמול צעקת עלינו כמו בנימין... אמרת לנו שמי שהולך לסעודתו של אותו רשע... הוא טמא... בליעל... וכו' וכו'?? עונה מרדכי... נכון... אני איש ימיני... **אבל יש לי עוד כובע!!!** אני גם **איש יהודי!!!** אני גם נכד של יהודה!!! ואני פה איכתם בנפילה בשביל להודיע לכם שגם אחרי שנפלתם ואתם פה... הרי "גם שם נמצא השם יתברך..." וכעת אני אשמור עליכם שלכה"פ לא תכשלו במאכלות אסורות... ואני גם אלוהו אתכם בכל השלבים... ואני פה בשביל להראות לכם את הדרך חזרה... ובואו יחד נברח מפה ונשוב לאבינו שבשמים... **מרדכי איש ימיני-- לא יכרע ולא ישתחוה**... לא מעניין אותו כלום... לא דפלומטיה ולא כלום... ידיד ה'... לא קם ולא זע ממנו... אבל במקביל!!! כשבאה הצרה ועם ישראל צריכים ישועה הוא יושב בשער המלך ומאחורי הקלעים הוא מוביל מהלכים דפלומטיים עם אסתר כיצד ולהציל את עם ישראל... **מרדכי איש ימיני!!!** מחביא את אסתר חמש שנים בתוך בונקר כדי שלא תגיע חלילה למקומות שלא מתאימים לבת ישראל... אין חכמות... אין פשרות... אם יש פה סכנה רוחנית אזי היא תתחבא בבונקר במשך חמש שנים... אבל ברגע שקרה מה שקרה ואסתר נלקחת בע"כ למקום הגרוע מכל... כאן **איש ימיני** מחליף את הכובע **לאיש יהודי**... ובכל יום מרדכי מתהלך לפני חצר בית הנשים לדעת את שלום אסתר... מה שלומה... האם הכל בסדר איתה??

רבש"ע: איך אפשר להגיד מה שלום אסתר בכזה מקום מזעזע?? הרי חמש שנים החבאת את אסתר בבונקר רק בשביל שלא להגיע למקום הנוראי הזה... והנה... קרה מה שקרה והיא נמצאת שמה... ואתה עוד שואל: מה שלומה?? איזה שלום יכול להיות שם?? רק רע ורע ואיום ונורא...??? התשובה היא: לא!!!! למרדכי יש שני כובעים!!! כובע של איש ימיני שילחם עד הסוף ויתחבא בבונקר עד הרגע האחרון!!! אבל ברגע שהקב"ה בכבודו ובעצמו מזמין את הנפילה... ואסתר נלקחת בעל כרחה לבית אחשוורוש... כאן מרדכי מחליף כובע ומתמודד מול הנתונים... וגם במקום הנוראי ביותר מגיע לאסתר דרישת שלום יומיומית... מה שלומך? איך את מרגישה?? במה אני

שמעי בן גרא מתחנן לדוד המלך: תסלח לי שלא היכרתי באחי יהודה!!! **דוד המלך מקבל את תשובתו של שמעי בן גרא!!!**

כן... בטח... מי כמו יהודה יודע מה זה לחזור בתשובה... כמו שדוד יודע לחזור הוא בעצמו בתשובה... ככה הוא מוכן לקבל את תשובתו של שמעי בן גרא... **דוד לשם שינוי כן יודע להערך את בנימין**... דוד יודע שחייבים את בנימין!!! חייבים את שמעי בן גרא!!! דוד יודע שבנימין עם השלימות שלו, ועם התביעה הבלתי מתפשרת שלו לדבקות בה' הוא שומר ומאזן את יהודה שלא יפול... דוד יודע שבזכות שמעי בן גרא הוא חזר למלכותו!!! שמעי בן גרא בתובענות הבלתי מתפשרת שלו ובזעקה צא איש הדמים. שם הוא הצליח לסחוט ממנו הכי הרבה דמעות ולהביא אותו לתשובה שלימה עד כלות הנפש... **כן... צריך את בנימין**... וגם כשדוד ביום פטירתו רוצה לכפר על חטאו של שמעי בן גרא והוא מצוה את שלמה המלך שיעניש אותו... הרי שלמה עושה אמנם כמצוות אביו!!! **אבל הוא משלם על זה מחיר מאוד מאוד יקר!!!** כי כל זמן ששמעי בן גרא קיים לא נשא שלמה את כה פרעה!!! עצם המצאותו של שמעי בן גרא הדבוק בה' באופן בלתי מתפשר... זה שמר על שלמה המלך... וברגע ששמעי בן גרא איננו... ברגע שבנימין לא עומד כקונטרס ליהודה!!! הרי כעת שלמה נשא את בת פרעה... ובאותו יום בא מלאך ונעץ קנה בים ועליו נבנתה איטליה של יוון... (שבת מד:): ואז נגזר על מלכות בית דוד שתתחלק... כל זה!!! כל הצרות האלו לא היה קרו כל זמן ששמעי בן גרא היה חי!!! כן... אותו שמעי בן גרא שמקלל קלה נמרצת... אותו שמעי שזרק אבנים ועפר על דוד... והוא חוטא בזה... והוא בעצמו מודה שהוא חטא בזה והוא מבקש מדוד סליחה על זה... **אבל עדיין... דוד ושלמה מבינים שאנחנו צריכים את זה!!!**

וזה לא כ"כ פשוט להבין שצריך את זה!!! דוד הבין שהוא צריך את שמעי בן גרא... אבל אבישי בן צרויה לא כ"כ הבין את זה... כשאבישי בן צרויה ראה את הקללות ואת ההתנהגות של שמעי בן גרא הוא מצידו ראה פה כלב מת שנובח וצריך להוריד לו את הראש...

אבל דוד המלך!! במידת המלכות שלו שכוללת את כל התמונה המושלמת של היידישקייט... דוד המלך הבין שאנחנו צריכים את שמעי בן גרא!!! הוא מאזן אותנו... יהודה צריך את האיזון והקונטרס של בנימין! שכשיהודה יצא מהבית... יהיה את בנימין שישאר בבית... וכשיהודה ירצה לחזור הוא לפחות את הכיוון... לאן לחזור... לאיפה שבנימין נמצא ונשאר... אבל!!! במקביל!!! גם בנימין צריך לדעת לפתוח את הדלת ליהודה... ולא לצעוק עליו צא איש הדמים... בנימין צריך לדעת שלאבא יש גם בן כמו יהודה... שאבא מקבל אותו בכל מצב... גם אחרי נפילה... ולפעמים גם אבא עומד מאחורי הנפילה...

בקיצור: לשניהם יש עבודה לא קלה!! גם ליהודה וגם לבנימין!!!

מצד אחד **לדוד אסור להרוג את שמעי בן גרא!!!**

המשך: צריך להתפלל להיות שכן טוב... זה גם לא פשוט...

תקזיר משנת 2016: (לצדקו של הדין המוסרתי והאנושי, והוא לא הסכים להעניש את הציבור בארץ, וכך הוא אסר על כולם ללכת מהבית אל... ושיתן את כל הארץ והמזבזבז, וקצת כולם כוללים... והעסק כבר הולך אל... אלא... והעניינים האלו... כבר מרגישים שיש להם... ואנחנו אומרים שאת הצדקה הזאת אנחנו יודעים...):

לחידודי:

"ויאמר ה' אל משה פסל לך" "הראהו מהצב סנפירון מתוך אהליו..." והמשיל שם רש"י את הלוחות לכתובה שהיו הם בתורת כתובה מהקב"ה לכנסת ישראל, וקשה: אם אכן הלוחות היו בתורה כתובה, הא גבי קיי"ל דצריך שהכתובה תהיה ממזמן הבעל דהוא צריך ליתן שכר הסופר?

הערה:

בשבוע שעבר בגיליון זה (בעמוד האחורי) נכתב מאמר אודות משיח בן דוד שהוא לא יהיה רק סבאלע טוב שמחלק ישועות... אלא הוא חיזיק שטט ומקל ויכריח אותנו לעשות מה שצריך... **הדברים האלו נכונים... אבל לא לגמרי מדויקים!!!**

שהרי יש נבואה מפורשת בישיעה (מב): **זן עבדי אתמך זו, בחיי רצתה צפתי... לא יצאק ולא יעל ולא יפגע בחוץ קולו, קצה רצון לא ישבור... לא יכזה ולא ירזף עד ימים בארץ משפט** כתוב כאן: המשמיח לא יצטרך להשתמש במערכת אכיפה, ולא יצטרך לעבוד באיומים, מסגיבה פשוטה: כי בעצם הופעתו וגילוי הבהירות שהוא יביא איתו לעולם הוא יהיה פרוזאקטור שכל הוראה שתצא מפיו כולם ירצו מעצמם לקיים אותה מהבנה ומרצון, וממילא הוא לא יצטרך להגיע לשפת המשמעת והציטוט... ולכן תנוח דעתך!!! אם חשבת שהמשיח הולך להגיע עם מקל גדול והוא הולך להרביץ לך!!! לא!!! תרגע... זה לא יקרה... מה כן יקרה!!! מה שהוא יגיד לך... אתה תרוץ על ארבע לקיים את זה מתוך הבנה ובהירות שזה הדבר הנכון ביותר... אבל!!! בשביל לזכות לאותו משיח שיביא איתו דעה כמים לים מכסים... בשביל זה אנחנו צריכים להקדים נכונות לקבל ההנהגה... וכעת בשלב הזה הנכונות הזו מנוגדת לטבע שלנו...

זה בדיוק כמו שאנחנו אומרים לבחור בגיל הטיפש עשרה... תפסיק לעשות שטויות... תפסיק להסתובב ברחובות כל היום... תקשיב למה שאנחנו אומרים לך... אם לא תקשיב... אז אחר כך... כשתגדל יהיה לך רע ומר!!! כשהוא שומע משפט כזה איך הוא מבין אותו!!! כן... מה פירוש שכשאני אגדל יהיה לי רע ומר? כנראה שכשאני אגדל אני עוד יותר ארצה לעשות שטויות... ואז עוד יותר יצקעו עלי ולא יתנו לי... ואז יהיה לי רע ומר... אבל בנינו... מה האמת!!! ממש לא!!! כשאני אומר לבחור בגיל הטיפש עשרה... שאוי ואבוי לך... כשתגדל יהיה לך רע ומר... **מה אני מתכוין באמת לומר לו!!! שכשתגדל!!! אתה בעצמך** תבין עד כמה צדקתי!!! ואתה בעצמך לא תרצה לעשות שטויות!!! אבל אז כבר יהיה מאוחר... אתה כבר תהיה עסוק בכיבו שרפות ולשלם מחיר יקר על כל מה שעשית שכעת אתה כבר מבין שזה היה שטויות... **זה בדיוק הרעיון גם כאן:** כשמשיח יבא אל דאגה... הוא כבר לא יצטרך להסביר לנו ולהכריח אותנו ולעמוד לנו על הראש לעשות ככה וככה... כי אז אנחנו כבר נבין הכל לבד!!! אז כבר מלאה הארץ דעה את ה' ואת כל מה שלא רצינו להבין הינם נבין אז... **רק מה!!!** מי שהינם לא יבעו נכונות לקבל מרות ולא יתקן את עצמו כבר עכשיו... הרי אז זה כבר יהיה מאוחר... אז הוא כבר לא יקבל שכר על מה שכעת הוא נזכר להבין שככה לא עושים וככה כן... הבנת?!

ובכן: בחורים יקרים: כיון שע"פ דין אין שום איסור במה שגעצל עשה, אז מי שיעשה לו נזק הכי קטן ישלם על זה בבית דין שבין ותקלין... **אבא חזר והזהיר:** בחורים יקרים... כולכם זוכרים מה שהיה כאן לפני שלושה חודשים... אחד הבחורים מהשכונה שלנו מאוד התעצבן על חבר שלו ונתן לו "סנוקרט"..." בסה"כ איזה מרפק... ותבעו אותו לב"ד וחייבו אותו לשלם שלושה סלעים רק על הבושת שנגרמה לאותו אחד... והוא כבר חודשיים עובד פה כמו חמור במאפייט מצות ריחיים של יד רק בשביל לשלם את ה"סנוקרט" האומללה שהוא בעט ביהודי ברגע של חוסר שליטה... וא"כ אני מבקש מכם לשלם את העצמכם ולתת לנו המבוגרים לפתור את הבעיה... ואתם אל תעשו כלום!!! **אבא סיים את דבריו**... העונג שבת הסתיים... וההפגנה התפרזה... הגיע מוצאי שבת... ר' איצקל לא חיכה אפילו ליום ראשון... הוא כבר הסתובב בין המתפללים וחיפש למי יוצא מחר להגיע לעיר הלויים הקרובה ביותר... ואז הוא נזכר ברב דימי... רב דימי תמיד יוצא בתחילת שבוע לעיר הלויים הקרובה יותר... ושם הוא עושה שטייגן ושימוש ב"יורו משפטין ליעקב ותורתך לישראל"... אבא צייד אותו בשאלה... שילך וישאל את הלויים האם יש עדכונים מלשכת הגזית אודות המקרה שלנו... (ס"ס הלויים תמיד מעודכנים יותר מכלנו... תורתם אומנתם וכל הוסן הם הלויים לירושלים וחוהרים...) אבא חיכה בכליון עיניים לתשובה... ובנתיים התפתח על זה נייעס שקט בבית המדרש... מה אפשר לעשות... סוגיות שלמות במסכת עירובין נפתחו שם... והיה ריתחא דאורייתא... אבא לא היה רגוע!!! ס"ס געצל הוא יהודי... אז נכון שהוא יהודי מסכן... ומאוד נחית... וטיפוס שמתעצבן מהר... לכן מה? לכן הוא לא יהודי???

אבא ישב בארוחת ערב ופתאום הוא אמר: **לא מעניין אותי כלום!!! עד פורים הסיפור חייב להסתדר!!!** בשביל זה יש לעם היהודי דין של משלוח מנות איש לרעהו... אני רוצה שבפורים כבר ניתן לגעצל משלוח מנות... אבל מה אתה חושב... לבנתיים לא נראה שזה מתקדם לכיוון הזה... געצל מסתובב בשכונה בפנים חמורות סבר... הוא יודע שכועסים עליו אז הוא מקשיח בחזרה... וילדים זורקים לו מילות גנאי והוא מאיים עליהם... ו... זה לא נעים... יש כאלו שכבר חושדים בו שהוא מווייסר... ומותר לעשות לו מה שרוצים... אבל אבא לא הסכים לקבל את הגירסא הזו!!! תדעו לכם: געצל הוא יהודי עם נשמה טובה... אמנם יהודי שבור... אבל יהודי... לבנתיים ר' דימי חזר מעיר הלויים... ודפק אצלנו בבית... והוא ביקש להסתודד עם אבא בשקט...

בכן: שאלתי... בררתי... התייעצתי מה עושים... והלוויים נתנו לי רעיון קצת מסוכן!!! הם שאלו האם יש סיכוי שאשתי של געצל תשתף איתנו פעולה?? אבא הנהן בראשו... כן... אשתי של געצל מכירה אותו והיא מנסה תמיד להרגיע את הרחות ולגשר... ולא פעם יש לה התייעצויות איתנו... אז זהו!!! חכמים באופן יוצא דופן התירו לאשה לערב שלא בידעת בעלה בשביל שלא יהיה תיגרא!!! האמת היא שאבא לא כ"כ התלהב מהפתרון הזה... כי זה מאוד מאוד רגיש... אם אנחנו הולכים להשתמש בהיתר הזה... זה רק בתנאי שגעצל לא עולה על זה שאשתי שיתפה איתנו פעולה... כי אם הוא ח"ו שומע שאשתי עשתה את זה מאחורי הגב שלו... הרי גם את אשתי הוא יכניס לרשימת הדחיה... וזה אסור שיקרה!!! אסור לנו שהבית הזה יתפרק!!! אבא חשב ואז הוא משך בכתפיו ואמר: נו... שבת הבאה פתאום געצל רואה שכולנו מטלטלים... והוא ישאל למה?? מה ההיתר? בעצם כולם ישאלו מה ההיתר? אז מה נענה? נגלה לו שהפעם אשתי הכריזה עליו הפגנה... **לא!!! לא בא בחשבון**... אני חייב עוד פתרון הלכתי נוסף... לפחות בשביל שיהיה לנו מה להגיד לציבור... אבא ראה שזה לא תכל"ס... והוא החליט לתפוס את הרגלים וללכת הוא בעצמו לעיר הלויים יוטת שרחוקה מעירונו ג' פרסאות... יום שלישי בבוקר אבא התפלל ויצא לדרך...

ואז!!! מרחוק מרחוק הוא רואה מישהו עומד באמצע הדרך תקוע... עם חמור רובץ תחת משאו... הבן אדם היה נראה במצוקה... כל האופק לפניו ואף אחד לא מופיע באופק... האמת היא שמעיקר הדין אבא היה פטור מלעזור לו... כי החיוב הוא ב"כי תפגע" ושיעור מגיעה במרחק של שני שלישי מיל... וכאן זה היה הרבה הרבה יותר רחוק... אבל אבא החליט שבכל זאת... **ואבא התקרב והוא לא האסין למראה עיניו!!! געצל!!!** געצל שלנו... אוי... מה קרה לחמור שלך?? תגיד לי כמה זמן אתה תקוע פה? בהתחלה געצל "שיחק אותה" קשוח... אבל אבא לא נתן לו... געצל... לפי הפנים האדומות שלך זה נראה שאתה תקוע פה כמה שעות... ואז דמעה נקוה בריסי עיניו של געצל... כן... אני כבר ארבע שעות תקוע כאן!!! וגם לקחתי בחשבון שגם אם מישהו יעבור כאן אף אחד לא ירצה לעזור לי... כי אני געצל... אבא לפתע נתן לו חיבוק עז... ואמר לו: געצל!!! בחיים!!! בחיים אל תגיד כזה דבר... אנחנו יהודים... אנחנו אחים... גם אם יש לנו כל מיני תקרים לפעמים... אבל זה כמו אחים שרבים... דבר ראשון אבא עזר לגעצל לפרוק את המשא מהחמור... ואז אבא הוציא מהתרמיל פירות עסיסיים ומיני תרגימא... אבא לא סיפר לגעצל לאן הוא הולך... געצל לא מעלה על דעתו שאבא כעת בדרך לעיר הלויים אודותיו!!! אבא תכנן לתת לתלמידי חכמים קצת פירות הדר עסיסיים מהגדלים בכפר שלנו בתור ביכורים... (כל המביא דורון לת"ח כילו מביא ביכורים) אבל אבא החליט שכעת... געצל הססן דוחה... אבא לא שאל יותר מידי הרבה שאלות... הוא פשוט העמיד את געצל בפני עובדה... תקשיב געצל: עכשיו גמרנו לפרוק את המשא שעל החמור!!! עכשיו הגיע תורנו!!! שנינו עכשיו מתיישבים וגם אנחנו צריכים לפרוק את המשא שלנו... ואז הם התחילו לדבר... אבא הסביר לגעצל עד כמה שהוא מבין אותו... וגעצל בכה ובכה וסיפר לאבא את כל קורות חייו האומללים... באיזה בית קשה הוא גדל... ומה הרקע שעומד מאחורי הנפש הפצועה שלו... ואיך שהוא לא רוצה להיות כזה והוא לא מצליח... ואבא ישב והסביר לו שגם אנחנו אוהבים אותו... ואף אחד לא רוצה לריב איתו... אבא סיכם איתו כמה מסקנות... לבנתיים השקיעה התקרבה... כעת אבא עזר לגעצל להעמיס את החמור בחזרה... ושניהם חזרו יחד העירה... אבא כבר לא צריך ללכת לעיר הלויים... השאלה כבר ב"ה לא רלוונטית... ברוך ה' הרחות נרגעו... ועד פורים אבא כבר דאג שכל אחד מבני החצר הבין מעצמו שכדאי לתת משלוח מנות לגעצל... געצל זרח מאושר... הוא הרגיש אהוב... מוערך... ופתאום הוא התגלה כאדם נעים שיחה... יש לו אפילו בדיחות... והוא גם נעים שיחה... מה שלא היכירו... ובפורים... כשאבא היה קצת שיכור הוא נעמד והכריז: שהשנה!!!! כשאנחנו עולים לירושלים... הרי ולקח הוא ושכנו הקרוב במכסת נפשות... בעזה"ש אני מזמין את געצל ובני ביתו לבני חבורה איתי... **אבל געצל גם היה שיכור!!!** והוא ענה לאבא בחזרה: השתגמתי?? אתה לוקח סיכון לעשות איתי קרבן פסח משותף?? תאר לעצמך שאני ברגע האחרון מתעצבן ומקבל קריזה... ומחליט בשניה האחרונה שאני רוצה לאכול קרבן פסח לבד... ואז אתם נכנסים לפלונטר ומחלוקת בין רבי יהודה לרבי שמעון האם המסל נאכל בשתי חבורות או לא... המשך געצל בשכרותו ואמר: אני אהיה מסודר... אני מגיע מהעיר של ר' יהודה... אני יכול לאכול בשתי חבורות... אבל אתה תלמיד של ר"ש ואתה תהיה איתי בבעיה קשה... ומה אתה חושב?? שאבא לא חשש מזה?? חשש!!! געצל לא השתנה ביום אחד... עדיין יש תקרים איתו... אבל עם אהבת ישראל אמיתית אפשר לאחות כל פצע ולהתאחד...

המדריך להפירת מנהרות...

בתקופה הקרובה הולך להיפתח קטע נוסף של כביש שש... מדובר במנהרה ארוכה ארוכה שאני כבר בונה אותה במשך כמה שנים טובות... כן... אני אחד כזה ש-בונה דרך החלון של האוטובוס... אני כבר כמה שנים נוסע באוטובוס משני עברי המנהרה ורואה איך שבונים ובונים...

אז פעם פועל אחד הסביר לי אחת ולתמיד איך בונים מנהרה...

אז ככה: לכל מנהרה יש כמוזן שני פתחים משני הכיוונים... לדוגמא: המנהרה הנוכחית... הכניסה הראשונה היא מתחת העיר רכסים והיציאה שלה היא באזור מחלף סומך... (כידוע לטרופיסטים...) אז מתחילים לבנות את המנהרה משני הצדדים ביחד!!!! יש חברה אחת שחופרת מהצד הזה ויש חברה אחרת שחופרת מהצד השני... והם חופרים וכל יום הם מתקדמים בחמושה מטרים... אבל משני הצדדים!!!! חמש מטרים מהכיוון הזה וחמש מטרים מהכיוון השני... לעת עתה הם לא נפגשים!!!! כי באמצע עדיין סתום... אדרבה... הם כל הזמן חופרים ומשתדלים להתקרב אחד לכיוון השני... הם כל הזמן הולכים ומתקרבים עד... עד שיום אחד הם יפגשו!!! שלום עליכם ואז בשעה טובה המנהרה תולפח לרווחה... ואז המנהרה תהפוך להיות כביש מהיר שרכבים יחלפו שם ביעף במהירות 120 קמ"ש ותוך שלוש דקות הם יעברו מצד לצד...

עד כאן ברור???? אז בדיוק!!! אבל בדיוק אותו דבר בעבודת ה'!!!!

זו בדיוק תכנית העבודה של בחור ישיבה בעבודת ה'!!!!

כל בחור בן עליה צריך לחפור מנהרה!!!! מאיפה לאיפה???

התשובה: מהשמים לארץ!!! או יותר נכון: מהארץ לשמים!!!!

שורה תחתונה: היעד שלנו הוא **להכיר שמים וארץ!!!!** ישיבה מעבר וחיבור נגיש בין שמים לארץ!!!! **תבין:** ביום השני של בריאת העולם נעשה רקיע שמבדיל בין שמים לארץ... ומאז היחיד שנבחר לחבר ביניהם זה יהודי... ובשביל זה כל יהודי מקבל את משימת חייו לזכות את מנהרות חייו שמחברת בין שמים לארץ... (אולי זו המנהרה שכל מי שעובר מוות קלני רואה... או שכן או שלא...) מועד סיום כריית המנהרה הוא בעצה"ש ביום שתחתיו ותישא אשה... אז הכביש בעצה"ש יפתח לתנועה ואז כל עבודת ה' נכנסת לליגה אחרת לגמרי... **אבל עד אז!!!!** עד שהכביש יפתח לרווחה... **בנתיים!!!** אתה כעת עסוק בכריית המנהרה!!!!

עד כאן ברור??? אפשר להמשיך הלאה??? עכשיו ככה: כמו שלמנהרה של חוצה ישראל שהזכרתי מקודם יש שני פתחים!!!! שתי כניסות!!!! יש כניסה אחת מכיוון צומת העמקים... ויציאה מכיוון מחלף סומך... ככה!!!! על אותו משקל... גם אתה... גם המנהרה שאתה צריך לבנות... גם לה יש שתי כניסות!!!! **כניסה אחת מכיוון השמים!!!! וכניסה אחת מכיוון הארץ!!!!**

וכעת!!!! בשלב זה אין מפגש ביניהם!!!!

יום אחד אתה באורות... ביום הזה אתה מגיע **מכיוון השמים...** אתה מתחיל ללמוד בהתלהבות עצומה... איזה חשק... איזה גישמאק... אתה מרגיש שאתה עענף... אתה מרגיש על טורבו ואתה חופר עם כל החשק מכיוון השמים... ברקע של העננים... **והנה!!!!** **אחרי כמה ימים... טראח...** התרסקות... עעל הפנים... אין לי חשק לכלום... אין לי כח לכלום... עזוב... אין לי שום סכוי... ועכשיו אתה מתחיל לחפור שוב!!!! **אבל מהכיוון ההפוך!!!! מכיוון הארץ...** אתה חופר והופר ומשתדל לגרום את עצמך עם כל הכח ולשרוד ובכל זאת לקום בבוקר ובכל זאת לשבת מול הגמי... **ואתה לא מוכזב ומזמן!!!! אתה עכשיו חופר-- רק מכיוון הארץ!!!! והופה!!!** פתאום שוב חוזר לך החשק וההתלהבות והשמחה והגישמאק בעבודת ה'... **ואתה שוב אתה מוצא את עצמך בשמים...** שוב חזרת לחפור את המנהרה מהכיוון של השמים... ואחרי שבועיים שוב נפילה... שוב אתה חופר מכיוון הארץ... וחוזר חלילה...

ואז אתה מגיע עם דמועות בעיניים ושואל: הרב... אני לא יציב!!! אני כל הזמן בתנודות... אני אף פעם לא מצליח ללכת על קו אחד ישר ויציב... יום אחד אני באורות ואז אני בשטיינג עד הסוף... ואז טראח... אני נופל ואז אני גורר את עצמי עד הסוף... כל הזמן אני קופץ... אני אף פעם לא מתקדם למטרה אחת... אי אפשר ככה... אני מסתובב סביב עצמי...

אז זהו שלא... בחור יקר!!! ואני מאוד מבין אותך...

יום אחד אתה חופר **מלמטה לכיוון מעלה...** ויום אחד אתה חופר **מלמעלה לכיוון מטה...** ותכל'ס... בשורה התחתונה... כעת בשתי הפירות אתה לא רואה תוצאה... בשניהם אתה בסופו של דבר **נתקע בקיר!!!!**

אבל לא!!!! אתה לא נתקע בקיר!!! אתה פשוט חופר מנהרה!!!!

וצריך לחפור אותה משני הכיוונים ואתה עושה את זה מצויין!!!!

אז נכון ששבוע אחד אתה חופר אותה **מלמעלה!!!**

ובשבוע הבא אתה חופר אותה **מלמטה!!!!**

אבל בסופו של דבר יום אחד שני הצדדים יפגשו!!!! והמנהרה תפתח לרווחה ואז תגלה שלא בזכות אפילו דקה אחת מיותרת... כל שבוע של קטנות המוחץ וכל יומיים של גדלות המוחץ שניהם חתרו למנהרה אחת.

עד כאן מילים קצת גבוהות... המשל אולי טוב... אבל תכל'ס... איך מתרגמים את זה לפרקטיקה??? אז ככה: אצל בחור ישיבה בן עליה יש רקיע שמבדיל בין **הקומה** של הבית מדרש לקומה של הפנימיה!!!! זה רקיע!!!! ולבחור בן עליה אמיתי מאוד מאוד קשה לשלב בין שתי הקומות בצורה מאוזנת. יום אחד אני תופס חזיון ואני רוצה ללמוד... לא לזרז דברים בטילים... לא כלום... אני גם לא רוצה ליכנס לחדר אוכל... כי זה מוריד אותי ברוחניות... אל תצחק איתך... כי אני רוצה להיות עויבד וזהו!!!! אחת שאלתיני!!!! ואני... נניח שזה מחוץ יומיים שלוש... ואז טראח... מה פורים???

בשלב מסוים לא החזקתי מעמד וכל החיוק התפוצץ... ואז ירדתי לחדר אוכל והתחלתי לתקוף עוף... ועוד עוף... ועוד שניצל... ושמותי תהום... ופספסתי עם החברה והתגלגלתי מצחוק... ונתתי ציפחות על הגב... ואח"כ יצאתי מהחדר אוכל והרגשתי גוי גמור... מה זה???

ככה נחתני לתוך הצלחת ולתוך הצחוקים... ובכלל... עוד מעט מתחילה האירה של פורים... ואני קראתי בספק"ק את גודל נוראות הימים הנשגבים... ואז מתחילים כל הצחוקים עם הבחורים... **בציצור: האם התחושות האלו מוכרות לך מאישהו מקום???** מי שמכיר את זה... מכיר ומי שלא לא...

מה זה???

מה זה?? מה זה התחושות האלו?? מה זה הסתירה הזו???

ביותר... ולדרת לחדר אוכל ולאכול שניצלים וחמוסם ופסטרמות וליהנות מהחיים... כן... מיעוט תענוג זה אחד מוקיניי תורה... אתה יכול להיות בחור שכל כולו דבקות בה... וזה לא סתירה שיהיה לך כמה דקות של שיחה לבבית עם החברה ועם פרצי צחוק... רק מה???

מה אפשר לעשות???

וכעת אין מפגש בין שני הצדדים!!!!

יום אחד אתה חופר מכיוון השמים ועכשיו רק שטיינג ורק רצינות ודבקות ולמחרת אתה חופר מכיוון הארץ וכולך נמצא בחדר אוכל ובפסטרמים ובלשה"ר ומשם אתה משתדל להיות שומר תורה ומצוות ולא להיכשל בלשון הרע ולקום לתפילה ולא להפסיד זמן ק"ש גר"א...

יום אחד ככה ויום אחד ככה!!! לשלב ביניהם???

כעת אתה מרגיש שזה או ככה או ככה!!!

או שאני נמצא בקומה של הבית המדרש!! או בקומה של הפנימיה!!

אבל האם יש אפשרות שזה לא יהיה סתירה???

כן!!!! יש ויש ותדע לך שלשם!!!! לשם אתה צריך לחתור... יום אחד זה יקרה... ועד שזה יקרה... תדע שלשם!!! לשם אתה צריך להגיע...

מה אני מוכיח ש-לשם צריך להגיע???

אני אספר לך: כשהייתי בחור והיה לי קשה עם החוסר יציבות הזו... שיום אחד אני בבית מדרש... ויום אחד אני בפנימיה... אז מה הייתה השאיפה והכמיהה שלי???

ה' תעזור שאני אצליח להתנתק לגמרי לגמרי מהפנימיה... לא רוצה שום שייכות לעולם הזה... אני רוצה רק בבית המדרש... רק ללמוד... רק להתפלל... רק דבקות... רק רק רק...

אז והו!!!! שזה לא נכון!!! לא לשם אהננו חותרים!!!

אהננו לא חותרים להתנתק מהעולם הזה!!!

אהננו חותרים להפגיש שמים וארץ! ל ח ב ר שמים וארץ!!!!

השאיפה שלך בתור בחור בן עליה צריכה להיות אחת: רבש"ע... תעזור לי שאני אצליח להיות איתך ולהיות דבוק בד' בכל מקום... גם בבית המדרש וגם בפנימיה... גם בשמו"ע וגם כשאני מתעסק עם כסף... תזכה אותי להיות סולם מוצב ארצה-- וראשו מגיע השמימיה... להיות בן אדם שכל כולו קודש קרשים בלתי לה לבדו ויחד עם זה דעתו מעורבת עם הבריות... זו השאיפה שצריכה להיות!!!! ששני צדדי המנהרה יפגשו וזו הכביש יצא לדרך... כעת רבש"ע!!!! כעת אני חי כל הזמן בסתירה פנימית... כשאני לומד ואני בשטיינג וברצינות... אני מרגיש שמשוה תקוע לי בגרון... אני מרגיש שחסר לי משהו... חסר לי קצת את השמחת חיים הטבעית... את המצב רוח והצחוקים והטוב לבב... **ומאידך:** כשאני לא עומד מזה... ורוח השובבות והנערות שלי מתפוצצת (כ"ה שיה קורה כל... אוי ואבי אם לא...) אז בבת אחת אני פורק את כל המרץ שלי ויש לי מצב רוח ואני מרגיש משוחרר וצחוקים ובידות... אבל אז אני מרגיש חלל עמוק בפנים... מין ריקנות וחוסר תוכן ומשמעות בחיים...

אנא רבש"ע: תזכה אותי להפגיש בין שני צדדי המנהרה!!!!

שאני אצליח להפגיש שמים וארץ... ואני אוכל לשלב בין שניהם... שמצד אחד אני אהיה עובד ה' באופן עקבי ויציב... לא מתננד כל הזמן... ומאידך: יהיה לי את השמחת חיים הטבעית... ואת המיעוט שיחה ומיעוט שחוק ומיעוט תענוג שהם בעצמם יגייסו לעבודת ה' ויהיו חלק מהעבודה

ומה כל זה קשור לפרשת השבוע???

ובכן: מה זה חטא העגל?? מה היה החטא של עם ישראל???

שהם היו בטוחים שמשוה רבינו עלה לשמים בשביל להישאר שם!!!! **זה! זה היה החטא שלהם!!!** הם היו בטוחים שהמטרה היא לעלות לשמים וזהו!!!! ולהישאר שם!!!! **אבל לא!!!** מי שעולה לשמים ונשאר שם... זה לא תורה... זה לא רצון ה'... זה אולי הרצון של מלאכים... הם רצו ש-תנה הוודע על השמים... ובדיוק בשביל זה משה בא לכאן בשביל **להוריד** תורה לארץ... התביעה על עם ישראל הייתה: איך חשבתם שמשוה רבינו ישאר בשמים???

הרי כל התכלית של התורה זה לחבר שמים וארץ... אז אם משה רבינו עלה לשמים... אז... אז... אז לא עשינו כלום???

זו הייתה התביעה עליהם!! ומה התיקון של אותו חטא??

להבין שאנחנו צריכים לעלות ולהתעלות ולהגיע עד השמים... אבל בשביל מה???

בשביל להוריד את השמים עד הארץ!!! לחבר שמים וארץ!!!!

ביום כיפור היה התיקון!!! ש... ש... מה קרה ביום כיפור???

שבאותו יום משה רבינו ירד!!!! **ירד מהשמים!!!** לא! לא עלה לשמים!!!!

כן... בתור בחור אתה צריך לעלות ולהתעלות... שטיינג... רצינות... ועד הסוף... אבל ההלו... לאן?? לאן זה חותר?? לאיפה אתה רוצה להגיע??

אני רוצה להגיע עד השמים!!! בשביל שאת כל זה אני אצליח להוריד לארץ!! אני לא שואף להתנתק מהעולם... ואינוני כי לקח אותה האלוקים

לא!!!! אני כן שואף לעלות ולהתעלות עד השמים... אני משתדל לנצל את השנים האלו בשביל לרכוש קנייני נצח... לקבל מושגים בגדלות... כדבקות בה... לגמוע עוד כמה מאות דפי גמי... **אבל בסופו של דבר המטרה הסופית היא: לקחת את כל השמים האלו ולתרגם אותם לחיי המעשה!**

ולכן!!!! בגלל זה!!! שבוע אחד הקב"ה נתן לך לחפור את המנהרה מכיוון השמים... ואח"כ מגיע שבוע אחר... שהקב"ה מסמן לך לחפור את אותה מנהרה... אבל מכיוון הארץ... וזה קשה... וזה עייף... **אבל למה זה ככה?** כי סוף סוף המטרה לחבר בין שניהם!!! לכן אסור לך לאבד קשר עין... צריך לשמור כל הזמן על תוואי אחד ביניהם... שלא תשכח את הארץ... לכן אל דאגה... אתה אף פעם לא מוכזב ומזמן!!! אל תחשוב שאתה לא יציב!! אל תחשוב שאתה כל שבוע משתנה... לא!!! זה אותה מנהרה... ואתה חופר את אותו תוואי... רק משני כיוונים... אל דאגה... בקרוב מגיש יפגשו שני הכיוונים ותפתח המנהרה ואז אתה כבר לא תתקע בקיר... פתאום תגלה שאפשר לשלב ולזנוג בין שמים לארץ... בין חיי רוממות וחי נשגבים לבין ישובו של עולם... יבא יום שהעסק יסע... הכביש יפתח לתנועה ואתה תוכל ביום אחד למצא את עצמך בשמים ובארץ... והכי הכי: בשניהם יחד!!! סולם מוצב ארצה וראשו השמימיה...

הושלמה הסדרה שכבשה את בתי ישראל

בפעם האחרונה להתחיל מבראשית

חדש
כרך ה'

כרך ג'

כרך ד'

כרך א'

כרך ב'

ספר מלא וגדוש בסיפורים, עובדות, פרפראות ופנינים
מחולק לפי פרשות השבוע והמועדים לעונג רוחני, חוייתי ומלכוד.
ניתן להשיג בחנויות הספרים המובחרות

מסך מגע

לשירות הדפסה עצמית

עמדת שירות דיגטלי להדפסה עצמית
מסמכים, חוברות, הדפסת צבע ועוד

דפוס דיגיטלי מקצועי | כל שירותי הדפוס והצילום

רחוב אהלי יוסף 5 פינת בר אילן, ירושלים. טל': 02-5337722 | פקס: 02-5383018

דוא"ל: g5337722@gmail.com | שעות פתיחה: א'-ה': 10:00-19:00 יום ו': 10:00-12:00